FERHAN ŞENSOY

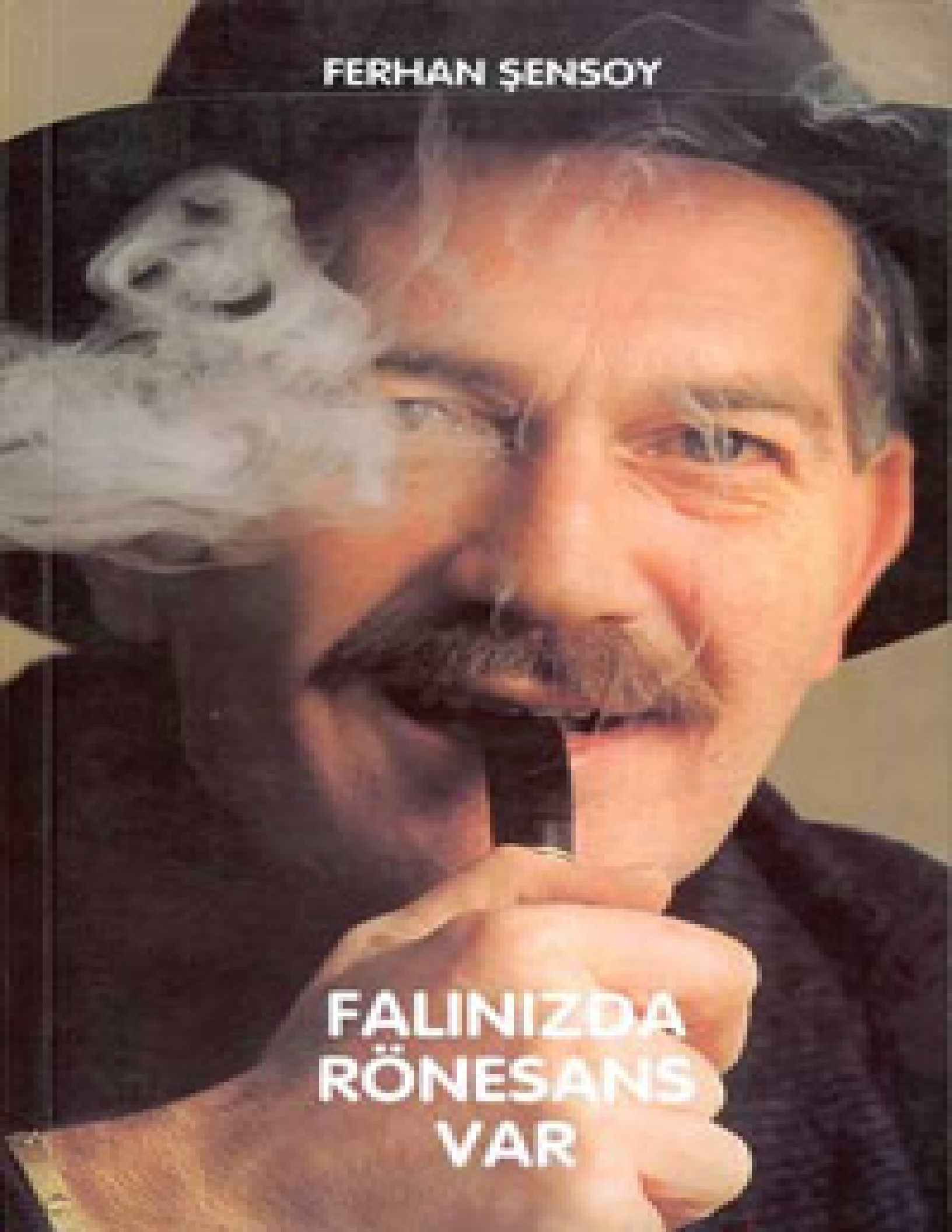

FALINIZDA RÖNESANS VAR

FERHAN ŞENSOY

FALINIZDA RÖNESANS VAR

ORTAOYUNCULAR YAYINLARI / 11

Birinci Basım / Kasım 1998
İkinci Basım / Aralık 1998
Kapak Foto / Adil Gümüşoğlu
Dizgi ve Baskı / Tayf Ofset
ISBN / 975-7904-07-04

© Ferhan Şensoy
(Her hakkı yazarına aittir. Kitabı tanıtıcı ya da eleştiri yazılan dışında, yayıncı izni olmadan hiç bir biçimde, hiç bir bölümü kullanılamaz.)

ORTAOYUNCULAR
SANAT GÖSTERİLERİ VE YAYINCILIK A.Ş.
İstiklal cad. 140 80060 – Beyoğlu - İSTANBUL
Tel/ 212-2511865 Fax/ 212-2444327

FALINIZDA RÖNESANS VAR

Materyalizmin babası Denis Diderot 1713 yılında bir bıçakçının oğlu olarak doğdu. Bıçakçı deyince, göz nuru, el emeği döküp bıçak üreten, çeliğe çift su verirken kan ter damlatan bir zanaatkar değil de, Bursa otogarında, gelene geçene, Bursa'dan ne alalım diye düşünene, bıçak, çakı ve benzeri ve benzemezi kıvır ve zıvır satan bir dükkân sahibiydi baba Diderot.

Dünyanın, ya da diyelim ki Avrupa'nın dar kafa günleri, herkes umudunu kiliseye bağlamış, din bizi nasıl olsa kurtarır, İsa bize mutlaka bir kıyak yapacak, tanrı bugün yarın bir mucize yaratacak telaşlanmayalım arkadaşlar, gibi duyguların egemen ve tartışılmaz olduğu günler, Fransa'nın Langres kentinde. Adam olmanın karşılığı papaz olmak, çocuğunuz kızsa en iyisi onu rahibe etmek. Bırakalım da orospu mu olsun kız? Çünkü orospuluk da var ortada, gözle görülür biçimde. Kimi çağ tanımaz karılar, onun altından kalkıp, bunun altına yatıyorlar.

Baba Diderot, aklı başında bir bıçaksatar olarak, aç parantez insanın üreticisi olmadığı satılacak şeyler, arasından bıçağı seçmesi de az sapık bir durum değil, dikkat edin Bursa otogarında bıçaksatar beyler hiç sıradan, alışılagelmiş, normal tipler değildirler, kapa parantez, iki oğlunu Cizvit hatip kolejine, bir kızını manastıra yatılı vermiş. Kızı Emire Diderot Kalkancı'nın başına gelenleri, ağabeyi "La Religieuse" isimli romanında uzun uzun anlatmıştır. Bu romanının dilimize çevirisi var mıdır, bilmiyorum. Çevrilmemişse Mümine

ismiyle çevrilebilir. Televizyonda dizi olarak da değerlendirilebilir. İşin felsefesine girmeyen, fonda minareler bir çekimle TGRT'ye bile pazarlanabilir. Başıma ne geldiyse, alnımın yazısıdır, zaten bunlar alnımıza biz doğmadan yani daha alnımız ortada değilken alnımızın ortasına Arap majüskül harfleriyle yazılmıştır, diye dikiz atan bir pencereden bakıldığında, Diderot'nun Kaderci Jak'ı, sanki eli öpülesi bir evliya.

Nerden nasıl bakıyorsan dünyaya, oradan tabii, az biraz yamuk görünür. Görememek de mümkün. Endişeye kapılmayın, bu bir hastalık değil, bir görsel özür. Ya da isterseniz kapılın kendi çapınızda mutedil dalgalı bir mesut ve yılmaz endişeye, çünkü görmemek de bir kusur.

Bilmiyorum, Ruşen Sezer Diderot'yu çok okuyup da mı şeyleri sezerek, ilahiyat Fakültesi'nden, Marxisme Airlines ile uçuyor Montreal'e, kanatları Niyazi Berkes, bunlar unutulan yıllar ve fakat Diderot'nun bıçaksatar babası çok şaşırıp kalıyor oğlunun kiliseye bıçak sokuşuna.

Korkmayınız bu pıtırak kuran kurslarından, imam"cizvit okullarından, bırakınız bu cinfikir çocuklar dönüp dönüp okusunlar bilmedikleri bir dilin ibadetini. Bu çocuklar içinden Diderot'lar çıkacak.

Biz henüz rönesansımızı yaşamadık ki!

ŞİŞE İLE KAPAĞI

Olasılık dışı, dudak uçuklatıcı salaklıklar da var, nasıl oldurulmuş bir türlü anlayamıyorsunuz. Bir tür mucize gerçekleştirilmiş oluyor yani. Bu yalnız bize özgü. Hiç düşünülmese de olur kıvır zıvırıntıyı, ince eleyip sık overlokluyarak ıcık cıcık düşünüp, usasığmaz uğraşlar üretmekte üstümüze yok. Böyle bir başarıyı başka hiç bir millette gözümleyemezsiniz. Bizi farklı kılan da o zaten.

Örneğin, saat ibreleri yönünde çevrildiğinde, onu altı noktadan yalnızca zorlanmadan kopmayacak bir güçte tutan yerlerinden kopup, cırt diye şişenin kolyesi olarak boynunda kalacak halkadan ayrılıp, bir saniyede rakı şişesinden uzaklaşması gereken metalimtrak rakı şişesi kapakları, bir türlü o altı noktadan ayrılamıyorlar. Buna sinirlenerek rakı şişesinin kuğu boynunu kıl testeresiyle kesen var. Az biraz cam kırıklı içiyor rakıyı, dili mili kanıyor, olsun… Karadeniz yöresinde şişeyi dibinden açan arkadaşlar görülmüş. Bir tornavida ve bir çekiç yardımıyla, yani her ikisinin hoyrat sevişmesi sonucu, kapağı delip, o delikten rakıyı imbikle yen var. Rakı şişesini mengeneye alıp pense ile açan mutlaka olmuştur. İlk kez benim aklıma gelmiyor ya! Testereyle altı noktayı eğelemek yoluyla kapağı açanı gözümle gördüm. Bıçakla kapağın “ka” bölümünü “pak” bölümünden ayırmak için çaba sarf ederken yaralanan bir sürü insan var. Gel dikiz ki kapağı açılması gerektiği gibi, saat ibreleri yönünde çevirerek açmayı başaran yok.

Bu sanayi üretim hatasını telafi etmek üzere, uyanığın biri o esrarengiz şişe kapaklarını açıcı bir kanırtgan açacak üretiyor. Gazoz açacağı mantığından giderek üretilmiş pipo gibi bir zamazingo. Açılmamakta direnen rakı kapağının üstüne pipo deliğini oturtuyorsunuz, kanırtınca zart diye söküp alıyor kapağı yerinden. Buyurun size hiç gereksiz bir iş kolu. O salak kapak kendi kendine açılsa, böyle açacaklar üreten bir fabrikaya ve o herifin fabrikatör diye kart bastırmasına, yani matbaadaki “İsmim yaldızlı yazılsın, adres italik harflerle olsun” eks”tralarjlaşmalarına hiç gerek olmayacak.

Üstelik o açacağın açmayı beceremediği rakı kapağı da var. Belki bir gün başka birisi de o açacağın açamadığı şişe kapaklarını açma aygıtı yapacak. Bu tür renkli Türkçe salaklıklar kendilerine gereksiz yan iş kolları üretiyorlar. Emek ziyanlığı. O kanırtgan açacağın üretimi için kim bilir kaç işçi çalışıyor? Üretim sırasında iş kazası geçiren var. İşi salakça bulup iş hayatına genç yaşta küsen çıraklar var. Büyüyünce pezevenk oluyorlar. O salak şişe kapağı kendi kendine açılsa, bütün bunlar olmayacak. Kimse durup dururken pezevenk olmaz.

O salak şişe kapağı cırt diye açılsa, bu yazıya ne gerek var?

İŞSİZLİĞİN UZMANLARI

Ne diyorlar bu ağustos böcekleri? Nedir bu şamata? Derdini tam anlatamadan cırcır ederken çatlayıp öleni var. Belli ki bu bir feryat! Anlatmak istedikleri bir şey var besbelli. Sırf karıncayı gıcık etmek için çıkarılmaz ki bu ağaç dolusu ses.

“Şu tuttuğum balığı oltamdan çıkarır mısınız?”

“Siz balığı kendi cici ellerinizle tutmadınız mı?”

“Evet, ama balığı oltadan çıkarmayı hiç sevmem.”

Kimin neyi sevdiği çok iyi belirlenmiş değil. Neyi yapmayı en sevdiğimizi öğrendiğimizde, yani ölmeden önce öğrenirsek, çünkü öğrenemeden bir koşuşturmanın ortasında böcek gibi ölmek de olası, belki de onu yapmak için çok geçkin bir yaşta oluyoruz.

“Dünyaya yeniden gelseydiniz gene böyle salak mı olurdunuz?”

Alçak matematik sorusunu da mutlaka treni kaçırınca aklı başına gelen bir Venedik yolcusu keşfetmiştir.

Birden topluca susuyorlar ağustos böcekleri. Kalabalık bir orkestranın parçanın bir yerinde çok etkileyici bir biçimde topluca duruşları gibi. Bunu nasıl beceriyorlar lafonten açıdan çok aptal bu böcekler? Devlet Senfoni Orkestralarında bile zart diye nota osuran var, o muhteşem suskunlukta! Hepsi aynı anda öldüler mi yani bu böcekler? Hayır, birdenbire gene topluca giriyorlar müziğe!

“Oltama yem takar mısınız?”

“Niye kendiniz takmıyorsunuz? Yem ile küs müsünüz?”

“Yemi elle tutmayı hiç sevmem!”

“Yemi neyle tutmayı seviyorsunuz? Neyi el le tutmayı seviyorsunuz?”

“Genelde elleme sevmiyorum.”

Ellemeden yapılan pek bir iş yok aslında… Var mı acaba? Örneğin ağustos böceklerinin cırcırı hiç bir el becerisi gerektirmiyor. Islık çalınabilir el işe bulaştırılmadan fakat bu da belirli bir iş sayılmaz. Futbol oynanabilir, elin kullanılması penaltıya yol açacağından, kullanılmaması yeğ tutulur. Ancak rakip oyuncuyla birlikte kafaya çıkıldığında, onun hayalarını sıkabilmek için el gene devreye girmek zorundadır… Ayrıca dokuz metre on beş santim baraj kompozisyonunda da, üreme organlarımızı korumak için iki el birden gündeme gelir. Uyku sırasında ellere pek bir iş düşmüyor, ancak o sırada diğer organlarda belirli bir çalışma içinde değiller. Bütün organlar için genel bir tatil söz konusu. Uyku bir iş sayılamayacağı için, uyuma saatleri iş saatleri dışında bırakılmıştır.

“Eyvah, balık tuttum!”

“Niçin eyvah? Bir saattir o zavallı hayvanı tutmaya uğraşıyorsunuz…”

“Oltadan kim çıkarıcak?”

“Biz burada eşekbaşı mıyız? Çıkarırız! Görevimiz!”

“Yalnız benim gözümün önünde çıkarmayın, iğrenirim.”

“Anlıyorum. Siz aslında ne iş yapıyorsunuz?”

“Boştayım, iş arıyorum.”

“Bence balık tutmayı deneyin, size yakışıyor. Ben de sizin yardımcınız olurum, yem takıcı, kazara tutulursa balığı çıkarıcı olarak. Yalnız bana da bir yardımcı alsak iyi olur. Bu ağzını parçaladığımın balığını ne yapıyoruz?”

“Kediye ver yesin!”

“Sonra kediyi denize mi atıyorum?”

Ağustos böcekleri yeniden makara çekmeye başladılar. Suyun üstü durgun, yanlış bir güvercin uçuyor tepemizde, giderek büyüyen çemberler çiziyor gökyüzünde. Bir gemiyle yanlışlıkla gelmiş buraya, uçuşundan belli. Derken zart diye sustu ağustos böcekleri, yanlış güvercinin de pat diye düşmesi gerek o anda, eşuyumsal açıdan ve fakat düşmedi, yelyepelek uçuyor. Kedi balığı bitirdi. Onu denize atıp atmamak konusunda kararsızlık geçiriyorum. Kediyle göz göze geldik.

“Sakın öyle bir şey yapmaya kalkma, yüzünü gözünü tırmalarım!” diye baktı kedi gözümün içine.

“Peki!” diye sevecen bir bakış attım kediye.

“Yemi kaptılar!”

“Adiler! Biz bu yemleri oltaya takacağımıza, direk kediye versek? Aynı hesap. Ya da kediye şuradan bir lokantadan buğulama balık yaptıralım. Biz de yeriz.”

“Siz ne iş yapıyorsunuz?”

“Yardımcınızım ya!”

“Yani yanımda çalışmaya başlamadan önce nerde ne yapıyordunuz?”

“Burada böyle oturup denize bakıyordum.”

“Görevli olarak mı?”

“Gayet tabii! Kendi kendimi görevlendirmiştim, denize bakıcı olarak. Bir maaş veren olmuyordu fakat birinin de bu denize bakması gerek. Ek iş olarak da ağustos böceklerini dinliyordum. Gözüm denizde, kulağım onlarda.”

“Eyvah, gene balık tuttum.”

“Maşallah siz de devamlı tutuyorsunuz!”

Balık misinanın ucunda yafır yafır geldi, sudan çıktı, patıranırken, kedi uçarak havada kaptı balığı, ağzında balık, olta, misina koşmaya başladı. Salak adam misinanın ucunu bırakmadığı için, o da kedinin peşinde, yerlerde sürüklenmeye durdu. Allahtan akıllı misina kedinin adamı çekemeyeceğini düşünerek uygun yerinden koptu da adam ölümden döndü, döner dönmez de hemen ayağa kalktı.

“Tehlikeli canım bu balık işi!”

“Tehlikesiz iş yok artık. Buradan oturup denize bakıyorum, bin bir tehlike içinde. Zart diye denizden bir şey çıksa, n’aparım?”

“Yollar da çok tehlikeli, hep araba geçiyor!”

“Araba neymiş, geçen gün motosikletli bir genç filosu geçti!”

Ağustos böcekleri gene birdenbire sustular, yanlış güvercin beynimizde gereksiz pikeler yapmayı sürdürüyor.

MAAŞA ZAM

Enine boyuna düşündünüz ve kararınızı verdiniz; o müdür denilen herife gidilecek ve bu maaşla geçilemeyeceğiniz sert bir dille bildirilecek. Sert bir dille olmasa bile, bir biçimde bildirilecek, buna karar verdiniz. Verdiğiniz anda da kalktınız yerinizden ve müdürün cam bölmeli odasına gittiniz. Müdür cam bölmeli odasında mı bakalım? Sizin böyle bir kararı tek taraflı olarak almış bulunmanız, filimlerde gördüğünüz gibi, dan diye sonuca sürüklemez sizi, hayatın kemirgen beklenmediklikleri sizi beklemektedir.

Odasındaysa kapıyı tıklar ve “gir” demesini beklersiniz. Odasında değilse kapısının önünde gelmesini beklersiniz. Odasında olması ve damarlarınızdaki soylu hınç ile odaya dalıp doğrudan konuya girmek sizin çok işinize gelir ve fakat olaylar hiç bir zaman planlandığı gibi gelişmez, bu yüzden de müdür bey odasında değildir ve kapısının önünde beklentiye geçersiniz. Müdür kısa bir süre içinde gelir ya da gelmez. Gelmezse, kapısında öyle saatlerce dikilecek değilsiniz herhalde. N’apıyorsun lan sen burda diyen olur. Güvenlik gelir maydanoz olur. Müdür gelintisi beklentisindeki sürede karşı odadaki Muhtasar hanımın yanına çene çalmaya gidebilirsiniz.

Muhtasar hanım cam bölmesiz yerinde mi bakalım?

Yerindeyse ve ruhsal konumu sizinle çene çalmaya uygunsa, müdürün gelmesini beklerken onunla gevezelik edebilirsiniz. Muhtasar hanım yerinde değilse, çay ocağına çay içmeye gidebilirsiniz. Çaycıyla çene

çalıp, çay sigara içtikten sonra, müdürün cam bölmeli odasına gelip gelmediğini irdelemek üzere can alıcı noktaya geri dönersiniz. Müdür ya gelmiştir ya da gelmemiştir. Allahtan üçüncü bir şık yok. Yoksa iş daha da karışır. Varsayalım gelmemiş, kapısının önünde dikilip gelmesini beklersiniz. Müdür belki gecikir, belki gecikmez. Gecikirse ki müdürler genelde gecikirler, müdür olmak onlara gecikme hakkını verir, o zaman siz de gider Muhtasar banımla biraz lak lak yaparsınız ve fakat Muhtasar hanım yerinde değilse ki genelde değildir, o zaman n'olucak?

İşi yokuşa sürmeyelim, biz müdürden yana değiliz ki, sizin şu maaşa zam konusunun çözümlenmesi, bizim açımızdan da dinlendiratif olacak, varsayalım Muhtasar hanım yerindeler. Bu durumda onunla biraz çene çalarsınız, kendilerinin ruhsal konumu çene çalmaya yatkınsa elbette. Fakat allah kahretsin ki bu Muhtasar hanım genelde somurtuktur, bir şey sorarsın yanıt vermez, dediğini duydu mu duymadı mı anlamazsın. Baktınız onunla muhabbet olamıyor, geri gelirsiniz müdürün kapısına. Müdür gelmişse kapıyı tıklar ve "gir" demesini beklersiniz. Gelmemişse kapının önünde oyalanıp gelmesini beklersiniz.

Gelmeyip gelmeyip de ne kadar gelmeyecek bu müdür, sonunda mutlaka gelir. Varsayalım gelmiştir, odasındadır. Kapıyı tıklarsınız. Müdür belki "gir" der, belki demez. Derse girersiniz, niye girmeyeceksiniz? Demezse, inek gibi gelir, masanıza oturur ve başka bir gün bir punduna getirip bu müdüre bu maaşla geçinemeyeceğinizi bildirmek konusunda net bir karara varırsınız.

Ya da ısrar eder, bir daha vurursunuz kapıyı, müdür de eşek değil ya, “gir” der. Diyelim ki girdiniz odaya. Müdür ya sizi karşısına buyur eder oturtur, ya da genelde yaptığı gibi, daha oturmanıza şans tanımadan:

“Ne var?” der. Siz daha konuya giremeden de:

“Çok yoğunum, sonra gel!” diyerek sizi yol eder. Müdürle görüşmeler genellikle böyle olur. Siz de sinirle masanıza döner, bir gün mutlaka bu müdüre bu maaşla geçinemeyeceğinizi bildirmeye and içersiniz.

ENİ KAÇ SANTİM?

Çanta saplarının eninin kaç santim olması doğru acaba? Evde bir kaç tane çantam var. Hepsinin saplarını ölçüyorum. İki santim olan var, bir buçuk santim olan var, ikisinin arasında kalmış kesirliler var. O kalınlığa çantayı üreten karar veriyor ve herhalde kendi eline en uyan boyutu seçiyor, ama boyutunu bilmediği, başkalarının elleri için üretiyor çantaları. Bu konuda da bir ana örnek olması gerekiyor. Çanta sapının eninin kaç milim olacağına belirgin bir karar verilip, durumun Türk Anaörnekler Enstitüsü'nce bütün çantacılara bildirilmesi şart.

Bir de şu var tabii, kimsenin eli birbirinin aynı değil. Pabuç gibi eller var, kiminin eli ceketin yeninde yitip gidiyor. Demek ki çanta saplarının "small", "medium", "large" ve "extralarge" olarak ellere göre sınıflandırılması gerekiyor.

Çok gereksiz bir soruna parmak soktuğumu düşünüyorsunuz siz şimdi. Size öyle geliyor. Üstelik ben de konuya başparmağımı sokmuyorum. Keyfe arabesk, serçe parmak bir sokuşla karşı karşıyayız.

Örneğin bir çantam var sapı elime ince geliyor, çantayı taşırken, onun sapını değil de, dört parmağımla elimin ayasını tutabiliyorum, elimin içinde kayboluyor sapımsı şey. Bu yüzden onu zaman zaman iki parmağımla taşımak zorunda kalıyorum, bu taşıma biçimi de taşıyıcı parmaklardan birinde nasır üretti. Çünkü zaman zaman ağır oluyor çantamın sosyal içeriği. O çantayı istepneye aldım, başka bir çantaya

yatay geçiş yaptım. Bu başka çanta da iyi, güzel, gel dikiz ki sap biraz kalın, elime büyük geliyor. Sap konusunun ciddiyetini kavramış olarak kendime yeni bir çanta almaya karar verdim. Çantacıya girer girmez beni esir alıp, bütün çantaları ortaya döküp, her birine özgün övgüler düzen tez satış eğilimli tezgâhtar şovunu bitirince, tek tek çantaların saplarını denemeye başladım.

“Nesine bakıyorsunuz?”

“Sapına.”

“Çanta mı alıcaksınız, sapını mı?”

“Sapı alıcam, fakat zaten çantayı da sapla birlikte veriyorsunuz.”

Manyağın biri olduğumdan emin olan tez satış eğilimli tezgâhtar, sustu. Ben sapları sınamayı sürdürdüm. Sonunda elime cuk oturan bir sap buldum ancak çantası güzel değil, bavul gibi bir şey. Daha sonra o sapa uygun bir çanta beğendim. Tez satış eğilimli tezgâhtara bavulumsu çantanın sapını söküp, beğendiğim, çantanın sapı yerine takıp takamayacağını sordum. Afalladı, konuyu tam çakamadı.

“Şu çantayı sapsız olarak istiyorum, bu, bavulumsu çantanın da sadece sapını istiyorum.”

Sapına kadar delikanlı olan tez satış eğilimli tezgâhtar, işin burasında terbiyesizleşmeye başladı:

“Ne diyorsun lan sen?”

Ben ondan terbiyeli değilim ki: “Sapı elime uymayan çantayı neremle taşıyacağım ulân?”

Birden aramızda, beni dükkândan çıkarmaya yönelik bir itiş kakış başladı. İlk yumruğu o vurdu, ben refleks olarak yumrukla yanıt verdim. Karakolda, nasıl olduysa

o haklı çıktı, ben çantacıya saldıran bölücü olarak nezarete alındım. Nezaret denilen bu mekânların eninin kaç santim olması doğru acaba?

TARAFTAR

Yirminci yüzyılın vebası futbol, dünyayı sarmaşık gibi sararken giderek, profesyonelleşiyor ve ciddi bir uluslararası ticaret ortamı oluşturuyor. Dikkat ederseniz, artık her gün maç var. Salı günü zırt kupası, Çarşamba gecesi bırt şampiyonası, hafta sonu lig maçları. Futbol sanayi kolu olarak patlamış durumda. Parayı bastıran futbol kulübü satın alıyor. Oturmuş bir futbol kulübü sıkı para kazanıyor. Futbolun bileti, sinemanınkinden, tiyatronunkinden pahalı. İzleyici sayısı on binlerce. Stada girerken trink para ödüyorlar, kredi kartı, çek, senet gibi değersiz kâğıt alışverişi yok. O top o kaleye girdi, giriyor, giremedi lan, derken, yani biz gözümüzle, büyülenmişcesine topu izlerken, ortada bok gibi para dönüyor. Pazar gün bir stadyum dolusu adamdan toplanan ve pazartesi saat 09.00'da ya dövize çevrilecek ya da repo yapılacak olan bir kaç çuval para, pazar gecesi nerede korunmaktadır? Bu paralar dışında televizyonlardan ve kimi maçlardan ayrıca çuvallarca para kulüp kasasına akmaktadır. Kulüp futbolcuları alırken büyük paralar ödemekte, on lan satarak daha büyük paralar kazanmaktadır.

Mafyanın bu dala hala el atmamış olması ve soyunma odalarında futbolcuların şakaklarına tabanca dayayarak, maçın kaç kaç bitmesi gerektiğini bildirmemesi, beni şaşırtıyor.

Bu kadar paranın döndüğü bir işte, perde arkasında "şike" adı altında bir kurumsallaşma da oluşmuştur. Bir futbol karşılaşmasında gerektiğinde hakem satın

alınabilir. Satın alma ille parayla olmaz, hediye olur, araba sunulur, kimisi karı düşkünüdür, karı sunulur. Karşı takımın kalecisi satın alınabilir, zaten önümüzdeki mevsim transferi söz konusudur. Karşı takımdan değişik oyuncular topluca satın alınabilir. İnsanoğlu satın alınmaya teşne, bunu herkes biliyor ve fakat gene de futbol karşılaşmalarını heyecanlı kılan, topun satın alınamaması.

O top, isterse gider doksana takılır, canı ister direkten döner, tam kaleye girecekken falso alır, tıngır mıngır dışarı gider. Çok dikilme sevmez, tribünlere kaçar, denize kaçar. Transferi söz konusu satın alınmış kaleci ne kadar içeri almak için yırtınsa da, o top o kaleye girmeyecekse, girmez. Kaleci de tutup eliyle içeri atamaz, o biraz dikkat çeker. Mafya dahi söz geçiremez topa, çünkü top olaydaki tek amatör. Başrol oynuyor, beş kuruş almıyor. Hepimizin dört gözle çılgınca izlediği, filmin esas çocuğu bu top işte! O ne yana giderse oraya bakıyoruz, gol sırasında bir televizyon kameramanı vuranı yakalayamasa bile, giren olarak o topu, önden, arkadan gösteriyor… Zaten futbolcular da soyunma odası koridorlarında burunlarına dayanan televizyon mikrofonlarına hep aynı şeyi söylüyorlar:

“Kimin vurduğu önemli değil, girmesi önemli!”

Tamamen kendisinin kaleye girip girmemesi üstüne dayalı bir olayda, topun bu işten hiç bir çıkan olmaması enayice. Ancak hem o pahalı maç biletini ödeyip, hem sesi kısılan, bu sanayi kolunun kaynağını oluşturan “taraftar” denen tipin durumu toptan da kötü.

DİLİN DİYALEKTİĞİ KIKIRDAKSIZ OLUYOR

Brecht Camii müezzinlerine çok fena gıcık olan, Bertolt Brecht'i bir dünya görüşünün tutsağı olmuş, pek de önemli sayılmaması gereken bir yazar olarak nitelendiren, Brechtseverlerin en gıcık olduğu, devrimci tiyatro ağzında "Amerikancı pezevenk" diye tanımlanan Martin Esslin'in "BERTOLT BRECHT YA DA GÜDÜMLÜLÜĞÜN TUZAKLARI" isimli, kırmızı kaplı kitabını, bana 25 Haziran 1973 günü saat 11.30'da Strazburg Devlet Tiyatrosunun ana kapısından çıkarken, kapıdan giriş yapan okul arkadaşım Jean - Michel verdi. Elinde bu kitap, sinirle okula geliyordu. Belki de ilk rastladığıma vereceğim bu kitabı diye çıkmıştı evinden, koşar adıma geçmişti okula doğru.

"Selam!" dedim.

"Selam" dedi ve elindeki kitabı bana uzatarak, sinirle sürdürdü konuşmasını: "Al! Brecht hakkında yazılmış en aşağılık kitap!"

Kitabı aldım, Ernest Munch sokağındaki, çatı arasından bozma, bir buçuk odalı evime geldim. O aşşağılık kitap, benimle Kanada'ya gitti, yeniden Strazburg'a geldi, İstanbul'dan yurda giriş yaptı, Teşvikiye, Şişli, Kazancı Yokuşu, Gümüşsuyu, Rumelihisarı, Ataköy, Amavutköy, Etiler salak güzergâhını izleyerek Tarabya sırtlarına ulaştı.

İnsan 1994'te Tarabya'da oturacağını bilse, bu uzun ve salak yolu izlemeden, 1975'te Teşvikiye'den bir taksi marifetiyle, gayet kestirme Tarabya'ya gelebilir, yol on dokuz yıl sürmez ve yol parası at ve deve ve dinozor

tutmazdı. 1975'te eski bir impala taksiyle Teşvikiye'den Tarabya'ya gidiş, tutsa tutsa kaç dolar tutabilir, zaten dolar kaç kuruş? Üstelik kahvenin köşesinde, mahallemizin değerli şoförlerinden, Her Yol Bilir Kamil Ağbi'yle uzun bir pazarlık sonucu belirlenecek yol parası, taksimetre yok, bi bok yok.

"On liradan aşşa, Kasımpaşa! Bir gıcır yeşil onluk görmeden bu impalanın kamışına benzin yürümüyor be canım!" der, sonra sana acır ve bir kıyak yaptığının altını çizerek, pos bıyıklarını sıvazlayarak, altı liraya razı olarak, geçer direksiyona Her Yol Bilir Kamil Ağbi:

Tatlı adamdır, yalnız çok konuşur. Yol boyu bitmez tükenmez, hapis, ırza tecavüz, maç kavgası, esrar içen Amerikalıların ne biçim dövdüğü gibi sergüzeştlerini birbirine paralel kurgulu olarak anlatır. Onun Martin Esslin'in kitabıyla ilgisi, ne taşıdığını bilmeyerek kitabın bir karton kutu içerisinde başka kitaplarla arkadaş olarak, Teşvikiye'den Şişli Hanımefendi sokağa nakliye5ini sağlaması. Ancak Her Yol Bilir Kamil Agbi'nin, konumuzla ilgisi, kendine özgü bir dil konuşması. İstanbul argosuyla, "Kamilağbice" diyebileceğimiz mütekamil bir özgün dilin, Her Yol Bilir Kamil Ağbi'nin o anki sinir katsayısına orantılı olarak hercümerç edilmesinden oluşan, yalnız kendisinin konuştuğu, yani uydurduğu, sinirliyken de dünyaya alaylı bakabilen bir söylev biçimiydi bu.

"Nerden buluyorsun lan bu lafları Kamil Ağbi?" denildiğinde de, sigarasını sömürür, dumanını üflerken, nikotinden ortası sararmış beyaz pos bıyıklarını sıvazlar:

“Götümden uyduruyorum, ciğerim!” diyerek, bütün Teşvikiye’yi inleten bir kahkaha atardı. Gülmesi boyunca ağzı sanki Teşvikiye’yi yutacakmış gibi açılır, sonra o ağız Teşvikiye’ye acır, onu yutmadan kapanırdı.

O aşşağılık kitabında, Martin Esslin, Brecht’i biraz da küçümseyici bir alayla ıcık cıcık incelerken, bir konuda ona hayranlığını gizleyemiyerek:

> *“…Brecht şiirlerinde ve oyunlarında kendisine özgü, belirli ritimler koyan ve belirli bölgesel bir şiveye bağlı kalmadan, gerçek konuşma havasını veren bir dil yaratarak, ender görülen bir başarıya ulaşır. Ancak bu dil, gerçekte hiç kimsenin kullanmadığı bir dildir. Belki yalnızca Brecht’in kendisi bu dili kullanmaktadır. Bu dil öylesine özgün, düşünülmüş ve değişik geleneklere dayanan bir dildir ki gerçek söylev havasını yaratır. Brecht’in pek bütünlüğü olmayan ilk oyunlarında bile halkın özellikle dikkatini çeken, kaliteyi yaratan bu dil olmuştur…”*

demekten geri kalmıyor.

Bertolt Brecht ve Her Yol Bilir Kamil Ağbi bu anlamda benzeşiyorlar. Her Yol Bilir Kamil Ağbi’nin epik tiyatro üstüne kuramsal çalışmaları ve tiyatro eserleri yok. Ancak Brecht’in de, Sinop Cezaevinde mapus yatmışlığı, on beş yaşında kızı Maslak yolunda bozmuşluğu, Beşiktaş’ın Fener’e son dakika golüyle 21 yenilmesi üstüne, sekiz Fener’liyi dövmüşlüğü, esrar içen Amerikalıları marizlemişliği, ayakkabının topuğuna basmışlığı yok. Yani: ki Bertolt Brecht ve Her Yol Bilir Kamil Ağbi, ayrı ayrı ekoller.

1928 Berlin'inin kaleminden kan damlayan eleştirmenlerinden Harry Kahn 17 Ocak tarihli "Die Weltbuehne" deki "Bert Brecht" başlıklı yazısında şöyle diyor:

> *"…Neyse ki Brecht'in stili var! Her an sizi iyi niyetle dinlemek zorunda bırakıyor. Öyle anlar geliyor ki, kişileri çeyrek saat boyu en aptal düşünceleri savunuyorlar. Zaman zaman söyledikleri tamamen anlamsız, ama önemli olan bunları hangi biçimde söyledikleri. Brecht'ten başka hiç bir yazar, halk kitlelerinin dilini yakalamayı bilememiştir. Karşılaştırma yaparsak Brecht'in yanında Hauptmann hiç bir doğallığı yokmuş gibi kalır, Toller'in yazdığı Almanca ise Brecht'e göre zavallıca gülünçtür. Çünkü Brecht'in dili ikinci planda dolaylı bir etmen ya da basit bir entelektüel anlatım sorunu değil, birinci dereceden bedenin bir işlevidir. Sözcüklerin seçimi "banal"dir ama sıralanış biçimi dâhiyanedir."*

Her Yol Bilir Kamil Ağbi, Bertolt Brecht, Boris Vian özgün söylev biçimleriyle, öteki yazarlardan ayrılırlar. Bu ayrıntıyı herkes çok iyi algılamaz. Bu durumu hiç çakmamış yazarlar olduğu gibi, çakmış ve fakat benim de özgün bir dilim olsun diye ıkınmaktan öteye gidememiş olanlar da var. Şöyle bir bakın çevre düzenlemenize, mahallenizde ne kadar çok yazar var. Daha doğrusu o kadar çok yazar yok, bir sürü arzuhalci var.

Yalandan filozof gasteciler var. Her boku biliyorlar. Örnek vermek çok ayıp, çoğunluktalar. Alın bir gavur gastesini, bakın bakalım kaç tane köşe yazarı var. Bizim

gastelerden birini alın bakın, kim köşe yazarı değil? Her sayfada en az iki köşe yazarı, gastelerimiz maşallah çok sayfalı. Köşe yazarı olmayanın da ayrı bir özel köşesi var, kıvır and zıvır yazıyor. Haber yazarı da “ağbicim, biz sıradan bir muhabir değiliz ki bizim de elimiz adel fosforlu tutuyor!” düşüncesiyle, herhangi bir haberi, herhangi değilmiş gibi yazmaya uğraşıyor. Belirli ve kendince edebi bir Üslup içinde verme çabasında, Karadeniz bölgesinde Fiskobirlik ile alacaklı üreticiler arasındaki anlaşmazlığı.

Ve fakat, Her Yol Bilir Kamil Ağbi’den dinlesen Fiskobirlik hikâyesini dinlemeye doyum almaz. Şunu demek istiyorum, Her Yol Bilir Kamil Ağbi, hiç kitap yazmamış çok önemli yazarlarımızdandır. Gel dikiz ki, çok kalın yazarlar antolojilerinde kendisine yer verilmemiştir.

KİTABIN ANAFİKRİ

Georges Perec'in "YAŞAM KULLANMA KILAVUZU" isimli kitabını her okuyan anlamayabilir ya da Perec okumak her yiğidin harcı değildir diye düşünen Enis Batur, bu kitap için "PEREC KULLANIM KILAVUZU" yazmış.

Onunki de pek anlaşılır bir şey değil! Kim için yazıyorlar bu adamlar bu kitapları, diye düşünüyor insan. Ya da işin gücün olmasa;

> "GEORGES PEREC'in
> YAŞAM KULLANMA KILAVUZU
> için ENİS BATUR'un yazdığı
> PEREC KULLANIM KILAVUZU'nun,
> tam anlaşılması için EL KİTABI"

isimli bir kitap yazılabilir. Bu birinci seçenek. İkinci seçenek daha yalın, bununla uğraşacağına başka bir kitap yazabilirsin. İşte bu kitap, böyle bir endişeyle, 1994 Haziranının ilk günü yazılmaya başlandı.

KULLANAN KULLANMIYOR

Karımın araba kullanması için direksiyon tarafında oturması şart değil. Kullananın yanında otururken de o, ne zaman vites küçültüleceğini, ne zaman silecek çalıştırılacağını ve o silecekleri kapatmakta ne kadar gecikildiğini, arkadan gelen manyağa yol verilmesini, derhal uzun farların yakılması zorunluluğunu, öndeki kamyona dikkat edilmesi gerektiğini, kamyonların ne bok yiyeceğinin belli olmadığını, benzin deposunun ne zaman fullenmesinin en hayırlı olacağını, öndeki ineğe selektör yapılmasını, kaloriferin ön cama üfler konuma alınmasını, sağdan soldan aniden fırlayacak yayalara önlem olarak genelde yavaş gidilmesini, öndeki ineğe korna çalınmasını, arabadan gelen seslerin hiç iç açıcı olmadığını, bu arabanın derhal servise götürülüp bakıma alınması gerekliliğini, her kasise girmek için özel çaba sarfedilmemesini, hangi yollarda hangi şeridin ve neden tercih edilmesinin daha doğru olduğunun ayrıntılarını ve oraya öyle parkedilemeyeceğini belirtmeden duramaz. Hatta: Sen in ben park ederim! diyerek yerinden fırlar, arabayı fırdolanır, gelir direksiyona oturur ve huzura erer.

Birlikte yolculuklarda, hele yolculuk uzunsa onun direksiyonda olmaması benim için çok yıpratıcı oluyor. Emir komuta zinciri içinde araba kullanıyorum. Üstelik araba kullanmayı onun bana öğretmiş olması aramızda böyle bir ast ve üst ilişkisi oluşturuyor. Artık bu durumlarda evden çıkarken anahtarı teslim ediyorum ona, ben kullanmama tarafına oturup, daha arabanın

kapıları kapanmadan 2.pilot olarak ukalalıklarıma başlıyorum:

“Kapını kapat. Anahtarı kontak deliğine sok, ileri doğru çevir, tamam çalıştı. Emniyet kemerini bağla. El frenini bırak. Vitesi geçir, evet kalk, yürü, dikkat ilerliyoruz, yavaş, hurdan sağa dönüyoruz, sola dönemezsin zaten, solda yol yok. Espri nasıl ama? Kırmızı ışıktaki dilenciyi tanımıyormuş gibi yap, ön cama su sık, sileceği çalıştır, tamam yeter, sileceği kapat, aferin çok iyi kullanıyorsun, arka camda buğu var, rezistansı çalıştır, sinyalin açık kaldı, kapat… gibisinden, hiç susmadan muntazam kafa ütülüyorum.

Kullanmama tarafında oturmak çok kıyak. Eleştirilme durumun yok. Sen kullananı devamlı eleştirebiliyorsun. Bir şeyi kullanmayanın yönetmesi daha keyifli. İnsan kendini daha genel müdür hissediyor. Arabayı Derya Baykal kullanıyor, ben hiç bir şeye elimi sürmeden Deniz Baykal gibi ahkam kesiyorum.

PARALARIMIZI EVLENDİRELİM Mİ?

Nedense çok zengin aileler çocuklarını çok zengin ailelerin çocuklarıyla evlendirmeye özen gösteriyorlar. Servetler evlendirilip, iş büyütülüyor. N'olucaksa o kadar para? Bu tip evlilikler de kolay kolay çözülmüyor. Çok zengin bir ailenin, çok yoksul bir aileden kız aldığı, ya da çok zengin bir ailenin kızının, gariban bir herifle evlendirildiği yalnız eski Türk filimlerinde görülmüş, yüzükler Hulusi Kentmen tarafından takılmış ve fakat hayatın sosisli ve hardallı gerçeğinde böyle bir şeye rastlanmamıştır.

Dedektiflerin piri Sherlock Holmes'un yaratıcısı ünlü ingiliz yazan Sir Arthur Conan Doyle tiyatro oyunları da yazmış ve bir dönem çok tutulan bu oyunlarından iyi para kazanmış. O dönemde üstadın oyunlarında 10 pound haftalıkla çalışan genç bir oyuncu varmış. Bir gün bu oyuncu kendisinden otuz yaş büyük olan bu yazara çok komünist bir teklifte bulunmuş:

"Sir, şu andan itibaren, hayatımızın sonuna dek kazanacağımız paraları birleştirip, sonra ikiye bölerek harcıyalım mı?"

"Nasıl yani?" demiş yazar şaşkınlıkla.

"Şöyle yani, bakın ben bu hafta 10 pound kazandım. Sizin sanırım, bu haftaki telif ücretleriniz 1000 pound'u bulmuştur. İkisini birleştirince 1010 pound eder, bu parayı 505'er pound olarak bölüşelim, diyorum… Bu durumda sizin bana 495 pound vermeniz gerecek.

Yazar gülmüş:

"Teklifin bir evlilik teklifi gibi."

“Paralarımızı evlendirdim diyorum, Sir!”

“Aritmetiğin çok güçlü çocuğum, fakat bu işten benim kazancım ne olacak?”

“Şimdi siz zararda gibi görünüyorsunuz ama ilerde ben çok ünlü bir oyuncu olup, çok paralar kazandığımda, bu paraların yarısını size vermek zorunda kalacağım.”

Burma bıyık Doyle bu çok garip teklifi elbette reddetmiş ve sonra çok pişman olmuştu, çünkü teklifi yapan genç oyuncunun adı Charles Chaplin’di.

71 yaşına kadar yaşasan Doyle, Şarlo’nun dünyanın en önemli oyuncularından biri olup, büyük paralar kazandığını gördükçe hep hayıflanmış ve her Şarlo filimi izlediğinde:

“Gitti paracıklar!” diye söylenmiş.

KANUNİ'NİN DURUMU CLINTON'DAN İYİYKEN

Osmanlıların en baba devirlerinden biri kuşkusuz Kanuni Sultan Süleyman dönemidir. İmparatorluk tarih atlaslarında her yeri aynı renge boyamıştır, Asya'nın, Avrupa'nın, Anka'nın tartışılmaz sahibidir. Zenginlik sınırsızdır. Harem Süha Özgermi'nin bile dizayn edemeyeceği müthiş bir uluslararası zenginliğe sahiptir, her ırktan, her cinsten taş gibi karılar haremde kol gezmektedir. Kanuni'nin durumu Clinton'dan iyidir.

Gel dikiz ki, eldeki vesikalara göre o zaman da bu zengin imparatorluğun merkezi İstanbul'da, et, yağ, ekmek derdi, ulaşım sorunu, konut sorunu, yol ve su derdi İstanbullunun sıkıntıları arasında.

Saraylara bakıp da:

"Eski adamlar ne güzel yaşamışlar şu İstanbul'da!" diye iç geçirmenin alemi yok.

Kanuni döneminde İstanbul'un et gereksinimini Rumeli karşılıyor. İstanbul'a et, Filibe'den, Üsküp'ten, Manastır'dan geliyor. Rumeli'nin eti yetmediği zamanlar, Anadolu'dan et isteniyor. Kanuni Süleyman son zamanlarını bir market genel müdürü gibi, et gereksinimini karşılamak için oraya buraya ferman göndermekle geçiriyor. İstanbul'da et yetmezliği görülünce Diyarbakır ve Erzurum beylerbeylerine:

"Haliya Mahrusa"i İstanbul'da et müzayakası olmağın Türkman koyunları dâhil cümlesin akçasın verüb bey'iderek derhal yola revân edüb…"

biçimindeki fermanı fakslıyarak, ne kadar koyun varsa parasını verip alın, İstanbul'a gönderin demek

istiyor. Daha sonra bütün kadılara faksladığı fermanında da:

“Haliya bazı madrabazlar ve celepler ve bakkallar ve reayanın ehli fesadı, mekûlât ve meşrubatı cem’edüb derr”i mahzen eylemekte ve gaali akça ile mahremce füruht eylemekte ve bu efal”i şeniayı bazı kullukçu makulesi beray”ı menfaat setreylemekte olduklarından nâşi…”

diyerek, dönemindeki karaborsadan, istifçilikten ve bu ve fotokopisi tiplerin nüfuz sahibi devlet görevlilerince kollanmasından dert yanıyor. Koskoca Kanuni Süleyman bu kanunsuz heriflerle baş edemiyor. Onun kanunlarında da boşluklar var herhalde ki, bu adi herifler o boşluklardan amiboid hareketlerle sıyrılıyor.

Padişahın üzümlerin sıkılıp pekmez ve turşu eylenmesini emretmesine rağmen, kimi uyanıklar gizlice üzümden şıra yapınca, padişahın gözü dönüp:

“…bağlarının üzümlerin şira edüb fıçılara konmuş iseler fıçılanma tuz serpüp sirke edüb yoklıyasın.”

buyurduğu da, dönemin Divanı Hümayun 5 nolu mühimme defterinin 140. sayfasında görülmektedir.

450 yıl öncesinin İstanbul’unda da, kıtlık, yokluk, üçkaat, istifçilik, karaborsa, avantadan lavanta bir durum gözleniyor. Sokaklar, gene kalabalık, gemilerle yedi düvelden adam gelip gidiyor, ulaşım bela. Kavuğu devrik tahtırevancılar bugünkü taksicilerden küstah. Ortaçağ’ın kozmopolit bir limanı işte İstanbul. Her milletten adam var. Kent çaktırmadan ve kafasına göre büyüyor.

Divanı Hümayun mühimme defterlerinde yazmıyor ama, bana öyle geliyor ki, 450 yıl önce bir sabah.

Kanuni Sultan Süieyman Topkapı Sarayı’ndan İstanbul’a bakıp, iç geçirerek:

“İstanbul’un boku çıktı vesselam”

Diye buyurmuştur, bunu bile, en azından düşünmüştür. Hiç bir şey yeni değil, köhne Bizans’ta.

OKUL OLMASA

Deniz kestanesinin sindirim sistemini bilmediğim için lisede ikmale kaldım. İkmal sınavında deniz kestanesinin sindirim sistemi sorulmadığı için geçtim, daha sonra da hayatım boyunca deniz kestanesinin sindirim sistemi konusuyla hiç ilgilenmedim. Hala bilmem, yuttuğunu nasıl sindirir o deniz kestanesi. Ayrıca sindirse n'olur, sindirmese saat kaç?

"*Okullar, sağlık hizmetleri, nakil araçları, teknik gelişimlerine göre kimi zaman bize yardımcı olur, kimi zaman da çalışmalarımızı engeller ve toplumda farklılaşmalara yol açar"* diyor Avusturya asıllı yazar İvan Illich 1971'de yayınlanan "Okulsuz Bir Toplum" isimli kitabında.

Kitabı 197l'de okumuş olsaydım, ondan sonra okuduğum okulları okumazdım belki. Yerden göğe kadar hakkı var adamın. Okullar benim ne kadar çok işime engel olmuştur. Genelde bir ayak bağıdır okul. Bir kereler sabah çok erkenden kalkılıp, çanta yüklenilip oraya gidilecek. O çantada taşıdığın her şey o gün işe yaramayabilir, olsun, götürülecek, getirilecek.

Okulda yitirilen zaman bir kenara, oraya gidip gelirken ziyan olan müthiş bir zaman var.

Zaten nakil vasıtalarına da sinir olan İvan Illich, 1973'te yayınlanan "Enerji ve Doğruluk" kitabında, gelişmenin sıradan bir insana hangi sınırlardan sonra yarardan çok zarar getireceğini irdeliyor ve saatte 20km hız sınırını geçen her hangi bir kimsenin, bir başkasına zaman kaybettirmeden zaman kazanmasının olanaksız

olduğunu ileri sürüyor. Bu da doğru, bir konvoyda sizi sollayarak önünüze giren araba, sizi konvoyda bir sıra daha geri itmiş oluyor.

Okula gidip gelirken yitirilen zaman içinde, bir de Ivan Illich'in sözünü ettiği 20km hız sınırını geçen sapıklar yüzünden ziyan olan zamanınızı göz önünde bulundurunca, okula gitmek için neredeyse sebep kalmıyor.

Hayatınızı işgal eder okul. Hiç bir işinize yetişemezsiniz, yan gelip yatamazsınız. Bir araba ödev verirler. Yapmış olmak için bir acele yaparsınız o ödevleri, ya da yapan birinden kopye çekersiniz, olur biter. Dersler gayet yıpratıcıdır. Siz hiç Pön savaşlarıyla ilgili olmadığınız bir sabah, ısrarla ve sıkıcı bir biçimde Pön savaşları anlatılır. Pön savaşlarını da okullarım bittikten çok sonra, merak edip okuyarak evde öğrendim.

İnsan öğrenmek istedikten sonra, okulda öğrenilen, pekâlâ evde de öğrenilebilir. Hatta evde daha çok şey öğrenmek mümkün, örneğin bana mastürbasyonu okulda öğretmediler, ben evde kendi kendime, deneme yanılma yöntemiyle öğrendim.

Okulun bir salak tarafı da not verilmesi, yazılı, sözlü sınavlar, kimilerinin bütün soruları bilerek tam not alması, teşekküre geçmesi, o inek teşekküre geçti diye, sizin teşekküre geçememiş gibi bir konuma düşerek evde fırça yemeniz, ikmale kalarak bütün bir yazı, bir kitaba bir denize bakarak geçirişiniz, sınıfta kalarak hiç tanımadığınız sizden daha genç tiplerle arkadaş olmak zorunda bırakılışınız, müdürün size gıcık olduğundan

emin olup müdürü şişleyişiniz ve durup dururken hapse girişiniz…

Bir de şu var, eczacılık fakültesini bitiren araba galerisi açıyor, iktisat fakültesini bitiren meyhaneci oluyor, İlahiyat okuyor kaymakam oluyor, hukuk fakültesinden çıkan bankacı oluyor, sanat tarihi okuyan milli piyango bayii açıyor, bilgisayar mühendisi bir otelin havuz müdürü oluyor, çok okullar okuyup hiç bir şey olamayan çok!

Sanının okul konusunda genel bir yanlışlık var.

VICTOR HUGO, “SEFİLLER” VE ONUN YAZILMA SEFALETİ

Çocukluğumda mahalledeki biricik buzdolabı bizim evdeydi. Amerikan malı, o zaman için şaşırtıcı büyüklükteki bu buzdolabı, mahalle için de sevinç ve merak kaynağı olmuştu. Komşular bozulmasın diye, kap kaçak içinde kimi yemeklerini getirip koyarlar, kapağını açıp hayranlıkla içini izlerler, hizmetçimiz Vedia Abla:

“Tamam tamam, o kadar açık durmayacak bunun kapağı!” diye bir müze bekçisi gururuyla kapatırdı kapağını.

İlerleyen günlerde Vedia Abla, buzdolabının küvetinde dondurma yapmayı da başarınca dünyalar bizim olmuş, evimizde bir dondurma makinesi olduğunun bilincine ermiş, bütün mahallenin çocuklarına dondurma dağıtmıştık. Dondurma yalamak için artık o salak dondurmacının geçmesini beklemek zorunda değildik.

Buzdolabı, radyo, elektrik süpürgesi bizim kuşağımız için şaşırtıcı yeniliklerdi. Biz bunlara alışamadan, insanoğlu aya gitti, televizyon denen sihirli kutuyla sinema evimize geldi, radyonun pabucu dama atıldı, arkasından video, derken bilgisayar furyası başladı, giderek daktilo yerine bilgisayar kullanılmaya başlandı.

Bizim kuşağın yazarları bilgisayara geçmekte zorlandılar.

“Bu yaştan sonra kim uğraşıcak onunla, efendi gibi daktiloyla pata küte yazıyoruz işte!” diye bu buluşa sırt çevirdiler. Ben de yıllarca burun kıvırdım bilgisayara,

gece sabahlara kadar, evdekileri uyandırmasın diye daktilomun altına minderler koyup yazdım.

Yeni buluşlara çok meraklı olan sevgili karım ara sıra:

“Sessiz daktilolar çıkmış!” gibisinden konuyu açmaya kalkıştıysa da, her seferinde:

“Ben onlarda yazamam, alışmışım daktiloma.” diyerek konuyu kapattım.

Bir gece tiyatrodan eve geldim, masamın üstünde el büyüklüğünde cici bir hediye paketi. Doğum günü hediyen!” dedi karım. Açtım paketi, bir cep bilgisayarı, kutusunun içinde de bir kullanma kılavuzu.

“Artık telefon numaralarını, adresleri, randevularını buna yazabilirsin, ajandalardan kurtuluyorsun… Ayrıca, yolculukta, turnede yazılarını yazabileceğin geniş bir hafızası var… Şurasından bir printer’a takıyorsun, basıyorsun düğmeye, yazın kâğıda dökülüyor.” dedi karım gülerek, çok teşekkür ettim, boynuna sarıldım, her gün çantamda taşıdığım bir sürü defter yerine, bu bilgisayarı cebime koyacağım, olup bitecek, üstelik takside yazı yazabileceğim… Güzel.

“Altı ay taksitle aldım. Peşinatını ödedim, sen de taksitlerini ödersin.” diye ekledi karım. O gece yemekten sonra oturdum cep bilgisayarının başına, telefon defterimi bilgisayara kaydetmek üzere ve fakat iş sanıldığı kadar kolay değil; neresine basarsam açılacak? Karıma sordum, o da bilmiyor, el kitabı var, oradan bakılacak. Açtım el kitabını, cebir kitabı gibi. Konuyu hiç bilmeyene sıfırdan bu aletleri kullanmayı öğretmiyor, sizin de herkes kadar çağımızın elektronik aletlerine alışkın olduğunuzu varsayarak giriyor konuya.

El kitabından belirli bir haz ve bilgi edinebilmek için, önce bir bilgisayar kursu görmeniz gerekiyor. Nedir bilgisayar? Nasıl sayar bilgiyi? Elektronik konularda çok becerikli sayılmam, hala videoya bir şey kaydetmeyi becerebilmiş değilim, video kanalından kaydetmek istediğim kanalı bulamıyorum, çok düğmeler var, hangisine kaç kere tıklanacak konusu sinirimi bozuyor, pes ediyor, kayıttan vazgeçiyorum. Neye basarsam açılacak bu alet, onu buldum, “ON” yazan düğmeye bastım, bilgisayarımın ekranında:

FIND SAVE DIARY
CALC PROG ERASE

gibi İngilizce yazılar çıkınca, moralim sıfıra indi. FIND yazısının F harfinin üstünde, siyah bir leke yanıp sönüyor. A harfinden Ahmet Gülhan’ın telefon numarasını yazmak amacıyla A harfine bastım, ekrandaki yazılar kayboldu, yerine:

1) FREE
press EXE to set

yazısı çıktı. Allahallah. Tekrar A harfine bastım, hiç bir şey olmadı. Öyle zart diye yazılamıyor yani Ahmet Gülhan’ın telefon numarası. Yeniden “ON” düğmesine bastım, ilk biçimine döndü ekran. “ON” düğmesinin yanında üstünde “MODE” yazan bir düğme var, ona bastım bakalım n’olucak diye, o yazılar kayboldu ekranda:

INSERT ITEM diye bir yazı çıktı.

Hassiktir!

Benim kullanabileceğim bir alet olmadığı hemen anlaşıldı, kapatmak istiyorum, nasıl kapatılacağını bilmiyorum. Televizyonda, videoda olduğu gibi üstünde

“OFF” yazan bir düğme yok. El kitabını epey karıştırıp “O” harfine basınca kapatabileceğimi sezer gibi oldum, bastım, ekrandaki yazılar kayboldu, başarıyla kapandı bilgisayar, onu ve el kitabını kutusuna koydum, kutuyu, masamın pek kullanmadığım ölü köşe noktalarından birine yerleştirdim ve masanın tozu alındıkça tozu alınan, masanın bir işe yaramayan okyanus taşı gibi süs eşyalarından biri olarak durdu orada. Her ay taksitini ödedikçe akşam eve gelip sinirle sıvazlıyorum kutuyu, karım aleti kullanamadığım için üzülüyor.

Dördüncü ay taksitli başka bir sürü ödemelerle aynı güne denk düştüğü için sinir bozucu oldu. Kullanamıyoruz, bir de inek gibi taksitini ödüyoruz. O gece karım yattıktan sonra, bir Fransız şarabı açtım, oturdum bilgisayar el kitabının başına:

Cebirden de zor diil ya lan bu!

Kimi yerlerin altını çizerek, yanlarına notlar düşerek ders gibi çalışmaya başladım kitabı. Öğrendiklerimi bilgisayarımda deneyerek keyiflenmeye başladım. Sabaha karşı şarap bitmiş, ben Ahmet Gülhan’ın telefon numarasını bilgisayara yazmayı başarmış, “EXE” komut düğmesiyle hafızaya kaydetme keyfine erişmiştim ki, ekranda:

BATTERİE LOW yazısı çıktı. İşi öğrenmiştim ve fakat o kadar ağır ağır ilerlemiştim ki bilgisayarın pili bitmişti.

Devrisi gün bir kutu pil alarak geldim eve, oturdum bilgisayarın başına ve telefon ve adres defterinden kurtuldum.

Bilgisayarla tanışmam böyle oldu, buna güvenerek daktilodan laptop’a geçtim ve teknolojinin bana sunduğu bu olanaktan yararlanmaya başladıktan sonra

düşündüm ki, Victor Hugo “SEFİLLER”i elle yazdı, sonra temize çekti, matbaada hurufat dizildi, yanlış düzeltildi ve bu işler ayakta yazmak gibi bir alışkanlığı olan Victor Hugo’nun ömrünün bir bölümünü aldı.

Şimdi öyle mi, basıyorsun düğmeye, matbaanın bilgisayarının hafızasına kaydoluyor roman.

HEVES VAR, KALAS YOK

Kari Marx gibi isminin sonuna “İZM” koyularak adını bir akıma veren adamlardan biri de ingiliz iktisatçı Keynes’tir.

Lord John Maynard Keynes ve karısı Lydia Lopokova’nın ressam William Roberts tarafından 1932’de yapılmış resimlerinde, Keynes gömlek, boyunbağı, yelek ve ceketli, karısı ise daha “*Hadi yatalım John!”* bir kılıktalar, her ikisinin de elinde yanmayan birer sigara bulunmakta. Ressam sigaraların dumanını çizmeyi mi unutmuş? Yoksa Keynes ve karısı bir süredir sigarayı bırakmışlar ve fakat Atacan Arseven gibi elde, dudakta yakılmayan sigaralar mı gezdirmekteler? Ya da iktisatçı lordumuz iktisat olsun diye sigaraların yakılmasını yasaklamış mıydı? Böylece bir paket, ömür boyu yetebilir. Oysa Atacan o yakmadığı sigaranın filtresine sakız muamelesi yaparak, ağzında epey dolaştırıp, çok ıslanınca onu atıp yenisini koyuyor ağzına ve içmediği paketi bitince, içmeyeceği yeni bir paket alıyor. Bana sorarsanız Atacan da Keynes kadar lorddur ama iktisatçı değildir.

Tiyatrocu Atacan Arseven ve Keynes tanışmamaktalar. Nasıl tanışsınlar, iktisatçı lord İngiltere’de öldüğünde, Atacan Samatya’da ve çocuk. Ama tiyatrocu olacağı belli, bütün Arseven’ler tiyatrocu. Onları tanımayan Keynes ise Virjinia Woolf, Lytton Strachey, Duncan Grant ve dönemin başka sanatçı ve yazarlarıyla içli dışlı can ciğer sarma. Birlikte yiyip içiyorlar, genellikle hesabı Keynes ödüyor ve mutlaka

fatura alıyor. Hesabı ödemekle kalmıyor, kitaplarından, yazılarından ve spekülasyonlarından kazandığı paralarla bir tiyatro açıyor, bir bale topluluğunu parasal olarak destekliyor, ikinci dünya savaşı sırasında kurduğu, müziğin ve sanatın yüreklendirilmesi komitesi bugünkü Büyük Britanya Sanat Konseyi oluyor.

“İktisat insanoğlunun hizmetinde olmalıdır.” diyen bu ingiliz lordu günümüzde “sponsor” ya da “siponsır” en yaygın söylenişi ile “sıponsır” denilen, sanata para atanların da babası yani. Üstadın çok para kazandığı ve bunların vergilerinden bunalarak, vergi vereceğine parasını sanat için harcadığı da düşünülebilir.

Yeni bir şey değil yani;

“Bizde heves var, kalas alacak paramız yok!” diye kimi tiyatrocuların, hali vakti yerinde kişilerden yardım istemesi.

Moliere ve kumpanyasını da Fransızın kralı kese kese altın vererek ayakta tutmuş, ona yeni yeni oyunlar ısmarlamış, oyun zülfiyare dokununca da daha çok altın vererek oynamasını engellemiştir.

Tiyatroların kimi Anadolu turnelerinde, oyunun organizasyonunu bir spor kulübü ya da bir dernek yapar. Bu durumlarda, genellikle dernek başkanı, o kentte o tiyatronun biletini satmış olmaktan kaynaklanan bir küstahlıkla, oyundan önce uzun ve sıkıcı bir konuşma yapmak ister, ya da spor kulübü başkanı, mümkünse oyunun uygun bir yerinde “Bandırmaspor” denilmesini talebeder.

“Sıponsır”ın bir ayrı sakıncası da, izleyicinin tutmadığı bir oyunu, idrar zoruyla sahnede tutması.

“*İnsanoğlu yaratılışından beri gerçek ve sürekli sorununun karşısına dikilip kendisine şu soruyu soracak mı acaba: iktisadi baskılarla elimizden alınan özgürlüğümüzü nasıl kullanabiliriz*?”

diyor Keynes, “Torunlarımız İçin İktisadi Görüşler” başlıklı yazısında.

BİRDİRBİR OYNAYALIM MI KOMUTANIM?

Dikkat ederseniz, Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme devri oldukça uzun bir zaman dilimine yayılmıştır, neredeyse gerilendiğinin farkına varılamamıştır.

Tarihçiler yirmi altıncı padişah 3. Mustafa'nın, 21 Ocak 1774 cuma saat 13.30'da dan diye nüzül inerek öldüğü günün yağmurlu fırtınalı bir gün olduğunu belirtiyorlar da, neden nüzül indiği konusunda pek bilgi vermiyorlar. Ölüm saatinin 13.30 oluşu padişahın öğlen yemeğinden sonra öldüğünü, yemekte neler yediğini düşündürüyorsa da, ülkede padişaha nüzül indirecek olaylar da yok değildir.

1772'de Osmanlılarla Ruslar arasında 3 yıldır sürüp giden savaşa son vermek üzere yapılan Yerköy Sulh Müzakereleri'nde Osmanlıları Yenişehirli Osman Efendi'nin, Rus Çariçesi 2. Katerina'yı da Başkomutan Romanzof, Abrışkof ve Çariçe'nin sevgilisi Orlof'tan oluşan üçlü bir heyetin temsil etmesi kararlaştırılmış. Onlar üç kişiyle katılırken, bizim tek adamla katılmamız önce garip geliyor, herhalde diyorsunuz, bu Osman Efendi öyle sıkı bir herif ki, üçüyle de başedecek, nitekim tarihçiler ondan bilimsel tartışmalarda ve görüşmeler de pek başarılı, çenesi güçlü bir zat diye sözediyorlar.

Yerköy'e İstanbul'dan, rus temsilcilerin geçecekleri yere gizlice gömülmek üzere kimi büyüler gönderilmiş. Büyülerin "rikâbdan varit olmakla icrası matlûbu hazreti cihândarıdır" kaydını taşıması padişah adına

gönderildiğini gösteriyor. Vesikanın üzerinde şu satırlar var:

“İşbu nüshalar Osman Efendi için irsâl olunmuştur. Bunların ameli sulhü nizam bulmayup avdet olunur ise Orlof, Abrışkof ve Romanzofun geçecekleri mahalle bertakrib Osman Efendi defnettirmeye sây eylesün. Üzerlerinden geçerlerse elbette firara mecbur olurlar.”

Yok devenin nalı, diye düşünenler vesikanın Osmanlıca orijinalini Cemal Kutay’ın TÜRKİYE İSTİKLAL VE HÜRRİYET MÜCADELELERİ TARİHİ’nin 1. cildinde bulabilirler.

Barış görüşmelerine gelen rus heyetinden Abrışkof ve Çariçe’nin sevgilisi Orlof yarı yoldan geri dönüyorlar. Haydi diyelim Orlof Çariçe’yi özledi de geri döndü, Abrışkofa ne oluyor? Belki Çariçe’nin Abrışkofla da bir numarası var, bunu tarihçiler bilmiyor.

Yenişehirli Osman Efendi, Romanzofun büyüsünü geçeceği yere gömdürüyor, öbürlerinin büyülerini ne yapıyor, bilinmiyor.

Osmanlı İmparatorluğu o büyüye öylesine güveniyor ki, barış görüşmelerine:

“Aldık bu maçı!” rahatlığı içinde takılıyor.

Ve fakat büyü tam yerine mi gömülemedi, çok mu derin gömüldü nedir, barış görüşmelerinden hiç bir sonuç alınamıyor, savaş sürüyor ve Osmanlıları hüzünlü Kaynarca andlaşmasına kadar sürüklüyor.

Bir ihtimal de Yerköy barış görüşmelerinin, Romanzof denen herifin bir türlü büyünün üstünden geçmemesi ve Yenişehirli Osman Efendi’nin sürekli onu büyünün üstünden geçirmeye uğraşması biçiminde geçtiğidir. Bu ihtimali güçlendirici delil ise tarihçilerimizin

çok övdüğü Yenişehirli Osman Efendi için rus komutanın dedikleri. Adamı büyüden atlatacağım diye ne gibi abukluklar yaptıysa o Osman Efendi, belki de rus komutana saatlerce birdirbir oynatmıştır, Romanzof onun için şöyle diyor:

“Bu efendi delidir desek, ayıp olur. Ancak şöyle diyebiliriz, bunun aklı var, amma bizim bildiğimiz gördüğümüz akıllardan değildir.”

YEMECE

İnsanın ıspanaklı yumurta yerken konuştuğu şeyler, böf strogonof yerken konuştuğu şeylerden çok farklıdır. Lahmacun yerken akla gelebilecek şeylerle, portakallı ördek yerken düşünülenler apayrıdır. Yediğimiz şeyler bizi ne konuşacağımız, nasıl konuşacağımız konusunda koşullandırıyor. Birisi sizi,

“Yemeğe gidelim de şu işi konuşalım!” biçiminde dürtüklerse ve siz o yemeğe giderseniz, mutlaka karşınızdakiyle aynı şeyleri yiyin, bakın ne kadar kolay anlaşacaksınız. Karşı taraf spagetti yerken, siz domuz pirzolasıyla mücadele veriyorsanız, anlaşma şansınız sıfır. Hele yemek içkiliyse, karşı tarafla aynı içkiyi için. Karşısı bira içiyorken siz dayanırsanız rakıya, biraz sonra, bıçağı domuz pirzolasından çıkarıp karşınızdakinin göğsüne saplayabilirsiniz. Karşı taraf nane likörü mü içiyor, tamam içilecek şey değildir, biliyorum, ama olsun, siz siz olun ve nane likörü için. Yemek uyumlu geçer, insancana ayrılırsınız…

Tek tencere yemek pişip, yer sofrasında ortadaki tencereye tahta kaşık daldırarak, bir tek kaptan fiks mönü yemek yenen evlerde, müthiş bir suskunluk ve uyum vardır. Bu tip yemek pek konuşturmaz, çünkü biri konuşurken, ötekiler tencerenin dibini kazımaktadırlar. Tencere tamamen boşalınca başlayan muhabbet uyumludur, hep aynı şeyi konuşurlar:

“Tarhana’nın kilosu kaç para, biliyor musunuz siz?”

Bildiğimiz tarhananın kiloya vurulup parayla satılması da çok saçma, gel dikiz ki bu tamamen

konumuzun dışında kalan apayrı ve çok önemli bir tez konusu.

Koyunlar arasındaki garip uyum da hepsinin aynı otu yemesinden kaynaklanıyor. Koyunlar arasına nifak sokmak istiyorsanız, yedi dağın yedi deli otunu getirin, her birini bir koyuna yedirin, sonra seyreyleyin ve görün ki koyunlar tepişmeye başlar ve en az sekiz fraksiyon oluşur koyunlar arasında.

Yenilebilecek şeylerin çok çeşitliliği de her kafadan bir ses çıkmasına yol açıyor. Bayatımsı ekmek arasında donmuş döner kemirenle, beyaz örtüler üstünde beyaz şarapla dudak ıslatıp, bir operatör gibi elinde değişik aletlerle ıstakoz didikleyen, hangi aynı şeylerden konuşabilirler?

Bilmem dikkatinizi dingildetiyor mu, zenginler ve yoksullar çok farklı konuşurlar. Bu çok ayrı tellerden çalan, sınıfsal niteliği farklı insanları, oturtun aynı sofraya, aynı şeyleri yesinler, bakın bakalım o kadar farklı konuşuyorlar mı?

BOLU DENEME DEVLETİ

Filozofları kimse okumaz. Ama bir sürüsünün ismini biliriz. Bir de daha çok Amerikalıların tercih ettiği, bütün filozofların ne dediğini kısaca özetleyen, onlardan özdeyişler sunan komprime felsefe kitapları vardır, onu bir karıştırınca bütün filozofları aşşağı yukarı bilirsiniz. Bütün filozofların en sinirlendiği şey, bir konunun aşşağı yukarı bilinmesidir.

Zaten herkesin tüm filozofları okuyup, sabah akşam felsefe yapacak hali yoktur. Bununla karın doymamaktadır.

Bir gün Elmadağ'da Divan Pastanesi'nde, sözü edilen kitabı okumadığım için çok utanıp önüme bakarken, filozof Haldun Taner bana dedi ki:

"Bütün kitapları herkesin okuması gerekmez! Ben okudum, sana anlatıyorum işte o kitap özetle neyi anlatır…"

Dünyamızın çok çalkantılı 203"270 yılları arasında yaşayan İskenderiyeli filozof Plotinos da "Yeni Platonculuk" denilen akımın temsilcisi olarak konunun idik didikçileri tarafından bilinmekteyse de, pek bilinmemektedir.

"*Bir beden içinde oturduğum için utanç duyuyorum!*" diyen bu adam, bu dediğinden ötürü zamanında hiç hoş karşılanmamış;

"Ne demek istiyor yani, bir kaç bedende birden mi oturmayı şavulluyor?"

"Belki daha ekstra-larj bir beden düşünüyor bizim Ploti!"

“Bi bok düşündüğü yok, Ploti delinin biri! Bedeninin içinde oturmaktan utanıyorsa, kalksın dolaşsın bedeninin içinde!” biçiminde İskenderiyelilerin kafasını bulandırmış ve 41 yaşında Roma’ya giderek kendi adına bir okul kurmuş, büyük saygınlık kazanmış, herhalde kendisi de bedeninde ikametten tedirgin imparator Gallienus, Plotinos’u pek sevmiş ve ona Platon’un ideal devletini kurması için bir ülke ayırmayı teklif etmiştir.

Teklif tekellüf olmuş ve fakat her nedense böyle bir ideal devlet kurulmamıştır. Plotinos mu istememiştir bir pilot bölgede yepyeni bir devlet kavramını denemeyi? Niye istemesin? Düşünüp taşınıp öyle ideal bir devlet olamayacağına karar verip ütopyadan mı vazgeçmiştir?

Bence Gallienus’un önerisi çok hoş ve kendinden binlerce yıl ilerde. Bana bugün böyle bir öneri yapılsa, hemen kabul ederim.

“Al lan. Bolu ili senindir, kur orada bir örnek devlet, bakalım iyi çalışıyorsa sistem, biz de kocaman devlet olarak bundan ders alalım!” dese örneğin yetkililer, verseler bana böyle bir yetkiyi, Abant’ı başkent ilan ederek oraya yerleşir ve Bolu devletini yönetmeye başlardım.

İlk işim Bolu’da bazı dallamaların dağlara villa yapmasına engel olmak olurdu.

“Niye villa yapıyorsunuz? Bolulu musunuz?”

“Hayır, hafta sonu Bizans’tan gelip şömine yakacağız. Burada devamlı arsa alarak buranın arsa fiyatlarını artıracağız, sonra bu arsaları başka dallamalara satacağız. Buranın da boku çıkacak, biz başka bir yerin içine sıçmaya gideceğiz!”

“Hayır efendim, buraya villa falan yapılmayacak, Bolu devleti içinde, arsa alım satımı ve villa yapımı yasaklanmıştır, daha önce buraya villa yapmış Bolulu olmayan Bizanslıların ve Anadolulların ve Selçukluların villalarına devletçe el konulmuştur, hafta sonu gelip burada bir otelde kalarak şömineden ve oksijenden yararlanabilirsiniz, ama buraya ara sıra gelmek için villa yapmaya gerek yok. Ayrıca otelimize para vererek Bolu’ya para bırakacak, kalkınmasına katkıda bulunacaksınız, villa marifetiyle bizim dağlarımızın bekaretini bozmayacaksınız, oralarda yaşayan sizin vahşi dediğiniz mülayim hayvanlarımızı rahatsız etmeyeceksiniz. Bir de şu var, Bolu devletinin para birimi, bölgesel alışkanlık itibanyla Amerikan dolarıdır, Türk paralarınızı Gerede ve Gölkaya sınır kapılarında dolara çevirebilirsiniz!”

İkinci işim Bolu devletim sınırları içinde cami inşaatını yasaklamak olurdu. Gerektiğinden fazla cami var Bolu ili sınırları içinde. Oraya aktarılan parayla Bolu’ya ve bütün ilçelerine birer büyük tiyatro salonu, Abant Opera ve Balesi, Gerede Güzel Sanatlar Akademisi, Cumaova Köy Enstitüleri, Mengen ve Akçakoça Konservatuarları, Göynük El Sanatları Merkezi açılabilir.

Bolu’da vergi kaldırılıp, Bolu’dan geçen herkesten Bolu’dan geçme vizesi karşılığı para alınabilir, Amerikan doları olarak. İstemeyen geçmesin.

Örneğin Adapazarı’ndan Zonguldak’a gideceksiniz, ya efendi gibi Bolu devletine Amerikan doları olarak parasını öder, Düzce yolundan gidersiniz, ya da Bolu devleti sınırları dışından, yani Bilecik, Eskişehir, Ankara,

Çankırı, Karabük, Devrek üzerinden bedava gidersiniz. Ayrıca Bolu devleti, içinden geçilmesine bayılmaz, o kadar geçilmese daha sakin olur Bolu. Üstelik her başvurana şakırt diye Bolu vizesi verilmez, vize isteyen gerekli belgeleri Gölyaka sınır kapısına teslim ettikten sonra, hakkında yapılacak araştırma süresini bekler. Vize istemi olumsuz da yanıtlanabilir. Bolu'ya girmek ne kadar zorlaştırılırsa, oraya giymek isteyen sayısı bir o kadar artar, böylece Bolu vizesine muntazaman zam yapılabilir.

İlkel ağaç işleme yöntemi sanayiye dönüştürülerek, bütün dünyaya harıl harıl Bolu el işi ağaç ürünleri satılabilir. Abant, Yedi Göller, şifalı kaplıcalar, içmeler ve kayak sporu ve Akçakoça plajları aracılığıyla turizm patlatılabilir.

Devletin sınırları içindeki Mudurnu'da piliç ve saray helvası sanayi geliştirilip, devletin liman ve turizm kenti Akçakoça'dan, komşu ülkeler, Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Moldavya, Rusya ve Gürcistan'a ihracat yapılabilir. Kimi Mudurnulu ustaların yerleştirileceği saray helvası üreten gezginci gemilerle, bütün bu komşu ülkelere, özellikle Türk müşterilere anında sıcak saray helvası servisi sunulabilir.

Bolu devleti olarak barışçı bir tutum takınıp, kimseyle savaşmayı düşünmeyerek Bolu sınırları içinde ordu da barındırılmayabilir. Askerlik denilen şey, bir haftalık eğitim bütün Bolulular a silahların nasıl kullanılacağının öğretilmesi biçiminde özetlenebilir. Zaten Düzce'den Gerede'ye kadar devlet sınırları içinde herkes silah kullanmayı, hatta üretmeyi bilmektedir. Ayrıca bir orduya gerek yoktur. Her Bolu vatandaşı ülkesini korumak

gerektiğinde o ülkenin askeridir. Bunu algılayabilmek için vatandaşların iki yıl boyunca:

“Yaylalar yaylalar!” diye bağırarak koşmasına gerek yoktur.

Ordu beslemek için harcanan parayla halka bedava ekmek, benzin, ilaç, tütün sağlanabilir. Bütün bunlar parasız dağıtılabilir. Bunların pazarlanmasının bir iş olması ve birilerinin bu yüzden para kazanmaları durumu da ortadan kalkar.

Bolu’yu yönetmek için milletvekillerine, bir meclise, hükümete ve bunlara maaş ve avantalar verilmesine gerek yoktur. Ayrıca, polis teşkilatı da gereksizdir. Her Bolu vatandaşı, dönüşümlü olarak günde 1 saat polislik yapar. Polislik bir nöbettir. Böylece herkes polistir, polis olmak özelliği ortadan kalkar. Adalet sistemi, köy ihtiyar heyeti mantığıyla yerel olarak yürütülür. İki sağlam adamımla ben Bolu’yu çekip çeviririm. Bunun için on para istemem, Abant’ta yiyip içip okumam yazmam sağlansın, Akçakoça’da küçük bir yazlık evim olsun, yeter.

Bolu devleti içinde bankaya da gereksinim yoktur, kimse kimseye kredi ve faiz vermez, herkesin kasası vardır, doları olan düdüğü çalar. Herhangi bir parayı dolara ya da bir başka paraya çevirmek istediğinizde Bolu devleti sınırları içinde hangi bakkala başvursanız, size yardımcı olur. Ancak Bolu devletinde her şey için para gerekmez, örneğin otobüsler, trenler ve benzeri ulaşım ve nakliye bedavadır, devlet sınırları içinde mebzulen ağaç bulunduğu için kâğıt çok ucuza devlet tarafından üretilip, devlet matbaalarında her isteyen Bolulu yazarın kitabı basılacak ve pazar yerlerinde

halka bedava olarak sunulacak, halkın çok aldığı kitaptan yeniden basılacak. Yazarlara telif ücretini devlet ödeyecek. Bir Bolulu yazarın eseri başka bir dile çevrildiğinde, ya da aynı dili konuşan komşu ülkelerde basıldığında oluşan telif ücretinden devlet komisyon alacak.

Bolu Devleti asıl gelirini sınırları içinde yakalanan esrar, eroin ve benzeri uyuşturucu maddeyi imha etmeyerek, kendi tesislerinde ambalajlayarak, Hollanda'ya ihraç ederek temin eder.

Bu ve fotokopisi başka uçuk fikirlerim de var, verin bana Bolu'yu orada on yıl değişik bir devlet deneyeyim, başarılı olursam siz de beni örnek alırsınız, başarılı olmazsam Bolu batmaz, on yıl sonra iade ederim, bildiğinizi okursunuz.

Dünyada Bolu ilimizden daha küçük devletler olduğunu biliyor musunuz?

ISLAK ISLIK

Zaten yapılmaması gerektiği bilindiğinden yasaklanması düşünülmemiş şeyler vardır. Örneğin, asansörlerde sigara içilmemesi gerektiği, kimi zaman buyurgan, kimi zaman daha kibar bir biçimde belirtilirken, asansörde rastladığınız yalnız bir bayana tecavüz edilmemesi gerektiğinin asansör içinde yazı ile belirtilmesi düşünülmemiştir. Üstelik bir kadınla asansörde yalnız kalan erkeklerin çoğunun aklına, kadının ırzına geçmek gelir. Bunu aklından geçirmeyen erkekler de vardır. Ama, “ya şu herif beni şurada yatırıp becerirse”yi düşünmeyen kadın çok azdır. Ancak asansörlerde, sigara içilmez, park edilmez, girilmez, dikkat kanguru geçebilir, gibi resimli ikaz levhaları türünden, üstüne “girilmez” anlamında kırmızı bant çekilmiş bir kadın poposu levhası asılması hiç kimsenin aklına gelmemiştir. Gelmemesi de daha iyidir, çünkü asansörde rastlayacağınız böyle bir porno levha, tahrik edici olup hiç aklınızda yokken sizi böyle bir davranışa yöneltebilir.

Örneğin kumar oynanan bütün nikotin bulut kıraathanelerin duvarlarında “PARAYLA OYUN OYNAMAK YASAKTIR” gibi yazılar kıraat edilebilir. Bu yazı orada şakır şakır kumar oynandığını gösterir. Orada kumar oynanmasa, duvardaki yazıya ne gerek var? Belki duvara o yazı asılmasa, kimsenin aklına kumar oynamak gelmeyecek.

Okul tuvaletlerine de öğrencileri teşvik etmesin diye “SİGARA İÇİLMEZ” yazısı konulmaz. Oysa bütün okul

tuvaletlerinde sigara içilir, çünkü okullarda öğrencilerin sigara içebileceği başka bir alan düşünülmemiştir. Sigara içmemeleri uygun görülmüş, böyle bir alana gerek duyulmamıştır.

Yasak kavramının insanı dürtüklediği kesin. “ÇİMLERE BASMAYINIZ!” yazısı on kişiden dokuzunda çimlere basmak arzusu uyandırır, bu arzunun uyanmadığı onuncu kişi, okuma yazma bilmemektedir. Çimin üstüne böyle bir yasak konuşlandırılmasa, basmak aklınıza gelmeyeceği gibi, orada çim olduğunu da fark etmeyebilirsiniz. İnsanın gözü çim mi görüyor?

Hamamda ıslık çalmak ve soğuk suyla yıkanmak yasaktır. Şarkı söylemek yasaklanmamıştır. Bundan hamamcının ıslığa gıcık olduğu anlaşılıyor ve fakat soğuk suyla yıkanmanın yasaklanması pek anlaşılamıyor. Suyun sıcağı varken neden soğuk suyla yıkanayım? Diyelim ki, soğuk suyla yıkanmaktan hoşlanan özel bir tipim ve öyle yıkanıyorum, bundan hamamcıya ne? Soğuk su daha pahalı değil ki! Hamamdaki yasaklar bunlar ile bitmiyor, upuzun bir listesi var hamamcının. Hamamcı yasak koyma seviyor. Ama onun bu sevgisi de, durup dururken insanın hamamda ıslak ıslık çalasını getiriyor.

Bu yüzden örneğin, ülkemizde işkence yasaklanmıyor. Bir yasaklansa herkesin işkence yapası gelecek.

SAYIN BİLİNÇALTI

Bilimsel olarak artık kabuğundan çıkmış ve kendinizi en yalnız sandığınız zamanlarda, “Varsayalım İsmail” gibi karşınıza kurulup oturan “bilinçaltı” denen şeyi yok saymak çok zor. Siz yok saysanız bile o başınızın belası olarak nereye gitseniz, sizinle birlikte geliyor, bir yerde durduğunuzda bağdaş kurup karşınıza oturuyor. Kendinize çay mı söyleyeceksiniz, bir an acaba sayın bilinçaltınız da çay alırlar mıydı, gibi bir duyguya kapılsanız bile, bilinçaltınızın sizin gibi çay içici canlı bir varlık olmadığını algılıyorsunuz. Gel dikiz ki, çay konusuyla da çok ilgisiz değil. Size çay söylettiren bizzat kendisi aslında, oysa siz neskafe içmeyi düşünüyordunuz, garsona ebleh ebleh bakarken, çünkü garson da size öyle bakmayı dakikalara yayan türdendir, birdenbire ağzınızdan “çay” sözcüğü zırt diye çıkıverir. Kim bilir o sıralarda bilincinizin altında ne hummalı çalışmalar varsa, apansızın çay dedirttiriveriyor işte size:

Bilinçaltınıza nasıl davranmanız gerektiği de ayrı bir sorun. İster istemez, belirli bir diyaloğa girmek zorunda kalıyorsunuz. Çünkü onunla belirli bir uyum sağlıyamazsanız etmediği eziyeti koymuyor size. Şöyle bir yürüyüşe çıkayım demeyin, bilinçaltınız ayaklarınızı alıyor, istediği yere götürüyor, siz olayın taşeron firması oluyorsunuz.

“Bir canlıda” varolan psikolojik etmenlerin tümüne” bilinçaltı deyip çıkıyor işin içinden Sigmund Freud. Bir beyaz rus kadın yüzünden ustası Freud’la kanlı bıçaklı

olan C.G. Jung ise bu tanımı daha da karmaşıklaştırarak, bilinçaltının bizzat bilincin içinde fing atan, psişik bir olgu olduğunu ileri sürüyor. Bilinçaltımız, bizzat bilincimizin içinde fingatıyorsa onu oradan soyutlayıp ayrı biri gibi kişilendirmemiz olanaksız. Bir de psişik olması olaya polisiye boyut kazandırıyor… Ayıkla bilincin taşını!

C.G. Jung'un işi ıcık cıcıkladığı "Die Beziehungen Zwischen Dem leh Und Dem Unbewussten" isimli eserini okuduğunuzda, konudan hiç bir şey anlamadığınızı ve bu işi çakamayacağınızı algılayarak, kapatıyorsunuz kitabı. Söz konusu eserde, 248 sayfa boyunca bir türlü somut bir tanımlaması yapılamayan sayın bilinçaltı, o kitabı okuduktan sonra sizin için tamamen bir öcü görünümüne bürünüyor. Aslında her kitabı okumamak lazım. İş bu bölücü kitabı okuduktan sonra ben kendimi hep iki kişi olarak görmeye başladım. C.G. Jung benim bölünmez bütünlüğümü cart diye ikiye ayırdı.

Bilimsel olarak kendisine ulaşamayacağınız bilinçaltınızla arkadaş olmaya bakın. Onunla içten bir muhabbet kurulmalı. Ve fakat siz ne söylerseniz söyleyin, herhangi bir yanıt vermiyor, iblis bilinçaltı. O zaman da siz, dışardan bakıldığında, kendi kendine konuşan bir tip, özetle bir deli izlenimi veriyorsunuz. Derhal götürülüp Bakırköy'e yatırılabilirsiniz. Ondan sonrası rahat, kendinizi sabahları Napolyon, ikindi suları Fatih Sultan Mehmet sanma özgürlüğüne kavuşuyorsunuz.

Ya da alacaksınız bilinçaltınızı karşınıza, bak lan, diyeceksiniz, sen ben var olduğum için varsın ve

öldüğüm an yoksun. Bunun bilincine ve ahına er, ikide bir aklıma olur olmaz şeyler getirip, başımı belaya sokma.

İKİNCİ KEMAN

“İkinci kemandım ben ve belki bir virtüözlük derecesine ulaştım. Ama asıl Marx gibi bir birinci kemanım olduğu için mutluyum.” demiş Engels.

Tipler arasında benzerlik yoksa da, konu benzerliği açısından İsmet İnönü de Atatürk’ün vazgeçilmez ikinci kemanıdır. Ama mesela Celal Bayar kemancı değildir. Nadir Nadi kemancı olarak ona beş çeker. Bayar 100 yaşında:

“Bu kış Türkiye’ye komünizm gelecek!” diyerek ölmüştür. Hiç bir kemancı böyle salak bir laf etmez.

İkinci keman çok önemlidir, çünkü müzikte olsa bile, hayatta hiç bir partisyon tek keman için yazılmamıştır.

Sanırım Necmettin Erbakan için keman abdest bozucu bir şeydir ve haksız sayılmaz çünkü keman yayı, girmesinin tavsiye edildiği yerler açısından çok müstehcen bir şeydir. İşte bu yüzden onların kadrolarında ikinci keman yoktur ve kendi aralarında “yaylı mı olacak” yoksa “yaysız mı olacak” gibi bir tartışmaya girmezler, Tanrı’ya inanıp kemana inanmayan bu kemansızlar!

Yaşar Nuri Öztürk’ün biraz daha saçlısı olan kemancıların piri İtalyan Paganini de namazını İtalyanca kılan bir solo kemancıdır. Onun bunun gözüne yay sokan, Karadenizli kemençeci dayı ise ikinci keman kavramını çakamayacak konumdadır:

“Ha bu uşak çalacağsa bağa ne luzum var?” diyerek, herkese küserek, çalmadan olay yerini terkeder ve kendini sinir bozucu derecede haklı bulur.

“Lan oğlum ha bu uşak çalmayacak, sen çalacağsun o sağa akkompanye edecek, başka bir şey etmeyecek daaa” denilmesi de kemençeci dayıyı laz inadından geri çeviremez.

“Bir ipte iki kemençeci oynamaz!” mantığı onun için anayasaldır.

Oysa bir ipte birden fazla canbaz fingattığı zaman görsellik daha güzel, gösteri daha etkileyicidir, ama bir ipte mükerrer canbazın oynayabilmesi için canbazlar arasında müthiş bir uyum gerekli. Daha da gerekli olan bir şey var, birilerinin öbürlerine, Engels’in Marx’a dediği gibi:

“Rica ederim, siz önden buyurun!” diyebilmesi.

DİNLEMEYİCİLER

Kimi buzdağı insanlar vardır, göründüğünden kat be kat daha aptaldırlar. Bizim gözümüze görünen onun aptallığının çok küçük, kayda değmezdir bölümüdür. Onu yakından tanıdığınızda, aptallığının boyutunun el yordamıyla ulaşamayacağınız derinliklere sarktığını fark edersiniz. Ama bunu kavradığınızda onunla tanışmış ve ayaküstü de olsa, belirli bir ilişkiye girmişsinizdir. Tıpkı bir geminin, gecenin zifirinde bir buzdağına çarpınca durumu fark etmesi gibi. Geri dönüşünüz yoktur, derin aptallığıyla tip sizi esir almıştır. Bu ve fotokopisi durumlarda en akılcıl yol onun aptallığına ayak uydurmaktır. Çünkü aptallık dediğimiz özellik, hepimizde biraz bulunur.

Tip sizi birdenbire, konuşulmasa da olur bir konunun içine sürükler ve giderek fark ettiğiniz muhteşem aptallığıyla sizi dönüp dönüp aynı şeyi söylemeye zorlar. Siz bezerken tip bezmez, televizyondaki hayvan belgesellerindeki canlılığın nasıl sağlandığını bir türlü anlayamadığını, hayvanların neredeyse başarıyla rollerini yaptıkları bu filimlerin nasıl çekildiğini ve nerelerin kurgu hilelerinden kaynaklandığını tam çakamadığını en önemli konu olarak gündeme getirir. Bir ya da bir kaç kameramanın teleobjektifle pusuya yatıp avcı gibi uzun bir süre beklemesini bir türlü aklına getiremez. Siz de tipe bu ipucunu vermeyerek, onun sınırlı sorumlu dünyasına kaptırırsınız kendinizi:

“Hayvan anlıyor demek ki filme çekildiğini… Aniden müthiş bir performans gösteriyor… Çünkü hayvan da

olsa, o da biliyor ki, kendisi ölecek, filim kalacak…”

“Eğer hayvan bunu düşünüyorsa, bizden zeki!”

“Sizden, tabii.” biçiminde bir kör dövüşü diyalog uzar gider. Dünyamızda ve çevremizde olup bitenle de pek ilgili olmayan tip, öleli epey olmuş birinin ölümünü yeni öğrenerek, daha iç bezdirici konulara yatay geçiş eğilimi gösterebilir:

“Neden öldü?”

“Haybeden.”

“Haybenin tedavisi henüz bulunmadı mı?”

“Bak kardeşim Venedik’te, sokakta ton balığı görürsün, yani onlar oraya sokak, diyorlar… Gondolla geçiyorsun sokaktan.” diyorum, konu kapansın için. Tip kendi planetinden bakarak saldırıyor konuya:

“İtalyan mutfağını mı tercih ediyorsunuz?”

“Mimari açıdan bizim evin mutfağını beğeniyorum.”

Giderek bu sayın tipin, buzdağı aptallığının bir kenar süsü olarak dinlememe özelliğini ayırdediyorsunuz.

Bu pencereden çevrenize baktığınızda da, kimsenin kimseyi pek dinlemediğini gözümlüyorsunuz. Herkes dinler gibi yapıp, dolar hesabı, beleş yemek hesabı, yol parasını sıfırlama hesabı, karı kız hesabı içinde göz süzüyor. Süzülen gözden yakalıyorsunuz zaten tipin dinlemeyici özelliğini.

Bu dinlemeyiciler grubunun çoğunluğu oluşturması da, işin sinir bozucu noktası.

İÇİNDEN BORU GEÇEN UMUT

Bu sefer yırttım. Bir zamandır konuşuluyor, “boru nerden geçicek” diye? Herkes telaşta “Aman lütfen boru bizden geçsin, Keşke bize döşense şu boru, Bir boru döşenecekse bize döşenmesi şart,” Böyle bir genel boruperver ortam oluştu. İşin başında konuyla çok ilgili değildim. Fakat giderek anlaşıldı ki, bu boru kimin evinden geçerse, o yırtacak. Müthiş yararı olacak borunun geçişinin.

Ben de tabii, bu ekonomik cinnet döneminde, herkes gibi sinekten kremşantiy derdindeyim. Hemen kendi adıma çalışmalara koyuldum. İlla ki benim evden geçmeliydi bu boru. Araya adamlar koydum. Adamların arasına, arasıcaklar koydum… Dündar Ağbi’yi aradım… Alaettin Ağbi’yi aradım… Hatırlı kişiyi aradım… Hatırlı kişi beni iki kez aradı, kendisinin hatırlı kişi olmadığını belirtti… Allem ettim, daha kallem etmeye gerek kalmadan da çökerttim işi. Karar verildi. Boru benden geçecek. Güzel… Yalnız bir şartları var, ben bundan sonra benim kapıcıya köpek muamelesi yapmıyıcam… Kapıcı beni Strazburg’a şikâyet etmiş… Hayvan işte!

Peki lan, dedim. Ben bizim kapıcıya insanmış gibi davranıcam. Yeter ki boru bizden geçsin. Hele şu boru döşensin, ben kapıcıya yapacağımı bilirim! Bana işkence yapılıyor diye, birbirine katmış Strazburg’u. Ne işkencesi lan hayvan! İşkence mişkence yok… İhtiyacı olan arkadaşlara, ihtiyacı gereğince, elektrik tedavisi uygulanıyor… O da her zaman değil, çünkü zırt bırt cereyan kesiliyor, uygulama yapılamıyor.

Neyse, benim illegal gayretkeşliğim sonucunda, paldır küldür, boru bizden geçirildi. Borunun benimle direk bir ilişkisi yok. Sadece bana giriyor ve benden çıkıyor. Yani tabii, sayın Banker Kastelli'nin kullandığı centilmen anlamda değil, somut olarak, boru bize giriyor ve bizden çıkıyor. Burada böyle her nedense, gayet Haydar Dümen bir dirsek yapıyor ve yoluna devam ediyor.

Sızıntısı, döküntüsü yok. Yalnızca boyaması bana ait. Ben de borumun kıymetini bilmeye uğraşıyorum. Fakat bana yararını tam keşfetmiş değilim. Şu an belirli bir yararı yok, hatta tam tersine evimin ortasından geçtiği için belirli bir sıkıntı da yaratmıyor değil. Bööle geçiyor buradan işte, boru değil ki!

ilerleyen zaman içinde öğrendim ki, borunun içinden değerli bir sıvı geçiyor, ama biz değerlendiremiyoruz. Kapıcı tutturdu:

"Ağabey delelim bir yerinden, bir musluk takalım, biz de yararlanalım bu sıvıdan"

Mahallenin başkaldırma eğilimli fırlamaları, tutturdular, biz o boruyu bombalayacağız diye. Bela oldu mu boru başımıza! Boruya bir bok olucak diye, yanından ayrılamıyorum. Uyku muyku söz konusu değil… 13, 35, 57, 79, 911, 1101 boru nöbetindeyim… Borusuz başıma iş açtım. Bu da bana ders olsun, her organ hıyardır diye, bir avuç tuz alıp koşmamak lazım işte…

BEN O KİTABI GÖRDÜM

Yeni bir kuşak var, şu an liseyi tüketmekle, üniversite curcunasında sistem ne uygun görürse yöntemiyle bir meslek grubuna yönelmek üzere, dershanelere koşturuyorlar. Kimi salak mekânlarda toplanıp incir çekirdeğine eziyet muhabbetler ediyorlar. Ehliyetsiz ve çok hızlı araba kullanıyorlar. Birinci ve ikinci lig ayaktopu maçlarını sıkı sıkıya izliyorlar. Soma Linyit Spor'un averajını biliyorlar. O haftanın en tartışmalı penaltısını, günlerce ve dert edinerek uzun uzun tartışıyorlar. Kimi çok gürültülü müzikli barlarda buluşup, hiç bir şey konuşmadan, elde bira, birlikte dingildiyorlar. Çok bir şeyin hiç farkındalar.

Tiyatroya gitmiyorlar. Sinemayaysa kimi çok moda Amerikan filimlerinde başrol oyuncularının nasıl giyindiklerini, nasıl davrandıklarını irdelemek için gidiyorlar, daha sonra onlar gibi giyinmeye, saçlarını onlar gibi taramaya, onlar gibi davranmaya özen gösteriyorlar. Kitap okumak gibi kötü alışkanlıkları yok. Ancak bir kitaptan söz edildiğinde, her konuda olduğu gibi, bu durumda da ahkâm kesmekten, topa girer gibi söze girmekten, topa vurur gibi, sözün gelişine yanıt çakmaktan hoşlanıyorlar.

"Ben o kitabı gördüm!" gibi bir cümleyi sarfedebiliyorlar "Neyini gördün canım? Kitabın kapağını mı?"

Kitap görücüye çıkmaz, alınır ve okunur. Kitabı bir kitapçı vitrininde ya da başka birinin elinde görmeyi, bu konuda yeterli bir görgü olarak kabullenebiliyorlar. Kitap

okumamanın bir eksiklik olduğunu sezinleyenleriyse, oldukça kestirmeciler:

“Kaç kitap okusam yeter?” diye soruyorlar. Okunması gereken kitap sayısını bir an önce tamamlayarak bu konudan kurtulmak istiyorlar.

Hafta sonları mutlaka diskoya gidiyorlar. Disko çıkışı işkembeciye uğruyorlar. Cumartesi sabaha karşı yatağa ulaştıkları için, o günü uyuyarak geçiriyorlar. Her pazar kendilerine, bir pazar öncekinden daha dandik bir oyalanmaca buluyorlar.

Atatürk’ün Cumhuriyeti emanet ettiği bu blucinli ey Türk gençliği, giderek kendine ve çevresine yabancılaşarak, başına buyruk amaçsız bir yaşama biçimini kanıksayarak, herkese ve olaylara tepeden bakarak, bu ülkenin sorunlarıyla hiç ilgilenmeyerek insanın sinirini bozuyor.

YÜKSELEN BURCUNUZ NE KADAR ALÇAK

Hiç de güzel geçmedi 1994 yılı Figen için. Fakat Figen bunu yılın başından itibaren biliyordu. İngilizce yayınlardan Oğlak burcu kadınının 1994 yılını ayrıntılarıyla okumuş, kötü bir yıl olacağını bile hile girmişti yıla, insanoğlunun kimi yıllara girmemek seçeneği yoktu ve yıldızlar haklı çıktılar. Oğlak burcunun kaderinde ne yazılmışsa geldi başına. Yeni yıla Koç burcu kocası Aydın'la birlikte İstanbul dışında bir otelde girdiler. Ve bu yılbaşı tatilinde değişik yayınlardan toparladıkları yıldız fallarını inceleyerek, kendileri için uğurlu ve uğursuz günleri ajandalarına işleyerek, o yıl ki işlerini ona göre ayarlamaya karar verdiler. İkisi de burçlar konusuna deli gibi inanıyor, yıldızların onlara çizdiği önceden belirlenmiş yoldan en ufak bir sapma yapmadan sürdürüyorlardı yaşamlarını. Aydın koç burcuydu ve koç burcunun bütün özelliklerini kendinde toplamıştı. Bu burcun insanlarının ellerini kullanmaktaki yeteneği ve onlardan çok iyi kasap, oduncu, demirci, operatör, olabileceği her yerde yazılıydı. Belki de bu yüzden bilgisayarcı olmuştu Aydın. Figen ise kendisi için yıldızlarca ideal meslek olarak belirlenmiş olan mimarlığı seçmişti.

Yıl yıldızların belirlediği gibi başladı. Figen'in ocak ayını ılımlı bir biçimde geçirmesi gerekiyordu, şubat ayından itibaren şansı dönecek ve her şey istediği gibi olacaktı. Aydın'ın falında Ocağın 2'sindeki bir randevuyu kendini iyi hissetmediği için iptal edebileceği yazılıydı. Gerçekten o gün önemli bir randevusu vardı, kendini

çok iyi hissediyordu fakat gene de falına uyarak, randevusunu iptal etti. Fiziksel olarak bu ay kendini fazla yormaması gerektiğini bildiriyordu yıldızlar. Kimi çalışmalarını şubat ayına kaydırdı. Ayın 15'i dolaylarında bir iş yolculuğu söz konusuydu. Ancak ortada ne söz konusu iş ne de yolculuğu vardı. Ayın 16'sında, karı koca ani bir kararla hafta sonunu geçirmek üzere İstanbul'dan Ankara'ya gittiler. Belki söz konusu iş görüşmesi bir rastlantıya bağlıydı. Hafta sonunu Ankara'da geçirdiler. Hiç bir iş görüşmesi olmadı. Pazartesi sabahı İstanbul'a döndüler. Bir fırsatı kaçırdıklarına hayıflanmaktaydılar ki, 21 Ocak cumartesi sabahı gazete dinamit gibi düştü kahvaltı masasına…

"BURÇLARIN HEPSİ YANLIŞ" başlıklı yazıda yeni bulunan bir burçtan söz ediliyordu. Daha önce bilinen 12 burca bir on üçüncüsü eklenmişti, "Ophiuchus" ya da "Lokman" ismi verilen bu yeni burç 20 Kasım "17 Aralık arasını kapsıyor, o orayı kapsayınca herkesin burcu kayıyor.„ Birdenbire, 24 Mart doğumlu olan ve doğduğundan beri Koç burcunun özelliklerini koç gibi taşıyan Aydın'ın, nefret ettiği Balık burcundan olduğu ortaya çıkıyorken, 25 Aralık Noel gecesi doğan yıllardır oğlak burcu üstüne uzmanlaşmış olan Figen'in aslında Yay burcu olduğu anlaşılıyordu. Olamazdı böyle bir şey. Gasteyi birbirlerinin elinden çekerken yırttılar. Sonra sinirle saydam bantlayıp birlikte okudular..

Londra Kraliyet Astronomi Derneği adına açıklamada bulunan Dr. Jacqueline Mitton, 13 burcun, astrologlarca hep göz ardı edildiğini, bu nedenle de tüm burç sisteminin yanlışlarla dolu olduğunu söylüyordu.

Masayı ürkünç bir sessizlik kapladı. Gazetede çizilmiş yeni zodyak şemasında, taze çıkan Ophiuchus Aleyisselam burcu zart diye girmişti Yay burcuyla, Akrep burcunun arasına, bir doğum günü pastası dilimi gibi.

Birbirlerine hiç bir şey söylemeden kütüphaneden burçlarla ilgili en güvendikleri yıllık tahminleri aldılar. Aydın birdenbire Balık burcunun 1995 durumuyla ilgilenmeye koyulurken, Figen de o güne kadar hiç ilgi duymadığı Yay burcu konusuna eğildi. Aydın'ın burcunda, ocak ayında önemli bir karar almaması, ayın 2l'inden sonra hayatında her şeyin değişebileceği yazılıydı. Bugün ayın 21'iydi işte. Aydın birden tipik bir Balık burcu erkeği olduğunu anladı. Yay burcu konusunu inceleyen Figen ağlıyarak ayrılmaları gerektiğini bildirdi. Aydın bunu saygıyla karşıladı.

Bir daha görüşmemeye karar vererek, yükselen burçlarını tesbit etmek üzere ayrıldılar.

ÇAYLAR MİLLETTEN

Ağacın meyvasını tam olgunlaşmadan toplayacaksın. Elmanın tam kıpkırmızı olup ağzına layık hale gelmesini beklersen, toplamaya gittiğinde meyvaların başka birisi tarafından toplanmış olduğunu görüyorsun. Böyle bir uyanıklık kav amı yaygın ülkemizde. Ham meyvayı koparıyorlar dalından. Erken kalkan götürüyor. Niye götürüyor? Nasıl götürüyor? Kendisine hesap soran yok. Hiç bir şeyin hesabının sorulmadığı hukuksal bir cıvıklık dönemi yaşıyoruz. Kamuoyunun bakısıyla, kimilerine hesap sorulması zorunluluğu doğuyorsa da adamın yanıtı hazır:

“Erken kalktım, götürdüm.”

“Ha, öyle mi, evet, pardon!” deniliyor adama. Adam serbest bırakılıyor ve hemen ardından “Erken kalkıp götürme olayı soruşturma komisyonu” kuruluyor. Tanıklar, ihbarlar, dosyalar, klasörler, çay ve namaz molaları arasında kanıksanmış, sanki sittin yıldır varolan bir kuruluş gibi, gündelik yaşamımıza katılıp, varlığını sürdürüyor yeni doğan komisyon. Toplandığı günlerde gündeme geliyor. Açıklamalarda bulunuyor. Her konuda fi kir yürütür bir kuruluşa dönüşüyor.

“Akan trafikte terbiyesiz el kol işaretleri yaparak zincirleme kazalara yol açanlar inceleme komisyonu”, kuruluşunun 10. yılını trafiği keserek, havai fişek atışlarıyla kutlarken, “Polisin de bir hatası var mı acabayı inceleme komisyonu” başkanı emekli olup, yerini törenle bir polis emeklisine devrediyor. “Pompalı av tüfeğiyle kendini çükünden yaralayanların merhem

giderlerinin Adalet Bakanlığı'nca karşılanmasının araştırılması komisyonu"nun ilk toplantısında kavga çıkıyor.

Artık yaşamımızın umursanması gerekmez bir parçası haline dönüşen bu komisyonlar sayesinde bir sürü yeni iş alanı da açıldı. Böyle bir komisyonun çay ocağı işini kaptınız mı köşeyi döndünüz demektir. Çünkü bu ve benzeri komisyonlarda içilen çayın haddi hesabı yoktur. Çay paralarını kim ödüyor diye merak edeniniz olmuştur mutlaka. Biz, hepimiz, enayi gibi ödediğimiz vergilerle, bu komisyonları yaşatıyoruz. Vergi ödemeyenlere bir şey olmuyor. Ya herifçioğlu vınn Amerika'ya kaçıyor, orada kendine uniteds tates bir yaşam kuruyor. Ardından, biraz da gıptayla:

"Vay eşşoleşşek!" deniliyor. Ya da, Amerika'ya kaçmayan vergi ödemeyen herifçioğulları için vergi affı çıkarılıyor, onlar da affediliyor.

Peki muntazam vergi ödeyen salaklara niçin en azından bir madalya verilmiyor? Bu konuyu gündeme getirmeli, peşine düşmeli, iş edinmeli ve "Herkes vergi kaçırırken, salak salak ödeyenlere madalya verilmesinin incelenmesi komisyonu" kurulana kadar, elimizden geleni ardımıza koymamalıyız.

Ne gelir elimizden demeyin, örneğin hepimiz, her gün öğlen tam saat 12.00'de, buzdolabımızın fişini bir dakika için çeksek, yer yerinden oynamaz mı? Oynar, ülke sarsılır, hükümet sallanır, tutuklananlar olur ve komisyonumuza kavuşuruz.

Ancak, bu bir dakika süresince fişi, sok çıkar yapmayın, buzdolabınızı bozabilirsiniz.

BERTOLT BRECHT'İN AĞBİSİ KEL HASAN EFENDİ

"Bir tiyatro ki güldürmez, ben o tiyatroya güler geçerim." diyen Augsbourglu temiz aile çocuğu Bertolt Brecht, Kel Hasan Efendi'yi bilmiyordu, bilmeden de öldü. Brecht doğduğunda, Hasan Efendi 22 yaşındaydı ve Brecht'in büyüyünce düşüneceği epik tiyatroyu bilfiil yapmaktaydı.

Cahillik yalnız bize özgü değil, Avrupalıların da cahili oluyor. Burjuvaların kadife perdeli tiyatrosuyla alay etmek için, yamalı Brecht perdesini buluş olarak dünya tiyatrosuna getiren Bertolt Brecht, bunun daha önce "Abdülrezzak perdesi" adı altında, Komik"i şehir Abdülezzak Efendi tarafından kullanıldığını bilmiyordu. Bilmemek ayıp değil. Ancak yaşamı boyunca, bilmemekle yetinmeyip bu konuyu öğrenmemekte de direnen Brecht, bizim buralardan transit geçerek Çin tiyatrosu'na gitti.

Berliner Ensemble isimli tiyatrosunu kurduktan sonra, takımına uzun uzun, yabancılaştırma efekti, soytarılık efekti gibi, epik tiyatro inceliklerini anlatmak konusunda dilinin ucu sakal bırakan üstat, ortaya çıkan işten bir türlü mutlu olmuyor, provalar sırasında sık sık sinirlenerek, sahneye çıkıyor, öyle oynanmayacak, böyle oynanacak diye gösteriyor, gösterdiğine pişman olarak, tabii ki benim gibi de oynanmayacak, çünkü ben oyuncu değilim, diye purosunu kemirerek sahneden iniyordu, kendi takımına bir türlü derdini anlatamıyordu.

Berliner Ensemble'da kafalar iyice karıştığında Bertolt Brecht öldü.

Ben öğrenciyken, Kamuran Şipal tarafından, Brecht'ten dilimize çevrilmiş sarı kapaklı "EPİK TİYATRO ÜZERİNE" isimli, ince bir kitap yayınlandı. 1960 suları bu kitaptan edinmek, okumuş olmak, gereken yerlerin altını çizmişlik, oraları ezberlemişlik ve hatta kitabı üstünde bulundurmak gibi zorunluluklar vardı, bizim çevremizde. 1970'li yıllarda, bu kitabı bulundurmaktan hapis yatmak moda oldu. Bu kitabı okuyarak epik tiyatroyu çakmak olası değildi. Herkes birbirine anlamış gibi yapıyordu. Çünkü kitap "Das Kapital Özet" türünden sıkıştırılmış bir Brecht teorileri çevirisiydi. Bu kitap olmasa biz Brecht'e çok daha doğru yaklaşabilirdik belki… O kitabı anlamadan Brecht'i anlayamayacağımızdan emin olduğumuz için, Brecht'i bir kenara koyup, o kitaba çok kafa yorduk.

Türk tiyatrosunda ender görülmüş kocaman aktörlerden biri olan sevgili Ayberk Çölok bir gün bana, Türkbükü'nde tam denize dalmadan önce:

"Ben bu epik tiyatro konusunu okudum okudum anlamadım arkadaş, bir gün bu Kürt Vasıf bana, şıp diye anlattı olayı!" dedi, Türkbükü'nü kendine getiren bir kahkaha attı ve denize daldı.

John Gay'in 1728'de sahnelenen DİLENCİLER OPERASI'nın tam 200 yıl sonra bir güncelleştirmesini yapan Brecht'in ÜÇ KURUŞLUK OPERA'sını bugünün Beyoğlu'suna uyarlarken, ben kendimi Brecht'ten çok ortaoyununa, Kel Hasan Efendi'ye, Abdülrezzak Efendi'ye yakın hissettim.

ÜÇ KURŞUNLUK OPERA için “Bir opera değildir” ya da “Bir Brecht Çalışması değildir” derken, şunu demek istiyorum: bu oyunu Bertolt Brecht görseydi, Türkçeyi bilmeden bu oyundan büyük bir keyif alırdı ve fakat ben Brecht Camii müezzinleriyle epik tiyatro tartışmak istemiyorum ve Ayberk Çölok’un denize dalışı gibi, üç el ateş ederek giriyorum sahneye.

DİŞ İŞLERİ

Diş macunun kokusu hoş olmakla birlikte, tadı pek o kadar sevilesi değildir. Ayrıca dili yakar. Diş macunu tadına bayılan kimi tipler de vardır mutlaka, ona bakarsanız tiner seven çocuklar da var, marjinallerden söz etmiyorum, aptal fakat kendini çok akıllı sanan, illaki bir futbol takımının taraftarı olan düzenli milli piyango alan, kirada oturup her aybaşı ev sahibini öldürmeyi düşleyen ve rakının hiç bir zararı olmadığına, öksürüğünün aralıksız içtiği sigarayla ilintisi bulunmadığına kendini inandırmış, gerektiğinde birdenbire gıcık olduğu birini bıçaklayabilecek anaörnek Türk tipinden sözediyorum.

Genelde dişçiye de gıcık olan bu tip de bilir ki diş hiç fırçalanmadan da olmuyor. Giderek sararıyor, kararıyor. Hoş, ne kadar fırçalasan o reklamlardaki beyazlığa erişmiyor insanın dişi. Dişçiye sorsan, günde beş vakit fırçalamak gerekiyor. Dişçi de macuncuyla ortak. Günde beş kere diş fırçalamaya macun mu dayanır? Üstelik gün boyu kürdan marifetiyle kuru temizleme yapılıyor zaten. Ancak dişçi bunu temizlik ten saymıyor, ona kalsa bütün dişlerin araları, diş ipi denilen iple tek tek temizlenecek. Ayrıca gece yatmadan önce diş araları özgün uçlu ince fırçalarla didiklenecek ve tazyikli su püskürten bir aygıtla diş arası seven ve ne denli fırçalasanız o zula kovuğundan kımıldamayan susam, ekmek kırıntısı, maydanozun may kısmı gibi nesneler benimsedikleri oyuklarından çıkarılıp atılacak.

Özcesi gündelik işleriniz arasında dişinize ayırmanız gereken süre epey büyük bir zaman dilimini çalıyor. Bu düzen herhangi bir dişinizde bir ağrı sızı olmayan olağan günler için. Sabah zonklayan bir diş ağrısıyla uyandıysanız, dişçiye de gidilmesi gerektiği anlaşılıyor. O zaman o günü tamamen diş günü ilan edip, diğer işlerinizi bir başka1 güne erteleyeceksiniz. Dişçiye gitmek, gelmek ve dişçide geçen süre zaten günü öldürüyor, kimsenin dişçisi alt katında oturmuyor. İşin daha sinir bozucu tarafı, dişçiye gittiğiniz gün iş bitmiyor. Ağrıyan dişin oyulması, dolgusuyla kapanmıyor konu. Dişçi hemen size bir başka randevu veriyor, taş temizliğine gidiliyor. O sırada dişçi ağzınızda size henüz hiç bir zarar vermeyen ve fakat ilerleyen günlerde sizi çok üzecek olan başka dişler keşfediyor, kiminin kanal tedavisi başlıyor, kiminin kesilip üstüne jaket yapılması gerektiği ortaya çıkıyor. İlerleyen yaşınıza rağmen bir türlü baş verip boy atamamış olan, manitunun ağzımıza niye koyduğunu dişçinin de anlamadığı, çok gereksiz yirmi yaş dişlerinizin ameliyatla alınması somut gerçeği su yüzüne çıkıyor. Diş eti tedavisi gibi, aklınızın ucundan geçmeyen bir başka konu gündeme geliyor. Sonuç olarak bir kaç ay işi gücü bırakıp, dişçiye yazılmanız gerektiği acıklı gerçeği ile karşı karşıya kalıyorsunuz.

“Evet ama, dişimden başka işim yok mu benim?” renkli Türkçe düşüncesi bircinizin kıvrımları arasından fışkırarak imdadınıza yetişiyor. Üstelik dişçinin ağzınızın içinde yaptığı bu çalışmalar için ciddi bir para da alacağı göz önünde bulundurulunca, dişçiye gitmenin gereksizliğini dan diye kavrayacaksınız ve anaörnek bir

Türk tipi olarak, ağrıyan dişi rakı ile gargara edip, yemeği ağrımadan tarafla yiyeceksiniz. Her iki taraf da ağrımaya başladığında, daha sıvı yiyeceklere yönelip, gıdanızı kamışla alacaksınız.

FİLOZOF KUKUMAV

Filozoflarımız olmamış değil. Örneğin, yüzyıl önce ülkemize teşhis koyup, ağır ağır doğuya doğru giden bir geminin güvertesinde baştan kıça doğru koşarak "Batı'ya gidiyoruz!" yaygarası koparanların bir avuç aymaz olduğunu, sosyalist sakalım sıvazlayarak söyleyen Sakallı Celal, bizim gelmiş geçmiş en önemli filozoflarımızdan biridir. Sıkı bir filozof olduğu için de, böyle fıkramsı anıları dışında hiç bir eser bırakmamıştır.

Şair Eşref de, Özdemir Asaf da, bence önemli filozoflardır. Gel dikiz ki, bu birbirinin benzemezi adamlardan çok yoktur ve biz milletçe aramızdan böyle adamlar çıkışına büyük şaşkınlıkla bakarız. Şaşırmakta haklıyız çünkü ülkemizde aramızdan böyle filozoflar çıkması için koşullar ve ortam yoktur Tam tersine, böyle düşünenler olmasın diye, düşünce alanımız dikenli telle çevrilmiş, üstelik tel yeşile boyanmıştır.

Zaten derin derin düşünen, işin felsefesini yapan, felsefede çığırlar açan bir millet değiliz. Birisi bir konuda az biraz düşünmeye yönelse, bu bizi tedirgin eder. Hemen babalarız onu:

"Karadeniz'de gemilerin mi battı? Nedir bu halin böyle, kukumav kuşu gibi filozof?"

Millet olarak, az biraz düşünüp ani kararla harekete geçiciyizdir. Bu çok az düşünme sonucu aklımıza dan diye gelen ilk sıradan düşünceyi de dahiyane bir buluş sanış, sanırım tamamen bize özgü bir şey.

Zaman zaman düşünüyor gibi görünmekten mutlu oluruz. Kimi zaman da bastıbacak düşünceler

çevresinde fır dolanır. Daha önce fazla düşünmeye alışkın olmayan bir beynin, en olmasa da olur kıvır zıvırıntıya kafa yorup, kendini düşünen biri kabullenme gereksinimi de var. Beyinsel açıdan tehlikeli bir boyut. Hem beyin yoruluyor, hem olup biten bir şey yok. Bilgisayara bir şeyler yazıp, sonunda “kaydet” komutunu vermemek gibi…

Bir düşüncenin tutsağı olmuş birine rastladığımızda da, ona boş vermesini, unutmasını salık veririz.

Bir meyhanede karşılıklı oturup rakı içen adamlara dikkat edin, aralarında pek bir şey konuşmazlar. Birbirlerine uzun uzun bakarlar. Birbirlerinin burnuna sigara dumanı üflerler. Rakıyı tazelerler, peyniri didiklerler. Buz gecikti diye dellenirler. Aralarında konuşacak hiç bir şeyleri olmadığı için, o meyhanede, bangır ban gır İbrahim Tatlıses gibi filozofların düşünceleri aralıksız olarak yayınlanmaktadır. Rakı içen adamlar da filozof İbo’nun düşüncelerine katılmakta, baş sallıyarak kadeh tokuşturmaktadırlar.

BEKLETTİM, Mİ SEVGİLİM?

Bir kararlı damla daha düştü, otobüs durağının isminin yazılı olduğu san İETT levhasından, başıma. Yağmur yeni dindi. Kimi damlamalar sürüyor. Niçin tam levhanın dibine beynini denk getirerek duruyorsun, diye düşünebilirsiniz. O sırada ben bunu düşünemiyorum. İnsan otobüs durağında bu kadar bekletilmez ki! Bir kafede, bir barda bekliyor olsam neyse. Barda, kafede beklenti, belirgin bir anapara istiyor. Durakta beklemek daha sportif bir olay. Gene de söz verilen bir saat var. Bu kadar da geç kalınmaz ki. Gelsin, canına okuyacağım. Ne okuyacağımı tam bilemiyorum, aslında önce yazılması gerekiyor. Yazmadan neyi okuyorum?

Vitrinlere bakar, uzun uzun inceler. Hiç alacağı yokken içeri girer. Giyer, dener, başka rengini sorar, almadan çıkar. Yolda gelene bakar, geçene bakar, yarım saatte iki adım atamaz. Yağmurlu havada bile, bulur kendini oyalayacak, geciktirecek bir şey… Domuz! Gelsin, bir güzel sıvıyacağım onu! Sıvamak için, çimento, kum, kireç gerekli, suya gerek yok, her yer sırılsıklam, yolda ve kaldırımda göletler oluşmuş durumda, herhangi bir gölete çimento, kum, kireç boca edildiğinde harç oluşabilir ve fakat sıva yapmak için mala yok! Neyse, gelsin de, elimle sıvarım artık!

Islak seslerle gelip az ilerimde duran otobüs, bir göletten geçerek, beni tepeden tırnağa çamurla sıvadı.

“Yak bi sigara!” dedi biri. Yabancı değildi sesi, içimden geliyordu. Kırmadım onu, yaktım. Çekip gidebilirim aslında. Gidilebilir yani. Elli dakikadır

bekliyorum. Biraz daha bekleyip, ona gereken dersi vermeliyim. Sırf bunun için beklemeliyim. Üç gün sonra geçer bu sinirim. Yumuşarım, onu bıçaklamak fikrini falan sapıkça bulabilirim. Şimdi istim üstündeyim, gelir gelmez cart diye sokacağım bıçağı dingildek kıçına. O benim kim olduğumu biliyor mu? Oysa asıl keyif insanın kim olduğunun bilinmemesi. Her neyse, felsefe zirzopluklarıyla, sinirimi derin düşünceye çevirmemeliyim.

Yağmur yeniden başladı ve sergüzeşt bir yağmur damlası, pıt diye düştü sigaramın ucuna, ateşi söndürdü. İğrenç olur ıslanmış sigaranın yeniden yakılması. Hırsla bir yağmur göletine fırlattım izmariti. Yeni bir sigara çıkardım, yaktım. O sırada hızla geçen bir taksinin sıçrattığı çamur elimdeki çiçekleri tamamen kapladı. Bir demet çamur, durumu.

“Hah, geliyor işte!”

“Merhaba, beklettim mi sevgilim?”

“Yoo! Ben de şimdi geldim.”

DOĞRU YOLUN KİTABI

Çinli düşünür Lao Tsö'nün İ.Ö. VI. ve V. yüzyıllar arasında yaşadığına dair söylentiler varsa da, böyle bir tipin yaşayıp yaşamadığı bilinmemektedir. Hayatı hakkında ipe sapa buyurmaz efsaneler vardır. 200 yıl yaşadığı söylenir, Konfüçyüs'le karşılaştığı söylenir, bu söylentiden Konfüçyüs'ün yaşadığı anlaşılır ve fakat bir adı da Lao Tan olan o adamın yaşayıp yaşamadığı anlaşılmaz. Nedense Çinlilerin bir sürü adı oluyor. Sanırım çocuğun adı ne olsun tantanası sırasında, çok kalabalık olan Çinli ailede her kafadan bir hece çıkıyor, hepsini arka arkaya sıralayıp çocuğun adını belirliyorlar.

Lao Tsö'nün, çağının yozlaşması ve çağdaşlarının maddiyata düşkünlüğüne çok fena bozularak, Batı'ya doğru gittiği ve bir daha geri dönmediği söylenir. Hatta ünlü yapıtı Tao Tsö King'i (Doğru Yolun ve Erdemin Kitabı), Batı sınır kapısından çıkarken, sınır muhafızının dileği üzerine, oturup Çin'den çıkarayak Free Shop'un cafesinde yazdığı söylenir. Ne kadar zamanda yazdığı bilinmiyor elbette ve fakat ülkeden çıkarayak yazdığına göre, biraz aceleye gelmiş bir eser olarak da değerlendirilebilir. Üstelik kitap elle yazılarak yüzyıllar sonra bize ulaştığına göre, her temize çeken kitaba kendi abuk fikirlerini de eklemiş olabilir. Belki de özgün eser, kısa bir nottan ibaretti. Lao Tsö, bir kâğıda Çince "EYVALLAH!" yazarak çıktı gitti Çin'den.

Günümüzde daha çok sevişme tekniği açısından ilgi çeken Taoizm de bu gümrükte ayaküstü yazılan eserden çıkmıştır. Sınır muhafızı rica etmese kitabın

yazılmasını, böyle bir “izm” yok. Belki de Batı sınır kapısından hiç böyle bir adam geçmedi, orada sıkılan sınır muhafızı yazdı bu kitabı, yani kitabın 26 yüzyıl önceki ilk biçimini, belki de sınır kapısında sıkılan bir askerin mektubuydu bu. O zamandan bu yana, kim bilir kaç bin kişi temize çekti bu eseri.

Derin düşünme ve vecde gelme kadar, insanın fizik becerilerini de geliştirici bir jimnastiği şart koşan, sayın Tansu Çiller’in de müridi olduğu Taoizm hiç bir siyasal anlayış içermez, tarih görüşüne ve eğitime karşıdır, politikada zekaya başvurulmasını ve işlerin “oluruna bırakılması”nı uygun görür.

“Hükümdar için ülkeyi yönetmek demek… yani olumlu hareket edip etkin bir biçimde hükümet etmek demek… bence, başarısızlığı aramak demektir. İmparatorluk son derece nazik bir mekanizmadır. Kendi bildiği gibi işlemeye bırakmak gerekir onu. Dokunduğunuz anda bozulur.”

deniliyor, Batı sınır kapısında sıkılan muhafız tarafından yazıldığını sandığım, sayın Özer Çiller’in de okuduğu anlaşılan, Doğru Yolun ve Erdemin Kitabı’nda. Kitap insana Gogol’ün “Bir Delinin Günlüğü” öyküsünü anımsatıyor. Öykünün kahramanı Poprişçin’in de böyle zıvanadan çıkmış fikirleri vardır.

Ne duyarlı oyuncaksa bu imparatorluk, dokunur dokunmaz bozuluyor. Bekâretten de beter. Dikkat kırılacak eşya, bir durum. Bu durumda imparatora hiç bir iş kalmıyor. Yiyip içip, vecdedecek, derin derin düşünecek, hiç bir şey düşünesi olmadığı zaman düşünür gibi yapacak, imparatorluğu hiç ellemeyecek, cıss, yoksa hemen bozulur, ona elleme, buna elleme, ne

yapacak bu imparator? Kendisine sunulan, elleme hakkı bulunduğu karıları taocu bir teknikle becerecek, dönemini vukuatsız olarak tamamlayacak, karılar bu imparatordan sıkılınca imparator değiştirilecek!

O kadar kişi temize çekmiş, bir boş vaktimde diyorum, oturup ben de kendime göre temize çeksem şu Tao Tö King'i, daha neşeli bir hale gelebilir Taoizm..

FAKSLAŞMALAR

Önsözü kitabın özünden uzun kitaplar biliyorum. Bir kitabın uzun önsözü o kitabın az biraz zavallılığı. Şimdi okuyacağınız kitabın ne anlattığını anlamama olasılığına karşı, size tüyolar veren ciddi bir makale. Biraz da şu duyguyu aşılıyor bize; Dur yolcu, elinde tuttuğun bu kitap boru değildir!

Sanki biz okuyunca o kitaptan bir şey anlamayacakmışız gibi, bir önsözle o kitabı anlamamıza yardımcı olunuyor. Kendi başına bir şey anlatamayan, bir önsözle algılamamız elası kitapları niye yazıyorsunuz? Sizin zırvalamanız için kaç tane ağaç kesiliyor biliyor musunuz?

Burada şunları kastetmiyorum, örneğin Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları'ndan basılan Fenelon'un bir kitabının başında, Fenelon kimdir, ne zaman yaşamıştır, bu kitabı ne zaman yazmıştır gibi önsözler gereklidir ve fakat Milli Eğitim Bakanlığı yayınlarının hepsinde önsöz olarak, Hasan Ali Yücel ve İsmet İnönü'nün hep aynı önsözü bulunmakta, Fenelon'un kitabının başında "Kim lan bu Fenelon?" sorusuna yanıt verecek en ufak bir söz bulunmamaktadır.

Çok sayfalı fakslar daha da sinir bozucu. Derdini anlatamayan ön uzun sözler… Bir faks derdini bir iki sayfa içinde anlatamamış ve tuvalet kâğıdı rulosu gibi makinadan çıkıp masaya yılankavi bir devinimle serilmişse okumuyorum. Bu birisinin kitap olarak yayınlamayı düşündüğü düşüncelerini kimse kitap yayınlamadığı için, faks aleyisselam marifetiyle herkese

okutma ihtiyacı. Haftanın en çok okunan faksı! Oysa faks, telgırafın en gelişmiş biçimi. Kısa ve özlü olmak zorunda.

Elbette birine telefon edip;

“Bana o kırk sayfayı faksla!” diyebilirsiniz, bu sizin talep ettiğinizdir. Ama durup dururken birisi size;

“Değerli zamanınızı almak istemem” diye başlayan otuz sayfalık bir faks çektiğinde işi gücü bırakıp ders gibi o faksı çalışmak zorunda değilsiniz, makinadan çıkar çıkmaz buruşturup çöpe atabilirsiniz.

DÜMBÜLLÜ’NÜN ÇOK GİZLİCE ANILIŞI

Üsküdar Belediyesi’nden bir yetkili aradı. 5 Kasım günü İsmail Dümbüllü’yü anmak üzere, Karacaahmet’te mezarının başında bir anma töreni düzenlendiğini bildirdi, beni de davet etti.

O yağmurlu 5 Kasım günü, denilen saatte Karacaahmet Mezarlığı’na gittim. Bir sürü girişi var mezarlığın. Ana girişe geldim. Girişteki yetkiliye Dümbüllü’nün mezarı başında belediyenin düzenlediği bir anma töreni için geldiğimi bildirdim ve ünlü komik”i şehirin mezarının yerini sordum:

Yetkili bana bir süre boş baktı. Belediye başkanının gelip gelmediğini sordum.

“Başkan gelmedi.”

“Gelecek mi?”

“Bilmiyorum. Gelse haberimiz olur.”

Gayet tabii, koskoca belediye başkanı, buraya elini kolunu sallıyarak gelmez. Eskortu olur, koruması olur, çevresinde yardımcıları kalabalığı bulunur. Bir belediye başkanı, en az yirmi kişiyle dolaşır.

“Peki hiç böyle bir tören yok mu mezarlıkta yani?”

Daha az yetkili bir üçüncü şahıs, yanaşarak muhabbete ortak oldu.

“Siz kimin mezarını aramıştınız ağbi?”

“İsmail Dümbüllü’nün.”

“Kimin?”

“Dümbullü Dümbüllü! Eski komiklerden İsmail Dümbüllü var ya!”

Yetkiliyle daha az yetkili birbirlerine, baktılar. Koskoca komik-i şehirin ismi hiç bir şey ifade etmiyordu onlara.

Daldım mezarlığa, rastgele dolaşmaya başladım. Bir kalabalık aranıyorum. Madem bu saatte mezarı başında tören yapılacak, başkan gelmediyse bile Üsküdar Belediye'sinden birileri gelmiştir, Müjdat Gezen gelmiştir, belki Münir Özkul da gelmiştir. Yalnız ben davetli değilim ya bu törene.

Koskoca Karacahmet Mezarlığı'nın girilmedik yerini bırakmadım. Sabırla kırk dakika kadar arandım. İn cin çift kale maç. Umutsuzca geri döndüm mezarlığın kapısına. Yetkiliye yöneldim.

"Müjdat Gezen falan gelmedi mi bugün buraya?"

"Kim?"

"Müjdat Gezen! Tiyatrocu."

Yetkili ve daha az yetkili gene bakıştılar. Görseler şıp diye tanıyacaklar Müjdat'ı, ismen çözemiyorlar.

"Tamam peki, eyvallah!" diyerek, çıkış kapısına yöneldim. O sırada yetkili peşimden seğirtti.

"Afedersiniz bir agbi, ben sizi nerden tanıyorum."

"Ölünce tanışırız." dedim, çıktım Karacahmet Mezarlığı'ndan.

GÖNÜL GÜNÜ ÖRGÜTÜ

Duvarda, bir takvimden kesilmiş fotoğrafı olarak çerçeveli bir Fikret Mualla, şarabın içinden sinek çıkıyor. Oh ne ala, ne ala! Sinek bizden büyük mü ki, doldur anam kana karışsın, haydan gelen idrarla gider. Ayrıca mümkünse, programa ilaveten “Dürüyemin güğümleri galvaniz” şarkısı çalınsın!

Sahnede birden fazla orkestra var. Orkestra demek yanlış aslında, değişik müzik aletleri çalan tipler bağımsız solo programlar yapmak üzere sahnede bulunuyorlar. Biri esas çalan konumunda, öbürleri sıralarını beklerken, esas çalanın çaldığı şarkıya eşlik etme gayretindeler. Üstelik sahneye bakan, çalınanı dinleyen yok. Küçük gruplar halinde kümelenmiş insanlar arasında sınırlı sorumlu bir muhabbet var.

Her kafadan farklı sesler çıkarken, her kafanın işleyişi de birbirinden farklı, Fellini filmini andıran bir durum var ve fakat Fellini filminin özenli uyumu yok. Emeğin kimin nasıl ve ne renk giyineceğine dair bir sanat yönetmeni çalışması yapılmamış. Bu insanlar nasıl bir araya getirilmiş? Birbirlerini tanıyorlar mı, yoksa burada mı tanışmaktalar? Olay nedir? Bir Amway satıcıları toplantısında mıyız? Başı bağlılar var, başı bağsızlar var. Elinde fermuarlı bir küçük çanta, takım elbiseli, boyun bağlı, kır saçlı ve bu işi aşırı ciddiye aldığı gözümlenen bir adam koşturuyor. Zaman zaman sahneye çıkıyor. Mızıka çalanı indiriyor, sevgi, insanlık, gönül gibi sözlerden oluşan kısa konuşmalar yapıyor. Bir bağlamacı geliyor, anfisi manfisi tastamam, elektro

bağlama muhabbeti başlıyor. Dipte büfe gibi bir maşa düzeni var, ordan içki satın alınabiliyor. Kendisinin psikiyatr doktor olduğunu mikrofondan herkese ilan eden toplantının düzenleyicisi küçük fermuarlı çantalı kır saçlı adam sazcıyı indiriyor sahneden, gitarıyla aramıza o sırada katılan bir genci takdim ediyor.

Bir psikiyatr doktor, Kadıköy'de, bir otelin lokantasında, her nedense bir gönül günü düzenliyor. Sesi olan, sazı olan, sözü olan insanların sevgi potasında eriyeceği bir toplantı olarak düşünülmüş. Bir pazar günü saat 13.00 ve 18.0arası. Giriş serbest ve ücretsiz. Program doğaçlama tarzında olup, sanatçılarımız salona geliş sırasına göre mikrofona çağırılacaktır. İsteyen enstrümanını beraberinde getirebilir. İsteyen istediği yere oturabilir, protokol yoktur. İsteyenlerle aynı günün akşamı aynı yerde fiks menü yemek yenilecektir… Bütün bunlar dandik davetiyenin üstünde yazmaktadır. Bu davetiyeleri bu psikiatr doktor mu bastırmaktadır? Davetiye masrafını karşılayanın mutlaka bir kazanç amacı vardır, dolar gelmeyecek matbaaya niçin Türk lirası ödensin? Böyle bir toplantıya ne gerek vardır? Birlikte getirilmesi söz konusu enstrümanla ne kastediliyor? örneğin bir kalaşnikof makinalı tüfek enstrümandan sayılabilir mi? Polis mutlaka (biliyordur bu psikiyatr doktor örgütünü ve peşindedir. Belki de psikiatrın kendisi polistir, ya da devlet adına çalışan özel ağbilerdendir.

İşin daha korkuncu, bir pazar günü 13.00 - 18.00 arası yapılacak hiç bir işi olmayan ne kadar çok insan var? Ve polisi de boş yere meşgul ediyorlar.

TORBADAN ÇIKAN HASAN

Belkiler de çok önemli tarihte. Ben tarihi hep öyle kurcalıyorum. Şu olmasaydı, öbürü ölmeseydi, halamın bıyıkları olsaydı mantığıyla.

Örneğin Rusya'yla Osmanlılar arasında yapılan Kaynarca andlaşmasıyla bağımsız kalan Kırım'ı, Rusya bir süre sonra işgal edip egemenliği altına almasaydı, ya da alsın, bu oldu bittiyi gururuna yediremeyen 1. Abdülhamit devletin ve ordunun güçsüzlüğünü bile bile, sırf delikanlılık olsun diye 1787'de Rusya'ya savaş açmasaydı, bu savaş olmasaydı 1789 Nisanının başında, ruslar Özi kalesini alamayacaklar, padişah da bu kötü haber üzerine felç geçirerek ve Fransız devrimini göremeyerek ölmeyecekti ve tabii ki musikişinas padişah 3.Selim 28 yaşında zart diye kendini tahtta bulmayacaktı.

Bir zincirleme şaşkınlıklar dönemidir bu. 3.Selim tahta çıktıktan üç ay sonra, Fransız devrimine bir hafta kala, savaşta başarılı olamayan sadrazam Koca Yusuf Paşa'yı görevden alarak yerine Kethüda Hasan Paşa'yı getirmişti. Sağlığı gayet bozuk olan, öldü ölecek gözüyle bakılan bu Sadrazama halk Cenaze Hasan Paşa adını takmıştı. Onun sadrazamlığı da beş ay sürdü. Musikişinas padişah bir türlü istediği gibi bir sadrazam bulamıyordu. Fikir danışmak üzere Şeyhülislam Hamidizade Mustafa Efendi'ye başvurdu. Bu zat istiareye yattı ve fakat rüyasında bu makama layık kişiyi göremedi. Ancak Cezayirli Hasan Paşa üç kere üst üst üste padişahın rüyasına girince, derhal sadrazam

yapıldı. Onun sadrazamlığı da üç ay yirmi sekiz gün sürdü. Ordunun kışladığı Şumnu'da ateşli bir hastalığa tutuldu ve bir kaç gün sonra yatağında ölü bulundu. Kimi tarihçilerin dedikodularına bakılırsa padişah tarafından zehirletilmişti. Yeni sadrazam arayışları başladı, padişah rüyasında hiç kimseyi görmüyordu Ordu başsız kalmıştı, çok düşünmeye vakit yoktu. Koskoca padişah niçin sadrazamı zehirletirken kimi sadrazam yapacağını düşünmemişti? İnsan bir sadrazam bulur, o zaman öbürünü harcar. Padişahların da bazen böyle kendilerinden beklenmeyecek düşüncesizlikleri olabiliyor. Sonunda Şeyhülislam Hamidizade padişaha şöyle bir öneride bulundu:

"Sultanını, Rumeli'de bulunan vezirlerin isimlerini birer küçük kâğıda yazalım, kâğıtları bir torbaya atalım, çekin torbadan bir kâğıt, hangisi çıkarsa, onu sadrazam yapın!"

Musikişinas padişah bu öneriyi dâhiyane bulmuş olmalı ki, hemen uygulamış, torbadan çıka çıka Rusçuklu Hasan Paşa çıkmış. Bak allahın hasanengiz işine, Cenaze Hasan'dan al mührü ver Cezayirli Hasan'a, onu zehirlet, kurra çek kurradan bir başka Hasan çıksın. Fakat padişah onu tanımıyordu:

"Kim lan bu Rusçuklu Loto talihlisi Hasan Paşa?"

Ruşçuklu Hasan, Osmanlı devleti zayıf düştükten sonra Rumeli'de birdenbire türeyen zenginlerden birinin oğluydu. 1768 Rus seferinde orduya para yardımında bulunmuş, sadrazamı kafaya almış, kaç paraysa vermiş ve vezirlik rütbesini satın almış, isminin sonuna Paşa'yı ekletmişti. İçkiye çok düşkün olup, paşalığında hiç bir başarı gösterememiş, kendisi için on para etmez

anlamında ”kör mangıra yaramaz” teşhisi koyulmuş ve Rumeli’ne sürülmüştü.

Gel dikiz ki torbadan o çıkmıştı ve tabii ki o da sadrazam olduğunda sadrazamlığı uzun sürmedi, sonunda padişah tarafından öldürtüldü.

İnsan ister istemez düşünüyor, 1. Abdülhamit Rusya’ya savaş açmasa Rusçuklu Hasan sadrazam olur muydu? 3.Selim padişah olur muydu?

Bir de şu kurcalıyor insanın kafasını, tarihimize batıya yönelmemiz için ilk önemli adımları atan, en aklı başında padişahlardan biri olarak geçen 3.Selim, nasıl oluyor da bir tombalacı gibi torbadan bir isim çekerek onu sadrazam yapabiliyor.

Demek ki, 200 yıl sonra tarih kitaplarında Özal’dan, Amerika’ya akıl veren, batıya yönelmemiz için ilk önemli adımları atan, bizi otoyollara ve Amerikan sigaralarına kavuşturan, Kayahan şarkıları dinleyen musikiperver bir devlet adamı olarak söz edilecek, Yıldırım Akbulut’u yazı tura yöntemiyle başbakan yaptığını kimse bilmeyecek.

İNCE AYAR

Çehov oyunlarını güldürü olarak yazmış, Stanislavski bu oyunları müthiş dramlar olarak sahneye koymuş. Stanislavski'ye inat bu eserleri güldürü olarak sahneleyenler ise pek başarılı olamamış. Bir ince ayar eksikliği söz konusu. Elbette bir Kemal Sunal filmi değil, "Vişne Bahçesi". Ama düşünürseniz ne kadar gülünçtür içinde bulundukları geminin yavaş yavaş batışını farketmeden yaşayan Çehov'un küçük insanları. Dramatik olan geminin batışı, Çarlık Rusyası'nın çöküşüdür. Ama çöküşü bilinçsizce yaşayan kahramanlar ve durum çok gülünçtür. Çehov'u da Çehov yapan bu ince denge galiba.

Yazdıklarının bir güldürü tiyatrosu olduğunu, defalarca söylemiştir Ausburg'lu temiz aile çocuğu Bertolt Brecht. Sanki, bir türlü istediği biçime sokamadan ölüp gittiği tiyatrosunun, ardından ne denli salak biçimlerde sahneleneceğini hissetmiş gibi. Sanki izleyiciyi dövecekmiş gibi, sanki tiyatrodan çıkıp radyoevine yürüyecekmiş, televizyonu ve vilayet binasını işgal edip devrim yapacakmış gibi oynamayın oyunlarımı, demek istercesine. Gel dikiz ki kendi kurduğu tiyatrosunda bile, onun ölümünden sonra, uzun dönem katı devrimci biçimlerde oynanmış oyunları, bir türlü bıyık altından gülen şakacılığı çıkarılamamış ortaya. Brecht'in, Hitler dönemi Almanya'sında, böyle bir baskı rejimi altında yaşamış olması da gergin kılıyor elbette ortamı.

Karl Valentin ile aynı terziden giyiniyor Adolf Hitler. Hatta bir gün terzide rastlaşıyorlar. Her ikisi de provaya gelmişler. Tabii ki, önce Adolf'ün provasını yapıyor terzi, Valentin sırasını bekliyor. Adolf işi bitip giderken, Valentin'i gülümseyerek selamlıyor.

Birden komünizm geliyor sanılan, komün günlerinden sonra faşizm gelip çöreklenmiştir Almanya'ya. Hem de demokratik yollarla. Kansız. Artık kitap yakma zamanıdır: Gak ve guk diyen tiyatrolar kapatılır. Komiklikler ikinci bir emre kadar yasaklanır. Yasaklanmayan bir iki komikten biri de Karl Valentin'dir. Adolf'le terziden tanıştıkları için mi, o da Adolf gibi Bavyeralı olduğu için mi, yoksa Karl Valentin'in "*Akvaryum*" hikâyesinden hiç kimse bi bok anlamadığı için mi? Bu, bilinemiyor.

Almanya'nın bu karmakarışık Badanacı Adolf döneminde, sıkı denetlenen Berlin kabarelerin birinde komiğin biri:

"Ve büyük şef, siyah mersedesiyle köşeyi döndü!" deyivermiş. Her sabah siyah mersedesiyle Berlin'i dolaşan Hitler'den söz ettiğini anlayan izleyici alkışlamış. Gösteriden sonra, kulise çok madalyalı bir gestapo damlamış, şefin arabasının siyah bir mersedes olduğunun söylenmemesinin gerektiğini, Almanca ihtar etmiş.

"Emredersiniz!" demiş komik.

Devrisi gece, çok madalyalı gestapo gelmiş oturmuş salona. Komik çıkmış meydana, tam lafın orası gelince, şöyle demiş:

"Ve büyük şef, köşeyi döndü…

Sonra gülüm seyerek çok madalyalı gestapoya bakmış ve şöyle sürdürmüş cümlesini:

“Arabası siyah bir mersedes değildi tabii!”

İzleyici gülme krizine, girip alkışlarken, gülmesini tutamayan çok madalyalı gestapo, ağzındaki birasını etrafa püskürterek “Cheise!” demiş. Kötü bir şey değil dediği, hassiktirin Almancası.

ANTEN SEVMEZ GÜVERCİN

Bir görev noktasına yetişecekmiş gibi harıl harıl büyük şehir elektronlarıyla yüklü kanatlarını çırparak geldi, pencerenin karşısındaki dala kondu güvercin.

Televizyonlar o kadar sinirsel yıpranmaya yol açıyor ki, dikkat edin, artık güvercinler bile antenlere tünemiyorlar.

Pencereden içeri baktı güvercin. Gene oturmuş, karıkoca televizyon izliyorlar.

“Hasbinallahvelivelvekil” diye guruldanarak, başını iki yana bir kaç kez çevirdi güvercin.

Hiç kimsenin televizyonunun ekranı pencereden görünen ağaca dönük konuşlandırılmadığı için, televizyonda olup biteni göremiyordu ve fakat ses maşallah sonuna kadar açık olduğundan, mutfakta fasulye ayıklayıp salondaki televizyonun sesini duyarak dizi izleyen bir ev hanımı kadar içindeydi olayın güvercin. Baktıkları şey, güvercinin daha önce de duyduğu bir reklam filmiydi.

“Ben küçük bir konserveyim, açın beni şaşıracaksınız! Konservatif Konserve! Her zaman turfanda!”

Adam birden elindeki bardağı masaya bıraktı ve sinirle söylenmeye başladı:

“Şu reklamın aptallığına bak. Konserve konuşur mu? Bu reklamları daha aklı başında bir şekilde yapmanın imkânı yok mu? Her zaman turfanda, diyor. Her zaman turfanda olur mu? Turfandanın ne anlamı kalır o zaman?”

“Niye sinirleniyorsun? Başka kanala geç!” dedi kadın.

“O kanal, bu kanal dolaşmaktan yoruldum. Bu kadar çok kanal olmaz ki… Hiç bir şeyi tam izleyemiyoruz…”

“Sen Susurluk kazasından sonra böyle oldun! Sinirlerin yıprandı. Bir psikiyatra görünsen iyi olur” dedi kadın.

“Yok yahu? Bir psikiyatrımız eksik. Gitsem n’olucak? Ona da fırça çekicem. O beni dinleyecek, baş sallıyacak, haklısınız, sakin olun, diyecek, daha çok sinirlenicem. Bir de üstüne para vericem. Eğer o sayın psikiyatr, sabahları bakkala uğrayıp, gaste, süt, sigara, ekmek masraflarımızı karşılıyacaksa, aybaşından aybaşına bankaya uğrayıp ev sahibimizin hesabına mutlu aile yuvamızın kirasını yatıracaksa, niye gitmiim ben o psikiyatra? Bildiğin öyle, hali vakti yerinde, peygamber ruhlu bir psikiyatr varsa, derhal gidelim!”

“Ne bağırıyorsun? Ne dedik?”

“Bağırdığım falan yok, bu benim normal halim.” diyerek bardağı pencereye fırlattı adam. Bardak pencere camını delerken pencere camı da tuz ve buz olarak dışarı saçıldı, cam kırıkları arasından kanat çırparak hızla uçtu güvercin, hep çamaşır asılı dar balkonun demirine kondu. İçerde televizyon izleniyor, ateşli bir tartışma yaşanıyor, evin beyi bir elinde sigara, öbür elinde telsiz telefon, televizyondaki canlı yayına katılıp orada ileri geri konuşan kel adama haddini bildirmeye uğraşıyor ve fakat televizyon programının telefonunu düşüremiyordu.

Çırptı kanatlarını, gökyüzüne yükseldi, Karadeniz’e doğru uzun bir uçuşa koyuldu, anten sevmez güvercin.

MÜKELLEFLER YURT DIŞINDA

Yasaklanan bir şeyin zaman içinde ikinci kez yasaklanması ne saçma ve fakat olmuş. 1314 yılında, sık sık çıkan kavgalarda kan gövdeyi götürür hale gelmesi üzerine, İngiliz kralı 2.Edward futbolu yasaklar.

Bundan 35 yıl sonra, kral 3.Edward'ın futbolu yasakladığına dair ikinci bir vesika var tarihte. Bundan ilk yasaklanmanın hiç mandallanmadığı ve bu durumun yeniden yasaklanması gerektiği anlaşılıyor. Zaten yasak olan şey bir kez daha niye yasaklanıyor?

Bizdeki kılık kıyafet yasası gibi. Yasa var, uygulanamıyor, herkes kafasına ve kafasının içindekine göre giyiniyor. Kılık kıyafet yasasının bir kez daha çıkarılması gerekiyor.

"Şu vergiyi vermek lazım arkadaşlar" reformcul vergi tasarısı da öyle. Vergi vermemek ayıp, suç, herkes verecek, herkesin numarası olacak, vergi numarası olmayana ekmek bile verilmeyecek! İyi tamam, biz fırıncıyla vergisiz üç ekmek konusunda aramızda hunharca anlaştığımızda reform gene reforme edilmek gereksiniminde kalacak.

Osmanlı'dan beri var olan ve dönem dönem toplanması giderek zorlaşan, yerel başkaldırılara, küçük savaşlara neden olan bu vergi alışkanlığı, çünkü o zamanın da Selim Edes Paşa'ları, Engin Civan Paşazade'leri var ve vergi onlardan alınamayarak halka saldırılıyor, halktan toplanan vergiler, halka geri dönecekken, Selim Edes Paşa'ya, Engin Civan Paşa'ya aktarılıyor obstrüksiyon fonu üzerinden. Bunların hiç

birini Özal icat etmedi, Osmanlı'dan beri var bu halktan toplayıp, Lagara Paşa'ya kese kese altın hibe etme dangalaklığı.

Vergi vermeyi kim sever? Niye verelim? Kolay mı denkleştiriyoruz biz o üç kuruşu? Vergi neymiş? Milletvekilleri kıçlarını ceylan derisi koltuklara koysunlar diye niye para veriyoruz biz? Bunun için aç parantez ceylanlar öldürülüyor kapa parantez. Üstelik ceylan derisine kıç koyulacak derken, koltukların oluş, geliş ve takılışı sırasında birileri bok gibi para götürüyor.

Örneğin tiyatro izleyicisinden niçin KDV vergisi alınıyor? Bir tiyatro izleyicisinden KDV alıyor, bütün izleyicilerin ödediği o KDV'yi sarıp sarmalayıp devlete ödüyor. Tiyatro izlemenin vergisi de ne oluyor? O tiyatro zaten gelir vergisi ödüyor, SSK ödüyor, muhtasar ödüyor (Kim o muhtasar?), geçici vergi ödüyor, stopaj ödüyor, eğitime katkıda bulunuyor, kurumlar vergisi ödüyor… Holding mi lan bu tiyatro?

Bir reform yapılırken olaya çok açıdan bakmak gerekli. Madem vergi yasasında bir reform yapılıyor, alamadığınız yerlerden vergi almaya uğraşırken, kimi vergi altında ezilenleri de kollamak zorundasınız. Devlet tiyatrolardan vergi almasa ne olur? Kaç tane tiyatro var? Hepsinin toplam ödediği vergi kaç para? O para nereye gidiyor?

Ama tabii, "yastığınızın altındaki altından da vergi alacağım" deyince devlet, parası olan nakitini, altınını yurt dışına götürdü, repo yapan parasını çekti, sömestr tatili adı altında İsviçre'ye götürdü, şu an ortalıkta para yok, 250000 TL için adam öldürmeler başladı.

Taksim’de dönmeler fiyat kırdı. Nataşalar Rusya’ya kesin dönüş yapıyorlar.

Vergi reformu resmileştiğinde vergi olarak toplanacak pek para olmayacak ortalıkta, gene tiyatroların ödeyeceği vergiye kaldı devlet ve fakat tiyatrolarda da işler kesik, devletin durumu zor.

Bu reform da yeterli olmayacak, peşinden yepyeni bir reform gelecek. Örneğin tiyatroya girerken izleyiciden KDV alınmakla yetinmeyip, çıkışta VDK alınabilir.

ŞEYTAN PİKNİKTE

O çok sıcak yazın, o çok sıcak cuma günü, Şeytan sabahın ilk saatlerinden başlayarak, Azrail'le işbirliği içinde olduğunu sezdirmemeye özen göstererek, alt dudağı sarkan çocuğun tepesinde dolaşmaya başlamıştı. Bir kaç aile, Şeytan, Azrail, topluca bir özel otobüsle, Çamlık'a pikniğe gidilmişti. Hava kapalı, deniz dalgalıydı. Denize girmek isteyenler oldu. Alt dudağı sarkan çocuğun canı denize girmek istemedi. Hemen yanında bitiveren Şeytan, onu dürtükledi:

"Niye girmiyorsun? Mayon da yanında!"

"Çok dalga var!" dedi çocuk Şeytan'a.

"Dalga mı geçiyorsun, asıl dalgalı deniz zevkli olur." dedi Şeytan.

"Peki!" dedi çocuk, başka ne diyebilirdi ki. Soyundu mayosunu giydi. Dik kayalıklardan aşağı indi. Şeytan da koşar adım peşinde. Denizin ortasına uzanan kayalığın ucuna doğru koştu alt dudağı sarkan çocuk. Bir ara ayağı kayıp düşecek gibi oldu, arkadan yetişen Şeytan, kolundan tuttu, düşmesine engel oldu. Çocuğun planı bozmasını istemiyordu. Kayaların ucunda durdu çocuk. Şeytan de nefes nefese gelip yanına oturdu.

"Atla!" dedi. Çocuk duraladı.

"Sen geçen yıl burdan ne biçim atlıyordun." diye yüreklendirdi Şeytan.

"Ama su çok bulanık, dibi görünmüyor." diye geriledi çocuk.

"Buraya kadar, bir koşu geldin. Herkes sana bakıyor. Atlayamazsan hepsi seninle alay edecek!" diye tahrik

etti Şeytan.

“Peki lan Şeytan!” dedi çocuk. Hayatta hiç denilmemesi gereken bir söz.

Az bir zıplama, havada ufak bir kavis, insanın hızını biraz olsun kesen yarım metrelik bir su tabakası, ürkünç bir ses ve denizden çıkan başı kanlı çocuk. Kadınlardan çığlıklar. Olayları kayalığın tepesinden izleyen Azrail ise Şeytan’a bozuk atıyordu:

“E, bak ölmedi!”

“Dur bakalım, daha bir şey belli değil, deli gibi kan kaybediyor.” diye ona moral veriyordu Şeytan.

Alt dudağı sarkık çocuk elini başına sürdü, eli kıpkırmızı kan ve saç oldu. Çok korktu. Enişte kayalardan deli gibi atlayarak aşağı indi. Tam kayaların ucuna geldiğinde, Şeytan enişteye çelme taktı, enişte de yüzükoyun denize düştü. Çocuğu kucaklayıp kayalıklara çıkardı. Kendisi de çıktı, çocuğu kucağına aldı. Hızla kayaları tırmandı. Şeytan da peşlerinde.

“Derin mi?” dedi çocuk endişeli.

Yoo” dedi enişte daha da endişeli. Azrail’in yanından hızla geçip gazinoya girdiler.

“Tentürdiyot?”

“Yok.”

“Tütün, sigara?”

“Yok.”

“Ne var yahu, kan durduracak ne var?”

“İspirto.”

“Tamam getir çabuk, pamuk da getir.”

Enişte ispirtoyu döktü çocuğun başına. Çok canı yandı çocuğun. Pamuk bastı enişte. Çocuğu elinden tutup, çam ağaçları arasındaki dar patikadan karayoluna

çıkardı. İlk gelen minibüse bindiler. Alt dudağı sarkan çocuk ve eniştesi öne şoförün yanına bindiler. Azrail hemen arkalarına oturdu, Şeytan en arka koltuğa yattı. Çocuk kıpkırmızı olan pamukları değiştirdikçe, şoför:

“Bi şey olmaz canım… ben de küçükken hamamda düşmüştüm, göbek taşının kenarına çenemi çarpmıştım. Bak şurası… Hiç bi şey belli mi?” diye çocuğa moral vermeye uğraşıyordu.

“Çok kan akmış mıydı çenenden?” dedi çocuk.

“Yok, kan akmamıştı!” dedi şoför.

Yıldırım hızıyla kasabanın devlet hastanesine ulaştı minibüs. Hastane kapısından, enişte, çocuk, Azrail ve Şeytan itişe kakışa girdiler içeri. Alt katta değişik kapıları açıp baktılar, kimseye rastlamadılar. Hızla üst kata çıktılar. Üstünde “Hemşire Odası” yazan kapıyı açtılar. Odanın ortasındaki sandalyede beyaz önlüklü, bıyıklı bir adam oturmuş, onun kucağına oturmuş beyaz önlüklü hemşire de adamın iki bacağının birleştiği noktada, ata binmiş gibi, ritmik bir biçimde zıplıyordu. Çocuk ne yaptıklarını pek anlıyamadı. Kapı açılınca hemşire hemen fırladı, ayağa kalktı, adam pantalonunun fermuarını çekerek kendini bir başka yana attı. Hemşire kız saçlarını düzeltti ve sinirle bağırdı:

“Ne var?”

Alt dudağı sarkan çocuk, başını gösterdi. Enişte, hemen bir şeyler yapılması gerektiğini belirtti. Az önce fermuarını çeken, hemşireyle atcılık oynayan adam da enişteye fırça çekiyordu:

“Bu kapıda ne yazıyo? Senin okuman yazman yok mu?”

“Hemşire odası!”

“E, kapı vurulmadan girilir mi Hemşire Odası’na?”

“Sen ne arıyorsun peki Hemşire Odası’nda hemşire olmayarak ve niçin hemşireyle atcılık oynuyorsun, görev başında?” diyecek oldu enişte, demedi.

“Yaralımız var, hastanede bir yetkili arıyoruz. Çocuk kan kaybediyor.”

Hemşire odanın dibinde kapısında “Strerilizasyon” yazan başka bir kapı açtı, çocuğu oraya aldı, oturttu. Başına baktı:

“Dikiş ister!” dedi. Yarılmış yeri, bir pensle sıkıştırdı. Atcılık oynadığı bıyıklı adamdan iğne istedi, iplik istedi ve hiç bir uyuşturmada bulunmadan, cart cart dikmeye başladı çocuğun başının derisini. Çocuğun çok canı yanıyor, kendini tutuyor, alt dudağı daha sarkarak titriyor, gözünden damla damla yaşlar süzülüyordu, daha sıkı tutuyordu enişte sinin elini. Bu sırada atcılık oynayan bıyıklı adam sürekli kazanın nasıl oluştuğuna dair kovuşturmada bulunuyordu.

“Kayaya çarptım…”

“Hangi kayaya?”

“Denizin içinde.

“Nerede?”

“Çamlık’ta.”

“Saat kaçta…”

“Üff bilmiyorum, çok acıyor.”

Dikiş işi bitti. Enişte ve çocuk ve Azrail ve Şeytan hastaneden çıktılar. Hastanenin bahçe kapısında Azrail Şeytan’a bir tokat patlattı, küs olarak ayrıldılar.

KIYAMETE ÇEYREK KALA

Kıyamet günü belirlendi. 2028 yılının 26 Ekim perşembe günü akşamüstü saat 18.30'da bir göktaşı haşırt diye dünyamıza çarpacak ve konu kapanacak. Dünya gezegensel yaşamını yaralı olarak bir başka biçimde sürdürecek belki ve fakat biz insanoğlunun nesli tükenecek, bin yıllar sonra belki dünyada yeni bir yaratık biçimi görülecek, belki de görülmeyecek, biz zaten onu hiç bilmeyeceğiz. Bizim bildiğimiz 2028, the end! Bunun hurafeler yerine bilimsel bir biçimde belirlenmiş ve bize delikanlıca bildirilmiş olması güzel bir şey, herkes işini gücünü ona göre ayarlar. Yatırımını ona göre yapar. Daha doğrusu yatırım yapmanın salaklığına erer. 2029'da dolar kaç Türk lirası olur gibi bir endişeye gerek kalmaz.

2028 yılındaki 29 Ekim kutlamaları için hazırlığa da gerek yok, çünkü kutlanamayacak. 2028 yılındaki kazançlarınızdan kimse vergi alamayacak ve fakat para 2029'a aktarılamayacağı için, tamamının 2028'in ilk aylarında yenilmesi gerekecek. Hukuk sistemi de allak bullak olacak, 2027'de işlenen bir cinayete kaç yıl ceza verilse ne yazar? Ceza kesinlik kazanana dek kıyamet kopacak.

2010'lardan sonra gayrimenkul satmak da çok zorlaşacak. Kim niye alsın o gayrimenkulu? Alıp da kime satacak? Kıyamete çeyrek kala kim gayrimenkul alır?

Ben o sıralar 77 yaşımda "görülmüş, geçirilmiş " bir tip olacağım. Olacaksam yani. Olduğumu varsaymak

hoşuma gidiyor. Olmak isterim, bu kazandipli dünyanın karpuz gibi yarılıp bitişini ben de görmeyi arzu ederim, buna çaba sarfedeceğim, ama başarılı olamayabilirim. Aranızda olmazsam kıyamet günü, benim de kulağımı çınlatın. Hayatta olursam, 2025 yılından itibaren başlarım ben kıyamet kutlamalarına. Boru değil, son üç yılımız. Ne yaşasak kar. Örneğin zula paramı repo yapmak gibi bir salaklıkla ilgilenmem, kıyamet günü bana para ne lazım?

Olay 2000 yılında doğanlar için sinir bozucu, toplam yaşantıları 28 yıl. Nerden baksan çok kısa. Evlensinler mi? Evlenmesinler mi? Çoluk çocuk, istikbal, aile gibi kavramlar gereksiz. Kıyamete çeyrek var. Tam askerden yeni gelmişsin, bir baltaya sap olayım derken kıyamet kopacak, o zaman ne askıntı olacaksın sen o baltaya, onun da kıyamet günü sapa gereksinimi olmayacak ki! Kıyamet günü kim odun keser?

ADAMIMIZ RAKOVSKI

Balkan altında, Bulgaristan'ın Kazan kentinde doğuyor 1821 yılında. Sonra zamanın ünlü Kuruçeşme Rum Okulu'na, İstanbul'a geliyor. Ailece fotoğrafları var, Constantinople, 1842 biçiminde, babasının başında fes, bıyıkları osmanengiz, zaten Georgui Stoykov Rakovski'nin bıyıkları da, Ortaköy'de, Kuruçeşme'de bundan otuz yıl öncesine kadar sık görülen bir dolmuş kahyası bıyığı. Fotoğraf "biz Nulgarız" demiyor.

Rakovski, 1841'de İstanbul'da Bulgar devrimcilerle bütünleşiyor, her nedense daha sonra yunan vatandaşlığına geçiyor. Komünist Bulgar tarihinde bu geçiş "bu sayede kellesini kurtarmıştır" diye açıklanıyor.

Osmanlı Rakovski'ye;

"Sen niye Bulgarsın, senin bu kafirliğin, komünistliğin n'olucak, şimdi niye durup dururken yunan oluyorsun lan sen, bela mısın nesin?" gibisinden ahret suali sormuyor.

Daha sonra Romanya'ya geçen söz konusu Rakovski, orada Georgui Makedon takma ismiyle Fransızca dersleri verirken, 14 Temmuz 1842'de devlete karşı komplo düzenleyen bir Bulgar devrimcisi olarak tutuklanıyor, ölüme mahkum ediliyor. Zamanın İstanbul Yunan elçisi, allem edip kallem edip onu kurtarıyor ve Fransa'ya gönderiyor. Bir buçuk yıl sonra Bulgaristan'a geri dönüp gene devrimci çalışmalarına koyuluyor ve bu sefer babası ile birlikte tutuklanarak İstanbul'a hapishaneye getiriliyor. Baba oğul üç yıl kadar hapis yatıyorlar. Hapisten çıktıktan sonra, nasıl oluyorsa

Rakovski, İstanbul'da bir tür avukat mali müşavir gibi bir meslekle yer ediniyor, ün kazanıyor ve zengin oluyor. Onu hapse atanlar, ona saygı duymaya başlıyorlar.

"Akşam şerifler hayrolsun Rakovski ağbi!" muhabbeti gelişiyor.

1853-1856 yıllarını işgal eden Kırım Savaşı sırasında, tercüman olarak bizzat devletin içine sızıyor ve Ruslara, Osmanlı ordusunun harekatı hakkında ayrıntılı ve düzenli bilgi sızdırıyor. Kırım Savaşı sırasında, Ruslar 30 Kasım 1853 günü Batum'a erzak götürmekte olan on parçalık bir Osmanlı filosunu Sinop'ta basarak yakmışlar. Birisinin Ruslara kimi bilgiler sızdırdığı kesin. 1856 Paris antlaşmasından sonra ne oluyorsa, Rakovski birdenbire Romanya'ya kaçıyor.

1867'de yağmurlu bir ekim günü, Bulgaristan'ın bağımsızlığını göremeden Bükreş'te 46 yaşında ölen Rakovski, yaşamının son yıllarını, Balkan ülkelerinin birleşmesine ve topluca Osmanlı'ya başkaldırmasına hasretmiş bir adamdır. Ve fakat Osmanlı Devleti'nin çok önemli yerlerinde bokyedibaşı olarak bulunmuştur. Kırım Savaşı sırasında padişahın komünist tercüman danışmanı var! Olur mu lan, diyeceksiniz. Deyin, içiniz rahatlasın ve fakat olmuş işte!

Devletin içinde, devlet adına kim ne bok yiyor konusunun bilinmezliği de bizde çok eskiye dayanan, geleneksel bir durum.

GÖZÜMÜN UZMANI

“Bizim televizyon mu bozuk?” dedim. Yanıt veren olmadı. Hepsi dalmış, izliyorlar filmi.

“Yayında mı bozukluk var?” diye sordum.

“Yoo!” dediler. Tamamen fluğ görüyorum televizyonu. Yaklaştım, televizyona elle dokunulabilecek mesafeye gelince görüntü netleşti. Eyvah, gözüm bozuldu.

Derhal göz doktoruna gidildi. Havalı uzman gözcü, artık her şeyin bilgisayarla yapıldığını, eskisi gibi kimi harfler gösterilip, ‘bu ne? Şu ne peki?’ gibi durumların kalktığını, esprilerle bezeyerek anlattı. Gözümü ultramodern, hatta ekstralight aygıtına dayadı. İçine bakmamı söyledi. Baktım, yolda giden bir araba görüyorum. Kendisi de aygıtın karşı tarafında bir yere gözünü dayadı.

“Tamam. Evet, bir numara miyop olmuşsunuz!” dedi, uzman gözcü.

“Miyop mu olmuşum?”

“Evet. Aslında miyop gençlikte olur ve ilerler. Sizin gibi bu yaşta miyop olan hiç görmedim.” diye gülüyor gözümün uzmanı.

“Ben gençliğimi tam tamına yaşıyamadım, ondan herhalde!” diyorum. Uzman gözcü reçetemi yazıyor. Gözlükçüye gidiyorum. Çerçevelerden çerçeve beğeniyorum, gözlüğüm yapılıyor, huzura eriyorum. Artık televizyonu net görebiliyorum, araba kullanırken yüz metre ilerdeki arabaların plakalarını netlikle okuyabiliyorum.

Gözlük takmaya başladıktan altı ay sonra, bir gün, sayın pankreasıma yönelik kimi kan sayımları yapılırken, kan şekerimin 67'ye fırladığı belirleniyor. Laboratuvardan endişe içinde telefon eden hastabakıcı, şeker komasında olduğumu, hemen hastaneye yatırılmam gerektiğini bildiriyor. Gün cumartesi, matine ve suare olmak üzere iki oyun var. Pazar gene çift oyun. Hastane söz konusu değil. Pazartesi doktorda alıyoruz soluğu. Şekerimin uzmanı çok şeker doktor bizi bu konuda bilgilendirirken, kendisinin bu şeker konusunu ne kadar bildiğini belli ederken, şekerin gözü bozduğunu da belirtiyor. Bana sıkı bir diyet veriyor. Diyet sonucu, şeker düştükçe benim miyopluk yok oluyor ve gözlüksüz olarak eskisi gibi net görmeye başlıyorum, kaldırıp atıyorum gözlüğü.

Peki, bana o gözlüğü veren gözümün uzmanı, bu yaştan sonra miyop olunmayacağını biliyorken, şekerin gözü bozduğunu bilmiyor mu? Her şeyi bilgisayarlıymış, gözümün kenarı!

ESKİ YILIN ŞENLİKLİ CENAZESİ

Çok anlamış değilim şu yeni yıl sevincini, çünkü yıl yenilenirken biz eskimekteyiz. Hadi diyelim ki, bak bu yılı da gördük, biçiminde bir sevinç bu, peki yeni yıldan beklentilerin sevinci neyin nesi? Yılbaşına bir hafta kala o milli piyango bileti ile yatıp kalkmalar niye? Hepimize çıkamaz ki, aramızdan bir kişiye çıkıcak, o kişinin siz olma ihtimali çok zayıf, hatta yok. Yüzde hesabına vurunca elinizdeki biletin şansı kayda değmez bir kesir. Biliniyor ki yeni yılda çok daha fazla işsizlik, yoksulluk ve huzursuzluk olacak. Kaldırıp attığımız eski yılı mapushanede geçirenler, yeni yılı da orada geçirecekler. Bu yıl ani tahliyeler beklenmiyor. 1 Ocak sabahı ülkemizde hiç bir şey değişmiş olmayacak. Yalnızca genel bir mahmurluk olacak ve sanırım ülke derin bir uykuya dalacak. Biz uykudayken fırlama Amerikan parası kim bilir nerelere zıplayacak, bu yılın gıcır arabaları da trafik keşmekeşine eklenecek, daha da ürkünçleşecek bir yerden bir yere gitmeler, trafik sıkışıklıklarında tansiyonu ve şekeri ve konuşası artan kimi amcalar gene:

“Eskiden Şişli’ye kurt inerdi, buralar dağ tepeydi!” gibi fantastik öyküler anlatacaklar.

Neyi kutluyoruz 31 Aralık akşamüstünden başlayarak 1 Ocak’ın ilerlemiş saatlerine dek? Niçin içiyoruz o gece, bütün bir yıl içemediğimiz rakıları? Yeni yılla birlikte alkol komasına girerek yılın ilk günlerini hastanede geçiren var. Hem bakalım bu doğru bir

takvim mi? Doğru bir gecede mi yapıyoruz biz bu tantanayı?

Elektroçamlar ve büyük hindi katliamı! Neden yılın başka günlerinde kimsenin aklına hindi yemek gelmiyor? Niçin bir bayram gecesi gündeme gelmiyor tombala ve birinci çinko?

Smokin mi giyinmeli? Yok canım ne gerek var, takım elbise boyun bağı yeterli. Bir yere mi gitmeli? Kimi otellere 5 günlük paket programlar var, adam başı üç kuruş. Toplu yolculuk, toplu yemek, toplu eğlence, toplu eziyet. Küskün dönüş.

Saat tam 24.00'de öpüşmelere ne buyrulur?

"Sizi öpmüş müydüm, unuttum, o kadar çok öpüştük ki!"

15 gün öncesinden başlayan kart gönderme trafiği ya da o gün her yerlere özgün dizaynlı, Noel Baba'lı, çıngıraklı, kurdelalı ve kendince çok esprili fakslar çekmeler… "YENİ YILINIZ KUTLU OLSUN!"

Bu hoş yazıdan bir sürü görünce, siz de yeni yılınızın kutlu olduğuna kendinizi inandırıyorsunuz. Sanki size ait özel bir yıl başlıyor, o yıl dünyada her şey sizden sorulacak, yıl sizin yılınız ve herkes sizin o yeni ve özel yılınızı kutlamak için ağız birliği etmiş. Bunun için özgün kartlar basılmış. Sevinçten uçmamanız için hiç bir neden yok yani.

İnsan ahmak yaratık, hemen dolduruşa gelip havaya giriyor. Örneğin çok zeki olan fareler, ne Noel kutluyorlar, ne yılbaşı… Onlar için, o geceler de, çok uyanık olmak zorunda oldukları herhangi geceler. Ev sahibi kapana çok has bir peynir dilimi koymuş, kapana girmeden o peyniri didiklemek gerekiyor, o gecenin

yılbaşı olması işe bir kolaylık getirmiyor, ortada kutlanılacak bir durum yok. Dünya, insana her an dönmekten vazgeçecekmiş duygusu veren o sinameki hızıyla dönüyor, tehlike aynı, risk aynı.

BORİS VİAN'IN KARISI

Gazetenin birinde, "KADIN DAHA İYİ ARABA KULLANIYOR" başlıklı bir haber. Duygu Asena'nın yeni bir kitabı mı çıktı acaba gibisinden bir duygunun esiri olarak okumaya yazıldım. Öyle bir durum değil, duygu ziyanlığında bulunuyorum, kendini ciddi bulan ve istatistikselliği enikonu tartışılacak haber, şöyle diyor:

"Türkiye Trafik Kazalarını Önleme Derneği Konya Şubesi Başkanı Prof. Ömer Halis Tombaklar, geçen yıl Türkiye'de meydana gelen trafik kazalarında 4114 erkek, 1233 kadının yaşamını yitirdiğini söyledi. Yaralanan 58009 kişinin de 44014"ü erkek. Prof. Tombaklar "*Kadınlar erkeklere göre daha iyi araba kullanıyorlar. Ayrıca trafik kurallarına riayet ediyorlar. Kadınların reflekslerinin erkeklere göre daha iyi olduğu söylenebilir"* dedi."

Haberde trafik kazalarında ölenlerin hepsinin sürücü olduğu belirtilmiyor. Zaten öyle olması için ölen ve yaralanan 63356 kişinin direksiyonda tek başına yolculuk ediyor olması gerekiyor. Yoksa yukardaki sözlerin istatistiksel bir değeri olamaz. Örneğin bir kadın otobüs şoförü, içinde 80 erkek yolcusuyla uçuruma yuvarlandığında, bu kazada arabanın kullanımıyla hiç ilgili olmayıp burnunu karıştıran erkekler 8l'de 80 hatalı oluyorlar, o salak kadın şoför yüzünden.

Sayın profesörün elindeki sayısal veriler anlaşıldığı kadarıyla araç kullananların değil de, kazada yaralanan ya da ölenlerin sayısı. Buradan giderek kadınların daha iyi sürücü olduklarını söylemek zırva. Daha zırvası, bu

sayılar kazalara sebebiyet veren sürücülerin sayısı bile olsa, yurdumuzda erkeklerin kadınlardan daha çok ehliyet sahibi oluşu, bu sayılardan istatistiksel bir sonuca varmaya engel olur.

Tam bir sonuç almak için yapılması gereken şudur. 50 kadın, 50 erkek sürücüyü İstanbul köprüsü çıkışından Konya'ya selametle uğurlayıp, arkalarından su döküp bir uçakla Konya'ya gidip orada sabırla onları bekleyeceksiniz. Konya'ya ulaşabilen erkek sürücü sayısından, ulaşamayan kadın sürücü sayısını düşünce elinize net ve istatistiksel bir sonuç geçebilir.

Yukardaki açıklamayı yapan Konya şubesi başkanı sayın profesör, tabii ki Konya şehir trafiği içinde, allahına sığınarak araba kullanan adamlara bakıp bakıp, şu şoförlerin hepsi kadın olsaydı, daha hoş olurdu, diye düşünerek böyle bir açıklamada bulunmuş olabilir.

Boris Vian karısının araba kullanmasına dayanamayan erkeklerden. Karısı da iddialı bir şoför, üstelik Konyalı değil;

"Bana ne bana ne, ben kullanıcam Boris!" diye tutturuk bir avrupalı kadın. Gel dikiz ki, bir tek arabaları var. Sonunda şöyle bir çözüm buluyor Boris, ayın çift sayılı günlerinde karısı kullanacak, tek sayılı günlerde kendisi.

"Böylece daha çok ben kullanıyordum, diyor, ayların yarısı 31 çekiyor ve 1'le başlıyor. Karımın aritmetiği zayıftır. Ayın çift sayılı günlerini evdeki çalışmalarıma ayırıyordum, "*dikkat direksiyonda karım var*" bir arabaya binecek kadar keriz miyim ben?

ÜNİVERSİTEYE GİRECEK KÜPESİZ GENÇLER İÇİN SOL KULAĞA KÜPE DÜŞÜNCELER.

Çok küçükken, büyüyünce n'olucaksın denildiğinde, benim için o zaman, en müthiş şey pencereden bakabilmekti ve bu soruyu uzun süre:

"Büyüyünce pencereden bakıcam" biçiminde yanıtladım. Daha sonraları gözümde büyüttüğüm sünnet badiresi sorunun yanıtı oldu:

"Büyüyünce sünnet olucam!"

Lise tükenirken de, panik halinde kendime bir meslek seçmem gerektiği derdine düştüm. Tiyatrocu olmayı ya da yazarlık yapmayı düşlüyordum ama bunlar meslek miydi bakalım? Annem ve babam, bu ve benzeri beşbenzemez heveslerimi boş vakitlerimde yapabileceğimi, ama önce doğru dürüst bir meslek edinmem gerektiğini sert bir biçimde belirttiler.

Güzel Sanatlar Akademisi mimarlık bölümünü kazandım. Orada üç yıl okudum. O sırada, Fransa'da Strazburg Devlet Tiyatrosu Konservatuar sınavını kazanarak, tiyatro öğrenimine başladım ve tiyatrocu oldum. Tiyatroculuk hayatım boyunca, üç yıllık mimarlık öğreniminin müthiş bir yararını gördüm. Ne ilgisi var, diyeceksiniz. Perspektif bilmek, statik bilmek, eşyanın işlevini, işleve yönelik yaratıcılığı bilmek, bilemezsiniz bir tiyatrocu için ne kadar önemli. Geometri bilmek, coğrafya bilmek, Latince bilmek, tarih bilmek az mı önemli sanki?

Hangi okula girerseniz girin, büyüyünce neci olacağınıza biraz kendiniz biraz da olayların akışı karar

verecektir. Eczacılık diploması olanların hepsi eczacılık yapmaz. Girdiğiniz okulları, sınavlarında başarılı olduğunuzda size mesleki ehliyet verecek binalar olarak değil de, herhangi bir bilim dalında size açılmış bir pencere olarak değerlendirin ve büyüyünce pencereden bakmayı özlemiş çocukların muhteşem merakıyla bakın o pencerelerden, büyüyünce neci olursanız olun, öğrendiklerinizin size mesleğinizde akıl almaz yararları olacaktır.

Hiç bir okul, mesleğinin erbabını mezun etmez, o mesleği seçmeye niyetli adaylar yetiştirir. Okullar genç insanları belirli bir öğrenme disiplinine sokar. Disiplin sözcüğüne gıcıksanız, alışkanlık da diyebiliriz. Okulların asal görevi budur zaten. Bu disiplini bir öğrenme aşkına dönüştürebilirseniz, başarılı olamayacağınız meslek yoktur.

Mesleğiniz yapa yapa öğreneceğiniz ve yapmaktan mutluluk duyacağınız iş olacaktır. Üstelik ömrün sonuna dek hep aynı meslek sürdürülecek diye bir zorunluluk da yok. Örneğin tiyatrocu olmak istiyorsanız biliniz ki çok ağır bir iştir, müthiş özveriler ister, camekândan göründüğünden çok daha farklı bir askeri disiplin ister. Ölümsüzlüğe erişmiş sevgili tiyatrocu ağabeyimiz Altan Erbulak, tiyatrocu olmak isteyen gençlere derdi ki:

“Yavrucuğum, tiyatroculuk çok kolaydır, ilk otuz altı yılı zordur.”

HAYRETLE GÖKYÜZÜNE BAKAN İNSANLAR

İnsanoğlu aya ayak bastığında ben çocuktum, evimizde çalışan Sivaslı aşçı Mevlüde Hanım olaya inanmamış; “Yıldız dağına çıkıp fotoğraf çektirmişler! Aya gidilir miymiş?” diyerek kestirip atmıştı konuyu. O sıralar buna inanmayanlar çoktu, aya gidilebilmesini akılları almıyordu.

İlerleyen zaman içinde Mevlüde Hanım bu işlere akıl erdirebildi mi bilmiyorum ama insanoğlu uzayın ötelerini keşfe başladı. Bu gidişle 22. yüzyılda insan uzayda fing atacak. Kimi zenginlerin evlerinin bahçesinde füze rampaları olacak, kafası bozulan basacak düğmesine, ateşleyecek roketini ve uzayın derinliğinde kaybolacak. Bu anlamda, sınırlar, gümrükler, yurtdışına çıkma yasaklarının da pek geçerliliği kalmayacak. Bütün dünyada kırmızı bültenle aranan biri, dünya dışında bulunabilecek.

“Ohooo, o çoktan atmosferden çıkmıştır!” denilecek.

İş bir sisteme girene kadar epey uzay kazası da olacak, hele biz Türkler devreye girdiğimizde uzay trafiği bayağı karışacak, hatalı ateşlemeler, basınç ayarlayamamaktan doğan kazalar, bir füzeye fazla yolcu alarak ateşlenir ateşlenmez Marmara denizine çakılanlar, füze ateşlenmelerinden doğacak yangınlar, uzayda cep telefonu kullanmaktan ötürü yörüngeden çıkıp kaybolan füzeler.

“O kayıp füzeden de ses seda çıkmadı…”

“Onlar artık Jüpiter’in falan uydusu oldular, öyle dönüyorlardır.”

“Başları dönmüyor mudur?”

“Sanmam, ölmüşlerdir.”

“Bu da ekonomik bir ölüm biçimi, mezar parasından yırttılar. Taksim’e yeni yapılan katlı mezarlıkta hiç yer kalmamış…” gibi yorumlar yapılacak.

Dünyaya geri dönüşlerde de bir sürü kaza yaşanacak elbet. Marmara denizine düşmesi beklenen dönüş kabini Uludağ’a çakılacak. Uzay’dan dönenlerin yakınları Uludağ’a hücum edecek. O sıralar 150 yaşını idrak etmiş olacak Reha Muhtar, Uludağ’da uzaydan dönenlerin yakınlarıyla canlı yayında görüşecek; “Eşiniz uzaya giderken, içinizde bir yeriniz cız etti mi?” diye soracak.

Marmara’ya düşecekken Uludağ’a düşmek, dünya haritası üstünde kayda değmez, milimetrik bir hata, dünyanın dönüş yönü ve hızının hesabında yapılacak yanlışları sonucu daha vahim olabilir, Zeytinburnu’ndan kendilerini uzaya fırlatan ve uzayda mangal yapıp, rakı içmeyi ve uzaybesk pop fantazinin tartışılmaz starı Nizipli Kamil’in en son CD’sini dinlemeyi şavullayan iki kafadengi arkadaş, dönüşte Madagaskar açıklarına düştüklerinde eve dönmeleri epey zaman alacak.

Sevgilisini otele atmak yerine “uzaya atmak” gibi bir deyim yerleşecek.

“Ver şu füzeni de bir tur atalım!” yalaklıkları gözlenecek.

“Vermem oğlum, sen bilgisayar kullanmayı bilmiyorsun, sıçarsın füzenin içine!”

“Ne bilmiyoruz be, “ON” a basıcan kalkicak, “OF” a basıcân inicek. Otomatik değil mi senin füze?” geyik muhabbetleri olacak.

Bir uzay kıyafeti sanayi alıp yürüyecek. İkinci el astronot başlıkları piyasası oluşacak. Gazetelerde: “Pet şişe ergisinden, terletmeyen, kapitone astronot elbisesi dikilir ” gibi ilanlar görülecek. Kimi mağazaların vitrinlerinde “Amerikan Nike Astronot ayakkabıları geldi, büyük numaralar da bulunur” türünden duyurular gözlemlenecek.

“Baba biz arkadaşlarla aya gidicez!” diyen kızını bıçaklayan babalar, Mars’a yerleşmek isteyen oğlunu evlatlıktan reddedenlerin yanında, sanırım hiç köyünden çıkmayıp bir dağ başında hayretle gökyüzüne bakan insanlar da olacak.

BU DA SİZE DERS OLSUN

Ne zaman bir kerizlik yapsak, kendimize yakıştıramadığımız bir aptal davranışta bulunsak, basiretimizin bağlandığına karar verir ve aslında hiç bir koşulda, hiç bir zaman bu enayiliği yapmayacağımıza kendimizi inandırırız. Nedir o basiret dediğimiz? Duyularımızdan biri, sağgörü de denilebilir, nasıl bağlanır o? Bağırsak düğümlenmesi gibi bir şey mi? Zaten bu bağırsak düğümlenmesini de hiç anlamış değilim. İnsanın bağırsağı, içinde bağır ve sak halinde bulunurken niçin birdenbire düğümlenir? Nerden gelir aklına bağırsağın, o düğümlenme eylemi? Bağırsak düğüm olmaktan belirli bir zevk mi alır? Doktora sorsan, içkiyi kes, sigarayı kes! Hiç içki ve sigara içmeyen birinin bağırsağı düğümlendiğinde doktor bombok oluyor.

“Cim cim cim dal dal dal, doktor doktor al al al.”

Kimse o basiret, bağlanıyor işte zaman zaman. Tıp henüz çaresini bulamadı. Bu işe şimdilik falcılar, büyücüler bakıyor. Bir falcı ya da büyücü kadar para kazanamayan doktor da buna hayıflanacağına, basiret bağlanmasının bilimsel tarafını çözmeye uğraşsın. Beyinde ne gibi durumlarda ne oluyor ki o sayın basiret bağlanıyor?

Hiç kendimize yakışmayacak (yakışmadığına da biz tek seçici olarak kendimiz karar veriyoruz) bir enayiliği yapıp, sonra da kendi kendimize:

“Ben bunu yapıcak insan mıyım? Nasıl yaptım ben bu salaklığı?” diye dellenip, başımızı vurarak, başımıza

yakışır pahalı taşlar arıyoruz. Biraz da içimizi rahatlatmak için:

“Bu da bize ders olsun!” deriz. Dedik diye olur mu? Aynı kerizliği aynı biçimde yapmamak konusunda olabilir ve fakat aynı kerizliği bir başka biçim altında yinelememize engel olmaz. O salaklığımızdan da bir ders aldığımızı düşünerek, yüreğimize su serperiz. Bu kerizlik sanırım insanın doğasında var, çünkü hayattan ders almalar bitmiyor.

6 Nisan 1924’te Büyük Millet Meclisinde, kapatılmış olan medrese binalarının ilkokullara terki ve yıkılmış medrese arsalarına ilkokul inşaatı yapılmasının tartışmaları kavgaya dönüşmüş, Yunus Nadi Bey:

“Medreselerin avdeti ihtimalini tasavvur eden mi vardır ki, böyle bir karar vermekten ihtiraz edilmektedir?” sorusunu sorunca, Meclis’te kıyamet kopmuştur. O kopan kıyamet, Meclis’te, değişik biçim ve boyutlarda 75 yıldır sürmektedir. O zaman da Büyük Millet Meclisi’mizde olaylara “fazilet” penceresinden bakan tipler varmış.

Bugün yaşadıklarımız eskiden de olmuştu, hep oluyor, yarın da olacak, biz de ders almayı sürdüreceğiz. İşin bağırsak düğümlettirici yanı, lan amma ders aldık biz bu hayattan ve hayatımızın bir dershanede geçmesi ne saçma!

HANGİ ŞARKI?

Nikotin bulut bir barın duvardan duvara penceresinden dolunay gayet buzlucam izdüşüyorken loş geceye:

“Söylememi, istediğiniz bir şarkı var mı?” diye bana doğru eğildiler sarışın kadın ve memeleri. Bir an duraksadım. Kadın mı söyleyecek, memeleri mi? O memeler bir şey söyleyecekse bana, söylesinler, benim de o memelere bir çift sözüm olabilir. Kadın söyleyecekse, ne isterse söylesin. Söylediği şarkılar beni pek sarmıyor. Ne demek istediğini çok iyi anlatamayan, daha doğrusu pek bir şey demek istemeyen on on iki fiilin, ikinci şahıs emir kipinde arka arkaya yinelemesinden oluşuyor feryat figan dile getirdiği şarkılar. Her şarkıya başladığında, iç geçirip, bari bundan sonraki şarkı benim olsun diye daha derin iç geçiriyorum.

Şu an iki meme, iki göz olarak masama sarkmış bulunuyor sarışın kadın. Aslında sarışın değil, öyle boyanmış. Genelde hepsi öyle şarkıcıların, herhalde saç o renge boyanınca, ses daha iyi çıkıyor.

“Ne isterseniz onu söyleyin. Şarkıcılar bizim istediklerimizi değil, kendi söylemek istediklerini söylemeliler. Şarkıcıların söylenecek bir şeyleri olmalı.”

“Repertuarım geniştir.” diye çapkınca gülümsedi kadın.

“Anlıyorum. Basen gibi… Fakat benim dediğim o değil… Sezen Aksu’nun bir şarkısını ondan iyi söylemenizi beklemiyoruz… Onu Sezen hem kendine

has, hem çok güzel söylüyor zaten. Kendi şarkılarınızı söyleyin, Brassens, Miriam Makeba, Jacques Brel, Fikret Kızılok gibi, Aşık Veysel gibi… O müziğe söz oturtmuş bir şarkı sözü yazarı, bulunmayan şarkıları severim ben.”

Kadının kafası karıştı, memeleri burnumun ucunda şöyle bir sarsıldılar:

“Valla benim söyleyemeyeceğim şarkı yoktur. Fakat orkestra hepsini bilmez.”

Artık maçın bitmesini beklercesine gözleri saatlerinde olan orkestra elemanlarına baktım. Bezginler, dükkân kapansa da gitsek diye keyifsizce birbirlerini süzüyorlar.

“Şey rica etsem… Benim için Çarşambayı Sel Aldı’yı söyleyebilir misiniz?

Memeler bu işe şaşmazken, kadının gözleri kısa bir duraksama geçirdiler.

“Ay valla bilmem ki, bilirler mi acaba?” diye geniş basenini devirerek benden uzaklaşıp orkestraya yöneldi kadın ve memeleri. Orkestrayla kısa bir görüşme yaptı. Müzisyenler birbirlerine baktılar. Gitarcı inceden bi soloya girdi. Derken davulcu pata küte dâhil oldu olaya. Arkadan bascı, en son da piyanist devreye girdi ve dolunay gayet buzlucam izdüşüyorken geceye kadının hırıltılı sesi sardı nikotin bulut barı:

“Çarşamba yollarında, kelepçe kollarında…”

İKİ ELİN SESİ

Çok roller oynamış bir oyuncu eskisi oynamaktan yorulmuş, bir o kadar sıkılmış, emekli olmuş. Zaten artık emekliliği özlemişmiş. Ayağını uzatıp kitaplar okumak, yolculuklar yapmak, oturup denize bakmak gibi özlemlerini gerçekleştirir olmuş ve fakat hissetmiş ki hayatında bir eksik var. Kısa zamanda da bulmuş hayatında eksik olan şeyi. Hemen bir küçük ses alıcı aygıt edinmiş ve ona tiyatrolardan uzun alkış sesleri kaydetmiş. O zamandan beri de, içi sıkıldığı zamanlar basarmış ses alıcı aygıtın düğmesine ve uzun alkışlara gülümser selamlar verirmiş küçük odasında.

Bu bir tiyatrocu masalı. Alkış tiyatrodaki büyünün özü. İşin sonunda, her oyuncunun adrenalinini zıplatan bu alkış olmasa belki de hiçbirimiz böylesine bağımlısı olmazdık tiyatronun. Mücap Ofluoğlu uzun ve başarılarla dolu tiyatro hayatını “Bir Avuç Alkış” adı altında kitaplaştırdı.

İki elin birbirini dövmesiyle oluşan bu aferin sesi, oyuncuya, parasal sıkıntıları, bedensel rahatsızlıkları bir anda unutturur, oyuncunun ruhundaki şekspirengiz fırtınaları dindirir, onun huzuruyla gider oyuncu sahnenin aydınlığından soyunma odasına. Genelde sinirli yapılı olan oyuncular, oyundan sonra uysal bir at gibi sakinleşir.

Dönem dönem sahneden uzak kalıp evinde oturan oyuncular o sıralarda başka tiyatroları izlemeye gitmezler. Belki de tiyatrocu için sinir bozucu oluyor, kendisine ait olmayan bir alkışı duymak. Ne var şimdi

bunda bu kadar uzun uzun alkışlanacak, seyirci de acayipleşti diye düşünüp dudak bükmeler de bundan olsa gerek.

Hala kullanılıyor mu bilmem, eskiden tiyatrolarda “şakşakçı” adı verilen adamlar bulundurulurdu. Bunlar genellikle salonun arkasından birdenbire alkışa başlarlar, alkış da gülme gibi sirayet eder, nasıl ki bir kuş havalanınca öbürleri de uçar peşinden gider, bir sürü kuşun eşzamanlı kanat çırpması gibi, izleyiciler bu alkışa katılırlar. O tiyatroyu izlemek için bilet almış izleyicinin alkışlayıp alkışlamaması, hasılatı değiştirmez. Alkışlamayanlar paralarını geri istemezler. Gel dikiz ki bir oyunda alkış olmaması, final alkışının kısa ve gayet plöf oluşu, bir oyuncuyu çıldırtabilir.

“Ne boktan seyirci!” diye söylenerek gider soyunma odasına oyuncu.

Haldun Taner bir öyküsünde şöyle diyor: *“Ben bir kere bizim enişte beyi radyoda alkış dinlerken yakaladım. Hoş görmeli, ne de olsa eski mebus. Musiki nasıl ruhun gıdası ise alkış da galiba bazı onurların bir nevi C vitamini. Onsuz kalınca iskorbüte tutulan az bünyeler mi gördük.”*

Kimi rock konserlerde, ya da futbol maçında gol olduğunda, sonu alkışla biten kimi çığlık ve hezeyanlar da bu işlerin tuzu biberidir. Gol atınca o tribünlerin büyük bir uğultuyla ayağa kalkıp kendisini alkışlayacağını bildiği için doksan dakika golün peşinde koşuyor topçu. Gol olduğunda stadda çıt çıkmasa, hiç kimse gol için kendini paralamaz.

İnsanoğlunun müthiş bir orgazmı alkış. Hem alkışlanan hem de alkışlayan için. İki elini yürekten ve

sevinçle birbirine çarpan da gol atan kadar mutludur o an. Golü kendisi atmış kadar olur. Seni beğeniyorum duygusu var yağmur sesine benzeyen alkış şakırtısı içinde. Alkışlanan da gülücüklerle, öpücüklerle bu sevgiye karşılık veriyor.

Alkışın içinde aşk var.

ATATÜRK'ÜN DEV KIYAĞI

Demokrasi sözcüğünü herkes sevdiği bir sakız gibi, ağzının istediği oyuğunda çiğniyor, kimisi balon yapıp patlatıyor. Patlatır patlatır, demokrasi bu, boru değil ki. Bir ırz düşmanı açısından bakıldığında, yolda gördüğü ve oylumlarını beğendiği her kadının zart diye bir kırmızı ışık dibinde ırzına geçilebilmeli. Irz düşmanı ismiyle yanlış kodladığımız adam, çünkü kendisi bir şeyin düşmanı değil, kadın cinsel organlarının ve çok sevdiği kendi cinsinin organının aşığıdır, içinde ırza geçme özgürlüğü bulunmayan demokrasiye, demokrasi mi der? Bir hırsız için demokrasi, özgürce çalabilmektir. Erbakan'ın demokrasiden anladığı, her kilometrede bir imam hatip okulu açılmasıdır.

Bugün gerçek anlamda demokratikleşmiş uluslar demokrasiyi büyük kavgalar ve savaşlar sonunda elde ettikleri için, bunun değerini ve anlamını, bizden çok farklı olarak, çok iyi bilirler. Örneğin İran'da, Şah'ı devirip demokrasiye ulaşmak için, Tudeh Partisi ve Halkın Mücahitleri Örgütü, Humeyniciler'le aynı saflarda savaşarak demokrasi kavgası vermişler, gel dikiz ki dinciler ellerini çabuk tutup demokratik kuruluşları bir bir tasfiye ederek, demokrasi kavramını pas geçip doğrudan şeriata ulaşmışlardır. Ancak orada kavga bitmemiş, sürmektedir.

Biz demokrasi için kavga vermiş bir millet değiliz. Atatürk'ün zoruyla, çünkü o zorlamasa kimsenin aklına böyle bir kurtuluş savaşı da gelmiyor, bir bağımsızlık kavgası yaşamışız. Bunun sonucunda Atatürk, istese

çok yakışıklı bir padişah olabilecekken, bize dev bir kıyak yapıp demokrasiyi armağan etmiştir.

Armağan, hele ne olduğunu bilmediğimiz bir şeyse bizim için bir değer oluşturmaz.

“Size Sidney’den bumerang getirdim efendim!” diye paketi uzatan dostunuza boş boş bakarken, hıyarağa getire getire ne getirmiş, diye düşünebilirsiniz. Böyle abuk hediyeler aldığımız ve nereye koyacağımızı, ne yapacağımızı bilemediğimiz çok olmuştur.

Oysa sahip olmak için uğraştığımız, didindiğimiz güç bela edindiğimiz şeyler, bir bisiklet, bir cep telefonu, bir walkman bizim için ne kadar değerlidir.

Bu yüzden Atatürk tarafından bize bir demet çiçek olarak sunulan demokrasinin değerini ve ne olduğunu bilmiyoruz.

NEREYE BAKIYORSUNUZ?

Yaşasaydı bugün 134 yaşında olacaktı, oysa 37 yaşında öldü. Toulouse kontlarının soyundan gelen, racon bilir Fransız ressamı Henri Marie Toulouse-Lautrec, "*sağlığı bozuk bir çocuktu, 14 yaşında iki kez düşmesi sonucu sakat ve cüce kaldı*" diye tanıtılıyor ansiklopedilerde. Babası öyle yazdırmış. Sıkı araştırma sonucu çakıyorsunuz ki adamın cüceliğinin çocukken düşmeyle ilgisi yok, durum genetik bir durum, Toulouse-Lautrec babasının genlerinden kopyalanmış… Üstadın babası öylesine kısa boyluymuş ki, masanın altından geçerken, lan buranın tavanı da amma yüksekmiş, duygusuna kapılıyormuş.

"Salonda" isimli tablosunu çizebilmek için randevuevlerinde uzun uzun incelemelerde bulunan, genelde çıplak ya da yarı çıplak kadınlar çizen ünlü ressam çok adi bir zamparaymış ve;

"Lütfen bir kere yatalım madam, bi kereden bi şey olmaz!" biçiminde her gördüğü karıya sarkarmış, sarkar denemez tabii, çünkü sarkmak yukardan aşağıya yapılabilen bir eylem, bücür Lautrec kadının kendisine sarkmasını sağlamaya çalışıyormuş, denilebilir. Çünkü üstadın boyu da masa altından geçmeye engel değil… Kadınlara düşkünlüğünü bu çok kısa boyuyla da açıklayabiliriz, çünkü üstat bir kadına baktığında, üstadın göz hizasında kadının en ayıp yerleri bulunuyor, başka erkekler kadınların gözüne bakarken o ister istemez kıçına ya da mıçına, yani devamlı burnunun ucundaki cinsel organa bakıyor. İnsan devamlı oraya

bakınca, başka şeyler düşünmesi zor tabii… Örneğin bir mayo defilesi izlerken bilmiyorum siz, mankenlerin daha çok neresine bakıyorsunuz, ben genelde, gözlerine, kaşlarına bakmaya uğraşıyorum… Yani bunun için özel bir çaba sarfediyorum. Kendimi koyversem, ben nereye bakacağımı biliyorum. Bayan tenis maçlarında da erkek izleyicilerin topa bakmadıkları bilinen bir gerçek. Hele yer jimlastiği. Orada hakem olsanız ve de Erman Toroğlu gibi;

“Geri al Uğur, yavaş yavaş oynat!” demek hakkınız yoksa, işiniz bayağı zor. İnsan nereye bakacağını şaşırıyor.

Daha doğrusu insan nereye bakacağını biliyor, oraya bakmamak için elinden geleni yapıyor.

VATANDAŞ RIZA

Çağlar boyu sinmiş, hakkını istemeyi bilememiş, her zaman durumunu kanıksamış, hiç bir zaman hiç bir konuda fikrini belirtememiş bir millet olarak, televizyonda insanlara “cevap hakkı” veren programlar sayesinde bir patlama yaşıyor ve “cevap hakkı” denen kavramı çok iyi çakamadan bakkalda, manavda, otobüste ve aklınıza gelmeyen yerlerde, karşımızdakini anlamadan, dinlemeden bir cevap hakkı kullanma küstahlığını, giymeyi bilmediğimiz bir elbise gibi edinmiş bulunuyoruz. Kişiliğini otuz yılda bir yinelenen milli futbol zaferleriyle kanıtlamaya uğraşan bir ulus olarak da, yeni öğrendiğimiz bir sözcüğü cümle içinde kullanma antırenmanı yapar gibi, uçara kaçara cevap hakkımız doğduğu duygusuna kapılıyoruz. Sanki her şeye yanıt vermemiz gerekiyormuş ve bütün dünya bizden bu yanıtı bekliyormuş gibi bir duygunun rüzgârına kapılmış gidiyoruz.

Oyundan sonra otele geldik. Otelin kapanmak üzere olan lokantasında son siparişleri verdik, daha yiyecekler gelmeden masaya telefon geldi.

“Sizi Rıza Bey arıyorlar!”

“Alo! Buyurun!”

“Ne lan o oyun öyle? Sen ne hakla bizim 900000 liramızı alarak…” diye başlayan, o akşam oynadığımız oyunu beğenmeyen tatsız bir izleyici serzenişi ile karşı karşıyayız.

“Kimsiniz?”

“Ben Rıza! Vatandaş Rıza!”

“Tamam da, ben sizin milletvekiliniz değilim. Ne istiyorsunuz?”

“O ne biçim oyun öyle? Oyun mu o yani?”

“Bakın Rıza Bey, izlediğiniz oyunu beğenmemek hakkına sahipsiniz. Bir oyundan herkes aynı keyfi almaz. Durumu Ahmet Vardar’a, Yalçın Bayer’e ve Tüketici Köşeleri’ne yazabilirsiniz. Doğrudan Fatma Girik’e bildirebilirsiniz. Oy verdiğiniz partinin milletvekilleri aracılığıyla bu konuda gensoru verdirebilirsiniz. Ve fakat bu yüzden gecenin bu saatinde beni otelimden rahatsız etmek hakkına sahip değilsiniz. Biz “Rıza’nın beğeneceği oyunlar ” garantisi altında tiyatro yapan bir topluluk değiliz.” diyerek kapatıyorum telefonu.

Az sonra gene arıyor Rıza, görüşmek istemediğimi belirtiyorum. Kendisi otel yetkililerine karakoldan aradığını ve benim onunla görüşmek zorunda olduğumu belirtiyor. İlgilenmiyoruz. Yiyeceklerimiz geldiğinde bu kez Rıza, oteli, “komser” rolünde arıyor ve kendisiyle görüşmezsem otele ekip göndereceğini bildiriyor. Görüşmüyoruz. Ekip gelsin, diyoruz. Ekip mekip gelmiyor. Rıza’nın ekibi de kendisinden ibaret.

Polis ve karakol sözlerini duyunca çok ürken vatandaş Rıza, biz sanatçıların da öylesine ürkeceğimizi sanıyor. Oysa biz bu ülkenin sanatçıları olarak, polisle, karakolla, mahkemeyle hep iç içe yaşamaktayız. Keşke karakol hikâyesi Rıza’nın üçüncü kadehten sonra aklına gelen bir fantezi değil de gerçek olsaydı. Böylesini yeğ tutardım.

Gece 00.25 suları elindeki tiyatro biletiyle, izlediği oyunu beğenmeyen vatandaş Rıza karakola

başvuruyor. Aldatıldığını, dolandırıldığını belirtiyor ve bir tiyatrodan davacı oluyor. Buyurun mahkemeye. Buyururuz ve kamuoyu önünde Rıza'nın oyunu niye beğenmediği, nesini beğenmediği, bizim o oyunla ne anlatmak istediğimiz, niçin o oyunu oynadığımızı uzun süren davalar biçiminde tartışabiliriz. Bu halk için de, Türk Tiyatrosu için de çok yararlı olabilir. Keşke vatandaş Rıza'nın bu konuda karakola gidecek kadar yürekliliği, kişiliği olsaydı. Oysa telefon edenin adı, belki Rıza bile değil.

Daha da keşkesi, Rıza kod isimli vatandaş, bu duyarlılığını, Susurluk konusunda, İmam Hatip okulları ve Kuran Kursları ve laiklik konularında da gösterebilse. Bizden hesabını sorduğu 900000 lira gibi, devlete vergi olarak ödediği paraların da hesabını sorabilse.

Adın Rıza olsun, olmasın, gel bizi bul, "Rıza'nın seveceği oyunlar" gibi bir garanti vermeyen topluluğumuz sana 900000 liranı iade edecek canım kardeşim. Yalnız eline net 900000 geçmeyecek. Bundan KDV kesilecek, yazarın telif ücreti kesilecek, gelir vergisi kesilecek, çünkü sen oyunu beğenmesen de biz onları ödüyoruz. Bu durumda sen kararlı bir vatandaş olarak bir karakola git ve beğenmediğin oyunun iade edilen bilet parasından nasıl, vergi kesilebiliyor, adalet mi lan bu diye karakolu birbirine kat lütfen.

BABAMSIZ BABALAR GÜNÜ

Anneler Günü'nü, yılın pek satış yapamadıkları hafta sonuna denkleştirip o cumartesi ve pazar da dükkân açarak herkesin anası için irili ufaklı hediyeler pazarlamayı beceren Amerikalı Yahudi tüccarlar uydurdular. Ben çok küçükken böyle bir şey yoktu. Sonra bir yıl;

"Bu pazar Anneler Günü!" denildi. Daha sonra kanıksandı. Yerleşti ve gelenekselleşti. Anneler Günü satışlarından pek hoşnut olan bu Amerikalı sülükler, bu biçim başka günler de olsa diye, kafa kafaya verip:

""Babaların suçu ne?" sloganıyla ortaya atılıp, insanın babasının önemini vurgulayarak, bir de Babalar Günü uydurdular. Haydi o pazar da babalara hediyeler! Durup dururken boyunbağı satışları hızlandı. Bu durumdan tek etkilenmeyen iskeleler oldu ve iskele babalarına hediye almadılar. Hepimiz ister istemez, hediye almasak bile, bir telefonla ya da telgraf marifetiyle babamızı arar, kutlar olduk. Babalar Günü'nün yeni icad edildiği zamanlar, babamı telefonla arayıp kutladığımda bana:

"Babalar Günü neymiş? Nerden çıktı yahu? Allahallah! Nasılsın oğlum, iyi misin?" demişti.

İnsanın anasına, babasına olan sevgisini, saygısını Amerikalı tüccarların mimlediği günde, panik halinde yerine getirebilmek için, önüne park edilebilen çiçekçilerde, itiş kakış çiçek almaya uğraşması kuşkusuz salakça.

Gel dikiz ki bir Anneler Günü'nde herkesler annelerine çiçekler hediyeler koştururken, herkeslerin anneleri tebrikleri kabul ederken, sırf annem üzülmesin, boynu bükük kalmasın diye, şehirlerarası, uluslararası güller gönderdiğim çok oldu. Anneme ne gün çiçek alacağıma niçin bu iblis Amerikalılar karar veriyorlar? Üstelik bütün annelerin çiçek aldığı gün, benimkinin de alışının hiç bir özelliği yok. Bırakın da anneme, hiç beklemediği gün güller göndereyim.

Sevgili Onno Tunç'la bir yaz aynı motelde kalıyorduk. Sabah kahvaltısında Onno mutfak personeline türlü şakalar yaptıktan sonra, bir kaşını kaldırıp, çok ciddi bir. tavırla:

"Biliyorsunuz, bugün Dünya Patates Günü!" demeyi ihmal etmezdi. Canı patlıcan istediğinde:

"Bugün Dünya Patlıcan Günü…Yarın biliyorsunuz, Dünya Karides Günü" gibi saptamalarla, Onno menüyü belirliyordu. Bize bu ve fotokopisi günleri icad eden Amerikalı tüccarlar da öyle.

"Bugün Enişteler Günü" diye, yırtık dondan çıkıyor bir zıpır Amerikalı. Haydi herkes;

"Enişteye ne alsak?" endişesine kapılıyor. Enişteşi olmayan intihar düşünüyor.

Annesi olmayan Anneler Günü'nde bir acayip buruluyor, hüzünleniyor. Son Babalar Günü'nü göremeden öldü babam. Son Babalar Günü'nde gizli gizli ağladım. Bunun için gün icad edip babamın ölümünü bana her yıl, bu biçimde yeniden yaşatmaya ne hakkınız var sapık emperyalistler?

GÖLDE VAN GOGH KILÇIĞI

Turnenin güzergâhını biz belirlemeyiz. Turne düzenleyiciler o şehirden o şehre elde afiş, fellik fellik dolanırlar, hangi şehirde ne gün uygun sinema, düğün salonu ya da tiyatro icra edilebilir gördükleri yer bulurlarsa oraya asarlar afişi, sonra bize turne listesi verirler. O mekânda tiyatro oynanabilir mi, akustik sofunu nedir, dekor oraya sığar mı, dekor sığdıktan gayrı bize arkada soyunup giyinecek bir yer kalır mı, çişimiz gelirse nereye yaparız gibisinden yan sorunlarla ilgilenmez turne düzenleyiciler. Neyi düzenlerler belli değil, bu tipler sonunda sizin elinize hangi gün hangi şehirde oynadığınızı belirten bir liste verirler. Ve bu güzergâh genelde salakçadır. Adım adım sırasıyla dolaşamazsınız Anadolu'yu, zart Samsun'dan Adana'ya geçilir, zaman zaman Antalya'dan Malatya'ya yetişilir. Ben bu yolları, kendi arabamla, yalnız bir uzun yol şoförü olarak yaparım. Yalnız derken, kalabalıktır arabanın içi, Boris Vian, Bulat Okucava, Âşık Mahzuni, Vivaldi, Beethoven, cümbür cemaat gezeriz Anadolu'da.

Vivaldi'yle Beethoven didişirler, Mahzuni bıyık altından güler onların haline;

"Bunnar da bi alem, gurban!"

"Onlar öyle olurlar Mahzuni!" derim gülüşürüz. Boris sorar;

"Neye güldünüz?"

Haydi Fransızcaya çevir Mahzuni'nin dediğini!

"Bi dakka Boris, şu kamyonu sollıyalım annatıcam ben şimdi sana qu'estce que c'est "gurban"!"

Bu gibi, uluslararası platformlu yolculuklarda ana yolları değil de, haritadan bulduğum ince narin ara yolları yeğ tutar, kafama göre bir güzergâhtan, dağların içinden, yaylalardan geçip inerim o kente.

Öyle bir gün, İç Anadolu'da kimsenin geçmediği bir yoldan bir krater gölüne ulaştım, gölün kıyısındaki balıkçı lokantasında durdum. Güneşli serin bir hava, lokantamsı barakaya girdim, göle bakan pencerenin dibindeki masaya oturdum. Kiremitte alabalık marifeti varmış lokantacının, ille ondan yememi istedi. Onu mu kırıcam? Balığa arkadaş bir salata hakkım olup olmadığını sordum. Ne demek ağbisiymişim, salatanın kıralını yapıcakmış. İyi yapsın. Rakı mı içer mişim? Hayır, araba kullanıyorum ve daha yüzlerce kilometrem var. Burada bütün şoförler içermiş, gel dikiz ki biz artiz şoförüz, yol yapma bitince rol yapma başlayacak matine suare. Neyse ağbisiymiş, o balık bu göle karşı rakısız gitmezmiş… Ben götürürüm lan, çabuk balığı tut, kiremite yatmaya ikna et!

Lokantacı mutfak bölümüne girdi, bir sigara yaktım. Duvarda Van Gogh'un "Patates yiyenler" tablosunun kötü bir kopyesi, üstelik en olmayacak bir yaldızlı çerçeveye oturtulmuş, altında da ressam imzası olarak kocaman ve siyah boyayla "Fikri" yazısı var. Van Gogh'un tablosuna bakarak onun daha kötüsünü yapmak fikrini bulduğu için tablonun altını kahramanca imzalamış, kimse o Fikri?

Göle bakıp, gölde yelken açmış boz bulanık düşüncelerimi gezdirirken, kiremit, balık, salata ve lokantacı geldiler, hep birlikte masaya yerleştiler. Lokantacı, rakı bardağını alıp karşıma oturdu, bir de

sigara yakıp, bana afiyet olmasını belirtti. Afiyet olacağı düşüncesiyle balığımı didiklerken, ressam Fikri konusunu da deşmeye karar verdim.

“Kim yapmış bu tabloyu?”

“Fikri.”

“Kendi kafadan mı düşünmüş bu tabloyu? Bu tabloda patates yenilmesi mesela, Fikri’nin fikri mi?”

“Patates mi yiyor onnar, hiç dikkat etmemişim.”

“Kim bu Fikri?”

“Sarhoşun biri. İçer içer, para yok. Bir gün bir resim getirir, al resmi, sil hesabı.”

“Ressam mı yani?”

“Yok ağbicim boş gezenin boş kalfası. İçer içer resim yapar.”

“Ressam işte! Başka tabloları da var yani?”

“Tabii. Bak nah ordaki, selvi ağaçlı şey de onun! Fakat sarhoşluktan selvi ağacını tam ortaya ayarlıyamamış” diyerek, dolma parmaklarıyla arkamdaki duvarı gösterdi, döndüm baktım o da Van Gogh’un “Sarı buğdaylar” tablosu, gayet kötü kopye edilmiş, altında gene Fikri’nin kararlı, kalın imzası…

“Bunlar Fikri’nin eserleri değil, fikir ona ait değil yani. Ünlü ressam Van Gogh’un eserlerinden kopye etmiş bunları.”

“Yok ağbicim, kendi yapar onları o. Çeker şarabı yapar… O senin dediğin ressamı nerden bilecek bizim Fikri!” diye inatlaşınca lokantacı, nedense ona Van Gogh’u anlatmak zorunda hissettim kendimi:

“ ‘Zeytin toplayanlar’, ‘Patates yiyenler’, ‘Sarı buğdaylar’ gibi hububat konuların usta ressamı Vincent Van Gogh, basit bir rahibin oğlu olup zengin tablo

tüccarlarının yeğeniydi. 16 yaşındayken ‘Adam ol, baban gibi rahip olma!’ diye düşünmüş olmalı ki, amcaları sayesinde La Haye’de açılan bir galeriye satıcı olarak girdi, daha sonra aynı kurumun Brüksel ve Londra şubelerinde çalıştı. Pazarladığı dandik tabloların bayağı para ettiğini görerek, bayilik yapacağıma, imal ederim ağbicim bu tablolardan diye düşündü ve neyin kaç para ettiğini, sarı renk ağırlıklı tabloların çok daha kolay satıldığını bilen biri olarak, derhal kilolarca sarı boya alıp, işe girişti.”

“Uyanık adammış yani.”

“Evet. Hiç de ince ruhlu bir Hollandalı ressamdan beklenmeyecek, tamamen renkli Türkçe bir tabelacı mantığı. 24 yaşında da bunalıma girerek ‘Rahip ol baban gibi, adam olma!’ diye düşünüp Brüksel’de bir rahip okuluna yazılmış ve fakat daha sonra maden işçilerinin sefaletini yakından görünce tanrı inancını az biraz yitirmiş…”

“Gelgit bi tip yani… Bizim Fikri de öyledir.”

Lokantacıya anlatırken, kendim düşünmeye başladım Van Gogh’un sanki Hollandalı değilmiş de Türkmüş gibi davranmasının nedenlerini. Doğduğu yerin adının Zundert olması, dertli ve arabesk bir rastlantı mı? Bir gün ressam Gaughin’e bıçak çeken Van Gogh, bir kulağını keserek sevgilisine göndermek delikanlılığıyla da bir Hollandalıdan çok, haso delikanlı bir Türk tavrı sergilemektedir. Böyle bir denyoluk hiç bir normal Hollandalının turuncu beyninin ucundan geçmez. Fakat Van Gogh normal bir tip değildir, kısa ömrünün son demlerini Saint Remy tımarhanesinde tımar edilerek geçirmiştir.

“Nasıl bir tip bu Fikri”

“Manyağın biri. Manisa’da tımarhanede yatmış, sonra zararsız diye bırakmışlar.” deyince, çatal elimden, düştü.

“Bir kulağı kesik değil inşallah bu Fikri’nin?” dedim.

“Yooo!” dedi, lokantacı, rakısından bir fırt aldı ve devam etti:

“Yannız sol elinin işaret parmağı yoktur.”

“Niye?”

“Yukarı köyden bi kız istedi vermediler… Bu Fikri de manyak tabii, sol elinin işaret parmağını kesip, kıza göndermiş…” deyince lokantacı, ağzımdaki balık kılçığını yutuvermişim.

“Bu Fikri’nin Teo diye bir kardeşi yok herhalde?”

“Var, Teoman! O da ona “Teo” der zaten.” Lokantacı beni ve şaşkınlığımı arabaya kadar yol etti, elime, yüzüme, arabaya kolonyalar sıktı:

“O sizin Hollandalı ressam arkadaşı da getir bi daha sefere, bizim Fikri’ynen tanıştırırız, iyi annaşırlar!”

“O hayatta değil artık.”

“Öldü mü?”

“Evet, 108 yıl oldu.” diyerek bastım gaza, virajlara yazıldım. Bu virajlar da bir eski dönemeçlerin reenkarnasyonu işte, benim gaza bastığım yerlerde, çok eskiden kırbaç şaklatıyormuş Selçuklular.

FRANSIZCA BİLMEYEN ZÜRAFA

1826 yılına dek Fransa'da hiç kimse zürafa görmemişti. Bu hayvan hakkında ipe sapa buyurmayacak fikirler yürütürlerdi. Zamanın bilim adamlarının birçoğu zürafanın, deve ile leopar arasında, nasıl oluştuğu da pek kavranamayan garip bir cinsel ilişki sonucu ortaya çıktığı düşüncesini savunuyordu. Hangisi dişiydi diye de kafa yormuyorlardı ki yorulması gerek, eğer deve dişiyse leoparın işi bayağı zor, leopar dişiyse deve nasıl becerdi bu işi?

1826 yılında Mısır hidivi Mehmet Ali Paşa, keferenin bu konudaki cehaletine son vermeyi düşünmüş olmalı ki, Fransa'ya bir zürafa hediye etmiş. Fransa'da olay büyük ilgiyle karşılanmış. Gel dikiz ki iş hediye etmekle bitmiyor, gönderilmesi gerekiyor.

Fransızca bilmeden Fransa'ya gidecek olan zürafa, iki yaşında dişi bir yavruymuş. Hayvanın İskenderiye limanında gemiye bindirilmesi sorun olmuş, ambara yerleştirilmesi konusu, gemicileri çileden çıkarmış. İlk zürafalı küfürlerin de, o sırada, o geminin kaptanı tarafından icad edildiği söylentileri vardır. Hayvanın boyu ambar derinliğinden daha yüksek olduğu için ambar tavanı kesilerek açılmış, zürafanın başını dışarı çıkararak hava alması sağlanmış.

Midesi gayet duyarlı olan bu sayın yavru zürafanın sütle beslenmesi gerekiyormuş, bunun için gemiye üç tane inek alınmış, onlara bakmak için üç bakıcıyla bir de seyis tutulmuş. Gemi İskenderiye'den kalkmış, uzun ve maceralı bir yolculuktan sonra, 14 Kasım 1826 günü

Marsilya limanına ulaşmış, zar zor gemiden çıkarılan zürafa, Marsilya limanında zürüf zürüf dolaşmaya, üç gidip de bir ardına bakmaya, kıç atmaya başlamış, Marsilyalılar öyle bakakalmışlar.

Sayın zürafa altı ay kadar Marsilya'da kalmış, iyice beslenmiş, yol yorgunluğunu atmış ve 20 Mayıs 1827 günü bir kafileyle Paris'e doğru yola çıkmış. Yol bir hayli uzun ve havalar soğuk olduğu için, Marsilya'nın en usta terzisine katranlı kalın bezden, tıpkı bugün yarış atlarına giydirdikleri gibi kukuletalı, önden ilikli, belki biyeli, belki de biyesiz, biye konusunda tarihi belge yok, bütün gövdesini saran bir elbise diktirilmiş. Kafilede zürafanın Mısırlı bakıcılarından başka bir veteriner, Mısırlılarla anlaşabilmek için bir çevirmen, üç inek, inekler için tepeleme saman yüklü iki araba, ineklerin bakıcıları ve onlara eşlik eden bir atlı jandarma takımı bulunuyormuş. İneklerin ve zürafanın yürüyüş ritmine uyarak, günde yirmi ya da otuz kilometre yol alan kafile, tam kırk gün sonra Paris'e ulaşmış. Yolculuğu uzatan ineklerin yürüyüş ahengine zürafanın da gıcık olduğu kesin. Zaten hikâyenin en can alıcı yeri, bu yolculuk sırasında zürafa ile o üç inek arasındaki diyalog ve fakat bu konuda Reşat Ekrem Koçu'da bile bir bilgi yok.

CÜMLE KURMANIN ZORLUKLARI

Kıpkırmızı boyamıştı dudaklarını. Soluk ve inceydi dudaklar. Olduklarından daha kalınmış gibi boyamıştı onları kadın. Gereğinden ince buluyordu herhalde dudaklarını. Sarkık memelerine ve iri göbeğine dayamıştı akordeonu, sıkıcı bir görevi tamamlarcasına çalıyordu o eski şarkıyı. Gözle görülür, elle tutulur hale gelmiş dostluklar, aşklar, umutsuzluklar, intiharı düşünmeler, aldatmalar serpilmişti masalara. Herkes uygun ağız içiyor. Dostluklar meyhanelerde perçinleniyor. İçmeden sevemiyoruz birbirimizi. Çok insancıl bir durum değil yani, ayık halimiz. Ve kalın kabuklu at kestaneleriyiz biz insanoğulları, kabuğumuza aşağılayıcı bakıyor, ağır oturuyoruz, maksat molla desinler.

Bir adam var en dipteki masada, oturmayı bilmiyor, yarım kıç ilişmiş sandalyenin ucuna. Bedeninin ağırlık merkezi sandalyenin oturma bölümünün en ucuna denk geliyor, bu yüzden sandalyenin iki arka ayağı ikide bir havalanıyor, adam sandalyeden düşecek sanıyorsunuz ve fakat son anda bir mucize oluyor, adamın duyarlı kıçı sandalyeyi geri itiyor, bedeninin ağırlık merkezi gene sınır noktasını buluyor, küskünce geri iniyor sandalyenin ayaklanan ve deviremedik lan şu herifi, diye dellenen iki arka ayağı.

Onun önündeki masada da suskunluk egemen. Bir genç adam, bir haftadır sakal tıraşı olmamış. Oldukça sarhoş. Karşısındaki genç kadın pek içkili değil. İçkici de değil zaten, ara sıra genç adamın zorla tokuşturduğu

kadehini, ağzına götürüyor, dudaklarını içkiyle ıslatıyor, bardağı geri koyuyor masaya, adama çaktırmadan bir kâğıt peçeteyle dudağına bulaşan içkiyi siliyor, filitresine kadar içtiği sigarasını söndürüp, bir yenisini yakıyor. Belli ki bir süre beraber olmuşlar. Adamın, ben seninle yatağa girip bilmem ne yapmadım mı lan orasını bilmem n'aaptığımın karısı, gibisinden bir küstah oturuşu var. Hiç bir erkek koynuna girmemiş bir kadının karşısında böyle oturamaz. Kadının önüne bakışından da, evet böyle bir şey yaptık, pişmanlığa sezinleniyor. Kadın böyle bir şeyi yaşamış, bitirmiş, o defteri kapatmış, kenarı kırmızı çizgili yeni bir defter açmış hayatında. Sevdiği başka biri var, gözü saatinde, bu heriften kurtulup öbürüne kavuşmanın sabırsızlığını deviniyor. Adamsa kendisinin bu kadını deli gibi sevmesine rağmen, onun da adamı bir o kadar, hatta daha fazla sevemeyişini pek anlıyamıyor. Kadın kalkacak, bunu söylemek yürekliliğini gösteremiyor, adamın ani tepkisinden çekiniyor. Birden bir tokat atabilir. Bıçak sokabilir. Her şey yapabilir. Hele başka birini sevdiğini, onunla buluşmak için dellendiğini bilse mutlaka oracıkta öldürür kadını. Kadın sinirle sigarasını söndürüyor, bir yenisini yakıyor. Adam uzun uzun bakıyor kadının gözünün içine. İç geçiriyor, hiç bir şey söylemiyor.

Başka masalarda da ağzını bıçak açmadan usul usul demlenenler var. Akordeon sesinden başka bir ses yok ortalıkta. İçki isteyen boşalmış bardağını kaldırarak garsona gösteriyor, başıyla yenisini istediğini işaret ediyor. Hesap isteyen, başparmağıyla işaret parmağını uç uca getirip, bu birleşme noktası sanki kalemmiş gibi boşluğa imza atarak derdini anlatıyor. Çıt çıkmıyor

meyhanede. Akordeoncu kadına saygıdan, çalınanı dinlediklerinden değil, konuşacak bir şeyleri yok. Söylenecek şeyleri çok aslında, gel dikiz ki konuşmayı ya da cümle kurmayı bilmiyorlar. Dilini bilmedikleri bir ülkede görevli içiciler sanki.

BİR AN DURUP GÜLÜNÜZ

Köpekler arasında da açık saçık fıkralar anlatılıyordur mutlaka, gel dikiz ki, gülen, kahkaha atan köpek görmedim. İnsan gülen hayvan madem, bu özelliğimizi öne çıkarmalıyız. İt gibi somurtmanın âlemi yok. Üstelik bir yararı görülmemiş.

Şu an örneğin, bu yazının burasında, bir an durup gülünüz!

Her şeye gülmek gerek. Bu birinci derecede yaşamsal bir olgu. Ne demiş Henri Bergson “Kesin lan, bu kadar da at gibi gülünmez ki!”

Ben bu cümleye, uydurduğum günden beri gülüyorum. Atlar zaten gülmez ki! Ama Henri Bergson diye biri var.

Gülmek, eblehlik gayya kuyusuna düşmeden, kuyuya teğet geçmenin tek yolu. Fakat işin pis bir yanı var, gülebilmek için, düşünmek gerekiyor. İşin o tarafı yorucu. Örneğin güldürmenin hapı olsa, ağızda emilen ya da suda eriyen türden, alsak hapımızı, it gibi gülsek hiç beynimizi yormadan. İtler zaten gülmez ki!

Gülmek için, cebir denklemi çöz, “x” in değerini bul, ondan sonra gül gibisinden şeyler bize göre değil. İşin içinde “x” olunca olayın gülünecek tarafı kalmıyor, kafadan kafa bulanıyor.

Her şeye gülünebilir mi? Bu, “şeylerin” ne kadar “her” olduğuna bağlı. Bütün “şeyler”, “her” ise, evet hepsine gülünebilir.

Eğer mizah, umutsuzluğun mütevekkil kibarlığıysa, eğer gülme yer yer ve zaman zaman aptallığın o aptal

dokunulmazlığını ortadan kaldırabiliyorsa, yoğun keder bulutlarını başımızdan defedebiliyorsa gülme, ölümün soğuk yüzünü bile ılıtabiliyorsa, evet her şeye bok gibi gülünebilir. Ve fakat bok bizzat gülmez!

Savaş da, sefalet de, ölüm de çok gülünç şeyler. Örneğin Azrail bize yeşil kefenden sırıtırken hiç üzülüyor mu? Bir kara mizahçı değil mi sanki Azrail?

Sabahın köründen akşama dek koşturan, işçiler, öğrenciler, bilim adamları, taksi şoförleri, kırmızı ışıklarda araba camı kirleten çocuklar, çok büyük işlerin peşinde boyunbağı koşturan çok önemli iş adamları ve onların göz yalayıcıları ve korumaları bu koşuşturma içinde ne kadar gülünçler. Siz kendiniz de bizzat bu koşuşturmanın içinde, kendi kulvarınızda at yarışıyorsanız, elbette gülünecek şeyin ayırdına varma durumunuz yok. Birden leylek gibi olaylardan kanat çırpıp, sıyrılıp yükseklere çıksanız, bakın aşşağıda durum ne kadar gülünç.

Birdenbire çok önemli işlerin peşinde koşarken, ileriye dönük ne çetrefil planlar yaparken, kara mizahçı Azrail, bir şaka gibi son veriyor, sizin bu çok gülünç koşuşturmanıza, bir fıkranın son cümlesi gibi. Cenaze menaze daha da gülünç.

TATİL

Havalar giderek ısındı, yaz kendini eni konu hissettiriyor. Evin içi durulmaz hale geldi. Hemen püfür bir yerlere, tatile gitmek gerekiyor. Ve fakat biz tatile gidersek bu çiçekler n'olucak? Kim sulayacak onları? Bunun için birine evin anahtarını sunmak gerekecek. O birisi evden bir şey yürütürse n'olucak? Ki yürütür, niye yürütmesin, o birisi babasının hayrına mı sulayacak her gün çiçekleri? Başta öyle iyi niyetli olsa bile, eve gire çıka kimi şeyler gözüne batacak, çok gözüne batanı alıp götürecek. Acaba nelerimizi nereye saklasak? Her yeri karıştırmaz mı o birisi? Bence karıştırır, ben olsam karıştırırım yani. İnsanın mayasında böyle bir meraklılık var.

Çiçekleri bir yere saklasak, ölmelerine engel olamayız. Ecel gelir ve onları saklandıkları yerde bulur. Çiçekleri komşuya misafir bıraksak, komşu bir yere giderse n'olucak?

Çiçekler konusunu çözümledik diyelim, akvaryumdaki balıklar n'olucak? Bir aylık yemlerini boca etsek akvaryuma, bir gecede yer ölürler, doyma duygusu yok bu salak balıklarda. Balıklara yem vermek üzere o birisine anahtar versek, tip tutar balıkların yemini yer, balıklar gene açlıktan ölürler. Bu balıkların da ömrü bu kadarmış demek ki.

Kediyi n'apıyoruz? Koyar arabaya götürürüz. Fakat kedili tatil çok saçma, aslında tatil bu kediden, bu balıklardan ve bu çiçeklerden biraz uzaklaşabilmek. Onların olmaması tatil.

Köpeği nadasa bırakıcam, ne hali varsa görsün. O aşını taştan çıkarır. Çıkaramazsa çıkaramaz, yılkı köpeği!

Kedim, köpeğim, çiçeklerim, balıklarım var diye tatile gitmeyecek miyim ben? Onlarınki canken bizimki bergamut mu?

Çeker kapıyı giderim, ölen ölür, kalan sağlar bizimdir.

Ali Mülazım'a bir şey olmaz. Ali Mülazım sıfır buçuk yaşında aklı başında bir çocuk. Her şeyin bilincinde. Acıkırsa ağlar, parmağını emer, uyur, altına sıçar… Sıçsın. Anında bez değiştiriyorsun, anında yeniden sıçıyor… Değiştirmezsin, aynı beze sıçar bir kaç hafta… Hem pek bir şey yemeyeceği için o kadar anal ifrazat da olmaz…

Fakat gene de aklım burda kalır benim. Gittiğim yerde huzurum olmaz. En iyisi bir yere gitmemek. İnsanın tatile gidebilmesi için, çiçekleri, balığı, kedisi, köpeği ve Ali Mülazım'ı olmaması lazım.

İMZA

İyi bir muhasebeci işvereninin imzasını en iyi taklit edebilendir. Sayın işveren Kimbilirneysel adalarında tatildeyken, imzalanamayan muhtasar beyanname yüzünden, verginin yatırılamaması, cezaya girmesi ve ileri bir tarihte katlanarak ödenmesi, her sayın işvereni çileden çıkarır. İşbilen bir muhasebeci pamuk elleriyle atar patronun imzasını beyannamenin altına, götürür yatırır parayı. Zaten hiç bir vergi dairesinde, para yatırılırken beyannamenin altındaki imzayla kimse ilgilenmez, sadece yatırılan paradadır dikkat. En azından iki kez sayılır o para.

İmza nedir? Birisinin yazdırdığı bir belgenin en altına koyduğu, o yazının içeriğinin doğruluğunu ve ileri sürdüğü düşüncenin içtenliğini onaylayan, isim ya da işaret. Bunu ben yazdım, diyen simge. Bu yüzden “bir dost” diye imzalanan mektuplar hep kuşku uyandırır, “Süleyman Demirel” imzalı bir belge kadar güven vermez.

Nerden çıkmış bu imza?

Vatikan’dan ifraz edilen dinsel belgelerin en altına Papa’nın bir damla kanının sürülmesi çok eski bir gelenek. Aynı gün bir sürü belge imzalamak zorunda kalıp, kan kaybından giden papalar da olmuştur mutlaka, gel dikiz ki her boku yazmıyorlar tarihe.

İmzanın Latincesi, işaret demek olan “signum” sözcüğünün Ortaçağdaki anlamı, yeryüzünde varolan her canlının altında doğduğu yıldızın etkilerini taşıyan özgün ve farklı bir yaratık olduğunu ifade eden mistik,

soyut bir kavramdı. Bizim “Burç falı” dediğimiz şeye batılılar “Zodyak işaretleri” diyorlar. Burcunuz imzanızdır. Yükselen burcunuz sizin imzanızı burçdaşlarınızınkinden ayıran özgünlüktür. Bildiğimiz imza takıntısı ise 16. yüzyılda başlıyor. Daha önce mühür var. 1554 yılında frenk padişahı 2.Fransuva resmi yazılarda ve sözleşmelerde imza zorunluluğu yasasını çıkartıyor. Siyasal belgelerin, felsefi ve dini yazıların altına imza atılması zorunluluğu 1850 yılında başlıyor. Bir yazıdan ötürü yargılanma, cezalandırılmalar da bundan sonra akla geliyor.

“Ağbi ben sizin hayranınızım, şuraya bir imza ş’ettirebilir misiniz?” muhabbetinin başlangıç tarihi bilinmiyor.

Ünlülere orda burda, olur olmaz durumda uzatılan, bir yerden yırtılmış küçük kaat parçalarına, kâğıt peçetelere, vesikalık fotoğraf arkasına, bir kartvizite, bir ilaç reçetesine sanki o ünlü, reçete sahibinin doktoruymuş gibi imza attırmanın anlamı nedir?

Hiç kimsenin evinde, bir ünlüye imzalattırılmış bir kâğıt peçetenin çerçevelettirilip duvara asılmış halini görmedim… Demek ki, ünlüye saldırarak ayaküstü bir imza için yalvaran hayranı, o imzalı kaat parçasını daha sonra bir müze bekçisi gibi korumuyor, bir kenara koyuyor, unutuyor, bir gün kaldırıp atıyor. Ünlünün hayranı olduğunu ileri süren tip, o imzayı sadece başka birine gösterip;

“Biliyor musun ben bugün falanca artisti gördüm!” diyebilmek, o kaat parçasını göstererek, söylediğini belgelemek için alıyor. Bir kaç kişiye gösterip havasını, attıktan sonra da, kaldırıp atıyor o osuruk kaadı. İşin

dibinde ünlüye hayranlığı yok. Ona rastlayıp imzasını almayı başarabildiği için kendisine hayran.

ROGER BALLU KİMDİR?

Roger Ballu kimdir? Bilmiyorsunuz. Şiştiniz işte! Yazıya sizi şişirerek girmeyi yeğ tuttum. Siz önce bir posta şişin, ondan sonra sürsün yazı, biz de yazıyı sürdürürken 10 galip olduğumuzun ferahlatıcı bilinci içinde olalım.

Ressamlara:

“Sakın müzelere gitmeyin, çocuklar gibi olun!”

öğüdünde bulunan empressionizmin babası, beyaz uzun sakallı, peygamber kılıklı Claude Monet’nin tabloları, bugün dünyanın en önemli müzelerini süslemektedir. Kendinin müzelik olacağını bilse belki de müzelere gitmeyin, demezdi. Demiş bulunmuş işte!

İlk zamanlarında resmin kendisinden daha önce koyulmuş kuralları içinde resim yapmış, daha sonraları empressiyonist akımın görüşlerini ortaya koyan resimlere yönelmiş, arkadaşlarıyla birlikte, 33 yaşındayken ilk sergisini açtığında herkes onunla alay etmiş.

Chronique des Arts’da 14 Nisan 1877 tarihinde, Roger Ballu imzasıyla çıkan eleştiri, bu sergiden şöyle sözediyor:

“Bay Claude Monet ve Bay Cezanne, birincisi 33, İkincisi 14 tablo üreterek, bu üretme sevinci içinde eserlerini sergilediler. Bunları görmeden neye benzediklerini imgeleyebilmek mümkün değil. Baktıkça gülesinizi getiren berbat şeyler. Desen, kompozisyon ve renk konularında derin bir cahilliğin izlerini taşıyorlar.

Çocuklar kâğıt ve boyayla oyun oynarken, bunlardan iyisini yapıyorlar.”

Kimin nesiyse o Roger Ballu, herhalde o zamanların resim konusunda bokyedibaşısı. Larousse’da adı yok. O dönem Paris’te yaşayan Theodore Ballu diye bir mimar var, Trinitt ve Sainte-Clotilde kiliselerini yapmış ve fakat bu Ballu, o Ballu değil. Belki onun akrabası. Belki de bu yüzden Chronique des Arts’da ona yer vermişler, üstat bir iki sütun ahkâm kesiyor.

Ben eleştirmen sevmem. Eleştirmenler benim onları sevmememe bozuluyorlar. Eleştirmen ne diyor? Mesela ben ressamım, o da diyor ki, şu tabloyu daha şöyle yapsaydın! E, ama o dediğinde ben yapmış bitirmişim. Onun bunu demesine ne gerek var? O dedi diye tablo yeniden yapılacak değil!

“Eleştirmenler bir önceki filmimi eleştiriyorlar, oysa ben o filmi bitirdim, yeni bir filim yapmaktayım!” diyor Fransız sinemacı Tavernier. Üstelik o eleştirmen ne kadar biliyor o konuyu? Ve nerden biliyor? Eleştirmen olup empressiyonizmin doğuşunu çakamamak da mümkün. Eleştirmeni olmasa sanat olmayacak mı yani? O sanatı izleyenler işin eleştirmeni zaten. Ayrıca sayın eleştirmene ne gerek var? Kim o? Eleştirmen dediğin, Ballu’nün biri.

Yani ki sanat dünyasında da işe çomak sokan çok lüzumsuz tipler var, bu ve fotokopisi tipler, Orhan Veli’yi, Sait Faik’i, Avni Lifij’i, Fikret Mualla’yı, Özdemir Asaf’ı, Cahit Irgat’ı, Mustafa Irgat’ı, Oğuz Atay’ı verem, beni pankreatit edenler.

Yaşar Nuri öztürk’e bu konuyu danışmak. istiyorum;

“Nerde eleştirmen varsa manitu hepsinin belasını versin!” desem caiz midir, cevaz mıdır, farz mı olur, yoksa küfür müdür ya da bir sünnet söz konusu mu? Ve bu benim cennete gitmeme engel olur mu?

KADASTRO

Tapu ve Kadastro Dairesi'nden resmi bir yazı aldım. Oraya davet ediliyorum. Nefret ederim Tapu Dairelerinden. Tapu neymiş? Haydi tapuyu algıladık; Kadastro kim? Kökü dışarda bir durum olduğu kesin. Türkçe olamaz bu sözcük. Söylemesi bile ne kadar zor; kadastro! Fidel Kastro'nun başımıza ördüğü bir çorap mı bu?

Ne zaman su yüzüne çıkmış bu tapu hatta kadastro? Eskiden tapu mu vardı? Kadastro ne geziyordu?

Kadastro sözcüğü, İtalyanca "catastro"dan dilimize tecavüz etmiş. Frenkçede buna en yakın sözcük olan "catastrophe", felaket demek. Demek ki iyi bir şey değil bu kadastro.

Paranın ve tapulu toprağın tarihine kuş bakışı bir dikiz atıldığında, görülüyor ki, eski zaman kapitalistleri iktidardaki güçlerle iyi geçinmelerine rağmen kaz gibi soyulmuşlardır.

Çok feodal zamanlarda zenginlerin sayısı çok azdı… O günlerin çok sıkı bir zengini, çevresindekilerle küçük bir devlet oluşturuyordu. Senyör denilen bu adamın şatosu merkez olmak üzere, çevredeki kimi şatolar ona bağlılıklarını bildirmişler, adam da oraların sahibi, başı, başkanı olmuştur.

"Ben seni tanımıyorum lan senyör!" diyen bir zırtapoz çıktığında senyör ordusuyla onun üstüne yürür. Senyör hıyar gibi en önde yürümez tabii. Önden kalkanlı mızraklı adamları gider, o arkadan at üstünde tırıs gelir. Zırtapozla savaş eder, bizzat kendi etmez, o emreder,

adamları savaşır ve zırtapozu öldürür, yok ederler. Bir aksilik olur da zırtapoz senyörü alt ederse, senyör gömülür, zırtapoz senyör olur. Ve fakat hiç bir zaman bir ipte iki senyör oynamaz. Buna ip izin vermez. Senyör dediğin hafif bir şey değil ki, tanesi yüz kilo. Senyörün astığı astık, kestiği kan içindedir. Kimin karısını kızını isterse alır, becerir. 3ir senyör tarafından becerilmek yalnız becerilen hatun için değil, bütün kız tarafı için büyük onurdur, çünkü senyörün çükü altın kaplamadır.

Bizim tarihimizde de genel anlamıyla malın mülkün sahibi padişahtır. O istediğine, istediği kadar ihsan eder. Çok kafası bozulursa vurdurur kellesini. O adam bir yana kellesi bir başka yana giderken; varı yoğu da padişahın olur. Padişah mangırın mutlak sahibidir. Toprak zaten onundur, o oralarda atla gezmektedir. Padişah gül kokladığı bu at gezintileri sırasında hiç bir zaman Kadastro diye bir tiple karşılaşmamaktadır. Sayın padişah da tıpkı senyör gibi, canı birinin karısını ya da kızını becermek istediğinde kimseye fikir danışmaz. Söz konusu dişinin getirilmesini emreder. Padişahın çükü de senyörünkünden aşağı kalmamakla kalmayıp, haşmetlüdür.

Yani ki senyör de, padişah da, hem tapudur hem de kadastro.

14. yüzyılda Avrupa'da tapu takıntısı yokmuş. Hatta 17.yüzyılda bile bugünkü tapumanyaklık görülmez. Dünya yüzeyinin, parsellere ayrılıp, metrekarelere bölünüp, her çeşit arazi ve mülklerin yerinin sınırlarının ve mangırsal değerlerinin "kadastro memuru" denilen sefil bir tip tarafından belirlenip plana bağlanması sapık ideolojisi, 15. yüzyıldan başlıyarak filizlenen ve son altı

yüz yıldır insanlığın başına bela olan bir hastalıktır. Düşünün bir kere, mucidini sevdiğim tapu olmasa, enflasyon olur muydu?

BETON ÖRTÜ

Artık neredeyse her gün hektar hektar orman yanıyor. Eskiden bu kadar çok yanmıyordu, Eskilerde yanmayı mı bilmiyordu ormanlar? Sen kibriti çakarsan orman ne yapsın, dayanamıyor, başlıyor çıtır çıtır yanmaya. Kibriti kim çakıyor? Kibritle mi yakıyor bakalım? Belki sayın kundakçı bir zippomanyak, bir baldırına, bir kıçına sürtüyor zippoyu, şak tutuşturuyor kuru dalları, güneşte tutuştuğunu bile anlamazsın, birden alevler yükselir ve aslında bir orman yanışı, bir Fellini filmi kadar görkemlidir. Yakan bundan müthiş bir keyif almaktadır mutlaka. Kimdir bu işten bu garip zevki alan? Vatan haini orman düşmanları… PKK… Zaman zaman da piknik yapan ailenin dallama babasının iki parmağıyla fırlattığı sigara… Ormanı kimin yaktığı, yandıktan sonra yerine ne yapıldığından da anlaşılabilir. Kimi orman yangınlarından sonra oraya derhal yeni ağaç fideleri dikiliyor, fidelerin yanına kocaman bir yazı konuşlandırılıyor: “Yüzüncü Yıl Ormanı”. Yüzyıl bekle ki orman olsun orası, yüzyıl yanmadan direnebilirse elbet.

Akdeniz ormanları yandıktan sonra geri gelmiyor, yerini maki bitki örtüsü alıyor, ya da beton örtü. Örtü beton ise, betonu kimin döktürdüğü önemlidir. Her kimse, o tip o ormana yıllarca bakıp bakıp orayı beton yığını olarak imgeleyebilmiş, tasarı geometrisi güçlü, elinde cep telefonu, plajda borsa takip eden uzun donlu, göbekli ve kıllı bir ağbidir.

“Evladım havlu getirin… N’oldu bizim cin tonik?” gibisinden çevreye komutlar yağdırmaktadır.

Yakın bir geçmişte Brezilyalılar, balta girmemiş bakir Amazon ormanına elde balta, İspanyolca “allahallah” nidaları atarak daldılar ve yerle bir ettiler ormanı, bekâreti bozulan, ırzına geçilen o güzelim ağaçları mobilya yaptılar, kâğıt yaptılar, yerlerine şeker kamışı ektiler. Çok mu lazım şeker kamışı diyeceksiniz. E lazım tabii. Brezilyalılar şeker kamışından alkol elde ediyorlar. Bildiğimiz içilecek alkol değil, motorlu taşıtlarda benzinin yerini alan bir alkol. Kes ormanı araban tırıs gitsin. Ormansız bir dünyada nereye gidilecekse o arabayla?

Üç ağacın dibine konuşlanmış bir beton yığını turistik tesisin önüne park edersiniz arabayı, tesisimizin adı “Alageyik”. Bundan buraların eskiden alageyiklerin yaşadığı bir orman olduğu, kesile yakıla o ormandan arda bu üç ağaççığın kaldığı, katliam sırasında vefat eden alagayiklerinse tesisimize ismi verilerek ölümsüzleştirildiği anlaşılır.

Türk parasını dolara çevirir gibi, yeşil örtüyü beton örtüye çevirme telaşımızın sonu nereye varacak acaba?

ÖKÜZ KONT

19. yüzyıl feylesoflarını uzun zaman ve şiddetle etkileyen, felsefe konularının ancak pozitif bilgilere dayanılarak çözülebileceğini ileri süren Pozitivizm denilen Olumluculuğun mucidi Auguste Comte'un adını herkes duymuştur.

Nasıl bir tip olduğu konusunda, dönemin önemli heykeltıraş ve portre ressamı Antoine Etex tarafından 1852'de yapılan resmi bize kimi ipuçları vermektedir. Bu resimde üstad, bir canlı televizyon yayınında birdenbire birilerini tokatlamak üzere olan Medyum Memiş gibi bakmaktadır. Her iki göz ayrı noktalara odaklanmıştır. Dudaklarının iki ucu, ağlayan tiyatro maskesinde olduğu gibi aşağı kıvrılmıştır ki Medyum Memiş'te de, tam tokat atmadan önce ağız aynı biçimi almaktadır. Bu resme dikkatlice bakıldığında çok acayip şeyler düşündüğü her halinden bellidir.

Auguste Comte, evinden çıkar, eve gelmeyi unuturmuş. İpe sapa gelmez mektuplarında kimi sözcüklerin altını çizermiş. Mektubun ortasında çok gereksiz parantez açar, hiç de açıklanması gerekmeyen o şeyi, uzun uzun anlatırmış. Bir gezinti sırasında karısını, kendisiyle birlikte Enghien gölüne atlamaya zorlamış.

Durumu pek iyi görülmeyerek tımarhaneye kapatıldığında, güllabicinin gül yanağına çatal saplamış, tımarhaneden çıktığı günkü evlilik töreninde nikah defterini Brutus Bonaparte Comte adıyla imzalamış. Yemeklerde bıçağını masaya saplamaya uğraşır ve

ezbere Homeros okurmuş. Paris'in şarkılara konu olmuş Le Pont des Arts köprüsünden kendini Seine nehrine atmaya uğraşmış, Allahtan, Savaş Ay ve A Takımı tarihin derinliklerine dalarak oraya naklen yayın arabasıyla ulaşmış da, canlı yayında adamı intihardan vazgeçirmişler.

Auguste Comte Montpellier'ye gitmek üzere yola çıkmış ve Nimes kentine vardığını görerek çok şaşırmış. Buna benzer ipe gelseler, bu gelişi sap kabul etmez türden, usasığmaz denyolukları var üstadın.

Karısını gölde boğmaya çalışması ve Savaş Ay'ın televizyon programına çıkmasından başka hiç bir olumlu davranışı tespit edilemeyen, Olumluculuğun babası, anladığınız gibi zır delinin biriymiş.

Okul kitaplarımızda çok kısaca, çok önemli ve ciddi bir filozof olarak anlatılır ve fakat öğrenciler ona Öküz Kont derler.

BİÇİM KAYGISIZLIK

İnsan emeğiyle üretilen her şeyde sanatsal bir yan vardır. Diyelim ki alaturka hela taşı üretiliyor. O hela taşının biçimi, malzemesi, rengi, ayak koyulacak yerlerin uyumlu yüksekliği ve estetiği ve ayak kaymasın diye tırtıklı olması, kiminin ayağının 45 numara ve taraklı olabileceğinin göz önünde bulundurulması, pis plastik ve sapı kopmuş maşrapadan dökülen suyun akabilmesi için gerekli eğimin verilmiş olması, içine sıçılan deliğin yuvarlaklığının belirginliği, kenarına değil de ortasına yapma duygusu verişi, o hela taşını üretenin, yani biçimini çizenin, kalıbını çıkaranın sanatsal endişelerini taşımaktadır. Ortada bir sanat eseri vardır ve fakat insanoğlu gelip bu sanat eserinin içine sıçmaktadır.

Belki de hela taşı yanlış bir örnek. Pis plastik ve sapı kopmuş maşrapa daha ferahlatıcı bir örnek olabilir. Nerede bir şey üretiliyorsa, orada yaratıcılık vardır. Bir zeytinyağı şişesinin biçimi, bir temizlik tozu kutusu, bir konservenin etiketi ve o pis plastik sapı kopmuş maşrapa sanat eserleridir. Üretilen şeyin yararlı olması kadar, güzel olmasına da, iyi sunulmasına da özen gösterilmektedir. Her yıl yenisi çıkan arabalarının biçimi nasıl olsun diye, bir sürü yaratıcı beyin kafa patlatmaktadır.

Deniz ya da toprak altından çıkan içine bir şey koyulsun diye yapılmış eski çağ küplerinde, testilerinde müthiş bir biçim endişesi ve estetik gözlenmektedir. Buradaki sanatsal değerlerden de o toplumların uygarlık düzeyleri belirlenmektedir. Bir toplum ne kadar

ilerlemişse o kadar sanatsal ve estetik kaygısı olur. Gelişmemiş toplumlara baktığınızda eşya biçimlerinde bir ilkellik göze çarpar. Pis plastik ve sapı kopmuş maşrapada olduğu gibi. Sadece işlev gözetilmiş, estetik düşünülmemiştir. Sapının kopmaması gerekliliğine ise kimse kafa yormamıştır.

Her alışverişe çıktığımda:

“Lan bu hortumların doğru dürüst bir rengi yok mu? İtfaiye miyim ben? Daha pastel duygular içinde bahçemi sulamak istiyorum… Bu ne biçim konserve açacağı lan, al sen bunu gözüne sok!… Bundan başka tuzluk gibi bir tuzluk yok mu kardeşim, ben eve gidip bunun deliklerini çiviyle büyütmek zorunda mıyım? Üstelik bunu çok salladığında kapağı çorbanın içine düşüyor… Kullandım ben bu aptal tuzluktan… Tuzluk almak için Paris’e mi gidiiiiim?” biçiminde beni satıcılarla kavga ettiren, sanayi kollarımıza sinmiş olan bu kahredici biçim kaygısızlık, daha da sinir bozucu olarak sanat dallarımızda da göze batıyor, gözü çıkarıyor.

BİRDEN FAZLA GERÇEK

“Sadece bir tek gerçeği olsaydı, aynı temada yüzlerce resim yapamazdınız.” demiş adam. Adam dediğim, Atatürk’le aynı yıl doğan ve fakat ondan çok sonra ölen, modern resmin babası, İspanyol ressam Pablo Picasso!

Aynı temanın birden fazla gerçeği olması kimi civil beyinler için sinir bozucu elbette. O zaman gerçek ne? Örneğin bir peygamber aynı konuda iki ayrı gerçekten hiç hoşlanmaz. O zaman ortada ne pey kalır ne gamber!

Picasso, resim dışında seramik ve taşbaskı da yapmış, Paris’te dost olduğu Abidin Dino’dan hattatların fırça yerine kimi kuşların tüylerini kullandığını öğrenir öğrenmez evindeki bütün kuş tüyü yastıktan, makasla bıçakla deşmiş, çıkardığı tüylerle çizimler denemeye başlamış, bu yüzden boşanmalık olmuş.

“Sıçtın evin içine Pablo, yastık yerine ne kullanacağız?” diyen karısına;

“Derhal boşanalım şekerim!” demek delikanlılığını gösteren ender dâhilerdendir. Çünkü dâhiler bütün dehalarına rağmen, boşanmak dâhiyane fikrine çok çabuk ulaşamazlar.

“Ben dehamı, dehiyorken, o kadın da çamaşırı, bulaşığı hallediyor, şaraba arkadaş mezeler üretiyor, o kadın olmasa ben bir de bu işlerle uğraşacağım, ne çok vakit kaybedeceğim…” memurun zihniyetiyle, hayatlarında hep altyapı hizmetleri için bağlantılı kadınlar bulundurmuşlardır, çünkü seks de yaratıcı bir adam için, mesai içinde seri halledilmesi gereken bir

altyapı hizmetidir, ona gümüş tepsi içinde sunulmalıdır. O adam bir de bunun peşinde koşamaz ki!

Evliliği kanıksamayıp;

“Ben özgürüm, bağımsızım, tek tabancayım ve mutluyum arkadaş!” diyen delikanlı sanatçıların çok kadınlı hayatları idik didiklendiğinde de, kimi kadınlara birdenbire âşık olup;

“İşte hayatımın kadını!” saf keriz mantığıyla, ne üç fuhuş etmez kadınlarla, ne üç aylar geçirdiği gözümlenir. Aynı temada birbiriyle çelişiyor gerçekler.

SIKI TUTUN ORTAÇAĞIN UCUNDAN

Ben babamdan böyle gördüm, mantığı yalnız bize has değil. Hiç bir şey bize özgü değil zaten. Korelilerin ulusal marşımız sanarak çaldıkları “Üsküdar’a Gideriken” şarkısı, bir gâvur şarkısı. Karadenizlilerin çok övündüğü kıymalı pide, bir Rum fırıncının marifeti. İstiklal marşımızın bestesi Mozart’tan resmen arak.

Ortaasya’dan dıgıdıg dıgıdıg Anadolu’ya gelen biz Türkler, Almanya’da faşingin ortasına düşmüş gibi olmuşuz yerleşik uygarlıklarla karşılaşınca. Tıpkı bugün Münih’te çoğunluğa ulaşan Türkler gibi, bu topraklara yerleşirken, kendi kapalı dünyamızı korumuş, Anadolu’da o dönemde var olan uygarlık düzeyinden, sanat ortamından nasibimizi alamamışız. Sittin yıldır Almanya’da yaşayan Türkler, Alman tiyatrosunu, operasını ya da klasik müziğini izlemezler. Alman edebiyatından haberleri yoktur, zaten Almanca konuşmazlar. Münih’i daha kebaplı, daha lahmacunlu ve daha Müslüman eylemenin beşinci kol çalışmalarını sürdürmektedirler.

1821–1822 tiyatro mevsiminde Paris’e, Londra’dan bir İngiliz tiyatro grubu turneye gelir. İlk kez Paris’te Shakespeare oynanacaktır. Fransızlar bu olaya zaten biraz gıcıkken, Londra’dan gelen grup, İngilizce oynamak küstahlığını da gösterince, çürük yumurta yağmuruna tutulurlar. Dönemin en baba romancısı, aşkta billurlaşma konusunu en ıcık cıcık anlattığı savunulan, okuyanından çok adını bileninin olduğu ünlü “Kırmızı ve Siyah” romanının yazarı Stendhal;

“Kahrolsun Wellington’un yardakçısı Shakespeare” diye ortalığı babalayınca bütün Paris düşman İngilizlere karşı tek beden olur, Londra’dan gelen grup, bir gemiye binerek apar topar Britanya’ya geri döner. 62 yıl kadar Shakespeare konusu açılmaz Paris’te.

Ortalığı babalamakla kalmayıp “Racine ve Shakespeare” isimli bir kitap yazıp, bakın işte bizim dilimizde Racine var, Shakespeare de kim oluyor demeye getiren ülkücü Stendhal öldükten 46 yıl sonra, 1884’te Paris’in hem Odeon, hem Porte-Saint Martin tiyatrosunda, Frenkçeye çevrilmiş olarak iki ayrı “Macbeth” sahneye koyuluyor. Ve çürük yumurta atanların torunları Shakespeare’i alkışlıyorlar.

Kolay olmuyor Shakespeare’in Frengistan’a sızışı. Çok daha zor oluyor Moliere’in Londra’da kabullenilişi.

Kimi tutuculuklar uzun yıllar geciktirebiliyor, toplumların kimi tartışılmaz gerçeklere ermesini. Bugün artık her Fransız Shakespeare’in dehasını tartışmasız kabullenirken, her centilmen İngiliz Moliere’e şapka çıkarmaktadır.

Tutuculuk, uluslara zaman kaybettirmekten başka hiç bir işe yaramıyor. Uluslar bu zamanı yitirirken, herkes Marcel Proust değil, kaç kuşaklar ziyan oluyor.

KIRKİKİNDİ İÇKİLERİ

Kırkikindi yağmurları kırk gün kadar gecikti. Oturup bu yağmurları beklemiyorsanız sorun yok ve fakat işinizi gücünüzü Kırkikindi yağmurlarına göre ayarlamışsanız ayvayı yediniz. Her işinizi kırk gün kadar ertelemeniz gerekiyor. Evet ama, bütün dünya durup, kırk gün kadar sizi bekleyemez ki. Sizi sarmalayan olaylar kırk gün kırk gece askıya alınamaz ki!

En iyisi işini Kırkikindi yağmurlarına göre ayarlamamak. Eskisi kadar düzenli gitmiyor yerkürede bu işler. Mevsimler birbirine ödünç günler veriyorlar. Her mevsimde dört mevsimden günler görmek olası artık. Ozon tabakasının bekâreti bozulduğundan beri, eskisi gibi Ömer Hayyam takvimine göre gününde patlamıyor Kozkavuran fırtınası, bir de bakıyorsunuz o yıl pas geçiyor Ayandon fırtınası. Leyleklerin gidişinin kesin olarak saatli maarif takviminde belirtilmesinden sonra günlerce bir sürü aylak leylek görülüyor gökyüzümüzde, gitmeyen anarşişt leylekler gözümleniyor. Vizesi bitmiş bu leyleklerin ülkemizi terketmeyişi polisi zor durumda bırakıyor. Cemrenin düştüğünün söylendiği gün düşüp düşmediği de belli değil. Cemrenin düştüğünü gözle gören yok ki.

“Bugün düştü!” deniliyor. Biz de;

“Hayırlı olsun. İnşallah yumuşak bir düşüş olmuştur, sayın cemre bir yerini incitmemiştir!” biçiminde geçiştiriyoruz olayı.

“Saat kaçta düşmüş?” diye merak edip soran yok. Bu zaten bize yeni bir baharı müjdelemekten ibaret,

cemrenin düşüşüne bağımlı faaliyetlerimiz yok. Yalnızca o gün daha erken içkiye oturmanın aranılan sebebini oluşturuyor.

“Hocam erken başlamışsınız!”

“Eee, bugün cemre düştü!”

Düşmese içmeyecek miydi? Niye içmesin? Hocam bugün içkiye oturuşunun törensel nedenini belirtiyor. Bu yüzden bayılıyorum saatli maarif takvimine, her gün içmek için tarihi bir sebep sunuyor bize.

CENAZE GÜVENLİĞİ

“Israr etme canım, allahallah, yeter! Usandım senden. Haftada dört kere karakola geliyorsun, karakolu taciz ediyorsun, işgal ediyorsun. Senden başka işimiz yok mu lan bu karakolda?” diye bağırdı komser, karşısında dikilerek huzurunu bozan adama.

“Verin ruhsatımı gidiiim” gibi kendisinden beklenmeyen bir çıkış gösterdi, komser tarafından “lan” diye adlandırılan vatandaş.

“Her gelene tabanca, ruhsatı versek memleket mezbahaya dönerdi.” dedi komser bir sigara yakarak, sanki memleket mezbahaya dönmemiş gibi arkasına yaslanarak. Sinirini dışa vurmamaya özen gösteren, komserin “lan” diye adlandırdığı vatandaş hiç de gidici değildi:

“Bakın komser bey, siz benim durumumu biliyorsunuz, işim icabı eve gecenin geç saatlerinde dönmek zorundayım. O saatlerde bizim mahallede dolaşmanın delilik olduğunu, siz benden iyi biliyorsunuz.”

“Sen de kendine doğru dürüst bir iş bul, herkes gibi gündüzleri çalış.” diyerek, kestirip atma eğilimi gösterdi komser ve fakat “lan” diye kod isimlenmiş bulunan vatandaş komseri çileden çıkarmak konusunda kararlıydı:

“Olur. Siz bana bir gündüz işi bulun, hemen işimi değiştireyim, ben de bayılmıyorum gece çalışmaya!”

“Burası İş Ve İşçi Bulma Kurumu değil, karakol!” diyerek sigaranın dumanını burnundan üfledi komser.

“Hayatım tehlikede komser bey.”

“Seni tehdit eden mi var?”

“Ülkede genel bir tehdit var.”

“Şahsen seni tehdit eden var mı?”

“Yok.”

“Gördün mü bak, ortada fol yok yumurta yok, sen kuluçkaya yatıyorsun, defol.”

“Yalnız bir gece beni öldürürlerse, ben karışmam.”

“Sen karışma, cenazeni biz kaldırırız!” dedi komser.

EVDE TATİL

Kuşku hepimizde var olan bir duygu. Herkes kimi şeylerden kuşkulanır. Bu kuşkuculuk kimilerinde gereğinden fazla gelişmiş olur, bu ve fotokopisi tipler, bir anlamda yaşamı kendilerine zehir zemberekleyenlerdir.

Kuşkucu, dilini bilmediği bir ülkeye gitmeden önce, diyelim ki tatilini Finlandiya'da geçirecek, (niçin tatil için Finlandiya'yı seçtiğine kafa yormayınız, dünya haritasını uzun uzun inceleyip, her nedense Finlandiya'da karar kılmıştır. Diğer ülkeler ayrı ayrı ve esrarengiz kuşkular yaratmıştır onda.) hemen kendi diliyle Fince arasında köprü kuran bir sözlük alır ve Fincede;

"Şu an yaralıyım ve kan kaybediyorum." ya da;

"Odamda yangın çıktı!" gibi cümlelerin Fincede nasıl söylenebileceklerini bulur ve ezberler. N'olmaz n'olmaz, gittik Finlandiya'ya, otelde odamızda yangın çıktı, ne bok yiyeceğiz, gibi hummalı bir endişeye kapılır.

Madem kaldığın otelin odasında yangın çıkacak, niye gidiyorsun lan sen o Finlandiya'ya? Kuşkucu işte.

Kuşkucu, kendisini Finlandiya'ya götürecek yataklı trende, kompartıman arkadaşının ki onunla yolculuk sırasında tanışacaktır, yolculuk esnasında kalp krizi geçirebileceğini düşünerek, yanına kalp ilacı da alır.

Uçakla gitsen böyle bir sorun yok lan salak! Üstelik o tren burdan Finlandiya'ya kaç günde gider?

Finlandiya gümrüğünde polisin pasaporttaki resminin kendisine hiç benzemediğini iddia edeceğinden emindir, çünkü zayiden yeniden çıkarılan pasaporttaki o fotoğraf kendisine gerçekten benzememektedir. O gümrük

polisinin yerinde olsa fotoğrafı kendisine bu kadar benzemeyen tipi Finlandiya'ya sokmaz.

Haydi polis bıraktı, girdi o ülkeye, Helsinki havalimanındaki taksici onun oraları hiç bilmediğini hemen anlamıyacak mı, anlayacak! O taksici onu saatlerce Helsinki'nin değişik semtlerinde dolaştırmayacak mı? Dolaştıracak elbette, en doğrusu havalimanından havayollarının otobüsü ile şehir merkezine gidip, oradan taksiye binip, sanki Helsinki'yi avucunun içi gibi biliyormuşcasına, sert bir tonla otelin adını söylemek.

Gittiği otelde rezervasyon konusunda sorun çıkacağından emindir, hatta o Finli resepsiyoncu kendisine gıcık olacaktır, bunlar kuşkucunun çok önceden bildiği şeylerdir.

Sonra o Finlandiya'dayken evine hırsız girer, mırsız girer, Finlandiya'ya gitmenin hiç bir anlamı yoktur, kuşkucu tatilini evde geçirir.

SENİN KEDİNİ NİYE BEN SEVİYORUM?

Hayvan seven insanlara bayılıyorum. Bin yaşasın sevgili Semiha Berksoy, akşamüstü elinde doğranmış ciğerler dolu naylon torbalarla Ayazpaşa sokaklarında, her birini kendi uydurduğu isimlerle çağırdığı Patili, Patisiz, Kotakafa, Wagner, Sarman, Straus, Dumkopf adları altında yüzlerce sokak kedisini yıllarca beslemiştir. Bu yüzden o yıllarda Ayazpaşa'da sokak başına elli kedi düşüyordu: Semiha Berksoy'un kıyakçılığını duyan tüm İstanbul kedileri Ayazpaşa'ya üşüşmüş, oralı oluvermişlerdi.

Oldum olası kedi sevmem. Hayvan sevmez değilim. Köpek severim, at severim, tavşan severim, güvercin severim ama nedense kedi bir türlü ısınamadığım, ilişki kuramadığım bir hayvan. Ancak belirgin bir kedi düşmanlığım yok. Örneğin koynuna girmek için can attığınız bir kadın sizi evine davet etmiş, gidiyorsunuz, o çok hoş kadın ve üç kedi açıyorlar kapıyı.

Bu ve fotokopisi durumlarda o kedilere gıcık olmam, sever gibi yaparım, ilgi gösteririm. İsimlerini sorar, beynimin gereği kalmayınca silinen şeyler bölümü hafızasına kaydeder, o kadını becerip o evden çıkana dek asla unutmam o üç kedinin adını. Ama evde o kadın olmasa, o üç kediyle üç dakika durmam orada.

Bir gün bir metnini sahneleme izni almak üzere Bilge Karasu'nun evine gitmiştim. Evde esas çocuk bir kedi. Kitapların üstüne kurulmuş, zart oradan kalkıyor, gidiyor bir koltuğa yan gelip yatıyor. Karasu ona ismiyle hitap ediyor, konuşuyor. O evde ikisi yalnız yaşıyorlar, yazar

kediye ev arkadaşı gibi davranıyor. Yazarın ev arkadaşı bacaklarımın arasında dolaşıyor. Bilge Karasu ile ilk görüşmem. Heyecanlıyım. Konuştuğumuz şeyler bence çok önemli. Bir ara, o sırada benim için hiç önemi olmayan o kedinin ayağına basıyorum. Kedi ciyaklıyor. Birden fırlıyor yerinden Karasu, kediyi kucağına alıyor. Franz Kafka tarafından yazılmalık bir sahne. Yaralandı mı? Hastaneye mi götürsek? Kedibülans mı çağırsak? Tedirgin oluyor, lafı uzatmadan izin istiyor, konuşmayı düşündüklerimin çoğunu konuşamadan hızla çıkıyorum hayran olduğum bu bilge yazarın evinden. Bir daha onu ne zaman aramak istesem hep aklıma kediye karşı işlediğim suç geldi, elim telefona gitti, vazgeçtiğim oldu, elimin telefona gidemediği oldu. Ne gidicek salak elim telefona, çevireceğim Bilge Karasu'nun numarasını, kimsiniz, diyecek, ne diyeceğim?

"Sizin tavus kuşu kedinin ayağına basan hayvan!" demeyeceğim tabii ve fakat ben adımı söyler söylemez, o bunları düşünecektir mutlaka, diye düşünerek onu bir daha hiç arayamadım, başka hiç bir şey konuşamadık, oysa onunla konuşmak istediğim bir yığın şey vardı. Tanışmamız tek görüşmemiz oldu. O kedinin yüzünden. Kedinin bir suçu yok aslında, ben hayvanca hayvanın ayağına bastım. Bilerek değil, ayağımın altında o hayvanın ayağının olduğunun farkında değildim, Bilge Karasu'ya "SEVİLMEK" adlı oyununu nasıl sahnelemeyi düşündüğümü ve kafamdaki dekoru anlatıyordum.

Bilge Karasu'nun ölüm haberini aldığımda aklıma hemen o kedi geldi. Bilge Karasu'suz ne mana şimdi o kedi?

Bir ara Küçük Sahne'ye bir kedi dadanmış, yerleşmiş ve Ortaoyuncular'la bütünleşmişti. Baykal Kent onun tiyatroseven bir kedi olarak Beyoğlu'nda bar ve pavyon ve meyhaneler arasından Küçük Sahne'yi seçip bize sığındığına ve Ortaoyuncular'a uğur getireceğine inanarak, kediyi himayesine almış ve tarafımdan kovulmasına önlem olarak da adını Muhsin Ertuğrul koymuştu…

"Saçmalama Baykal, kedinin ismi Muhsin Ertuğrul olur mu?"

"Oldu artık. Kulağına üç kere "Muhsin" diye fısladım."

Kedi Muhsin o sezonu Küçük Sahne'de geçirdi. Bir zararını görmedik. Yazın tiyatro kapandı, sonbaharda geldiğimizde kedi tiyatroyu terketmişti.

"Gider tabii ağbicim, üç ay perde kapalı olur mu? Kahroldu gitti Muhsin Ertuğrul!" diye yalandan ağladı Baykal Kent. Özel ve sert bir tonla vurguladığı "üç ay perde kapalı olur mu?" ara cümlesiyle altını çizmek istediği konu, yazın maaş alamadığı ve o an şiddetle paraya ihtiyacı olduğuydu. Sanki şiddetle paraya ihtiyacı olmadığı anlar varmış gibi. Nitekim epik ağlaması biter bitmez avans istedi. Konunun uzmanı olan Baykal, avansın böyle cenazesel ortamlarda istenmesi gerektiğini çok iyi biliyor, eğer ortada öyle bir hava yoksa kendisi derhal böyle bir ortam yaratıyordu. Avansı verildi, fakat parayı derhal alkole çevirmemesi tembih edildi. Kendisine güvenilmediği için geç vakit Çiçek Pasajı kontrol edildi ve Baykal Kent bir kemancı ve bir midyeciyle zil zuma sarhoş:

"Bizi bırakıp nerelere gittin Muhsin Ertuğrul!" diye ağlayarak rakı içerken, Muhsin Ertuğrul'un kim olduğunu

bilmeyen kemancı ve midyecinin de:

“Yahu Muhsin Bey ölmüş!” diye salya sümük kadeh tokuşturdukları tarafımızdan gözle görüldü.

Küçük Sahne’nin kedisi Muhsin’in bize getirdiği uğurlar, derhal Küçük Sahne’yi terketmemiz için Kültür Bakanlığı’nın bize açtığı mahkeme, Beyoğlu’nun trafiğe kapanarak tramvay inşaatına dönüşüp izleyicinin tiyatroya ulaşamaması için İstiklal caddesinin kazılıp sağa sola barikatlar kurulması, kimi tiyatrocu arkadaşlarımızın “Küçük Sahne’yi kurtarmak” adı altında beşinci kol faaliyetleriyle Ankaralara gidip, bizi oradan atıp oraya postu sermek amacıyla Küçük Sahne’yi mühürletmeleri, birer votka attıktan sonra Erol Günaydın’la birlikte o mührü parçalayıp “fekhi mühür” suçundan mahkemelik oluşumuz ve daha da fenası Baykal Kent’in bir iftira sonucu hapse girişi biçiminde tezahür etti. Az uğurlu gelmedi yani bize o kedi.

Sonra Ses Tiyatrosu’na taşındık. Bir gece “FERHANGİ ŞEYLER” oynuyorum, izleyici durup dururken kıkırdadı. Neye güldüklerini pek anlayamadım, üstünde de durmadım, durmaya vaktim yok, makinalı tüfek gibi oynuyorum. Biraz sonra salondan daha da manasız bir toplu gülme gelince sağı solu kestim, sahneden bok rengi bir kedinin geçmekte olduğunu gördüm:

“Haaaıı! Ev sahibim Orkinos hanımın kedisi Bokkafa!” dedim. İzleyiciler alkışladılar. Az sonraki Orkinos Hanım telefon konuşmasının içine özel bir “Kediniz Bokkafa” paragrafı yazmak zorunda kaldım.

Oyun biter bitmez teknisyen arkadaşlara:

“Nerden girmiş o kedi? Bilet mi almış?” dedim.

“Pasajın kedisi!” dediler, sanki tanıdık birinden söz eder gibi.

“Pasajın kedisi ne demek lan? Pasaj kim? Dükkânlar kapanınca ortada kalan yol üstü kapalı sokak yani…”

“Evet ağbi, sokak kedisi işte!”

“Onu bulun ve derhal çıkarın tiyatrodan!”

Bokkafa’nın tiyatrodan çıkarılması kolay olmadı. Ses Tiyatrosu labirent gibi, yer altında iki kat dehlizleri var, alçı tavanla çatının arasında ulaşılamaz muhteşem bir tavan arası var. Kaybolmanıza layık kostüm ve aksesuar depoları var. Bokkafa artist kompleksli bir kedi herhalde. Gündüz kayboluyor, gece oyun başlayınca mutlaka sahneden bir iki kez geçiyor. “FERHANGİ ŞEYLER”de yutturuyorum fakat öbür oyunlarda tuluat yapıp Bokkafa hikâyesi uydurulamıyor. “CATS” müzikali oynamıyoruz ki. Bokkafa da gişeye gidip, hangi akşam Bokkafalı oyun, hangi akşam onun reposu, hangi akşam “ÜÇ KURŞUNLUK OPERA” gibi şeyler sormuyor, kafasına esince dalıyor sahneye.

Giderek Bokkafa’nın kadife koltuklara sıçması, daha sonra o sıçtığı yeri eşelemek arzusuyla kadifeleri yırtması gibi yan çalışmaları da gündeme gelince kendisinden kurtulunması şart oldu.

“Bu kediyi tiyatroda bir daha görmek istemiyorum” dedim. Devrisi gün Bokkafa gene sahnede.

“Gece yakalayıp atıyoruz sokağa, sabah gene tiyatroda ağbi!” diyor teknisyenler.

“Nerden giriyor?”

“Bilmiyoruz ağbi”

“Niye geliyor? Onu hurda besleyen mi var?”

“Hayır ağbi!”

Çıldırmak işten değil. Bokkafa'nın parçaladığı kadifeler yenilenemiyor çünkü o renk kadife yok, Ses Tiyatrosu açılırken özel olarak dokutturmuşuz kilometrelerce, yedeği vardı, orası burası onarıldı, bitti.

"Öldürücem lan bu Bokkafa'yı!" dedim.

"İyi fikir ağbi! Onu sevdiğimizi sanıyor ondan geliyor, kötü davranmak lazım ki siktirsin gitsin!" dedi teknisyen Mehmet. O gece de onu epey tekmeleyerek dışarı atmış.

Devrisi gün baktık Bokkafa yok ortada. Geçici bir huzurumuz oldu. Üç gün sonra Bokkafa "FELEK BİR GÜN SALAKKEN" oyunun otel odasına, otelin kedisi olarak banyodan girdi, otel odasını geçip, sahne merdivenlerinden inerek salonun çıkış kapısına doğru ağır ağır yol aldı, kayboldu.

O akşam teknisyenlere gene bağırıp çağırdım.

"Tiyatroda kedi istemiyorum ulan!" dedim. Ondan sonra da Bokkafa bir daha ortalıkta görülmedi, kedisiz tiyatro oynamanın huzuruna yeniden kavuştuk.

Bir süre sonra bir mektup aldım. Şişli'den atılmış. Gönderen, hanımın isminin önünde "Prof. Dr." kısaltmaları var. Profösör doktor bir bayandan geliyor mektup. Profösör doktor konusunu da çok iyi anlayamıyorum. Önce doktora verilip doktor olunuyor, sonra profösör olunuyor, artık profösör olduktan sonra, biz eskiden doktorduk biliyor musunuz, biçiminde o "Dr." oraya gene niçin yazılıyor? Yüzbaşı albay olunca "Yüzalbay" ya da " Albaşı" denilmiyor ki. Profösör olup da doktor olamamış tipler var demek ki, onların bu olamamışlıkları yüzünden, olmuşlar bu olmuşluklarını belirtiyorlar kartvizitlerinde ve kapılarında. Peki o doktor

olamamış tipleri kim profösör yapmış, niye yapıyorlar? Yapmamak lazım. Eskiden bir de Ordinaryüs sıfatı vardı.

“Ord. Prof. Dr” durumu. Neyse o kalktı. Profösör, frenkçe öğretmen demek.

Fransa’da herkes profösör. İlkokul öğretmeninin de, üniversitedeki filozofun da kapısında “profösör” yazıyor, ama onlar bir yere mektup yazdıklarında isimlerinin başına “Prof.” yazmıyorlar, kartvizitlerinde de öyle bir şey yok, öğretmen olmaları meslekleri, isimlerinin altında meslek olarak belirtilebilir.

Yoksa her meslek grubu işini adının önüne yazsa, bir inşaat mühendisi İnş. Müh. Müt. Avni Bilmemne, bir fırıncı Fır. Ahmet, bir kıdemli kokoreççi Kıd. Kok. Niyazi olarak belirtilmek durumda kalınır.

Açtım Prof. Dr. hanımın zarfını içinden bir kartpostal çıktı, başlarına kasket takılmış iki şirin köpek iki dolu bira bardağının önünde, bir baloncukla köpeklerin ne demek istediği belirtilmiş:

“Dostluğa!”

Prof. Dr. hanımın Hayvan Dostları Derneği başkanı gibi ayrı bir sıfatı da olduğu anlaşıldı. Meğer söz konusu Bokkafa tiyatronun bulunduğu pasajda takı ve saat satan dükkân sahiplerinin kedisiymiş, kedinin kaybolmasından ötürü derin elem içindelermiş. Pasajdaki rakıcılarla konuştuk, üzgünler, Bokkafa’yı geri istiyorlar.

“Madem Bokkafa sizin kediniz niçin bizim dükkânda yaşıyor?” sorumuza somut yanıt veremediler. Bizim teknisyenler Bokkafa’yı deniz aşırı bir yere götürdükleri için, onu bir daha görmedik.

Bokkafa'nın Ses Tiyatrosu'na getirdiği uğur, tuvaletçi Nedim Bey'in ölümü, tiyatronun o sezon sonu inşaat gereğiyle kapanması ve bir buçuk yıl kapalı kalması oldu.

Onarım tamamlanıp bir buçuk yıl sonra yeniden perde açıldığı gece 1266. "FERHANGİ ŞEYLER" sırasında gene sokaktan kedi miyavlaması duyuldu. Bana mı öyle geliyor gibisinden bir an duraladım, hayır yalnız bana değil izleyiciye de öyle geliyor, repliğim hazır zaten:

"Orkinos hanımın kedisi Bokkafa!"

Oyundan sonra teknisyen arkadaşlara sordum:

"Nerden çıktı bu kedi?"

"Pasajdaki takıcılar yeni kedi almışlar ağbi!"

"Bir tane değil, iki taneler ağbi!"

"Kedi almışsa gece giderken dükkânına kapasın, evine götürsün, gece koynuna alsın! Tiyatroda kedi istemiyorum." dememin pek yararı olmadı, devrisi gün yeni kedilerimiz gene kadrolu olarak tiyatroda. Önce sokakkedisiperver (akıcılarla konuşmak, onlara kedilerini geceleri kendi dükkânlarına kilitlemelerini, kendi dükkânları içinde korumalarını öğütlemek gibi şeyler geçti aklımdan ve fakat bunun pek yararı olmayacağını, işin ucunun Hayvan Dostları Derneği'ne kadar gideceğini ve Prof. hanımın uzun bir mektubuyla karşı karşıya kalacağımızı düşündüm, kesin bir çözüme yöneldim. Topladım teknisyen arkadaşları "Arkadaşlar tiyatromuz sınırları içinde bulunan kedilerin başına 50 dolar ödül koydum. Canlı olarak kedi getirene 50 dolar!" dedim. Ödülün açıklandığı kısa toplantıdan çok kısa süre sonra teknisyen arkadaşlar tiyatronun tavan

arasında fing atan iki kediyi iki ayrı karton kutu içinde getirdiler.

“Nasıl yakaladınız?”

Teknisyen Mehmet sırıtarak:

“Ağbi siz 50 dolar deyince, gittik 1 dolarlık ciğer aldık, kutulara koyduk, hemen geldiler!” dedi. Mehmet’i kutladım. 50 dolarını takdim ettim. Kutuların ağzını bantlayıp, kutulara hava delikleri açtırdım. O akşam o yağışta evine nasıl ulaşacağını derin derin düşünen ışıkçı Hüseyin’e:

“Bu akşam evine taksiyle gitmek ister misin?” dedim. Şaka yapıyorum sandı.

“Nasıl yani ağbi?”

“Bu akşam bu iki karton kutuyu bir taksiye koyup, evine taksiyle gidiyorsun, buyur taksi paranı kardeşim, sizin oralarda bir yerde taksiyi durdurup, karton kutuları açıp, bu tiyatro kültürü almış kedileri, azad ediyorsun, sizin oraların kültürel kalkınmasına da yararları olur.”

“Olur ağbi!” dedi Hüseyin, gayet memnun. Niye memnun olmasın, Hüseyin Dudullu’da oturuyor.

Yarın öbür gün takıcıların başka bir sokak kedisini benimseyecekleri kesin, ama olsun biz yöntemi bulduk, 50 dolar artı taksi.

CEZASI ON İKİ SENT

Milli güvenlik kararlarıyla, Erbakan başbakanlığındaki hükümete Atatürk ilkelerinin ve bunlardan biri olarak, kılık kıyafet yasasının uygulanması gerektiğinin askeri bir terbiye içinde belirtilmesinden sonra, Tahran'laşmış İstanbul'un Fatih ilçesinde altı sarıklı karakola davet edildi. Fatih'te herkes sarıklıyken neden içlerinden prototip olarak bu altı kişinin seçildiği pek anlaşılamadı. Aslında Fatih ilçesi sakinlerinin topluca karakola davet edilmesi gerekiyordu. Herhalde hepsinin karakola sığamayacağı göz önünde bulundurularak, her mahalleyi ya da bir kaç mahalleyi temsilen bir kişi çağırılmış olmalı. Bu temsilcilere niçin böyle giyindikleri sorulduğunda, öyle giyinmekten hoşlandıklarını ve bunun inançlarının bir uzantısı olduğunu belirtmişler, mahkemeye sevkedilmişler ve 18 000 TL. (yazı ile on sekiz bin lira, dolar olarak, dolar olamıyor, sent olarak, 12 sent) para cezasına çarptırılmak üzere, serbest bırakıldılar. İş bu temsilciler sevinçle çıktılar mahkemeden ve mahallelerinde sevinçle karşılandılar. 12 sent para cezasını da ödemeye hazırdılar. Bundan ayrı bir mutluluk ve gurur duyuyorlardı. 12 sent bir bağlamda, cennette rezervasyon masrafıydı işte. Kendileri cennete gittiklerinde, yasaları uygulayarak kendilerine bu cezayı veren yargıcın cehennemde cayır cayır yanacağını bilmenin huzuru içinde kıs kıs gülüyorlardı.

İnsanın canının istediği gibi giyinmesine karışılmamalı elbette. Uygulanamayan ve fakat Atatürk

ilkeleri içinde gündeme gelmiş kılık kıyafet yasamız da bu bağlamda pek bir anlam taşımıyor. Kim nasıl isterse öyle giyinir, el ne karışır? Neslihan Yargıcı'nın öcü gibi giyinmesine kimse karışabiliyor mu? Üstelik kendisi Aczmendilerin kılığını çok seksi buluyor. Bulur bulur, ona da kimse, niye öyle buluyorsun lan Neslihan, diyemez. New York'ta, Paris'te, Londra'da Aczmendilerden çok daha acayip giyinenler var.

Gel dikiz ki bu giyinme ve sakal ve sarık, bir üniformaya, dini görüşün bir ideoloji sanılması salaklığına dönüştüğünde tehlikeli bir boyut arz ediyor. Ortada bir yobaz ordusu yar. Avcılık ruhları da şiddetle gelişmiş, hiç ava gitmemekle birlikte, hepsinin pompalı av tüfeği var. Bir gün hep birlikte ava çıkacaklar. Biz de av olarak, salak salak dolaşıyoruz ortalıkta.

BAŞINI ALIP GİDEN GÜNDEM

Apartmanda herkesin gıcık olduğu kapıcının maaşı konusunda tartışmalar ayyuka çıktığında, apartman yöneticisi, Tüldemir ailesine dönerek:

“Siz ne diyorsunuz?” diye sordu. Bay Tüldemir ve eşi birbirlerine baktılar.

“Bana mı soruyorsunuz, eşime mi?” dedi bay Tüldemir.

“Yani dört nolu daire olarak fikrinizi soruyorum.” dedi yönetici.

“Evet ama, iki ayrı insanız biz, evlenmiş olmamız koro halinde görüş belirtmemizi gerektirmez!” diye bir çıkış yaptı, Duygu Asena’nın romanlarını çok severek okuyan bayan Tüldemir.

“Zaten karım ve ben her konuda çok farklı düşünürüz.” diye iç geçirdi bay Tüldemir.

“Tamam da dört no’lu dairenin fikrini soruyorum. Karı koca aranızda ortak bir karara varın işte. Her daireyi temsilen bir kişi katılıyor toplantıya. İki kişi olarak gelmeniz, sizin dairesel iç sorununuz. İkinizin toplam bir oyu olacak.” dedi Tüldemir ailesinden nefret ettiği her halinden belli olan yönetici. Bunun üzerine bayan Tüldemir birdenbire yöneticiye:

“Bizim evli olmamız ve bu evliliği yirmiki yıldır sürdürmemiz sizi neden bu kadar rahatsız ediyor, siz evliliği ve aile olmayı beceremediğiniz için mi acaba?” diye çıkışınca, toplantının gündemi aldı başını gitti. Yöneticinin;

“Sizin yirmi iki yıldır yaşadığınız cehennemi ben komprime olarak bir buçuk yıla sığdırdım.” demesi üzerine gözü dönen bayan Tüldemir, bağıra bağıra yöneticinin eşcinselliğini vurgulamaya koyuldu. Tartışmanın alevlendiği bjr sırada da elindeki çay bardağını yöneticinin kafasına fırlattı. Görüşülmesi gereken gündeme sıra gelemeden, büyük bir kavgayla kapandı apartman yönetimi toplantısı.

Bir apartmanda yaşayan bir avuç insanın kapıcı maaşı, aidat gibi kayda değdirsen kayıt ona değmez konuları bile oturup, aklı başında bir biçimde görüşememesi ne kadar hüzünlü. Her apartman bir mikrokosmos Türkiye. Büyük Millet Meclisi’nde durum, apartmandakinden farklı değil.

BENİ SEVMEYEN POLİS

Hep merak etmişimdir, itfaiyeci olmak varken insan niye polis olur? İlkokulda alfabeyi keşfederken, daha polisin P'sini tam öğrenememişken, birdenbire o çocuk aklına gelmez insanın polis olmak. Bu insanda biraz daha palazlandıktan sonra gelişen bir duygu.

Herhalde onu kimse tutuklayamasın, görünce insanlar ondan çekinsin, belinde tabancası olduğu için ondan korkulsun, ya da bir şey çaldığında ona hırsızın yerine "polis" denilsin diye. Belki de korkak olduğu için. O elbiseyi giydiği zaman korkak olduğu belli olmadığından, birileri ondan korktuğunda, bundan belirgin bir haz, bir tatmin duyduğu için. Yoksa durup dururken polis olmak gelmez kimsenin esrarengiz aklına.

Polisin vazife ve salahiyetlerini belirleyen yasa içinde, eskiden kalma bir madde vardı; turneye giden tiyatrocular oyun sergileyecekleri kentin polisine, oyuncuların nüfus sureti, ikametgâh senedi ve benzeri damgalı, mühürlü kaatlardan oluşan bir önlem paketini sunmak zorundaydılar.

Ülke çapında tanınan, kamuya malolmuş, sokakta imza dağıtan bu insanlara, "siz kimsiniz bakalım!" demek isteyen, onlara pavyon konsomatrisi muamelesini reva gören bu uygulama, Yıldırım Akbulut'un geçici ve pastel başbakanlığı döneminde, biz tiyatrocuların yoğun çabası sonucu kaldırıldı. Durum, dingildeyen Cumhuriyetimizin her ilinin polis karakoluna bir yazı ile bildirildi. Buna rağmen tiyatrocular

konsomatris muamelesi yapmak konusunda direnen polislerin burnuna dayanmak üzere, biz bu yazılı emrin fotokopisi koynumuzda dolaştık yıllarca Anadolu yollarında. Artık unuttuğumuz bu konu, yine zaman zaman kimi il ve ilçelerde karşımıza çıkıyor.

Polis bu uygulamanın kaldırıldığını bilmemekte midir? Bal gibi bilmektedir ve fakat buna rağmen bizlere bu gâvur eziyetini etmekten müthiş bir zevk almaktadır ki kaşını çatıp nüfus sureti diye dayatmaktadır. Nüfus sureti sorduğu insanlar, her gün televizyonda gördüğü, çok iyi tanıdığı sanatçılardır. Aynı polis, Michael Jackson ülkemize konser vermeye geldiğinde ona baba adı, göbek adı gibi sorular sormak yetkisine sahip değildir.

Michael'ın burnu kanamasın diye, onun burnu çevresinde sıkı güvenlik önlemleri almakla görevlidir. Hiç bir karakol Michael Jackson'dan ikametgâh senedi istememiştir. Ona edemediği eziyeti bizlere etmekten zevk alan, kaşı çatık polisin arkasındaki duvarda: "Polisi seviniz!" yazısı asılı durmaktadır.

Niye seveceğim ki bu gıcık polisi? Nesini seveceğim yani? Bir şeyimi çalarlarsa bir gün bulur, diye mi?

Çok şeyimi çaldılar. Dedemden yadigâr roskof saatimi, pasaportumu, yalnızlığımı, özgürlüğümü. Hiç birini bulamadı Michael Jackson'ı seven, beni sevmeyen polis.

MİLYARLARIN ANLAMSIZLIĞI

Hüseyin'le Şükran çok eziyetler çekip o eziyetleri yaşam biçimi olarak kanıksadıktan epey sonra, bir gün rastlantının anüs deliği olarak sayısal lotodan beklentinin göz döndürücü olmadığı bir hafta, ikincil ikramiyeyi yedi kişiyle bölüşerek, 11 milyar sahibi oldular. Bir iş adamı için karnıbahar bir miktar olan bu para, iki haneli milyonlar içinde çırpınan Hüseyin'le Şükran için bir servet, bir köşe dönme, bir sınıf zıplamaydı. Aldı mı bizimkileri; "Ne yapalım bu parayı?" telaşı!

"Dolara çevirelim bir yere gömelim."

"Saçmalama Hüseyin."

"Ovırnayt repo yapalım."

"O ney?"

"Paramız her gün faiz alıp ertesi gün yeniden faiz almak üzere uykuya yatıyor, dinleniyor Şükran. Repo dinlenme demek, para dediğin, insanlık tarihinin çok ilerlemiş döneminde icad edilmiş bu transeksüel kavram dinlendikçe çoğalıyor, dinlenemez harcanırsa uçup gidiyor."

"Tamam o zaman Hüseyin, ondan yapalım."

"Evet ama hangi bankada yapalım?" diye sonuçlanan tartışmayla da pek bir yere varmış olmadılar.

Üç arkadaş naylon torba içinde nakit olarak bulunan 11 milyar, hayatında hiç bir maaşını herhangi bir deste biçiminde almamış olan sinirli ibne veznedar yüzünden bazıları milyonluk, kimileri beş yüz bin, kimileri iki yüz

elli binlik desteler halinde ödenen, çünkü veznedar bu salak Hüseyin'le ondan daha salak Şükran'ın birdenbire 11 milyar sahibi olmasına çok sinirlenerek, sırf kıllık olsun, bu parayı taşımak onlara sorun olsun, manitu belalarını versin diye beş milyonluk destelerini zulalayıp onlara bozukluklarını sunmuştu, o gece de başında nöbet beklenmesi gerekir konumunu korudu. N'olucak bu 11 milyar?

"Bununla bir ev alsak, sadece ev kirasından kurtulmuş oluruz, hayatımız pek değişmez. Parayı katlayıp kirayı kayda değmez hale getirmemiz lazım.

"Çok haklısın Şükran, ben şimdi hemen uyuyorum. Sabah altıya kadar sen bekle paraları. Altıda beni uyandır, ben nöbeti devralırım sen biraz kestirirsin. Dokuzda bankalar açılınca bir formül düşünürüz." diyerek 11 milyara kıçını dönüp uyudu Hüseyin.

Uyandığında ortalık üç arkadaş naylon torbasız ve Şükran'sızdı.

Hüseyin uyurken 11 milyarla evi terkeden Şükran, özlü bir not bırakmıştı:

"SEVGİLİ HÜSEYİN,

SEN UYURKEN DÜŞÜNDÜM Kİ, 11 MİLYAR ÇOK ÖNEMLİ BİR PARA DEĞİL. İKİMİZİ BİRDEN MUTLU ETMEZ. ZATEN 5 BİLDİĞİMİZ BENİM OYNADIĞIM KOLONDU. SEN BU HAFTA GENE OYNA. İNŞALLAH 6 YAKALAR TRİLYONER OLURSUN, MİLYARLARIN HİÇ BİR ANLAMI YOK. SENİ SEVİYORUM.

DAİMA SENIN OLAN ŞÜKRAN"

RESSAM

Komşumuz bir ressam var. Çok soyut resimler yapar, çok somut şeyler bulursunuz içinde. Kendi gibi cins bir kedisi var, onunla yaşar. Sabah erken kalkmaz, gece zaten geç yatar. Kediyi de alıştırmış bu ahenge. Kedi erken uyansa bile, miyavlayıp şarlayıp uyandırmaz üstadı.

Düzenli içki içer, bu yüzden içtiği her kadehin, sabah rakısı, öğlen rakısı, tavla rakısı, ikindi rakısı, günbatımı rakısı, akşam rakısı, gecenin esas şişesi, gecenin istepne şişesi gibi özgün isimleri vardır ve bu isimler o her kadehin içilme gerekliliğini, bir o kadar özgünlüğünü sağlar. Gecenin son rakısı kavramınıysa geniş tutar hazret, bu isim altında mükerrer kadeh içer.

Bu onun yaşama, var olma, insanlardan çok sıkılma, hem insanlar özleme ve yaratma biçimi. Bireysel sanatlardan resim. Bir başına boş tuvalle karşı karşıya kalıp yapılan bir iş. Tiyatro gibi, bale gibi bir saatte başlayıp, bir saatte biten, izleyicisiyle birlikte yapılan işlerden değil. Bu yüzden de çok saptanmış bir mesai yok ortada. Gün olur it gibi çalışır, sonra günlerce oturur o yarım resme bakar ressam. Bir gece birden, bozar resmi, başka bir yöne gider iş. Sonra gene günlerce oturur, içer, hem de yarım resme hiç bakmadan.

“Bu adam daha az içse daha çok resim yapacak!” gibi bir genel kanı, komşular arasında çok yaygın.

Daha çok resim yapmasını, kendisine yararından çok, o öldükten sonra elde kalan tablo sayısının çokluğu açısından değerlendiriyor komşular. Öldükten sonra

geride bir sürü eser bırakmış olmak. Ve bunların değerli olması ve çok para etmesi ve bilmem hangi müzelere alınması, giderek okul kitaplarına girmesi ve öğrencilerin o illüstrasyonların oralarına ve buralarına bıyık ve sakal yapmaları ve benzeri ve benzemezi…

Komşuların bu yüz elli yıllık kalkınma planları içinde ne komşular var ne de ressam, yirmi ikinci yüzyıla yönelik boş gezen öneriler. Onların başrol derdi, bu adam içki içmesin… Kediye de içiriyordur mutlaka… Yoksa o kedi o denli mülayim olur mu?

Oysa bizim ressamın ancak içince resim yapası aklına geliyor. İçmese n'apardı bilmiyorum, hiç içmediğini görmedim.

"Ama bu gidişle ölücek bu adam!" diye düşünüyor komşular. Sanki öbür gidişle komşular ölmeyeceklermiş gibi.

İçki içen adamları rahat bırakınız pratisyen doktor komşular, her içenin bir bildiği var.

ÇOCUK CUMHURİYET BUNAK CUMHURİYET

Yıl 1927. Cumhuriyet 4 yaşında, daha doğru dürüst konuşamıyor. Adam gibi yürüyemiyor. Elinden tutanlar var. Yol yordam gösterenler var. Koskoca Osmanlı mirasını devralıyor, 4 yaşında bir çocuk. İstanbul Hazine-i Evrak'ından bir kısmının satılmasına karar verilir. Kimin karar verdiği belli değil, 4 yaşında çocuk karar verecek değil ya buna.

"Bu kaatlar n'olucak?" sorusunu sorarak ve kimseden n'olacağına dair somut bir yanıt alamayarak dellenen bir memurun babalaması sonucu satılmasına karar verilen bu yüzlerce ton işe yaramaz kâğıda, Edirne'de oturan Bulgar uyruklu bir Musevi talip olur.

O memurla o Musevi tanışmakta mıdır? Musevi'nin kâğıtları alması memura bir avanta sağlamış mıdır, bilemiyoruz. Belki de memura gelip; "Bu kaatlar n'olucak?" diyalektik sorusunu sorarak olayları başlatan da o Musevi'dir. Bu konuda da bilgimiz yok. Bildiğimiz o ki, o Musevi okkası doksan paradan alır bu üç yüz bin okka kâğıdı. Amacı kâğıdı Çekoslovakya'da bir kâğıt fabrikasına satmaktır. İlk parti 18 vagon kâğıt Sirkeci garından yola çıkar. Vagonlar Sofya'dan geçerken, Sofya'dan geçen her treni didik didik aramaktan özgün bir zevk alan Bulgarlar, bu kâğıtlarda ne yazıyor acaba gibi bir derde de düşerler. Bulgar gümrük memurları arasında, eski Türkçe bilen biri bulunur ve kâğıtları inceleyen o tip gözlerine inanamaz. Söz konusu işe yaramaz kâğıtlar, Abdülmecid ve Abdülaziz dönemine ait resmi dosyalardır. Bulgar resmi makamları olaya el

koyar ve içinde Balkanların o dönemine ait gizli ve özgün vesikalar da bulunan bu kâğıtları o Musevi'den satın alır. Bu durum Musevi'nin de işine gelir. Taa, Çekoslovakya'ya götürüp üç kuruşa satacağına, yolun yarısında Bulgarlara daha güzel bir paraya satar kâğıtları.

Olay Bulgar gazetelerine yansır, bizim gazeteler olayı oradan, 4 yaşındaki Cumhuriyet de durumu bizim gazetelerden öğrenir. Uzun görüşmeler sonucu, yedi ay sonra geri alınan bu kâğıtlarımızın içinden değerli vesikaların ayıklanarak, bize geri kalanın iade edilmesi de işin acıklı yanı.

İade etmeyebilirlerdi. Hoş iade edilen kâğıtların nerde olduğu, hepsinin korunup korunmadığı da tarafımdan bilinmiyor. Belki de odacının biri o çok soğuk 1928 kışında bir bölümüyle soba tutuşturdu.

Sen okkası doksan paradan tarihini satıyorsun, Bulgar uyanmasa, Çekoslovakya'da hamur olup yeni kâğıda dönüşecek, o kâğıdın üstüne yeni tarih atılacak.

Fakat tabii Cumhuriyet 4 yaşında o zaman, olayları tam çakamıyor, 75 yaşına erip bunayınca da, Abdülhamit'in mühürü, Abdülmecit'in çalar saati peşinde, uluslarası açık artırmalara koşuyor.

NATO ŞİFRELERİ

İnsan görme özlemimi gidermek üzere, dikkat buyurun yalnızca görme diyorum, bir diyaloğa girme eğiliminde değilim, öyle olsa söylerim, sizden ne saklayacağım, sırf gözüm bir iki insan görsün diye girdim bara. Bar gerektiğinden sakin. Boş da denilebilir. Bir barın en yalın ve salak hali. Bar dediğin itiş kakış cıvıl cıvıl olmalı, barda koyulaşmış bir muhabbet ve bir süredir yolunu almış, sağdan soldan sataşmalarla neşesini yüklenmiş öyküler anlatılmalı, barda güzel kadınlar olmalı… Barda kahkahalar atılmalı.

Bu olması gerekenler yok. Bar sandalyesine at muamelesi yapan biricik müşteriyi teğet geçip barın öbür ucuna oturdum. Daha benim beyaz şarap gelemeden, gelmemesinin nedeni soğuk beyaz şarabı yok, biz söyleyince dip frize attı, şindi geliyor ağbi ayağıyla, az birazdan ılıman şarap getirecek, yıldırım hızıyla girdi bara ve pat diye yanıma tünedi Ekrem, daha ben onun adının Ekrem olduğunu bilmiyorken.

Bardaş olarak selamlaştık. Ekrem, takım elbiseli, boyun bağlı, elinde bir ceymis bond şifreli kilitli çanta, ilk bakışta Nato şifrelerini taşıyormuş gibi bir duygu veriyor insana çantayı sıkı sıkı tutuşu, Çantayı yere bırakıyor, boyunbağını gevşetiyor, o gün çok çalışmış ve bir çok iş başarmış başarılı bir adam gibi, bir sigara yakıyor ve sanki epeydir tanışıyormuşuz gibi giriyor muhabbete:

“Eeee, ne içiyoruz üstadım?”

“Ben bir bardak beyaz şarap söyledim ve fakat gelemiyor…”

“Ben de beyaz şarap içiim o zaman… Evladım… Oğlum, bak buraya… Sen bize bir şişe beyaz şarap aç… Biraz beyaz peynir ver. Yeşil zeytin ver, içi biber turşulu olanlarından, ayrıca hıyar turşusu getir… Kürdan kaşar yap!” biçiminde de olaylara hâkim oluyor, çok gereksiz bir şarapçıl ikili görüşme başlıyor aramızda. Havaların mevsim normallerinin altında seyretmesinden başlayan derin görüşmemiz, günün gazete ve televizyon haberleri, geçtiğimiz haftanın maçları ve transfer piyasası, futbolcuların ne biçim para götürdükleri konularına yalapşap değinerek, pahalılık konusuna ulaşıyor ve hükümetin hükümet olmadığı konusunda uzlaşarak ikinci bir şişe şarap söylüyoruz.

Özünde Ekrem’le konuşacak pek bir şeyimiz yok. Tanışmıyoruz. Ne iş yapar bilmiyorum.

Söylemedi, sormuyorum. O da böyle şeyler sormuyor.

Bardan bir yere yemeğe gitmemize ve bu yemekte kendisinin davetlisi olmama karar veriyor Ekrem ve bu konuda;

“Allahaşkına” diye elime sarılarak ısrar ediyor. Kabul etmeme durumum yok.

Madem yemeği Ekrem ödeyecek, ben Ekrem’den erken davranıp bardaki hesabı ödüyorum. Ekrem çok bozuluyor. Bar hesabını ta kendisinin ödemesi gerekirmiş, Ekrem bu barın en eskisiymiş, cartmış, curtmuş… Bırak allahaşkına Ekrem, sen de yemeği ödeyeceksin işte!

Bir taksiye biniyoruz. İstanbul’un trafik sorununun ne olacağı konusunda şoförün de katıldığı bir üçlü zirve yapıyoruz, konunun uzmanı şoför bize brifing veriyor,

uzun ve yorucu bir kara yolculuğundan sonra Etiler'de şık bir restoranın önünde duruyoruz.

"Rezervasyonumuz da yok ama… Dur ben iniiim bi bakiim ağbi, sen inme, hurda yer yoksa başka yere gideriz…" diyor.

Ekrem taksiden inip restorana giriyor, biz taksi şoförü ile benzin fiyatlarına yapılan son zamlar konusunu uzun uzun görüşüyoruz. Ekrem gelmiyor. Merak edip iniyorum taksiden restorana giriyorum, içerde de yok.

Yer yarılmış içine girmiş Ekrem. Restoranın kapısındaki görevliye Ekrem'i tarif ediyorum, şifreli kilitli ceymis bond çantasında Nato şifrelerini taşıyan bey olarak, hemen hatırlıyor görevli.

"Evet, az önce bu kapıdan girdi, arka kapıdan çıktı!"

Taksiyle eve dönüyorum, devrisi gün sokağa çıkmamaya ve insan görme özlemimi balkondan dürbünle geçiştirmeye karar veriyorum.

REYTİNG MAHALLESİ

Bir milleti istediği biçimde yoğurabilecek güçlü bir silah oluverdi televizyon. Nasıl bir millet yapmak istiyorsanız, ona göre bir televizyon programı düzenleyin, olsun bitsin. Ya da bizde olduğu gibi, hiç bir programsız çok televizyonlu, çok kanallı bir karmaşa dizayn edin, buyurun size işte böyle bir millet. Bu millet nasıl bu hale geldi acaba, diye ince uzun düşünmeye gerek yok. Böyle ekrana böyle erkân.

Çimentoya ne kadar su koyarsan o kadar vıcık olur harç, ne kadar vıcık olursa o kadar geç kurur, o denli güçsüz olur sayın beton. Harç yapmak da çok özgün ince bir iştir vesselam.

Tolstoy sekiz yaşındayken uçmaya takmış kafayı, bu yüzden ikinci kat penceresinden atmış kendini boşluğa, uçamamış, çakılmış yere, ölememiş, alçıya alınmış. İyi ki ölmemiş, yoksa dünya edebiyatı böyle bir çılgından yoksun kalacaktı. Tolstoy'da çocukken gelişen, bu Antoine de Saint Exupery kompleksi, üstadın yaratıcı uçuk beyninden kaynaklanıyor. Günümüzün çocuklarının bu gibi sapık deneyimler için, Tolstoy kadar yaratıcı olmalarına gerek yok. Televizyonda görüyorlar, uçan, ışınlanan adamları, onlar da uçmak, ışınlanmak istiyorlar. Dikkat ederseniz, Boğaz köprüsünden atlayarak intihar etmek isteyenler televizyonlarda yayınlandığından beri, o biçimde intihar etmek isteyenlerin sayısında garip bir artış oldu. Hatta, "bir saat sonra Boğaz köprüsünden atlıyarak intihar edicem,

lütfen kameralar gecikmesin," diye televizyonları arayanlar var.

Herkese yönelikliği televizyon programlarının düzeyini orta zekânın az biraz altına hitab etmek zorunda bırakıyor. Ya da televizyoncular halkın aptal olduğu varsayımından hareket ettikleri için televizyon programları bu denli düzeysiz, aptalca ve reyting mahallesine yönelik olarak hazırlanıyor. Böylece izleyicisini belirliyor ve belirli kültür ya da zekâ düzeyindeki insanları, siz bizim izleyicimiz değilsiniz, biçiminde dışlıyor. O insanlar da, haberler ya da özgün canlı yayınlar dışında pek televizyon izlemiyorlar.

Kofti Brezilya dizileri aklı başında hiç kimseyi ilgilendirmez. İlgilendirmemesi gerekiyorken ilgilendiriyorsa, o kişilerin akıllarının ne denli başlarında oldukları tartışılabilir.

> *"Elektronik dönem, bizi bir bakıma alfabeden, matbaadan önceki zamanlara götürdü. Koca bir kabile halkı gibiyiz sanki. Köy alanında olup biteni izleyen, ümmi bir kabile halkı gibi, dünyanın gidişatını bu ışıklı pencereden izliyoruz. Yazı nedir? Bir çeşit simgedir. Soyutlamadır. Okuma nedir? Bu simgeleri kafada düşünce haline getirmedir. İnsan okuduğu ile arasına bir mesafe koyabilir. Onu objektif şekilde tartabilir. Şu halde okuma gelişmiş bir dönemin ürünüdür. Görme ve işitmeye dayanan algılama ise, ilkel insan topluluklarının algılamasıdır. Eğitim, haber alma, sanat audiovisuel'le bir kolaylığa indirgeniyor. Milyonlarca insanın kültür seviyesi, daha*

doğrusu kültür seviyesizliği, ortalamasına seslenmek zorunluluğu, televizyonu ister istemez dünyanın her yanında on iki on dört yaşında bir çocuk zekâsı ortamına düşürüyor.”

diyen Haldun Taner, yerden göğe kadar haklı.

Aptal kutusu da denilen bu buluş, daha çok izlenebilmek için, daha çok oy almak üzere akıl almaz tavizler veren siyasal partilere benziyor. Gerektiğinde daha yobaz, gerektiğinde daha tutucu, daha ülkücü, daha kaderci olabilen bu evimizin elektronik penceresi, böyle bir yerlere değil de, daha yeni ufuklara, daha güzel bir manzaraya baksaydı, ara sıra Beethoven çalsaydı, kim sallar Beethoven’i kolaycılığına kaçmadan bu konuda direnseydi, belki Çetin Altan’ın tenis oynayan köylüler ütopyasına ulaşmazdık ama, çünkü televizyonda tenis maçı yayınlandığında, özellikle kadın tenisçiler tepişirken köy kahvesinde, toptan çok tenisçi kadınların kıçlarına bakılıyor, gene de bir Beethoven dinleme, duyma, algılar gibi olma alışkanlıkları edinmez miydi bu telemanyak millet?

Örneğin reyting mahallesinde rekor kırmak için değil de, bir milleti eğitmek soylu amacıyla kullanılsaydı televizyon.

KORDİPLOMATİK TEESSÜFLER

Boğazı görmeden İstanbul'da oturmaya, İstanbul'da oturmak diyemiyorum. Pankreası böbreğine denk bir burjuva serzenişi gibi hazımsamayın bunu, İstanbul'un en güzel Boğaz manzarasını en yoksul kesimin oturduğu gecekondular görüyor. Bizim evden görünüyor denemez, net bir görüş için, tuvalete girip, klozet kapağını kapatıp üstüne çıkmak ve tuvaletin vasistasını açmak gerekiyor. Ayak parmaklarınız üstünde rahmetli Nureyef biçim yükseldiğinizde, yeni yapılan kaçak inşaat caminin izin verdiği oranda Boğaz'dan kesik kopuk mavilikler görmeniz olası. Çatıya çıkarsanız daha geniş bir Boğaz görüntünüz var ve fakat çatıya çıkmaya pek zamanımız olmuyor.

Boğaz'dan ne zaman geçsem, yol kıyısındaki en güzel yerleri işgal eden elçiliklere gıcık olurum. Elçilikler niye var? Konsoloslar ne lüzum? Onlar olmasa biz vizeyi nerden alacağız diye renkli Türkçe sorgulamayın düşüncemi, biraz daha uzay geometrisel düşünün olayı, vize niye var bir kere? Nerden çıktı? Kim çıkardı? Mucidini seviiiim! Eskiden pasaport mu vardı? Ama şimdi var. İyi tamam, eyvallah, günümüzde artık İnternet'ten de alınabilir vize, bunun için konsolosa gerek yok.

Konsoloslar, elçiler alınmasın, bu beyler, bayanlar niye var demiyorum, bu kurum niye var? Nerden çıkmış? Çok eskilerde, bir hükümdarın bir hükümdara elçi göndermesi söz konusu, zaten herkes kalesinde yaşıyor, kalenin kapısına gelen elçiye de:

“Ne var? Niye geldin lan?” deniliyor. Her hükümdarlıkta diğer devletlerin yerleşik elçilikleri yok. Eski adamlar böyle bir gereksinim duymamışlar, belki de sakıncalı bulmuşlar, öbür devletin adamının yerleşik olarak kendi bünyeleri içinde bulunmasını.

Bizde Avrupa devletleri elçilerinin adam yerine koyulması, kendilerine kimi haklar ve paye verilmesi Abdülmecid döneminde başlıyor. Ondan önceki elçiler ülkede adam yerine koyulmayan, kem bakılan birer sığıntı, hatta bir casus olarak görülürmüş.

Oysa şimdi, Türkiye’deki yabancı elçilerin çoğu “Türk dostu” olarak tanınmakta ya da tanımlanmakta, elçi bize bayıldığı için bu ülkeye gelmiş, kendi devletini değil de bizi düşünüyor, bizi seviyor, bizim Ankara’daki en ecnebi adamımız… Birdenbire elçinin casus olarak çalıştığı, ülkemizi bölmeye yönelik çalışmalar içinde bulunduğu tespit edildiğinde de, biz o ülkeye kordiplomatik teessüflerimizi bildirip, bir an önce bu elçisini çekmesini rica edebiliyoruz. O ülke mırın ediyor, kırın ediyor bir süre sonra bize kıyak yaparak o elçisini geri çekiyor, yerine başka birini gönderiyor. Oh, o kötü elçi gitti, yenisi geldi diye salak ve renkli Türkçe bir sevince boğuluyoruz:

“Neyse kurtulduk o İran elçisinden, yeni gelen CHP’liymiş.

DEFTERDEN SİLİNENLER

Bizim muhtar bilgisayara geçti. Artık kara kaplı, eski ciltli, masadan büyük defterlerin içine dalmıyor. Söylüyorsun soyadını. Muhtar bilgisayara seni soruyor. Şak senin sayfan geliyor ekrana. Muhtar basıyor, kâğıda dök düğmesine, zart diye baskı makinesinden çıkıyor ikametgâh senedi.

Sanki bilgisayar kendisinin bir buluşuymuş denli övünüyor muhtar. Bir tek ceryan kesildiği zamanlar düşüyor muhtarın süngüsü. Kapatıyor bilgisayarı. Ceryan gelene kadar, kapalıyız.

Bilgisayar diyoruz adına. Aslında düğmesine basınca bana bilmediğim bilgiler saymıyor. Benim ona bin zahmetle yüklediğim yazıları buluyor. Sayfabulur da denilebilir adına, ki manyayıp bulamadığı zaman oluyor. Siz ısrarla o sayfaya kavuşmak için yanıp tutuşurken, aygıt geçici sorunlar yaşayabiliyor, size daha sabırlı olmanızı, beklememizi öğütleyen mekanik cümleler sunuyor. İçine hıfzettiği bilgiyi koruyor. Hıfzettirmeyi becerebildiyseniz.

“Hıfzet ya macintosh aleyisselam!” komutunu verip, gereken düğmelere basmazsanız, o kendi kendine hıfzetmeyi akdedemiyor. Her şey bir emir komuta zinciri içinde çalışıyor. Siz komutansınız, bu bilgikorur diye de adlandırılabileceğimiz aygıt sizin geri zekâlı emir eriniz. İçine koyduğunuz bilgileri koruyor. Ceryan kesildiğinde, aküsü zayıfladığında, koruyamadığı oluyor. Onun bu tür şakalarına önlem olarak, bilgiler ayrıca bir de diskete yükleniyor.

“Diskete de pek güvenmeyin!” deniliyor. Kime güveneceğiz peki?

Geçenlerde ikametgâh senedi için muhtara gittim. Genelde bunun için gidiyorum zaten. Her nedense nereye gitseniz kimliğinize arkadaş olarak bir de ikametgâh senedi isteniyor. Çok meraklısı var bu kimin nerde oturduğu konusunun.

Muhtar sinirli görülüyor. İkametgâh senedi istediğimi açıklıyorum. İç geçiriyor. Geçiyor bilgisayarın başına. Kapı numaramızı falan soruyor. Var ya hepsi bilgidökerin içinde.

“Sorma diyor, muhtar, bilgisayara virüs girdi, mahallenin yarısını sildi… Allahtan sizi tanıyorum, yeniden yazıcam oraya.”

“Peki tanımadığınız biri gelince n’olucak?”

“Genellikle herkesi tanının… O adresini söylerken hatırlarım…”

“Hiç hatırlamadığınız bir tip çıkarsa n’olucak?”

“Ona ikametgâh verilmeyecek.”

Bizim mahallede muhtarla hiç tanışmamış, virüs aleyisselam yüzünden bilgisayardan silinmiş, ikametgâh senedi istediğinde babayı alacak bir sürü tip var.

ZAMANIN ÇOK İNCE DİLİMLERİ

İyimser bir hesapla diyelim ki, seksen yıl yaşadınız. Her gün çalışmak, yemek ve uyumakla geçen saatler ayrı ayrı hesaplansa ortaya korkunç bir tablo çıkıyor. Seksen yılınız ede ede 29200 gün edebiliyor. Günde yedi saat uyusanız, seksen yılda 204400 saat, yani 23 yıl 4 ay kadar uyumuş oluyorsunuz. Amma çok lan, diye düşüneceksiniz. Evet, bence de ve fakat uyumadan olmuyor. İnsan ömrünün büyük bir bölümü uykuda geçiyor. Geri kalan 56 yıl 8 ayınızın, 1 yılı tuvalette, 7 yılı yolda, 2 yılı banyoda, 6 yılı yemek sofrasında, 23 yılı mesai başında, hiç sınıfta kalmazsanız 3 yılı okullarda,

2 yılı evde ders çalışmakla, 6 yılı kuyrukta ya da orda burada beklentilerle ve alışverişle geçip gidiyor, elde kalıyor 6 yıl 8 ayınız.

Erkekler askerlik ve sakal tıraşına 3 yıl ayırırken, kadınlar da bu 3 yılı makyaj yaparak ve kuaförde geçirip durumu dengeliyorlar. Kadın olun erkek olun, ömür boyu tırnak kesmek 1 ayımızı alıyor. Her insanın zorunda olduğu para saymak konusu da ister istemez 4 ay gibi bir zaman dilimini çalıyor.

Gelelim size kalan 3 yıl 3 ayınıza. Evliyseniz bunun 1 yılı karı koca kavgasıyla geçer. 40 yıllık bir evlilik ve günde ortalama yarım saat ağız dalaşı gibi iyimser bir hesapla tabii. Kimi evlilikler vardır ki onların kavgaları bu geri kalan 3yıl 3 aya da sığmaz. Biz burada mülayim bir evli çifti ana örnek alıyoruz. Bekârsanız, karı koca kavgasına ayıracağınız 1 yılınız telefonda telef olacak

demektir. Yani ki evlenin ya da evlenmeyin, geri kalıyor 2 yıl 3 ayınız.

Gene iyimser bir hesapla yirmi yaşınızdan yetmiş yaşınıza kadar seks yaptığınızı ve bu işe günde soyunma giyinme dâhil 20 dakika ayırdığınızı düşünelim. Siz ister her gün şıpın işi 20 dakikalık işler tutarsınız, ya da bir gün pas geçer, devrisi gün bu işe 40 dakika ayırabilirsiniz, ister bütün hafta bilenir, hafta sonu 4 saat 40 dakikalık bir seks âlemi düzenleyebilirsiniz. Öyle ya da böyle ve duraklamalarla 1 yıl 5 ayınız da seksle geçiyor. Kalakalıyor sadece 10 ayınız. Günde 15 dakika televizyon izleseniz, ki izliyorsunuz, saatlerce izleyenler var, gitti işte 10 ayınız, hayat tamam oldu. Saatlerce televizyon izleyenler o vakti mutlaka ya seksten, ya işten ya dersten çalıyorlar. Başka türlü olamaz, hesap ortada.

Ayrıca bu hesaba, uzun yolculuk yapmanız, hastalanıp yatmanız, erkeklerin sünnet, kadınların lohusalık dönemleri, kimi cenazelere katılmanız, karakolluk olmanız, mahkemeleriniz, noter işleriniz, banka ziyaretleriniz, dişçi, doktor tantanaları, gibi kayıp zamanlar katılmadı.

Hesaba katılamayan en önemli şey, kitap okumak, tiyatro, sinema, bale ve opera izlemek, bir yere tatile gidip yan gelip yatmak. Bütün bunlara ayrılacak dakikanız olmadığı somut ve aritmetik olarak gözümleniyor.

Üstelik herkes seksen yıl yaşamıyor. Kötümser bir hesapla sizin çişe gitmeye bile vaktiniz yok.

TİRSİKHAS

Çocuklarımızın dilini bozuyorsunuz, diye suçlayanlar oluyor zaman zaman, tam ben onlara niye bu sıfır beş yaşındaki çok uykusu gelmiş çocuğu gece tiyatroya getirdiniz, bu çocuk François de Salignac de la Motte Fenelon'dan ne anlar, bakın siz bile anlamıyorsunuz, bön bakıyorsunuz, diyecekken.

Can Yücel mi bozuyor dilimizi, çok şiirsel küfürler ederek? Ferhan Şensoy çok mu terbiyesiz? Ne Can Baba icad etti sövgüyü, ne fakir. Üstelik bizden önce, Şair Eşref var, Sümbülzade Vehbi var… Alman dilinin terbiyesizlerinden "Anasının rahminde, babasıyla ters ilişkide bulunan Baal" diyen Bertolt Brecht var. Fransız dilini terbiyesizce konuşmakla kalmayıp, dilbilgisi kurallarını hiçe sayarak, imlayı bozarak yazan Boris Vian fırlaması var.

Küfür ve argo bir dilin zenginliğidir. Bu zenginlik şairler tarafından kullanılıyor ve aruza oturtuluyorsa bu edebi bir değerdir. Ve çocuklar bizden değil, okula gittikleri minibüslerin servis şoförlerinden öğrenmekteler, bizim şiirsel bulmadığımız sıradan küfürleri. Keşke o salak şoförden değil de; Can Yücel'den, Şair Eşref'ten öğrenseler çocuklar sövmeyi, bir şiir olarak. Ona küfür denemez zaten, küfür milletvekili Şevki Yılmaz'ın salyalı ağzından akana denir. Çocuklarımız televizyonda sık sık izliyorlar bu tür kepazelikleri.

Dili bilmeden dille oynamaya kalkanlar bozuyor dilimizi bu bir, bir de, yüz elli kelime içinde anlaşabilenler sıçıyor dilimizin içine. Onların sözlüğünde bir tek

sözcüğün bir sürü anlamı var, telaffuz edenin inildemesinden yorumluyorsun duyguyu. Kimi sesler çıkarıyorlar ve hayrettir, anlaşıyorlar.

Dilimizi katleden bir başka kesim de, radyolarda hızlı konuşmaya uğraşarak, başladıkları cümleyi bir türlü tamamlayamayan, bu gevelemelerini de çok esprili bir konuşma biçimi sanan, DJ adı altında hayatımıza giren kuru ve genç kalabalık. Sonradan öğrendikleri bir yabancı dilde, yeni keşfettikleri sözcükleri cümle içinde kullanma telaşındalar sanki.

Çocuğunun dilinin, o gece uyuklayarak izlediği oyunda bozulduğundan emin, fenelontanımaz hanıma dedim ki:

“Bakınız hanımefendi, ben bir gün ilkokulda elime verilen, hece fişleriyle oynarken “HAS”, “TİR” ve “SİK” hecelerini değişik biçimlerde sıraya koyarak, kulağa en hoş gelenin “HASSİKTİR” olacağını düşünüp icad etmedim bu sözcüğü, çok küçükken bir yerde duydum, o zamandan beri, örneğin şu an sizinle olduğu gibi, yeri geldiğinde kullanıyorum.

HOUSEKEEPING

Dünyanın en bilinmedik şairlerini bilirim. Niye biliyorsun, ne yararı var, diyeceksiniz. Hayatımda hiç bir şeyi bir yararı olacak diye yapmadım. Bedenime yapılan tıbbi müdahaleleri bile bana yararı dokunacağını düşünerek değil, sırf doktorun hatırı kırılmasın diye, içimde çok gizlediğim bir Bektaşi dergâhından yadigâr tevekkülümle kabullendim.

Esamisi okunmayan şairleri bilişim, çok yararlı olduğu düşünülen okul kitapları yerine, başka kitaplar okuduğum ortaokulculuğumdan başlar. Muhteşem romantik bir çocukken şiir yazmaya başlayıp, ünsüz bir şair olarak kalacağımdan emin olduğum için, bu kaderi paylaşmış benden öncekileri arayıp tarayıp bellemişliğim vardır. Malili ozan Gaussou Diawara, buna güzel bir örnek. Bir tek şiirini Rusya'da Fransızca basılmış bir dergide okudum. "ŞAİR İLE YÜREĞİ" isimli bu şiir, otuz yıl önce tarafımdan Türkçeye çevrilmiş, hiç bir yerde yayınlanmamıştır. Bu yüzden tarafınızdan bilinmemektedir. Böyle, yalnızca benim tarafımda kalmış ozanlarım vardır. Gel dikiz ki, Amerikalı ozan Housekeeping'in adını, İzmir Hilton Oteli'nde kalana dek, hiç duymamıştım.

Her akşam odama geldiğimde, yastığımın üstünde, kat temizleyicileri tarafından bırakılmış bir şiirini buluyorum. Benim çat pat İngilizcemle, şiirleri hakkında fikir yürütemiyorum ve fakat merak da ediyorum. Her gece yastığa baş koyduğumda, kim lan bu Housekeeping, ne anlatıyor şiirleri diye derin bir merakla

uykuya dalıyorum. Düşümde Housekeeping'i görmüyorum.

Dün akşam gene otele geldim. Gene üstadın bir şiiri yastığımın üstünde. Şiir iki dörtlükten ibaret ve içinde bir sürü bildiğim kelime var. Şiirin ismi STARS! Yıldızlar demek. İlk satır da benim anlayabileceğim yalınlıkta.

Bright stars light stars, parlayın yıldızlar, ışıyın yıldızlar… İkinci satır da yeni bir şey söylemiyor: Shining in the night stars, yani ki, geceleyin parlayın yıldızlar gibi bir şey demek bu. Parlayın lan yıldızlar dedikten sonra, ikinci bir satırla bu parlamanın, gece olduğunu belirtmek şiir adına satır ziyanlığı, şiirde böyle dallamalıklar olmalı, gündüz yıldız olmaz ki, yıldız demek, gece demek zaten…

Üçüncü satır şöyle: Little twinkly winkly "stars. Küçük tivinkli vinkli yıldızlar, demek istiyor… Belki de İngilizce bir deyim bu, bizdeki karşılığı olsa olsa, osuruktan teyyare, selam söyle o yâre… Dördüncü satır tam uyduramadın yan gitti türünde; Deep in the sky! Gökyüzünün dibinde!

İkinci dörtlük:

Yellow stars red stars,
Shine when I'm in bed stars,
Oh how many blinky stars,
Far far away!

Türkçesi olsa olsa,

San yıldızlar, kırmızı yıldızlar (Bundan Housekeeping'in Galatasaray'lı olduğu, hatta Ali Şen kadar fanatik olduğu özümseniyor.)

Ben yataktayken parlayın yıldızlar
Oh ne yıldızlar bilinki oldu,

Çok çok uzaklara…

Bilinki ne demek? Yıldız n’olur? Yıldız hangi fiili yerine getirebilir? Parlar ve kayar! Anlaşıldı. Ne yıldızlar kaydı gitti, demek istiyor. Burada da kimler geldi kimler geçti anlamında, Ajdapekkanımsı bir mecazı mürsel yapıyor.

Housekeeping’in osuruk ve önemsiz bir şair olduğunu öğrenmiş olmanın huzuru içinde dalıyorum o gece uykuya. Sabahleyin kat temizlikçisi Kamuran hanıma;

“Kimdir bu Housekeeping?” diye sorunca:

“Benim efendim!” yanıtı alıyorum. Niçin şiirlerini İngilizce kaleme aldığını sorunca da, housekeeping’in İngilizce kat temizlikçisi demek olduğunu, kendisinin şiir yazmadığını, bu şiirleri onlara şefin dağıttığını ve yastığın üstüne koyulmasını söylediğini, kendisinin “housekeeping”den başka İngilizce sözcük bilmediğini öğreniyorum.

DU YU SPIIK ÖRDEKÇE

Kim istemez hayvanlarla konuşabilmeyi? Onların da bir dili olduğu, insan dilleri kadar zengin olmasa da, aralarında anlaşabildikleri kimi kod seslerin varlığı biliniyor. Karga durup dururken “gak” demiyor. Kimi zaman bir kısa, bir uzun “gak”, zaman zaman iki “gak”ı izleyen hırıltılı bir “guk” derken elbette söylediği bir şey var. Biz bunu, karga gak guk ediyor, diye yorumluyoruz, kargaca bilmediğimiz için. Örneğin bir ekmek kırıntısına, ya da bir kesme şekere ulaşan devriye bir karıncanın, aniden hareketlerini hızlandırıp, ganimetin çevresinde bir iki tur attıktan sonra, arka ayakları üstünde şaha kalkıp bizim insan kulağımızla duyamadığımız bir frekanstan bir çığlık atarak, çevredeki tüm karınca arkadaşlarını oraya topladığını ben gözlerimle gördüm. Başka neremle görebilirim? Kimi boylarından büyük kırıntıları yuvaya taşıyabilmek için, iki karıncanın arasında şöyle bir diyalog geçtiği kesin:

“Sen sırtüstü yere yat, malı üstüne koyalım, sen dört ayağınla malı tut, ben seni çekeyim.”

“Sırtım zımparalanır, sen yere yat ben çekiim…”

Aralarında böyle bir konuşma olmasa, biri sırtüstü yere yatıp kırıntıyı kucaklarken, öbürünün onu hani hani yuvaya çekme işi nasıl düzenlenebilir?

Kimi atların, yarıştan önce jokeylerine:

“Bugün hiç halim yok ağbi, boşuna kamçılama beni, biz kazanamayacağız!” dediği olmuştur mutlaka, ancak atca bilmeyen jokey, yarış boyu atını hayvanca kamçılamıştır. Böyle hayvanlıkları var insanoğlunun.

Detroit Hayvanat Bahçesi yetkilisi Greenewall, 1954’de maymunların 32 seslik bir sözlükleri olduğunu belirlemiş, çıkardıkları değişik seslerle:

“Dikkat bekçi geliyor!”

“Bırak lan, o muz benim!”

“Kapıyı aç!”

“Domal!”

“Hassiktir! Şu bakıcımız ne kadar salak değil mi?”

“Greenewall maymun değil, bizi taklit ediyor!” gibi cümleler kurduklarını kanıtlamıştır.

Greenewall’dan çok önce, hayvanların sinir sistemleri merkezinde algılama merkezlerinden başka kimi hassas liflerin de bulunduğunu ve bu liflerin onlara ifade ve anlayış yetilerini sağladığını kanıtlayan, Viyanalı hayvanat bilgisi uzmanı Konrad Lorenz, yavru ördekler üzerinde yaptığı denemeler sonucu, anlatım biçimlerini çözerek, ördeklerin çıkardıkları kimi seslerin basit huzursuzluklar ifade ettiğini, kimilerinin ise gerçek bir ıstırabın dile getirilişi olduğunu ayırdederek, sonunda şakır şakır ördekçe konuşmayı başarmış, yavru ördeklerin derdinden anneleri kadar anlar hale gelmiş, Lorenz’i gerçek annesi sanıp öz annesine üvey muamelesi yapan ördek yavruları bile olmuştur.

Giderek işin bokunu çıkaran Lorenz, çıkardığı değişik ördekcil seslerle, ördekleri istediği zaman istediği yöne yürütür hale gelmiştir, tıpkı biz Güzel Sanatlar Akademisi’nde devrimci öğrencilerken, o devrimci dili hepimizden iyi bilen Mahir Kaynak’ın bizi haybeden ve ölümüne yürütüşleri gibi, daha tıpkısı cuma günleri camilerden çıkan grupları galeyana getirenler gibi.

FLORESAN HANIM

Bir floresan lamba ne kadar çirkinse ay ışığında o kadar uyumsuz duruyordu barda kadın. Tedirgin. Sinirli. Kavgacı. Barmeni azarlıyor. Garsonlara fırça çekiyor. İçki içmiyor. Sağında solunda içenlere sataşıyor. Bu kadar içmenin ne âlemi var makamından girip, sağlığınızı düşünün biraz doktorsal çift seslemesiyle barın keyfini epey kaçırmıştı ki, barın en ucunda bulunup epeydir söze karışmayan Enderun Ağbi dayanamıyarak:

“Yahu, kim sıçtı bu kadını buraya!” diye kükreyip bardaki genel kanıyı aruza oturttu. Bunun üzerine Floresan Hanım, Enderun Ağbi’yi terbiyeye davet etti. Enderun Ağbi, yanıt olarak:

“Ben öyle bilmediğim yerlere gelmem!” dedi. Genel bir gülme oldu. Bar yeniden rengine kavuştu. Enderun Ağbi daha gülme tamamen son bulmadan, bağıra bağıra:

“Yahya Kemal bir gün hamamda otuzbir çekiyormuş…” hikâyesine girişince de, Floresan Hanım, tasını, kesesini ve lifini hızla toplayarak, uygun adım çıktı gitti bardan. Kimileri Yahya Kemal üstadın özü özüne tohum dökme hikâyesinin devamını sorunca, Enderun Ağbi gevrek bir kahkaha atıp:

“Yok ulan öyle bir hikâye… Karı gitsin diye şey yaptım…” dedi.

Bardan uygun adım çıkan Floresan Hanım, sert adımlarla karşı kaldırımdaki taksi durağına ulaştı,

taksilerden taksi, şoförlerden şoför beğendi, küt diye kapattı taksinin kapısını.

“Al da evine götür kapıyı!” diye homurdanan şoföre yol boyu fırça çekti. Şoför bir an önce bu kadından kurtulmak üzere kökledi, hızla bir başka bara ulaştı taksi.

O başka bar kalabalıktı. Floresan Hanım, sert dirsek hareketleri ve ani kıç darbeleriyle barda kendine yer edindi, alkolsüz meyva kokteyli emretti. Daha alkolsüz içkisine kavuşamadan da bardaki sigara dumanından yüksek perdeden şikâyete başladı. Bu kadar insanın bulunduğu bir yerde, böyle sorumsuzca ve fosur fosur sigara içilemeyeceğini sert bir dille bildirdi. En yakınındakilerin sigaralarını ani hareketlerle ellerinden alıp kültablasında söndürdü. Kimisini yere attı, üstüne bastı.

“İçmeyin bu kadar. Sigaranın insana neler yaptığını bilmiyor musunuz, haydi bilmiyorsunuz, görmüyor musunuz?” diye başlayan çok uzun ve sıkıcı ve monoton ve maraton tiradına girişti. Birden herkesin keyfi kaçtı barda. Bir iki kişi daha sigarasını söndürdü. Tam o sırada yakmayı düşünen, bir süre erteledi nikotin manyaklığını. El çakmakta öyle kalakaldı.

“Kim bu karı?” diye fısıldaşanlar oldu. Floresan Hanım, alkolsüz meyva kokteyline kavuştuktan sonra, tiz perdeden, kendisinin de yıllarca alkol ve sigara içtiğini, ama her ikisini de şak diye bıraktığını, bırakılabileceğini, kendisinin bunun canlı, somut bir örneği olduğunu, barlara gelip alkolsüz meyva kokteyli, ya da soda içtiğini ve çok mutlu olduğunu, bağıra bağıra anlatıyordu ki, barmen sözünü balla kesti:

“Afedersiniz hanımefendi barlara niçin geliyorsunuz?”

OKULLAR KAPANMADI MI?

Bütün bir kış her akşam geç vakitlere dek, ilkokul birinci ve ikinci sınıftaki kızlarımızın ödevleriyle uğraştık. Yap yap bitmiyor problemler, sorular. Kimilerini karı koca baş başa verip çözemiyoruz. Telefonla başka velileri arıyoruz.

“Acaba 12. problemi çözebildiniz mi?”

Başka veliler de sinirli:

“Cebir yoluyla çözebildik… Çocuğa anlatamıyoruz, bunlar henüz cebir bilmiyorlar ki.”

Çocuklar ağlaşıyorlar. Biz bağrışıyoruz. Kavga dövüş yatırıyoruz çocukları gece yarısına doğru. Sabahın köründe kalkıp, gereksizce ağır çantalarını sürükleyerek biniyorlar servis arabalarına, akşam bir araba ödevle geliyorlar burunlarından soluyarak. Ailece yeniden oturuyoruz o aptal ödevlerin başına. Ayşe’nin on iki yumurtası var, üç yumurtadan bir omlet yapabiliyor, Ayşe bütün yumurtalarıyla kaç omlet yapabilir? Böl on ikiyi üçe, birde üç yok, on ikide üç dört kere…

Kışı böyle tamamladık, neyse okullar kapandı, yaz tatiline geldik.

Yaz için de ödevler vermiş hunhar öğretmenler. Sabah kalkılıyor, haydi gene ödevler… Öğlene kadar, ağlayarak, sızlayarak ödevlerle cebelleşiyor çocuklar. Bir hesap yaptık, her gün on sayfa ödev yapılmazsa, okul açılana dek bitmeyecek bu kalın ödev kitapları. Denize gidilemiyor, günlük gezilere gidilemiyor. Yazın okusunlar diye kitaplar aldık çocuklarımıza, o kitapları okumaya sıra gelemiyor.

Sanki okul kapanmamış gibi, ödevlerle cebelleşme sürüyor. Bu ödevler biter bitmez okullar açılacak ve yepyeni ödevlerle saldırıya geçecekler gözü dönmüş öğretmenler. Büyük kızım diyor ki:

“Baba, öğretmenlere çocukken çok ödev vermişler. Onlar da hırslarını bizden alıyorlar.”

Çocuklar yaz tatillerini yaşayamıyorlar. Okulu özlemeye vakitleri kalmıyor. Çok sakıncalı olmaya başladı okullar.

Geçen sabah gene kahvaltıdan sonra ödev tatsızlığı başlamak üzereyken ani bir kararla, bir hafta tatil verdim çocuklarıma.

“Siz denize yüzmeye gidin. Ben evde oturup her ikinizin de ödev kitabından yetmişer sayfa ödev yapacağım. Bu hafta tatildesiniz çocuklar!”

LİBERAL

Besim Tibuk çok şeker adam.

“Versene bir sigara, hiç sigara taşımam!” dedi bana. Öyle tanıştık. Sigaraya hayatı boyunca hiç para vermeyerek zengin olduğunu gevrek kahkahalarla anlattı. Sigaraya para veren, yani Besim Tibuk’un içtiği sigaranın da parasını ödeyen ben, hikâyenin liberal kerizi oluyorum. Ben olmasam kimin sigarasını içecek Tibuk? İçişinden anlaşılıyor ki ilk sigara içişi değil, bayağı güzel içiyor, sigara içmenin keyfini yaşıyor, sigara içme alışkanlığı olan biri, kahkahalarla üflüyor dumanını, benim dumanımı yani, parasını ben verdim o dumana dönüşen sigaranın. Birileri keriz olmadan öbürleri zengin olamıyor. Bir an düşündüm, yıllardır sigaraya verdiğim para az buz değil. Sigara yanında nelere para vermemişim ki? Kibrit örneğin… Ne kadar çok kibrit almışımdır. Ya çakmağa verdiğim para? Kim bilir kaç tane çakmak aldım… Kısa bir sürede hayatımın harcamalarını gözden geçirdim korkutucu harcamalarım olmuş. Örneğin, Sulukule’de çingene kadınların oralarına buralarına para sokmanın bir anlamı olmadığı gibi, paraya erkeklik organı muamelesi yapmaktan ötürü, Türk parasına hakaretim bile söz konusu. Yani ki yıllardır kazandığım paraları hiç harcamasaydım, Besim Tibuk kadar zengin olabilir, hobi olarak cumartesi ve pazar günleri uğraşabileceğim bir siyasal parti kurabilir, benim de suratımda bu liberal alaycı gülücük karakterimin bir parçası olarak süreklilik kazanabilirdi.

Gel dikiz ki, Besim Tibuk da hiç bir şeye para harcamayarak benim yaşadığım şövalye hayatını yaşayamamıştır. En azından insanın kendi paketinden bir sigara içmesinin hazzını bilmemektedir.

“Liberal Parti, asabı bozuk olanların partisidir.” diyor Tibuk.

Bundan da partinin genel başkanı olarak kendisinin asabının şiddetle bozuk olduğu anlaşılıyor. “Eğer, bir ülkede Hükümet, Deli Dumrul gibi, her dakika vergi çıkarıyor ve uyguluyorsa, ekonomik gelişme olamaz” deyişinden de asabının neye bozuk olduğu somut olarak su yüzüne çıkıyor. Tibuk vergiye gıcık. Yerden göğe kadar haklı. Bu kadar da vergi olmaz ki!

“Bok gibi vergi veriyoruz!” diye yakınanların çoğu, dikkat buyurursanız, bok gibi para kazananlardır.

Hiç kazanmayandan alınmıyor vergi. Zarar edene üstüne vermek gibi bir anlayışı da yok devletin. Devletin de böyle liberal tarafları var tabii…

Zaten Tibuk devlete de gıcık. Parti programında aynen şöyle deniliyor:

“LiberalParti ile Türkiye’de ilk kez, “devlet” ile ilintisi, “devlet”den beklentisi olmayan, “devletçiliğe” karşı bireyin yaratıcı ve üretici gücünü savunan, kollayan örgütlü bir hareket ortaya çıkmaktadır.”

Devletle ilintisi olmamak ne demek? Olası mı? Devlet askere çağırdığında hangi Türk genci:

“İlintimiz yok ağbicim!” diyebilir?

Liberal partinin devlete karşı, örgütlü bir hareket içinde olduğu apaçık ortada. Ne kadar tehlikeli bir tip bu Besim Tibuk.

RASTLAŞMAYANLAR

Sabah kahvaltısı kimisi için sabahın köründe cereyan ederken, benim yaşama ahengim içinde bu olay öğlen suları oluyor.

“Aaa, her sabah öğlene kadar uyur musunuz? Ne fena günün yarısını yaşamıyorsunuz!” diyerek durumuma üzülenler bulunur. Bunlar genellikle, gecenin ön yüzünü bile yaşamayıp sıkı ve pijamalı bir akşam yemeğinden sonra 22.30 suları televizyon karşısında uyuyan “*Sabah Dokuz Başı*” tiplerdir.

İkinci bir grup, gecenin önyüzüyle flört edip, arka yüzüne dolanmayan, bu yüzden iki puan alamayan “*Geç Yatarım Ağbicimciler*”dir ki bunlar işe 11.00’de de gitse olur, lagar ve ferahfeza tiplerdir. Geç yatmaktan kasıtları 02.00’de baş yastığa çeyrek kala horlamaktan ibarettir.

Gece bekçilerinin başını çektiği “*Gececiler Kozmopolit Grubu*” diyebileceğimiz sarmalı, pavyon çalışanları, polisler, hırsızlar, pezevenkler, telekızlar, dönmeler, bağımsız orospular, gececi taksi şoförleri, asya pilavcılar, nöbetçi işkembeciler oluşturur… Bunlar gecenin her yüzünü görmeye alışkın olup, gündüzü bilmeyenlerdir. Bu grubun, bize özgü, yalnız bizde görülen, bir türevi vardır ki, onları “*Alkolperver Şehir Gerillası Grubu*” olarak ayrıca ele almak gerekiyor. Dün gece sabahladık ağbicim, fakat aslında finalde o pavyona gitmesek çok daha iyi olurdu, diye dellenmeyi geleneksel hale getirmiş olan bu tipler, gecenin ön ve arka yüzlerini ıcık cıcık yaşamakla birlikte, devrisi gün

akşama kadar uyumakta ve uyandıklarında geceyi hiç hatırlamamaktadırlar. Bu tip uyandığında;

“Bizi o işkembeciye kim götürdü?” gibi beşbenzemez sorularla zonklayan kafasını, duşun altına sokar. O duştan çıktığında zaten akşam olmuştur. Bunlar hayatı, gündüzü bilmeden, gece bekçisi kompleksiyle yaşayan bir grup olup, genel anlamda pek işleri güçleri yoktur. Neyle geçindikleri, her gece o hesapları nasıl ödedikleri çok bilinmeyenli bir cebir muammasıdır.

Benim mesaim akşam 20.00 suları başlar, 24.00 suları biter. İş yerimden çıkana kadar yarın olur, taksiciler taksimetreleri hunharca gece tarifesine ayarlarlar, ben işten eve ertesi günün ilk saatlerinde döner, oturur akşam yemeğimi yerim. Sofradan kalkıp cup yatağa gidilmesi söz konusu değildir, okuma, yazma gibi işlerimi akşam yemeğinden sonra yapar, kimi zaman televizyonda bir filim izler, “*Sabah Dokuz İş Başı*” tipler, daha sayın karga boklu kahvaltısını etmeden çalar saatler eşliğinde yataktan fırlarken, ben ağır ağır yatmaya giderim. Bu gruptan tiplerle hiç karşılaşmam. Hiç rastlaşmadığım bir sürü komşum var.

DÜŞÜNÜZÜ İZLEDİM

Adam zaten ne söylesen hırlayacak bir biçimde eve geldi ve sonunda;

“Ben tirbuşonu soruyorum, sen çek yat anlatıyorsun!” cümlesiyle şarap açarayak karısını öldürecek boyuta ulaştı.

“Aklım oraya gitti.” diyerek konudan sıyrılmayı denedi kadın.

“Var olan bir şey bir yerden bir yere gidebilir, olmayan şeyler sandığın kadar devingen değildirler. Senin aklın yok ki bir yere gitsin!” diye çıkıştı adam.

Birbirlerinden nefret ettikleri kesinlik kazanmış ve fakat boşanmak konusunda henüz kesin karara ulaşamamışlardı. Yemek yeme sürecini tamamlıyarak televizyona bakmaktaydılar. Aslında televizyonda olup bitenlerle de ilgili değildiler. Birbirlerine bakmamak için gözlerini televizyona dikmişler, apayrı bambaşka şeyler düşünmekteydiler.

“Doğru, aklım olsa seninle evlenmezdim.” diye diş gıcırdattı kadın. O diş gıcırdatır da adamın gıcırdatılacak dişi yok mu sanıyorsunuz:

“Evliliğimiz konusundaki akılsızlık tamamen bana ait. Senin genel akılsızlığına bir an için benim de kendimi kaptırmam yani. Gaflet ve delalet konumu…” diye vurdu masaya şarap kadehini.

“Tamam, ayrılalım o zaman.” dedi kadın. Kısa bir sessizlik oldu.

Genelde her akşam yinelenen bu sinir bozucu konuşma, zaman zaman uzasa bile, hep bu biçimde bir

suskunlukla son buluyor devrisi akşama dek bu konu pek açılmıyordu.

Adam sinirle kadehine şarap boca etti, lap diye dikledi, bir an aklından hızla, bu kadından ayrıldığını sonra bir başka kadına rastlayıp onun merkezkıç kuvvetine girerek, yeniden aynı konuma düştüğünü geçirdi. Başka bir kadınla başka bir evde aynı didişsel diyaloğu yaşayacağını düşündü. Ve ayrılmak ayrıntısıyla uğraşmayı saçma buldu.

O an kadın da bu adamdan ayrıldıktan sonraki yalnızlığını ve karşısına çıkacak belki bundan da hıyar bir herifle aynı öyküyü yeniden yaşayacağını düşündü ve ayrılma konusunu çok saçma buldu.

Suskunca televizyona bakmayı sürdürdüler.

“Başka bir kanalda daha az aptal bir şey yok mu?”

“Yok. En az aptal olan bu.”

“İyi tamam, ben yatıyorum o zaman.” dedi adam. Yatmaya gitti. Gitmekle kalmadı, yattı da. Yatmakla yetinmedi, zart diye uyuyarak düşe daldı. Adamın düşü hakkında bilgi sahibi değiliz çünkü bilgisayarcılar henüz el âlemin düşünü kablolu yayına geçirmiş değil.

Ama bu bir gün gerçekleşecek, uyurken adamın iki şakağına iki elektrod bağlayıp, kendisi uyuduktan sonra yan odada bir ekranda gördüğü düşü ayrıntılarıyla izleyip, uyanır uyanmaz kendisine o sapık düşten ötürü hesap sorma hakkımız olacak. Hatta kocasının bir ıssız adaya dört zenci karıyla dal yaprak ulaşmasına dayanamayıp, bir tokatla adamı düşünden uyandıran kadınlar da olacak:

“Sen nerden tanıyorsun o karıları İsmail?”

“Tanıyorsam adiyim, onlar benim düş arkadaşlarım.”

KİTAPSIZLIĞIMIZIN KORSANI

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının cep telefonu olsaydı, bakalım böyle mi olurdu bu işler? Fatih Sultan Mehmet'in denizaltıları olsaydı, gemileri tepe bayır kızaklardan kaydırmaya uğraşır mıydı?

Teknoloji ilerledikçe durumlar değişiyor. Eskiden kötü çıkan soluk teksirlerle çoğaltmalardan fotokopiye geçiş muhteşem bir buluştu, fotokopi tekniği geliştikçe gelişti, artık herhangi bir kitabı fotokopi aracılığıyla, zart diye çoğaltabilirsiniz. Korsan kitapçılık da bu anlamda bir patlama yaşıyor. Hatta bu iş o kadar ilerleyecek ki, 2000'li yıllarda, göstereceksin kitabın özgün baskısını kitap çoğaltıcı aygıta, aygıtın kıçındaki delikten ciltlenmiş olarak bir kopyesi çıkacak kitabın. Buluşların dibi yok. Her boku yapar hale gelecek bu ürkütücü makinalar. Tabii ki korsan kitap işi daha da kolaylaşacak.

Bunu önlemek için müzik kasetlerinde olduğu gibi, kitaba da bandrol uygulamasıyla ilgili yönetmelik 1 Temmuz'da, Kabotaj Bayramıyla sarmaş dolaş yürürlüğe giriyor. Bu saçmalık korsan yayıncılığı önlemez, yalnızca yayıncıya bir de bandrol külfeti getirir, daha da ileri giderse, kitap basılmadan önce, bandrol almak üzere bir nüsha İl Kültür Müdürlüğü'ne teslim edilir, İl Kültür Müdürü beğenmediği yerlerin altını kırmızıyla çizer, gibi serüvenlere sürükleyebilir yayıncıları… Korsan yasal denizlerde dolaşmadığı için bandrol takıntısıyla uğraşmaz, çok gerekirse "korsan bandrol" üretir, işi sürdürür. Korsanı caydırmak amacıyla

akla gelen dâhiyane bandrol buluşu yayıncıyı yayıncılıktan caydırmaktan başka bir işe yaramaz. İlk kimin aklına geldi acaba bu kitaba bandrol düşüncesi, çok merak ediyorum, çünkü dünyada örneği yok! Usasığmaz şeyleri usa sığdırmakta üstümüze yoktur.

Benim asıl usuma sığdıramadığım, böylesi bir ülkede korsan yayıncılığa ne gerek var? Dünyanın okuma oranı en düşük ülkelerinden biriyiz. En çok satan kitap kaç satıyor? En çok satan kitabı bu ülkede kaç kişi okuyor sanıyorsunuz? Kitap satın alan herkes o kitabı okuyor mu bakalım?

“Salon çok güzel oldu hayatım, fakat o İngiliz kütüphane boş kaldı, hemen yüz, yüz elli kitap almamız lazım, yalnız hepsi aynı boy olsun, düzgün dursun!” dolduruşuyla hızla kitapçıya gidip:

“Şu üst rafı sarın!” diyerek, kitapçının şaşkın bakışları arasında aynı kitaptan elli tane alan var.

Gel dikiz ki kitapçıya o gün satış rekoru kırdıran ve daha çok aniden zengin olanlarda görülen bu dekoratif yaklaşım, çok sık olan bir şey değil. O kadar titiz davranmayanlar, evdeki kitaplığa, vazo, evlilik fotoğrafı, çocuğun ilkokul karnesi, kaset, cd, kolonya, rahmetli Leydi Di’nin gümüş çerçeveli fotoğrafı, deniz kabukları, mini kaktüs, akvaryum, saat ve benzeri kıvır and zıvırlı bir dizayn yaparak kitapsızlıklarını sürdürüyorlar. Onlar ezici çoğunluklar.

Ses Tiyatrosu’nun son inşaatı sırasında, tiyatroda çalışan işçiler epey elbise, ayakkabı, şemsiye, şapka, gözlük, darbuka, tef, el feneri ve beşbenzemezi şeyler yürütmüşler, tiyatro girişinde yığılı duran binlerce kitaptan bir tane çalınmamış!

Bizim böylesine kitapsızlığımızın niçin korsan kitapçısı var? Yapılacak hiç mi işi kalmamış bu adamın? Madem fotokopi ve bunun fotokopisi işler seviyorsun, al Amerikan doları çoğalt. Yemezler sanma, bal gibi yeniliyor, muhteşem fotokopi makinaları var. Üstelik ilk 250'lik Amerikan doları banknotu, daha Amerikan Merkez Bankası'nın aklına gelmeden, ülkemizde bir müteşebbis Türk kalpazan tarafından basılmış, basılmakla kalmamış laz bir bakkalda bozdurularak piyasaya sürülmüştür. Usasığmaz dolandırıcılıklar sıralamasında dünya birincisiyiz.

Bir kitabımın piyasada korsan baskısının kol gezdiğini öğrendiğimde kadim dostum Tarık Dursun K ile, Ahmet Küflü ağbimizin nezdinde, gevrek kahkahalar yaylasında gezinmekteydik. Birden ciddileşti kadim dostumun yüzü, yayladan düze indi gözleri:

"Üzülme Şensoy, bundan gurur duy! Türkiye'de bir Türk yazarın korsan kitabının çıkması, o yazar için şereftir!" dedi ve çok uzun patika kahkahalardan yaylamıza geri çıktık.

Yayınlanacak ilk kitabımı kendim korsan olarak basacağım, kitabın kapağında benim bir kadırganın dümeninde, ağzımda bir sürmene bıçağı, bir gözüm siyah yuvarlak bantlı, dümeni tutan elim kanca kol, biricik gözümün içi gülen bir fotoğrafım olacak. Adı "KORSAN KİTAP" koyulacak bu eserimin ilk sayfasına şöyle bir not düşeceğim:

"Bu kitap elinize geçtikten sonra, yedi gün içinde, yedi adet çoğaltarak, yedi kişinin adresine postalayın, büyük bir mutluluk sizi bulacak. Eğer bu notu ciddiye almazsanız, bu mutluluğa ulaşamayacağınız gibi,

başınıza büyük felaketler gelebilir. Notu ciddiye alıp kitabı fotokopi yoluyla çoğaltıp yedi kişiye postalayan Kuzey Kıbrıs'tan Emine Bal, kitapları postaladıktan üç gün sonra bahçesinde su kuyusu açarken altın buldu. Kitabı posta yoluyla alan ve fakat notu ciddiye almayıp, kitabı okuma zahmetini bile göstermeyip, bir kenara fırlatan Ortaköy'den Küpeli Tahsin, kitabı bir kenara fırlattıktan yedi gün sonra Ortaköy'de yolda yürürken kulağındaki küpesine yıldırım düşerek öldü!"

Böylece kitabın ikinci, üçüncü ve sonraki baskıların külfetiyle uğraşmayacağım, kitap düzenli olarak kendi kendini çoğaltacak ve dünyaya yayılacak, o korsan da görsün annesinin lahmacununu.

Peki ama, senin bundan ne kazancın olacak diye düşünen civil beyinliler olacaktır, ben yazdığım kitaptan para kazanmıyorum ki!

GÜLEMEME HASTASI DOKTOR

Her ne kadar kimi hayvanların da, örneğin atların ve farelerin de güldüğü son zamanlarda ileri sürülüyorsa da, insanı hayvandan ayıran en büyük özelliğin gülme olduğu tartışılmaz.

“Gülme, En iyi ilaç” isimli kitabın yazarı İngiliz doktor Robert Holden gülmenin ruhu olduğu kadar bedeni de iyileştirdiğini ileri sürüyor, bu yöntemle tedaviler yaptığı NHS Gülme Kliniği’nin de yöneticisi. Tıpta gülme yoluyla iyileştirilmiş bir sürü hasta örneği var.

Bir doktorla tanıştım. Hiç gülmüyor muhterem. Denilebilir ki gülmeyi bilmiyor. Ben güldürmeyi bilirim, işim bu. Askeri okullarda oynadım, en gülmeyen komutanları güldürdüm. Üstelik insanlar beni sokakta gördüklerinde, ben hiç komiklik yapmazken, bana bakıp gülüyorlar. Gülme çağrıştıran bir konumum var. Gel dikiz ki doktoru gülümsetmek olası değil. Çıldırtacak beni. Gülmeye yarayan kasını yormak mı istemiyor, o kasını başka ve daha akılcıl bir işlev için mi kullanıyor? O kası kullanmayı mı bilmiyor? Olamaz. Kasını kullanmayı bilmeyen doktor olur mu? Cart diye tıp diplomasını geri alırlar adamın vallahi.

Gülmemizi bir tek kas sağlıyor. Oysa üzgün, öfkeli ya da ciddi görünmek için iki kas birden çalıştırıyoruz. Sayın doktor, gülme kasını dinlendirirken, diğer iki kasını düzenli kullanıyor.

En güldüğüm fıkraları anlattım, ne yüzünde, ne gözünde gülücük var. Anladığını belirten bir baş sallamayla yanıtlıyor fıkrayı. Sinirim bozuldu, arka

arkaya espri patlatmaya başladım, yerinde başka biri olsa gülme krizinden gitmesi gerekiyor, bizim doktorda tık yok.

Dilimizi anlamakta bir sorunu olacağını sanmıyorum, her ne kadar kendisi konuşurken Latince ve İngilizce tıpsal terimler kullanıyor ve insana sürekli hastanedeyiz duygusunu aşılıyorsa da, mükemmel Türkçe konuşuyor, sapına kadar Türk!

“Siz nerenizden gıdıklanırsınız doktor?” dedim.

“Ben gıdıklanmam!” dedi.

İnsanın sinirini giderek bozup, kaatil edebilecek boyutta küçümseyici bir bakışı var. Suratınıza bakarken;

“Ben onikiparmak bağırsağının yerini biliyorum, sen biliyor musun bakiim!” gibi bir kıllığı var. Bize bizim bedenimizin öğretmeni gibi bakıyor. Biraz daha zorlasa organmanyak beynini, sizi ben yarattım diye bakacak.

Üstelik siz anlatırken, sayın doktor gözünüzün içine bakarak dinlemiyor, onun gözü, aklı hep başka yerlerde.

Çok güvendiğim bir fıkraya tam giriş yapmıştım ki, baktım doktorun gözü apış aramda, dayanamayarak:

“Prostata mı bakıyorsunuz doktor bey, bende yok!” dedim. Ben gülmesini beklerken;

“Ne biliyorsunuz? Kontrolleriniz yapıldı mı?” demez mi!

Artık burama kadar geldi. (Siz şu an elimle neremi gösterdiğimi göremiyorsunuz tabii!) Kendisiyle vedalaşmak üzere elimi uzattım:

“Bana müsaade lan doktor! Size dayanamıyacağım!”

“Siz yarın gelin hastaneye size bir çekap yapalım!”

“Sağolun hocam, hiç çekap sevmem, çekyatı yeğ tutarım. Ayrıca sizden vasiyetengiz bir ricam olucak,

sakın beni Türk doktorlarına emanet etmeyin!”

İSTANBUL'UN ORTA YERİ NERESİ?

"Ağ biçimi örülmüş, dört köşe kentler, al mesela Los Angeles, insan ruhunda iz bırakıcı bir tedirginlik yaratırmış, öyle deniliyor. Bu ve benzeri kentler, kent denilen çok binasal ormanın, gidilip gelinecek mimlediğimiz bir merkezi olması, kafamıza kazınmış bir noktası, oraya göre yön bulup, oradan uzaklaştığımızı, özcesi oranın neresinde olduğumuzu bilmek, kendimizi o noktaya göre ayarlamak isteyen insanca duygumuzu tedirgin eder." diyor Roland Barthes "L'empire des Signes" isimli kitabının "*Şehir Merkezi, Merkez Boşluk*" başlıklı yazısında. Kitap Yapı Kredi Yayınlarında Tahsin Yücel'in çevirisi ile yayınlandı. Yukardaki paragrafı onun çevirisinden almadım, Roland Barthes Türkçe konuşsa nasıl söylerdi biçiminde kendim yeniden söyledim. Sayın Yücel'in çevirisi kusursuz, ona sözüm yok, saygım ile sevgim var ve fakat zaten Fransızcada da her cümlesi geri dönüp bir yeniden okunmadan tam çakılamayan, bu yüzyılın son dil cambazlarından biri olan Roland Barthes'la siz de tanışın diye, size renkli Türkçe bir kıyak yaptım.

Roland amcamız Los Angeles'e gitmiş midir bilmiyoruz, zaten o da gidip gitmediği konusundaki merakı okuyucusunda uyandırmak için tüm başarılı polisiye roman yazarları gibi, *(çünkü kendisi bir edebiyat felsefesi polisiye romancısıdır, sen edebiyat felsefesini polisiye bir merak uyandırarak yazamazsan seni kim okur, zaten konu gayet karışık!)* Los Angeles hakkında fikirlerini belirttikten sonra, öyle diyorlar, öyle deniliyor

gibi bir Bertolt Brechtengiz yabancılaştırma efektiyle konudan uzaklaşıyor. Bilmiyorum kendisi Brecht'ten ne denli etkilenmiştir ancak yazarken okuyucusuyla da yabancılaşan bu adama hiç kimse;

"Lan sen Los Angeles'i biliyor musun da bu konuda yazı yazıyorsun?" demek küstahlığında bulunamamıştır. Üstelik adam Los Angeles'i anlatmıyor. Ankara'yı, Niğde'yi, bir caddeden ibaret Burdur'u bilmediği için Los Angeles örneğini veriyor. Bir de programa ilaveten kendisi Türk değil, Burdur'a yönelik bir yazı yazmıyor. Konu Roland Barthes olunca, o konuda kalem oynatanın da dediğinden giderek bi bok anlaşılmıyor.

Amcam diyor ki, doğulu kentlerin merkezleri, çarşıları, pazarları ve orada atan bir yüreği var, batılı kentlerde böyle bir şey yok, ya da en azından biz batılılar eskiden var olan böyle bir şeyimizi yitiriyoruz diye gözünü Japonya'ya çeviriyor, Brecht'in;

"İlim Çin'deyse git al lan oğlum Bertolt!" diye düşünüşü gibi, batılıyı bir uzak doğu resmiyle etkilemeye uğraşıyor.

Örneğin Denizli'yi görse, o horoza göre yön tayinini yaparak şak diye Pamukkale'ye çıkıp çok mutlu olabilirdi bu doğulu kentten hoşlanan Roland Barthes. Hoş Denizli'de de artık birçok yerde horoz var, Denizli de enine boyuna genleşiyor, son gittiğimizde yanlış horozdan kerteriz alıp açık hava tiyatrosunu çok aradıktan sonra, yanlışlıkla doğru horoza rastlayarak yolumuzu bulduk.

Denizli'nin her yerine horoz dikip, enine boyuna sündürmeyin, kaybolacağımız bir labirent haline

getirmeyin kentleri, demek istiyor Roland Barthes amcamız.

Tamam da, sen ne demek istiyorsun, perşembe sabah sabah diyeceksiniz.

Şunu ibraz ve ifraz etmek istiyorum;

“Şimdi İstanbul’un merkezi neresi?”

Pazartesi akşam Beyoğlu’ndan taksiye bindim,

“Arnavutköy!” dedim.

“Hangi Amavutköy?” dedi şoför. Meğer artık mükerrer Arnavutköy’ü var İstanbul’un, Edirne’ye yakın bir yenisini yapmışlar, en son gelen çok taze Arnavutlar ve kimse bu Arnavutlar o çok ırak Arnavutköy’den sık sık Beyoğlu’na gelip, akşam ordan taksiyle o ırak Arnavutköy’lerine dönüyorlar ki, taksi şoförünü de;

“Arnavutköy!” deyince oraya gitmeye alıştırmışlar.

Şimdi siz Roland Barthes olarak gelin İstanbul’a da, çıkın işin içinden, o *Arnavutköy dö Edirne* İstanbul’un neresi, *par rapport à Dudullu, lö centreville dö İstanbul* neresi?

ADALET VE POKER

En yakın arkadaşımız telefonun patentini, her ne kadar iş bitirici bir amca olan Alexander Graham Bell, almış ve işin kaymağını yemiş, herkesin birbirine “alo” demesinden bok gibi para kazanmışsa da, telefonu ondan önce bulduğunu iddia eden başka tipler de çıkmıştır, bunların en bilinenleri Floransalı Antonio Meucci ve Frankfurtlu Philipe Reis’tır, en bilinmeyeni ise Pensilvanya’nın manitu tarafından unutulmuş Eberly’s Mills köyünde oturan saat tamircisi Daniel D. Drawbaugh’tur. O kadar bilinmemektedir ki, mahkeme kayıtlarında “D.” olarak geçen ikinci adının sadece D harfi ile başladığı bilinmektedir. Zaten mahkeme kayıtları dışında, ansiklopedilerde falan kendisinden söz edilmemektedir.

İkinci adı D harfiyle başlayan köyün saat tamircisi, Bell’in patent almasından yedi yıl önce, bir içki kadehi, bir çay fincanı, bir hardal kutusu ve daha bir kaç parça kullanarak bir konuşma makinesi yapmışmış. Eberly’s Mills köyü buna şahitmiş. Topluca mahkemeye gelmişler. 149 kişi oldukları için mahkeme salonuna zor sığdırılmışlar. Hepsi de o özgün aleti tamircinin atölyesinde gördüklerine yemin etmişler, kutsal kitaba el basmışlar, iki gözüm önüme aksınki’nin İngilizcesini söyleyenler de olmuştur mutlaka. İçlerinden 70 kişi makinenin işlediğini gözleriyle gördüklerini, 49 kişi de bunu kulaklarıyla duyduklarını ileri sürmüşler.

Ortalık karışmış. Bell patenti almış ve büyük iş anlaşmaları peşine düşmüşken, hisse senetleri kapışılır

hale gelmişken, bu Pensilvanya köylüsü, ikinci adı D harfiyle başlayan Drawbaugh işe çomak sokar hale gelmiş. Ortaya çıkmasıyla birlikte Bell'in hisse senetleri muhteşem bir düşüş kaydetmeye başlamış. Pişmiş telefona su katan bu köylü Bell'in çok sinirini bozmuş.

Amerikan kamuoyu da Bell'den yana tavır almış, bu manitunun köylüsü ilkel malzemesi ve yöntemleriyle nasıl olur da devrin en polyester bilginlerini geride bırakabilirmiş? Üstelik olayın başka boyutları varmış. Bu Pensilvanyalılar, özellikle bu Eberly's Mills köyü adından da anlaşıldığı gibi, bölücü bir köymüş. Amaçları ayrılıkçılık, hatta bağımsızlıkmış.

19 Mart 1888'de Birleşik Amerika Temyiz Mahkemesi kararını vermiş. 9 yargıçtan, 2si çekimser kalmış, 4'ü Bell'i haklı bulurken, 3 yargıç da manitunun köylüsü Drawbaugh'u telefonun bulucusu olarak kabul etmiş.

Kendi köyünde, Graham Bell'den çok önce, içki kadehi, hardal kutusu, çay fincanı marifetiyle telefonu icad eden ve kapitalizme karşı 43 gibi belirsiz bir skorla yenilen, buluşundan beş kuruş kazanamamış olan Pensilvanyalı bu köylüyü hiç birimiz tanımıyoruz, o köyde heykeli falan yok, o köy zaten artık köy falan değil. Hipermarketi var, siberdiskosu var…

Adaletin pokerden farkı, savunma avukatının rest çekememesi ve kâğıdı hep yargıcın dağıtması.

EŞBER TEK BAŞINA TRAFİĞE ÇIKAMAZ!

Yeni İstanbul valimiz Sayın Kutlu Aktaş trafiği hafifletmek için özel araçta tek kişi olarak kimi saatlerde trafiğe çıkmayı yasaklama çabasında. Bizans sakinlerinin trafik eziyetine çare arıyor. Bu sadece bizleri, bu yasağı nasıl deleriz gibi çalışmalara sürükler, ama trafiğe çıkan araba sayısını asla azaltmaz. Varsayalım sabahın tek kişi bağımsız federe trafiğe çıkılmaz saatlerinde, aniden trafiğe çıkmanız gerekti. Hiç bir kahraman Bizanslı;

“Eyvah n’apıcam? Bu saatte de trafiğe çıkmam yasak!” gibisinden dellenmelerde bulunmaz, yalnızca sayın valiye ayıp olmasın diye arabasına bir konu mankeni alması gerektiğini düşünür.

Örneğin ben, bizim kapıcıyı alabilirim “Bin lan göreve gidiyoruz!” derim. Sayın valimizin gönlü olsun diye o günkü yolculuğumu kapıcılı olarak yaparım. Üstelik ilgisiz yerlerde park ettiğimde arabamı çekerler mi diye bir endişem olmaz. Kapıcı kahramanca bekliyor arabada.

İki kişi olmaz, en az üç kişi şart, denilirse kapıcının ebleh oğlunu da yanımıza alabiliriz. Evde salak salak oturuyor. Onun için de muhteşem bir gezme, hatta avantür macera olur.

Ve fakat sayın Valimizin tek başına trafiğe çıkamazsın, buyurusu Bizans’ta geçerli olmaz. Bizans litteratüründe Jüstinyen’den beri var olan:

“Yemezler!” diye bir anlayış egemendir burada ve bu çok önemlidir, Bizans’ı Bizans yapan şeylerden biridir.

Çünkü Bizans'ta ne yersen ye, asit yapmaz hiç kimsenin ağzında.

Sayın valimizle bir noktada buluşuyoruz: İstanbul'da çok araba var. Gel dikiz ki kentimizde çok araba olmasını isteyen ve sağlayan ben değilim, bu araba kalabalığından ötürü birey olarak cezalandırılmam çok saçına. Zaten biz kahraman Bizanslılar olarak o yasakları matkapla deler ve yasal bir biçime bürünerek o trafiğe gene her gün yaptığımız gibi aynen çıkarız. Arabam olması ve arabamla istediğim zaman bir yerden bir yere gitme özgürlüğüm, arabama ödediğim bir bavul parayla satın aldığım hakkımdır. Buna kimse engel olamaz. Bir arabanın içinde kaç kişi bulunması gerekiyorsa, o adet kişiyi arabanın içine ikebanalar ve trafiğe çıkarım.

Bir tek Eşber Yağmurdereli tek başına trafiğe çıkamaz! Geri kalan herkes çıkar. Bu bizlere, tek kişi gidilecek yerlere gruplaşarak gitme zorunluluğu getirir, trafiğe çıkma konusunda bir caydırıcılık getirmez. Otostopçulara gün doğar. Gerekli yolcu sayısını bir an önce tamamlamak üzere, otostop işareti yapan ilk serseriyi arabanıza buyur edeceksiniz. Bu sadece otostopçuların gözünün kalkmasını sağlayacak, sittin yıldır ezilen otostopçular artık araba beğenmeyerek hınçlarını alacaklar.

Konunun kimi iyi yanları da var; sizi arabanızda fıstık gibi bir karıyla görüp durumu hemen karınıza yetiştirseler, yanıtınız hazır:

"O karıyı tanımıyorum. Arabamdaki gerekli yolcu sayısını tamamlayabilmek için, Levent otobüs durağında

yalvar yakar aldım. Üstüne para verdim. Bok karının biri. Yatakta da bir şeye benzemiyor, öyle malak gibi yatıyor!”

Arabalarda başka birilerini bulundurma zorunluluğu mutlaka yepyeni aşklar ve arkadaşlıklar doğuracak. Belki hayatımın kadınına rastlarım diye gereksizce trafiğe çıkanlar olacak. Araç sayısı azalacakken çoğalıcak.

Çünkü Bizans’ta hiç kimse bir yerden bir yere zorunlu olmadıkça gitmemektedir. Kimileri yağmurlu havalarda, bugün trafik rezalettir, yarın giderim diyerek kimi işlerini erteleyerek vali beyin iyi niyetine katkıda bulunmaktadırlar. Trafikte görülen arabalar o trafik işkencesinde bulunmak zorunda olan arabalardır. Kimse trafik eziyeti gezintisine çıkmamaktadır.

Bir tek şey yararlı olabilir: üç şeritte slalom çeken gözü dönmüş otobüs ve kamyon şoförlerinin, aşırı yüklü sol şerit sapığı Isuzu kamyonetlerin gitmeleri gereken şeritte yol almaları. Bu da Bizans’ta her şerit arasına uygar çizgiler değil de, o çizgi kalınlığında ince duvarlar yapmakla çözümlenir, böylece sollama ortadan kalkar, ille solluyucam selektersöl sapıklığına da son verilmiş olur, hatalı sollama diye bir hata kalmaz. Ve trafik daha hızlı akar.

Sayın valimiz, örneğin her gün trafiğe araba zerkeden, ruhsat ve plaka veren trafik bürolarına el koysa da, trafiğe her gün yeni araba çıkmasına engel olsalar, nasıl olur? Hastalığı kaynağında boğazlamak gerek. Deli gibi araba üretiyorlar, buna engel olabilir miyiz acaba?

KARADENİZ'DEN MANŞ DENİZİNE GİDEN FINDIKKABUĞU

Suyu sıkılmış bir gece, suyu bitmiş kendi bitmemekte dirençli. Gazetenin sabah okumadığım yerlerini irdeliyorum, az birazdan yatıcam, birden gayet fiskobirlik bir haberle irkildim. Aslına uygun olarak yeniden inşa edilen Shakespeare'in oyunlarını sergilediği Globe Tiyatrosu'nun taban döşemesinin eskisi gibi yapılması için Fiskobirlik tarafından bağışlanan 7.5 ton (30 metreküp) fındık kabuğu İngiltere'ye gönderilecek!

Bağışlarla sürdürülen Shakespeare'in tiyatrosunun yeniden inşasına Fiskobirlik de katkıda bulunuyor. İlginç.

İşin daha ilginç yanı, zamanı vaktinde de Karadeniz'den gemilerle İngiltere'ye tiyatro inşaatının zemininde kullanılmak üzere 7.5 ton, bilemedin 7 ton, çünkü eski ustalar malzeme kıymeti biliyorlarmış, şimdiki ustalar kıra döke, fire seve çalışıyorlar, sonra şimdi ne de olsa malzemeden çalan olur, eskiden malzemeden çalanın kellesi vuruluyormuş, şimdi, vay uyanık denilip geçiliyor, çalmayanı çok enayi buluyorlar, her ne karın virüsüyse, işte ta o zaman İngiliz'in kralı, Ünye'den, Fatsa'dan, Giresun'dan denize sarkan fındığın kabuğunu satın alıp, gemilere yükletip, Cebelitarık'tan dolaştırıp, okyanuslar aşarak, Manş denizi geçerek, İngiltere'ye getirtip tiyatronun zeminini yaptırıyor. Kim bilir o tiyatronun başka nelerini nerelerden getirtmiştir.

İşte bu yüzden İngilizlerin Shakespeare'i var ve bu yüzden İngiliz tiyatrosu, dünyada kimi sanayi kollarına kafa tutan çok önemli bir iş kolu. Londra'da hiç bir gece hiç bir tiyatroda yer yok ve gişeciler çok küstah.

Aslına uygun olarak çelik konstrüksiyona alınan, bir biçimde yeniden inşa edilen, Türkiye'nin ayakta kalan en eski tiyatrosu SES-1885'in bir buçuk yıl süren inşaatı, Etiler, Kadıköy, Bakırköy, Maçka, Maltepe, Bahçeşehir, Kartal, Bostancı, Yeni Bosna, Edirne, Tekirdağ, Bursa, Yalova, Viyana, İzmir, Londra, Mersin, Adana, İskenderun, Antakya, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya, Ankara, Amsterdam, Brüksel, İzmit, Eskişehir, Çarşamba, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Bolu, Denizli, Isparta, Antalya, Konya, Diyarbakır, Fethiye, Çeşme, Ayvalık, Güre, Çanakkale, Erdek, Kuşadası, Marmaris, Bodrum, Didim, Aliağa, Altınoluk, Burhaniye, Dikili, Çorlu, Lüleburgaz, Kırklareli, Keşan, Adapazarı, Düzce, Karabük, Ereğli, Zonguldak, Bilecik, Kütahya, Uşak, Nazilli, Aydın, Söke, Manisa ve Balıkesir'de Ferhangi Şeyler, Felek Bir Gün Salakken, Aptallara Güzel Gelen Televizyon Dizileri ve Haldun Taner Kabare oyunlarımızı izlemek üzere tiyatroseverlerin kahramanca ve bir İngiliz kralı centilmenliği içinde ödediği bilet paralarıyla gerçekleşti.

Yurt içinde ve yurt dışında bizimle dayanışan bu izleyicilerin hepsine bir bir teşekkür ederken, Fiskobirlik'e teessüf ediyorum. Aman İngiliz'in tarihi tiyatrosunun zemininde faul olmasın diye hibe ettiğiniz, belki İngiltere'ye jest olsun diye nakliyesini dahi üstlendiğiniz 7.5 ton fındık kabuğunun içini de bize kıyak yapabilirdiniz, biz de bir duvarı fındıktan yapardık.

Neyse artık geç oldu, zaten ben de yatıcam, SES 1885’te kadife perde, sizin bu fiskobirlik gayretkeşliğinize rağmen, Shakespeare’inkinden önce açıldı. Aşkımızın Gemisi Fındık Kabuğu oyununun afişi eski yerine asıldı.

UMUYORUM Kİ VARIM

“Çevrecilik buysa, ben çevreci değilim. Siz çevreciyseniz, geberin emi!” diyerek Fransız çevrecilerini aşağılayan Cavanna kadar kötümser olmak istemiyorum ve fakat ben de Ekolojiye, hele ülkemizde hiç inanmıyorum. Hatta biz başka asal konuları çözümleyemediğimiz için henüz o konuya gelemedik de denilebilir.

Bizde arabanın camından bira şişesini yola fırlatmamak çevrecilik sayılıyor, fırlatmanın bir ayılık olduğu daha tam algılanmış değil. Çevrecilik öyle bir şey değil, tüm insanlığın uygarlığın ulaştığı düzeyde bir çevre düzenlemesi içinde, insanca yaşamasını amaçlayan daha soylu ve üst düzey bir duygu. Nasıl yani, diyeceksiniz. Diyebilirsiniz, haklısınız, sizin tam algılayamayacağınız bir boyut.

Bodrum’da bir motorla koyları dolaşıp, gemilerin, yatların ve başka motorların attığı pet şişe, tuvalet kâğıdı, sigara, hıyar kabuğu, bikini üstü, eski sandalet, atbenisi gelmiş espadril, rengârenk naylon torba, nemlendirici şişesi, bronzlaştırıcı kutusu, kutusunun kapağı, kola ve bira kutuları ve prezervatif toplayan çevre gönüllüleri, ya da bir cumartesi günü, deniz kıyısına çöp toplamaya götürülen Hüsnüniyet ilkokulu öğrencileri ne kadar naifler ve bu çaba ne denli salakça. Onlar toplamayı sürdürürken, daha kalabalık olan öbürleri atmalarını aynı hızla sürdürüyorlar.

“Bu bir bilinç meselesi şekerim!” diye düşünen şeker hastaları olabilir. Bu “şekerim” sözü de yalnız bizim

dilimizde vardır ve daha çok şeker hastaları tarafından kullanılagelmeyi sürdürmektedir.

Ekoloji, insanı teskin eden bir teselliciliktir. Birileri bu konuya kafa patlatarak, patlayan kafayı sardırarak, sardırmak suretiyle konuya ne kadar kafa patlattıklarını çevreye kanıtlayarak, teselli oluyorlar. Kitlelerin eğitilmesiyle ulaşılacak amaçları düstur edinen bütün sistemler uygulamada çuvallıyor. Çünkü kitleler eğitilmek istemiyorlar. Belirli bir yere dek eğitimin zorunlu olması da bu yüzden zaten. Zorunlu olmasa okula kim gider? Örneğin sosyalizm ya da komünizm, bütün sempatizanlarını savunduğu ve eğitmeğe uğraştığı kitle dışından bulmuştur. Sosyalist partilere oy verenler, ezilenler ya da işçi sınıfı değil, onların ezildiğini düşünen ve buna çok üzülen o kadar da ezilmemiş aydın kesimdir. Üstelik bu aydın dediğimiz tip, sosyalist bir partiye oy verirken o partinin iktidara gelemeyeceğinin bilincindedir, şık bir gol atar gibi, şık bir oy atmaktadır. Böyle bir oy kullanmış olması ona günlerce huzur verecektir. Sosyalist partinin iktidara gelme olasılığı olsa, aydın bir an duralar.

Bütün toplumsal ütopyalar gibi ekoloji de bir tür dindir. Tanrısı olmayan bir din. Bu tür sanal dinler tanrı gerektirmez, inanç ve kurallar yeterlidir. Dönem dönem görülen peygamberimsi liderler de olaya heyecan katarlar. Çoğunluk dünyayı hem plastik, hem nükleer, hem siyasal kirletirken bir küçük azınlık, yalnız romanlarda ya da filimlerde görülebilecek muhteşem bir umutla ortalığı temizlemeye çalışmaktalar.

Herkes ülkesinin önünü süpürse, içi değilse bile, bütün ülkelerin önü temiz olur.

Çağdaş Fransız tiyatro yazarı Jean Claude Grumberg'in "JOB" isimli iki kişilik oyunu, Tanrı ve onun öbür dünyaya göç etmiş kulu Job arasında geçiyor. Tanrı ayakkabılarını boyamakta olan kulu Job'a diyor ki:

"Ben insanı, kendimin bir kopyesi olarak yarattım. İnsanı yaratırken onun hamuruna bu "umut" dediğiniz şeyi koymadım. Çünkü bende böyle bir şey yok. Nerden çıktı lan bu umut? Bunu kim uydurdu?"

ŞARKI SÖZÜ OLARAK “Ö Z G Ü R L Ü K”

Özgürlük de kauçuk kaplama kavramlardan biri. Herkes kafasına göre uygulayabiliyor. Bir eşcinsel için, eşcinsellik özgürlüğünün olmadığı yerde özgürlükten söz etmek olası mı?

Freud, Kafka, Marx kendilerine özgü biçimlerde söylediler bunu: özgürlük diye bir şey yok! Bu bir tuzak, bir aldatmaca, şarkılarda kulağa hoş gelen bir söz, güzel bir kafiye işte!

Bize sorulan sorulara “EVET” ya da “HAYIR” diyebilme seçkimizi özgürlük sanmamak gerek, hele hele bir de “HİÇ BİRİ” gibi üçüncü bir yanıt hakkımız varsa, kendimizi çok özgür sanma budalalığına düşebiliriz. Bu yalnızca soruları belirleyen tarafın yanıtı da belirlemek küstahlığını göstermemiş olmasıdır. Ayrıca üç yanıt arasında kıskıvrak sıkışmış bulunmaktayız, dördüncü bir yanıt olarak “DEVENİN NALI” deme hakkımız yoktur.

Herkesin özgürlüğü bir başkasınınkiyle sınırlıdır kavramı zaten kafadan sinir bozucu. Kimse yekdiğerine en ufak bir özgürlük koklatmaktan yana değil, herkesin keyfi birinci mevki! Benim herhangi bir özgürlüğüm başkasının gıcığına gittiğinde, öyle bir özgürlüğüm yok demektir. Üstelik bu, kendi özgürlüğünü size karşı kahramanca savunan başkasının özgürlük anlayışının esnekliğine de çok bağlı, göreceli bir durum. Örneğin bu tip:

“Hiç ırkçı değilimdir ve fakat nefret ederim Kürtlerden!” diyen bir özgürlük yanlısıysa, bir Kürt olarak

onun yanında ne özgürlüğünüz olabilir? Kürt olma özgürlüğünüz bile yok!

Özgürlük o tipin size karışamaması, sizin özgürlüğünüzün onun organının keyfine göre sınırlandırılmamasıdır.

“Çek ayağını ordan, özgürlüğüme basıyorsun!” uyarıcı cümlesi ne kadar sinir bozucu.

Özgürlüğümüz komşunun özgürlüğüyle dikenli telle sınırlandırıldığı zaman, söz konusu olan özgürlük değil, komşular arası haklar savaşımıdır.

“Oraya çamaşır asamazsın!” cümlesiyle başlayıp;

“Köpeğiniz niçin bizim bahçeye sıçıyor?” sorusuyla son bulan bir kavga ortamıdır bu.

Kimsenin herhangi bir özgürlüğü yoktur. Tek özgür olan, istediği yere sıçabilen o sayın köpektir.

RASTLAŞMALAR YASAKLANDI

Midyeci geçiyor, kokoreççi geçiyor, karidesci geçiyor, simitçi geçiyor, orospu ve pezevengi kol kola geçiyorlar, iki deli akıllı uslu geçiyorlarken güllabicileri peşlerinden deli gibi seğirtiyor, lağımcı geçiyor, asya pilavcı geçiyor, üç kaatçı üç kâğıdıyla geçiyor, tramvay geçiyor, trafiğe kapalı yolda tramvayın içinden polis arabası geçiyor, travestiler karşıdan karşıya geçiyor, vakit geçiyor, dilenci geçmiyor, Luvr apartmanının önünü mekân edinmiş orada duruyor, dilencinin önünden cep telefonları geçiyor, aracı geçiyor, tefeci, geçiyor, ayakçı geçiyor, tarakçı geçiyor, sarhoş geçiyor hırsız geçiyor, kaatil geçiyor, uğursuz uğurluymuş gibi geçiyor, eskici geçiyor, yeniler alıyor, kıçının güzelliğini gezdirmeye çıkarmış bir kadın geçerken herkesin içi geçiyor, rantiye geçiyor, sahlepçi geçiyor, mısırcı geçiyor, poğaçacı geçiyor, piyazcı geçiyor, eyvah zabıta geçiyor, rabıta geçiyor, dikkat aczmendi geçiyor ve fakat Beyoğlu'ndan hiç salyangozcu geçmiyor.

Çoktan geçti Beyoğlu'nda salyangoz satmaların zamanı. Daha önceleri de sıkı bir salyangoz satışı görülmüş değil ve fakat satılmasına kem bakılmaz imiş.

"Satarsa satsın, zaten kim yer lan bunu?" diye düşünülmüş. Satıcısıyla gırgır geçilmiş ve fakat satmasına kem bakılmamış. Satsa satsa kaç satar? Salyangozu kim mandallar? İlişmeyelim, varsın onun da bir piyasası bulunsun Beyoğlu'nda.

Ece Ayhan'ı ilk okuduğum zaman;

“Manyak bu herif!” diye düşünmüştüm, onu okumaktan manyakça bir zevk aldığımı hiç düşünmeden. Çok küçüktüm zaten, bütün manyaklıklarımı herkeste varolan doğal şeyler sanıyordum. Ne kadar manyak olduğumu ben çok geç anladım, iş işten geçmişti. İş işten geçtiğindeyse ben zaten müthiş bir Ece Ayhan hayranıydım.

Örneğin Beyoğlu’ndan hiç Ece Ayhan geçmiyor. Belki de geçiyordur yer yer ve zaman zaman;

“*İyi denen insanların ‘yakından’ ve özellikle ‘arkadan’, ‘alttan’ ve ‘içinden’ bakıldığında iyi insanlar olmadığı daha görülmeyecek mi?* (*)”

diye söylenerek, kuru kalabalığın içinde

“*Adam gibi, götü bütün bir adam arıyarak, aranarak* ”.(**)

Ben rastlamıyorum. Ece Ayhan’dan geçtim, ben artık Beyoğlu’nda hiç kimseye rastlamıyorum.

(*)/(**) ECE AYHAN / YAŞASIN KÖTÜLÜK VE DE ÖTESİ / Varlık - Haziran 97

GELECEK ZAMAN

Di'li geçmişten yılların bezginliğini sürükleyerek gelmiş ve ucundan zar zor yakalamışsanız şimdiki zamanı, ki yakalıyamamak, ya da yakaladıktan sonra uçurtma ipi gibi elinden kaçırmak da olası, biz yakaladığınızı varsayıyoruz, tek derdiniz olabilir sizin artık: gelecek zaman!

Gidin hemen kendinize mezar bakın, ucuz bir yerden aile kabristanı kapatın, demek istemiyorum. Gelecek zaman kavramınızı cenaze töreninizle sınırlamayın, orası zaten sizin tamamen di'li geçmiş konumuna erişiniz oluyor. Gelecek zaman, daha sek ve tranş limonlu bir deyişle, cenaze töreninize kadar önünüzde kalan süre ve bu süreyi değerlendireceğiniz güzergâh.

Yaşantınızın geri kalan cek'li cak'lı bölümünde ne yapmak gerekli? Bugüne dek bildiğinizi okudunuz ve di'li geçmişinizi yaşadınız. Bu yaşadıklarınızı bir düşünün. Bunlar artık geçti, sizin önünüzde yaşanacak bir artık değer kaldı. Kimin ne zaman öleceği, en azından kendisi tarafından bilinmediğine göre, önünüzdeki süreyi de bilmiyorsunuz. Nasıl değerlendirmeli bu artık değer günleri? Daha önce yaptıklarımızı yaparak mı? Bence hayır, bu bir değerlendirme olmaz, di'li geçmişinizin kanıksanmış bir tekrarı, biteviyeliğinin uzantısı ve bir anlamda gelecek zaman kavramsızlığı da olabilir. Bugüne dek yaşadığınız gibi sürdürmeyi düşünüyorsanız yaşantınızı, sizin için gelecek zaman yok demektir. Para bozdurucasına şimdiki zamanı di'li

geçmişe çevirerek gün tamamlıyorsunuz, bir şimdiki zaman müebbet mahkûmu olarak.

Yarın sabah yepyeni bir yaşantıya mı başlayalım diyeceksiniz. Deyin. Hatta başlayın.

Örneğin yarın sabah, her gün yapmaktan sinir olduğunuz şeyleri yapmayın. İşe gitmeyin. Gitmeyince, işin doğal stresi yanında, nasıl eve dönücem gibi bir stresi de ortadan kaldırmış bulunuyorsunuz. Yol parası denen masrafı sıfırlıyorsunuz. İşe gitmemenin sonucunda işten çıkarılmak söz konusu elbette, ancak bir gün gitmemeyi becerebilirseniz, öbür gün zaten kolay kolay gitmezsiniz o işe. Gitmediğiniz biricik gün, işe gitmenin saçmalığının bilincine ermişsinizdir. Bağımsızlığınızı ilan edebilirsiniz. Ancak aybaşında artık oradan maaş alamayacağınız gerçeğine de ufak ufak alıştırmanız gerekir kendinizi. Ama olsun, o maaşla yaşadığınız hayatı terk edip yeni bir hayata başlamıyor musunuz, bundan sonrası o maaşsız.

O maaşsız var olmanın hesaplarını yapmalısınız. Daha heyecanlı ve riskli olacak gelecek zamanınıza örneğin başka bir kentte başlayın. Bulunduğunuz kenti, tanıdıklarınızı, alışkanlıklarınızı orada bırakarak hızla terk edin. Binin bir otobüse başka bir kente gidin. Yeni insanlar tanıyın. Eskiden hiç yapmadığınız şeyler yapın.

Ben bu işleri hangi parayla yapıyorum gibisinden oyunbozanlık etmeyin, işe gitmeme kararını maaşı aldığınızın ertesi günü uygulamaya koyarsanız, cebinizde bir aylık bir sermaye var demektir. Hiç yaşamadığınız dört haftalık bir gelecek zaman. Evet ama o para bitince n’olucak, diye düşünüyorsanız, siz zaten işe gitmemeyi becerebilecek tip değilsiniz,

öğütlerime kulak asmayın, çünkü çok renkli gelecek zamanlar düşlemek için biraz serseri olmak gerekiyor.

EYLÜL DÜŞÜNCELERİ

Sevgili Alev Sezer'in ölümüyle başladı 97'nin eylül ayı. Ölüm düşündürücü aylardandır, bu sıfır dokuzuncu ay. Doğanın da ölümü eylül. Eylüllerde ölüyor, her mart yeniden doğuyor doğa. Kimler ölmemiş ki eylülde?

Turgeniyev, Kanuni Sultan Süleyman, Richard Strauss, Şinasi, Dante, Afred de Vigny, Şarlemayn, Ahmet Rasim, Virgilius, Yavuz Sultan Selim, Bela Bartok, Pasteur, Emile Zola, Dvorjak, Fahrenheit, Simenon, Ruhi Su, Zeki Müren eylülle bu dünyadan göç edenlerin bir bölümü… Diyelim ki en tanınmış ölüler. Tanınmayanlar çoğunluktadır.

Felaketsel açıdan da bol gollü geçiyor eylül.

1939 Eylülünde İngiltere ve Fransa, Almanya'ya savaş açıyor. Almanya Polonya'yı istila ediyor. 2.Dünya savaşı şenlikleri başlıyor. Sivastopol'un düşüşü, büyük Londra yangını, Japonya'ya giden Ertuğrul gemisinin batışı, 1563 İstanbul sel felaketi, Trablus savaşı, Patrona Halil isyanı, İran-Irak savaşı, 2.Abdülhamit'in doğumu eylülde olmuş felaketlerin kimileri.

Gel dikiz ki bu ayın en felaketsel yanı, okulların açılışı. Eylülün başında, ortasında ya da sonunda açılır okullar. Bu kendimi bildim bileli öyle. On sekiz yıl öğrencilik yaptım, hiç martta açılan okula rastlamadım.

Alev Sezer'i bizden ayıran ve Prenses Diana'nın paparazzilerden kaçarken trafik kazasında ölmesiyle başlayan 1997'nin eylül ayının ilk gününde ayrıca, Dağıstan'da halk polisle çatıştı, Tuzla'da sünnet düğününde ikram edilen tavuklu pilavdan yiyen 25 kişi

zehirlenerek hastanelik oldu, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesindeki bir düğünde pompalı tüfekle havaya açılan ateş sonucu bir kişi öldü, iki kişi yaralandı, Çanakkale ve Bodrum'da çıkan yangınlarda 23 hektar orman kül oldu, Muğla'nın Fethiye ilçesinde bir astsubay öldürüldü, eli yeşil bayraklı 200 kişilik bir grup ATV stüdyolarını basarak büyük hasar yaptı. Neyse eylülün biri bitti.

Tuzla'da sünnet düğününde ikram edilen tavuklu ve mutlaka sünnet çocuğunun pipisinden kesilen parçayı da içinde bulunduran pilavdan zehirlenenler hastaneden çıkamadan, ATV stüdyolarındaki eli yeşil bayraklı hasar tespit çalışmaları tamamlanamadan ayın biri bitti ikisi oldu. Olur olmaz da sanki ayın ikisini bekliyormuş gibi, zart diye Kazım Zorlu Boğaz köprüsünden, İbrahim Tali Kerman Haliç köprüsünden atlayarak intihar ettiler, Rıfat Karataş bir yazlık evin bahçesinde ölü bulundu. Ölü bulunma da garip bir şey. Bulunma ancak ölünce oluyor. Canlıyken bulunma diye bir durum yok, insan nerde bulunduğunu biliyor. Nerde bulunduğunu bilememe konumundaysan onu bunu Çankaya köşküne çağırıp:

"Ben nerdeyim?" diye sormak da mümkün. Eylülün ikisinden giderek sapıyor, paralı yola çıkıyor konu, dikkat gişeler, toll plaza… O gün ölenler yetmiyormuş gibi Ulubat gölünde balıklar ölüp karaya vurmasınlar mı? Vursunlar. Vurmuşlar artık, biz vurmasınlar desek ne fayda! Bir de ayrıca Zeytinburnu Belediye Başkanı Adil Emecan'ın 61 yaşındaki annesi Ayşe Emecan incir ağacından düşerek kaburgalarını kırdı. O yaştaki kadının iki eylül salı günü incir ağacında ne işi var? Canı incir istemiş de koskoca Zeytinburnu Belediye Başkanı Adil Emecan annesinin önüne incirleri bezememiş

midir? Kendisinin bezemesine gerek yok, bir itfaiye erine emreder;

“Oğlum şurdan anneme iki kilo incir alın!” der, olur biter. Bir itfaiye erinin yangın saatleri dışında başkanın annesine incir almaktan başka ne işi olabilir? Yangın olmadığı zaman çok ense iştir itfaiyecilik. Çanakkale ve Bodrum’da, eylülün birinde çıkan orman yangınları Zeytinburnu itfaiyesini ırgalamaz, zaten oradan oraya hortum yetişmez.

Başkanın annesine incir alınması için para verilmesine dahi gerek yoktur. Başkan vermek istese bile pazarcı başkandan incir parası alır mı, almaz, alamaz. Başkan ısrarla vermek istese bile alamaz, zabıtalardan alamıyorken başkandan incir parası almak ayıp olur.

Her ne karın virüsüyse, köprüden atlatıcı, incir ağacından düşürücü bir gün olarak dikkat çeker ve tarihe geçer sıfır dokuzuncu ayın sıfır ikinci günü, 3 Eylül Vietnam’da uçak düşmesiyle başlar. Uçak düşmesi, incir ağacından düşmeye benzemediği için anında 65 kişi ölür. Allahtan uçağın pilotu dikkatliymiş, kimsenin üstüne düşmediği için sadece uçaktakiler ölmüş, 65 kişinin üstüne düşse birden ölü sayısı 130’a çıkıcak! Aynı gün Afrika’nın doğusundaki Komor adalarından Anjouan’da ayrılıkçılar 40 Komor askerini öldürüp 100 askeri esir aldılar.

“Ya 100’ümüzü öldürüp sadece 40’ımızı esir alsalardı, 60’ımız şu an ölmüştü!” Diyerek sevindiler esir Komor askerleri. Hoş ölen 40 Komor askeri, onlar öldükten sonra diğer 100’ünün inek gibi teslim olacağını bilse, deli gibi çarpışmaz, kafadan teslim olurlardı.

Savaşlarda böyle saçmalıklar oluyor, çünkü savaşın özü saçma, adam adamı niye öldürüyor, o iki adam arasında değil ki o savaş! İnsanın basiretinin bağlandığı bir gün olarak bilinir zaten bu eylülün üçü.

Eylülün dördünde bestekâr Erdoğan Berker ölümsüzlüğe kavuşurken, Paris'te bir gaz sızıntısının yol açtığı patlamada bir kişi öldü, 53 kişi yaralandı, Ne gazıdır? Niye sızıyor? Niye sızmasın? Gaz dediğin cismin en sızıcı hali! O borunun, bir işçinin çok sıkı eklemediği, üstüpüsünü az koyduğu, ziftinin pekini pek iyi sürmediği ek yerinden sızar ve patlar elbette o gaz! Ona "doğal gaz" gibi isimler vererek bize şirin göstermeye uğraşmayın! Manitunun komünist gazını borulara hapsedip Sibirya'dan Cebelitarık'a pompalamanın ne âlemi var? Bir gün bütün bu gaz boruları patlayacak ve hiç doğal olmayan bir kestane durumla karşı karşıya kalacağız! Niye her yeri kazarak borular döşeyerek içinden oradan oraya gaz basılıyor? Gaz deyip geçmeyin. Osuruk da çok "doğal" bir gaz, ama osurma sanatını Salvador Dali gibi bilmiyorsan, beceremezsen, geberir gidersin. Paris'te 1 şehit 53 gazi ile atlatılan gazlı günde, İstanbul Ankara otoyolunda otobüs şoförü gaza basarak uykuya dalınca 30 kişi öldü, 44 kişi yaralandı, Bostancı'da bir ana-kız 13 bıçak darbesiyle vahşice öldürüldü, Beyoğlu Belediyesi Ulaşım ve Sinyalizasyon Koordinasyon Müdürlüğü binasında sinyalizasyon koordinasyonundaki bir aksaklıktan ötürü yangın çıktı. Yunanistan Türkiye'nin, Rumların Ruslardan satın aldığı S300 füzelerini vurmasının Yunanistan'a savaş ilanı anlamına geleceğini ilan etti. Kudüs'te bombalar patladı, patlar

tabii, sen kutsal toprak diye Kudüs'e o kadar bombayı yığarsan bomba ne yapsın, gene yapacağını yapmamış, toplam 8 kişi ölmüş, 165 kişi yaralanmış… Kudüs'te bomba patladı diye İsrail Güney Lübnan'a saldırdı, enflasyon yine tarihi rekor kırdı, Fenerbahçe Galatasaray'ı 3–1 yendi, eylülün dördünden beşine kavuştuk şükür…

5 Eylül'de ve Nobel Barış ödüllü Rahibe Teresa ölürken konuyla ilgisi olmayan Bayramiç Barajı'ndaki sazan balıkları da esrarengiz bir biçimde ölmeye başladı, Güney Lübnan'da 11 İsrail askeri öldü, Paraguay'da bir stadın tribünleri çöktü, 32 kişi öldü. Bulgaristan'ın Filibe bölgesindeki Sopot kasabasının polis karakolu soyuldu, polis soymaktan özgün bir zevk alan hırsızlar da var demek ki!

Eylül'ün altısı sabah 06.30'da Kumkapı'da beş katlı bir bina çökerken, Cezayir'de 80 sivil ve 70 dinci öldürüldü, Antalya Hayvanat Bahçesi'ndeki bir maymun, kafesine yiyecek uzatan 9 yaşındaki bir kızın parmağını koparıp yedi, GAP'taki pamuk tarlalarında görülen beyaz sinek pamuğu mahvetti, Kasımpaşa Hacıhüsrev'de üç evin yanmasına yol açan yangın sırasında, evlere aynı anda müdahale etmekte güçlük çeken itfaiye erleri ve polis, mahalle sakinlerince taşlandı, bütün bunlara çok dertlenen ünlü orkestra Şefi Georg Solti de aramızdan ayrıldı.

7 Eylül'de, önünde giden TIR'a çarpan motosiklet sürücüsü Cemal Cem Cantez (19) öldü. Motosikletle TIR'a çarpmak da her mevsimde akla gelebilecek bir kaza biçimi değil, tamamen bir eylül sendromu. Malezya'da uçak düştü, 10 kişi öldü, öldürücü hastalık

taşıyan sivrisinekler yüzünden New York dâhil, Amerika'nın pek çok eyaletinde alarm verildi. Verildi de ne oldu? Sivrisinekler sokmaktan vaz mı geçtiler? Yoo! Yazdan çıkmış, gözü dönmüş eylül sivrisineği alarm mandallar mı?

8 Eylül'de, Ölüdeniz'de yüzen iki kız kardeş bir sürat teknesi tarafından biçildi, Aydın'da bir gösteri uçağı düştü, Endonezyalı pilot öldü, yurdun değişik karayollarında oluşan kazalarda 37 kişi hayatını kaybetti, Cezayir'de aşırı dinciler 69 kişi daha katletti, Haiti'de içinde 800 yolcusuyla bir feribot battı. Feribot mu çok büyüktü? Yoksa gerektiğinden fazla yolcu mu alınmıştı? 800 yolcuyla birlikte kaptan ve mürettebat da batmadı mı? Onlar niye adamdan sayılmıyor?

9 Eylül'de, Van'ın Başkale ilçesinde lastiği patlayan otomobil karşı şeride geçip yolcu otobüsünün altına girince, ki bu şoförlük açısından başarılması güç ve tamamen biz Türklere özgü bir slalom giriş, Cengizhan İlçin, Besih İlçin, Haydar İlçin ve Gülsüm İlçin olay yerinde hayatlarını kaybettiler, Bingöl'ün Kiğı ilçesi yakınlarında şarampole devrilen askeri araçta Piyade Er Serhat Kuzu şehit oldu, Aydın'ın İncirliova ilçesi yakınlarında kamyonetle çarpışan resmi otomobilde Milli Eğitim Bakanlığı başmüfettişi Sıtkı Demiriş ağır yaralanırken, yurdun değişik yerlerindeki trafik kazalarında ayrıca ismi lazım değil 19 vatandaş öldü. Hiç trafiğe çıkılmaması gereken bir gün olduğu netlik kazanan eylülün dokuzu bu kazalarla son bulacak sanılırken, Zaman gazetesi yazarı Fehmi Koru, zart diye Fetullah Hoca'yı Nobel'e aday gösterdi, bunun üzerine adi dolar 170000 lirayı geçti.

10 Eylül'de tiyatro oyuncusu Aydın Tolon öldü, Maltepe'de dört trafik magandası kendilerine yol vermeyen kamyonun şoförünü kurşun yağmuruna tuttu. İnşaat mühendisi Oğuz Sarıoğlu Kadıköy'deki evinde bıçaklanarak öldürülmüş olarak bulundu, Tuzla'daki Teksan Tersanesi'nde MedTransport adlı geminin makine dairesinde kaynak yapılırken çıkan yangın güçlükle söndürülebildi, yurdun değişik yörelerinde trafik canavarı 23 kişinin daha canını aldı.

11 Eylül'de, kalp krizi geçiren polis memurunu otomobiliyle hastaneye yetiştirmek isteyen Mehmet Kurt, 2 kişiye çarptı, bu 2 kişi ve polis memuru öldüler… Mehmet Kurt'a hiç bir şey olmadı. Mehmet Kurt olaya el koymasa belki hiç kimse ölmeyecekti. Ayrıca yurtta meydana gelen değişik trafik kazalarında 22 kişi öldü, 10 kişi yaralandı, Cezayir'de radikal şeriatçı gruplar 9 kişiyi boğazlarını keserek katlettiler.

12 Eylül askeri darbesinin 17. yıldönümünde, Antalya Cumhuriyet İlkokulu 2. sınıf öğrencisi, dokuz yaşındaki Mehmet Çörten kendini okulun bahçesindeki basket potasına asarak intihar etti, Kocaeli'nde 7 yaşındaki Mehmet Erenoğlu zehirli ishalden öldü, Manisa Kırkağaç'ta tren altında kalan otomobildeki Mehmet Fatih Arınç hayatını kaybetti. İzmir'de başbakanın konvoyuna yol açmak isteyen başkomiser Adil Temizel öldü, Hizbullah'la çatışan İsrail, Lübnan mevzilerine helikopterle saldırdı, 7 asker ve 1 kadın öldü, İsveçli Abba müzik topluluğunun beyni Stikkan Anderson Stockholm'de kalp krizi sonucu hayatını kaybetti. Eski baba komünistlerden Doktor Nuran Akşit

trafik kazasında yaşamını yitirdi, Osmaniye'de 7 hektar orman yandı.

13 Eylül'de İstanbul'da 3 kişi intihar etti, Afganistan'da Taliban 70 kadın ve çocuğu öldürdü, Anamur'da sokakta bulduğu bombanın patlaması sonucu 7 yaşındaki Uğur Gül öldü. Denilebilir ki 13 Eylül sakin geçti.

14 Eylül'de, Adana'da Metin Şahin aşkını reddeden genç kızı karnından ve kalçasından bıçakladı. O pazar günü Metin Şahin'in aşkını açıklamaya bıçakla gelişi de dikkat çekici, sanki reddedileceğini biliyormuş gibi… Gaziosmanpaşa'da alkollü sürücü kaldırımdaki yayaları ezdi, Kartal'da freni patlayan kamyon kırmızı ışıkta duran araçlara çarptı, toplam 2 ölü, 4 yaralı, Bahçelievler'de İSKİ kanalizasyon çalışması sırasında bir işçi kepçenin çarpması sonucu öldü, Antep'te kuduz aşısı yapılan çocuk kudurarak öldü. Bir erkek tarafından ardarda terkedilen Semra Karaca ve Şerife Yılmaz, aynı gün İstanbul'da intihar ettiler. Her ikisi aynı erkek tarafından mı terkedildiler? O zaman ortada üçüncü bir kadın var demektir. Cezayir'de 7 kişi katledildi.

15 Eylül pazartesi okulların açılmasıyla başladı, Eşber Yağmurdereli 22,5 yıl hapse mahkum oldu, Cezayir'de 12 kişi boğazı kesilerek katledildi. Cezayir'de hala katledilecek adam kalması da çok ilginç! Denizli'nin Honaz Dağları'nda yapılan yamaç paraşütü yarışlarında paraşütü açılmayan Ukraynalı yarışçı Kuryshev, uçuruma düşerek yaşamını yitirdi. Denizli'nin Honaz Dağları'nda yamaç paraşütü yarışları düzenlemek de, yalnız eylülde gözümlenebilecek bir enayilik.

Eylül'ün 16'sında, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne lav silahlı saldırı yapıldı. İzmir'de bir çocuk kendisine küfreden üvey babasını öldürdü, Çin'de uyuşturucu satıcılığı ve fuhuş ile suçlanan 11 kişi idam edildi, sarhoş ve ehliyetsiz sürücü Süleyman Tatar Haliç Köprüsü üzerinde lastik değiştiren polise çarparak ağır yaraladı. Polis de aranıyor yani! Haliç köprüsü üstünde lastik değiştirmenin âlemi var mı, Süleyman hem ehliyetsiz hem sarhoşken?

Adnan Menderes'in idamının 36. yıldönümü 17 Eylül'de, ünlü Amerikalı komedyen Red Skelton öldü. Denizli'deki hava oyunlarında Türk paraşütçü Abdülkadir Köksal yere çakılarak öldü. Giderek gıcık olmaya başlıyorum Denizli'deki yamaç paraşütü takıntısına. Yamaç paraşütü neymiş? Levent Sanayi Mahallesi'nde bir berber çırağı, müşteriden fazla para alan ustasını bıçakladı. Çırağın da, ustasının fazla para alacağını önceden bilerek bıçağını bilemiş ve hazırlamış olması eylülün kararlı ve düzenli bir bıçaklama ayı olduğunu gösteriyor, çünkü İzmir Yamanlar'da, Hasan Ağar 10 yıllık karısını, yüzüne sandalye fırlattığı ve babasına küfrettiği için, 9 yaşındaki oğlunun önünde bıçaklıyarak öldürdü, bakın bıçak gene hazır!

18 Eylül, bir başka tiyatrocunun, sevgili Orhan Çağman'ın aramızdan ayrılışıyla başladı. Orhan Baba'yı da aldı götürdü eylül, Kahire'de bir alman turist otobüsüne "Allahüekber" diye bağıran dinciler yaylım ateş açtı, molotof kokteyli attı, 10 ölü 9 yaralı var, 13 yaşındaki Serap Yeğin Pendik'te, 26 yaşındaki Hindistan Karapıçâk Sefaköy'de intihar ettiler, Arnavutluk parlamentosunda çıkan bir kavgada muhalefet

milletvekili Azim Haydari vurularak öldürüldü. Öyle parlamentolar da var!

19. Eylül'de, % 165 alkollü şoför hız yapınca kullandığı TIR, TEM yolunda devrildi. Yola saçılan soba boruları nedeniyle trafik tam üç saat kilitlendi, perişan olan binlerce sürücü TEM yolunda "tut şunun ucunu döşeyelim ağbi" diyerek soba borularını topladılar. Nişantaş'ta inşaat işçisi Hasan Çakmak binanın yan tarafından geçen yüksek gerilim hattı tellerini elindeki demir çubukla ileri almak isteyince, elektriğe kapılıp yanarak inşaattan düştü, durumu ciddiyetini koruyor. Korur tabii, elektrik teli demir bir çubukla az ileri alınmaz ki Hasan! Süleyman Balçık kendisine saat soran iki gence, "Saatim yok" deyince, kimlikleri belirlenemeyen bu iki genç tarafından bıçaklandı. Bıçaklanır elbette, herkesin bıçağı alesta, mevsim bıçaklama mevsimi… Öyle kimliği belirlenemeyecek kişiler saat sorduğunda küstahça "Saatim yok" demeyeceksin. Varsayalım yok saatin, at kafadan be Süleyman!

20 Eylül'de Tunceli'nin Ovacık ilçesinde PKK ile askeri tim arasındaki çatışmada 1 astsubay, 2 uzman çavuş, 2 er şehit oldu. 4 PKK'lı öldürüldü, onlar şehit olmadı, ölmekle yetindiler. Yurdun değişik yerlerindeki trafik kazalarında 27 kişi öldü, 29 kişi de yaralandı. Letonya'da kan davası yüzünden bir patates tarlasındaki çatışmada 7 kişi öldü, bütün patatesler kan oldu.

21 Eylül pazar günü, Kocaeli'de lise öğrencisi Cihan Özsoy, şofben tüpünden sızan gazdan zehirlenerek öldü, Cezayir'de hafta sonu münasebetiyle yapılan katliamda 52 kişi yaşamını yitirdi, Tokat'ta bir düğünde

havaya ateş açanlara müdahale eden polislere silahla saldırıldı, 1 kişi öldü, 4 polis yaralandı. İzmir'de bir taksi şoförü iki müşterisi tarafından vuruldu, "Kıyamet geldi, ne duruyorsunuz?" diye bağırarak kendini 4. kattan atan 39 yaşındaki tarikat üyesi Burhan Dinçel, hastaneye kaldırılırken yolda öldü, Galatasaray Beşiktaş'a da yenildi.

22 Eylül'de, CIA 50.doğum gününü kutladı, yurdun değişik yerlerindeki trafik kazalarında 19 kişi öldü, 40 kişi yaralandı, Eyüp'te 15 yaşındaki Arzu Baba, yolda bulduğu el bombasının elinde patlaması sonucu can verdi, Cezayir'de 200 kişi katledildi. Çok kalabalık bir ülke demek ki bu Cezayir!

23 Eylül Çarşamba günü Samandıra'da bir künk fabrikasında çalışan Erol Yolal, elektriğin kesik olduğu bir sırada, şalteri kapatmadan harç makinasını temizlemek üzere makinenin içine girdi, birden elektrik gelince işçi parçalanarak feci şekilde can verdi. Adana'nın Karaisalı ilçesinde yıldırım isabet eden Mehmet Işıl olay yerinde öldü, İstanbul Beykoz'da Ali Cömer arkadaşı Reşat Korkmaz tarafından sırtından tabancayla vuruldu, ailesi "Ali her zaman, beni arkadaşım vuracaksa sırtımdan vursun derdi" dediler. Sri Lanka'da içine eroin doldurduğu prezervatifleri yutarak gümrükten geçmeye çalışan Muhammed Mansur Farus, midesindeki prezervatiflerden birinin patlaması sonucu, aşırı doz uyuşturucudan yaşamını yitirdi. Güvenmeyeceksin prezervatife, hele eylül ayında!

Eylülün 24'ünde akrep sokması sonucu hemen Şanlıurfa Devlet Hastanesine kaldırılan 3 yaşındaki

Fatma Güler, hastane veznesinin kapalı olması nedeniyle, 750 bin lira yatırılamadığı için öldü. Hastanenin veznesi niye kapalı? Veznedar nerede? O yoksa parayı alacak biri yok mu? Veznenin kapalı olmasını fırsat bilen Saddam Hüseyin kendisine suikast düzenlemekle suçladığı Tuğgeneral Fevzi Mahmud El Samaray, Tuğgeneral Faruk Falih El Ali, Albay Ali Ahmed El Samaray ve Albay Abdülvahab El Derviş'i idam ettirdi.

25 Eylül'de uzmanlar son 150 yılın en soğuk kışını geçireceğimizi bildirdiler, Kartal'da Kemalettin Aslan imam nikahlı eşi Ferdane Özçiftçi'nin başka bir erkekle çektirdiği sarmaş dolaş fotoğrafları bulunca, eşini bıçakla delik deşik ederek öldürdü. Onun da elde bıçak evin orasında burasında öyle fotoğraflar araması ne kadar garip!

26 Eylül'de, Maltepe'de İbrahim Baki sürekli içki içip kendisini ve eşini döven oğlu Hasan Mehmet Baki'yi (37) tabancayla vurdu ve oh oldu!

27 Eylül cumartesi günü, Bangladeş'te saatte 150 km hızla esen kasırgada 61 kişi öldü, 500 kişi yaralandı, 1000 kişi kayıp, kasırgaya denizde yakalanan 800 balıkçıdan haber alınamıyor. Malezya'nın Malaca kanalında iki gemi çarpıştı 29 denizci kayıp, Dünya Sağlık örgütü 98'in grip yılı olacağını açıkladı, Fatih Zeyrek'te sokakta oyun oynayan 10 yaşındaki Özcan Şahin nereden geldiği bilinmeyen bir kurşunla vuruldu. Fatih Zeyrek hiç öyle sokakta oynanacak bir yer değil ki! Bostancı'da barakasını onarmak için sandalla denizden kum taşıyan 27 yaşındaki Fazıl Gülay, sandalı deniz otobüsünün dalgaları yüzünden alabora olunca yüzme

bilmediği için boğularak öldü. Madem yüzme bilmiyorsun, niçin sandalla deniz aşırı onarımlar düşünüyorsun be Fazıl, daha eylül bitmeden?

28 Eylül pazar günü, ordumuz Kuzey Irak'ta Zap ve Kakurk'ta PKK ile şiddetli çatışmaya girdi, Endonezya'nın Celebes adasında meydana gelen depremde çok sayıda bina yıkıldı, 15 kişi öldü, 287 kişi yaralandı, Bitlis Tatvan arasında Rehva geçidindeki 6. Zırhlı Tugay Komutanlığı'na bağlı topçu taburu binasına yıldırım düştü, cephanelik havaya uçtu. İsrail'de genel grev başladı, Malatya'nın Darende ilçesi yakınlarında otobüs otomobille çarpıştı 6 kişi öldü, Avcılar'da önündeki tankere çarpan kamyon şoförü öldü, Trabzon Akçaabat'ta kan davası yüzünden Abidin Öztürk, Halit Çil'i altı kurşunla öldürdü, Tarsus'ta kocasından izin almadan çarşıya çıkan Güler Kıvrak yengesi tarafından bıçaklandı. Yengenin her şeyi planladığı, hatta Güler'i çarşıya çıkmak için zorladığı apaçık ortada.

Eylülün son pazartesisi, 29'unda, İran uçakları Irak'ı bombaladı, Hizbullah Güney Lübnan'a saldırdı, Cezayir'deki katliamda 19 köylü öldürüldü, Milli Piyango çekilişi yapıldı ve büyük ikramiye 100 milyar, gene dörde bölünerek çar çur oldu, Kağıthane Ferah Sürücü kursu direksiyon öğretmeni Ali İhsan Altun (27) hızlı girdiği virajı alamayarak su kanalına uçtu, Rusya'nın Perm kentinde 15 yaşındaki bir çocuk, bilgisayarda oyun oynamasına izin vermeyen arkadaşını, arkadaşının annesini ve üvey babasını öldürdü. Cinayetten hemen sonra da bilgisayarın başına oturmuştur fırlama.

Eylülün son günü, dolar 174200 TL'ye ulaşırken Zonguldak'ta işçileri maden ocağına götüren servis

otobüsü uçuruma yuvarlandı 10 işçi öldü, 47 işçi yaralandı. Keşmir'de Pakistan askerlerinin havan topu ateşi açması üzerine 16 sivil hindi öldü, 30 kişi yaralandı, bir Yunan askeri uçağı Ege denizine düştü, Ankara'da yayın yapan Ezgim Radyo spikeri Gülhan Birsöz (26) radyonun sahibi Mustafa Barıştan (20) tarafından pompalı av tüfeğiyle sırtından yaralandı. Herhalde söylediği bir lafa gıcık oldu spikerin, yaşı da müsait bu işlere Mustafa'nın. Basın Konseyi ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti yaptığı değerlendirmede, Eylül ayında 3 gazetecinin tutuklandığını, 11 gazetecini gözaltına alındığını, bir gazete kapatıldığını, bir dergi ve iki gazetenin toplatıldığını, 3 gazete ve 1 dergi bürosunun da polis baskınına uğradığını ve Derince FM radyosu haber spikeri Ayşe Sağlam'ın da öldürüldüğünü açıkladı.

Neyse bitti eylül ayı. Ekim sakin mi geçecek sanıyorsunuz?

SOLUCAN SOLUCANI SEVMİYOR

Bizler tarafından ne olduğu anlaşılmasın, kendisine hak ettiğinden fazla önem verilsin diye, bilimselce “*Pesiudocerus bifircus*” kafa bulandırıcı ismiyle anılan, bildiğimiz solucanlar arasında çükü olmayan yok. Tepeden kuyruğa kaprisli kadın solucanlar yok yani ve fakat solucanların seks hayatı var.

“Ne yani birbirlerini mi yapıyorlar?” diyeceksiniz. Deyin. Yanlış bir şey söylemiş olmadınız. Solucan hem erkek, hem de kadın. Çükü olması hamile kalmasına engel olmuyor, kendisine hamilelik sağlayıcı, göbeğinin altı çukur eminem bir durumu, da var hayvanın.

Gel dikiz ki solucanlar arasında önemli olan erkeklik. Hiç bir solucan becerilmek istemezken, ilk gördüğü solucanı becermek istiyor.

“ibne miyiz biz ağbi!” delikanlı tavrı yaygın solucanlar arasında. Ayrıca;

“Hamal mıyım ben ağbicim? Niye yavru taşıyacağım karnımda? Hamile solucan karnı, bir saatte on santim yol alamaz…” diye bir egoist düşüncesi var. Hamile kalmayarak bir başka solucanı hamile bırakmak gibi hayvanca bir yaklaşımı var solucanın seks konusuna.

İki solucan karşılaştıklarında, iki solucan çıktı meydane, her ikisi birbirinden merdane, bir durumla karşı karşıyayız. Dur bakalım, hangisi öbürünü becerecek? Solucanların seks hayatı bir tür güreş ya da dövüş. Kim kimi alt ederse beceriyor. Üstelik becerilen bundan bir zevk almadığı gibi o esnada çok fena sinir oluyor:

“Vay hayvan vay, bak işte beni beceriyor eşşolu solucan” diye delleniyor, sürüngenler prezervatif, spiral ya da doğum kontrol hapı kullanmadıkları için hamile kaldığından emin, kahroluyor ama ırz düşmanı solucana fazla zevk vermemek için dişini sıkıp debelenmiyor, öyle duruyor:

“Bir gün mutlaka ben de onu beceririm!” diye kan davamsı bir umudu geliştiriyor solucan beyninde. Solucanların dağ ve orman yasalı dünyasında bir solucan bir başka solucana rastladığında:

“Vay n’aber solucan kardeş? Nerden gelir, nereye gidersin? Sürünmeler nasıl gidiyor?” gibi bir muhabbet olmuyor. Tam tersine kısa bir sessizlik oluyor. Ortada, bir fuhuş olacağı kesin. Becerdin becerdin, yoksa becerileceksin. Bir solucanın bir solucana rastlaması hiç iyi bir şey değil yani. Bu yüzden bir solucan bir başkasıyla burun buruna geldiğinde, düşman görmüş gibi:

“Eyvah, bir solucan!” diye canını burnundan soluyarak, ki bu yüzden adı “solu-can” dır, ırzını kollamak için yek diğerinin ırzına geçme çabasına koyuluyor.

Solucan fuhuşu uzmanlarına göre, altı girişimden ancak biri başarıya ulaşıyormuş. Yani ırzını kollamak isteyen solucanın altıda beş şansı var. Ama aynı solucanın gün boyu altı ayrı solucana rastladığını düşünün. Beşinden kurtulsa, altıncı becerecek. Her gün bir solucana rastlasa, altıncı gün kesin becerilecek. Üç günde bir solucana rastlasa, en geç on sekiz gün içinde işi bitik. Hiç solucana rastlanmayan bir solucan dünyası yok.

Varoluşun zor ve stresli bir biçimi. Hamile kalmamaya uğraşan tüm solucanlar gün geliyor hamile kalıyorlar. Becerilirken aynı anda öbürünü becerebilen beraberlik ruhlu, sahaya tek puan için çıkan solucanlar da var. Galiba en kazançlı onlar. En azından içlerinde ukde kalmıyor. Çünkü ortada aşk yok, solucan solucanı sevmiyor.

ŞİMDİ DONDURMA ZAMANI

“*Büyük bir yıkım, bir büyük umutsuzluk olarak anımsıyorum o korkunç avlunun sefil deliğini, o iç karartıcı iki basket potasını ve orayı çevreleyen üstü iki metre yüksekliğinde tel kafesli kocaman duvarı. Bu duvarın ardından, atlı arabaların çıngırakları, otomobillerin klaksonları, ellerinde dondurmalarıyla özgürce gezen insanların bağrışmaları, birbirlerine seslenişleri duyulurdu*.”

diyor Fellini “Bir Film Yapmak” isimli kitabında.

Sözünü ettiği yer, sinemacı olacağını aklının ucundan geçirememiş ailesinin onu gönderdiği Rimini’deki papaz okulunun zindanımsı avlusu.

Aslında, izinsiz çıkılamayan duvarın öte tarafında olağandışı bir şey olduğu yok, arabalar ve insanlar geçiyor, belki arada dondurma yiyen de var, belki de yok, duvarın ötesini görmüyor ki Fellini, onun canı dondurma istiyormuş besbelli. Avlunun dışında, duvarın ötesinde gündelik hayat sürüp gidiyor yani… İnsan bu gündelik hayattan koparılıp, olağan şeyler ona yasaklanınca, birdenbire usasığmaz bir önem kazanıyor, elin cebinde, bir sigara tüttürerek Fındıklı’dan Kabataş’a yürümek.

Haybeden hapse giren yazar Ragıp Duran’ın fotoğrafı var gazetelerde, böyle bir mahpushane avlusunda, bu fotoğraf düşündürdü bana bunları.

Fırlama çocuk Fellini birden papazın yolunu çevirip:

“Papaz efendi papaz efendi, bilmem dikkatinizi çekiyor mu ama dışarda çok fena günah biçimde

dondurma yalayan var!”

diyorken, sevgili Ragıp:

“Üstüne çalıştığım iki kitabım var, içerde onları yazacağım, siz dışarda dondurmalar yalarken!”

diyor.

Ragıp Duran’ın hapse atılması muhteşem bir ayıp. Bu ayıbın bu dondurma mevsimi bu devlete her gün hatırlatılması gerekiyor.

GENÇLİĞİM EYVAH

Gençlik tam hangi yaşlar? Çocukluk nerede bitiyor? Tam bitmiyor mu yoksa? Kimi tiplerde derinden süregiderek onların hiç beklenmedik abuk davranışlar sergilemesine yol açıyor. Dışardan baktığımızda da bu davranışlar bizi şaşırtıyor; “Şuna bak yahu, koskoca herif, çocuk gibi!” diye onun adına hayıflanıyoruz bile.

Rüştümüzü kanıtlayıp, reşit olunca mı başlıyor gençlik? 18 yaş neyin başlangıcı? Bir şeyin başlangıcı mı bakalım? On sekiz yaşında hiç bir şeye başlanmıyor, henüz başlamamışsanız içkiye, sigaraya başlayabilirsiniz, o sıralar lise bitiyor, üniversite hengamesi başlıyor, birbirini kovalıyor sınavlar. Çalışkan, her yıl tıkır tıkır sınıfını geçen, öğrenciliği ruhuna sindirmiş, milli eğitime kayıtsız şartsız teslim olmuş düzenli öğrenci tipinden söz ediyorum. Eğer ikmalsever, sınıfta çakmaya alışkın, her sınıfın hakkını vererek, ikişer yıl okuyan baba öğrenci tiplerdenseniz, liseden çıkışınız 23 ya da 24 yaşınıza rastlayabilir, 24 yaşı bitirip liseyi tüketemeyen var.

24 yaşında üniversite bitirip, sınıf arkadaşıyla evlenen var. Onlar erken yaşlananlar grubunu oluştururlar, gençlikleri çok kısa sürmüştür.

İki üniversite terk edip, bir üçüncü de karar kılan, 40 yaşında üniversite diploması alan, 42’sinde askere giden baba tiplerse gençliğini sündürenler takımını oluşturur. Çünkü bir anlamda, çekersen bir ucundan az biraz sündürülebilir narin bir şeydir gençlik.

Gençlik biraz başkaldırı, biraz kural tanımazcılık, müthiş bir özgürlük ve her koşula göğüs gerebilirlik, biraz da hayatla dalga geçme biçiminde tanımlanırsa, bu yaşam felsefesini koruyabildiğiniz sürece, gençliğinizi yaşıyorsunuz demektir. Kimi organlarınız size garip şakalar yaparak, ikide bir sizi hastanelik etse de, kimi hücreleriniz intihar girişimlerinde bulunsa da, ilerleyen yıllarda kimi hastalıklarla arkadaş olsanız da, başkaldırmayı unutmamışsanız, size sunulan her kuralı kafadan kabullenmiyor, beyninize sunulan bir brifing olarak algılayıp beyninizde konuyu hücreler arası bir tartışma düzlemine yayabiliyorsanız, özgürlüğünüzü genel anlamda sonuna dek inatla savunuyorsanız, her koşula göğüs gerebilmeyi gözünüz kesiyorsa, hayatla dalga geçme huyunuz kurumamışsa, gençliğinizi sündüre sündüre sürdürüyorsunuz demektir.

Örneğin Altan Erbulak öldüğü gün böyle bir gençti.

JEAN GENET VE HIRSIZ HAKLARI

Bir sürü faks geliyor her gün. Gündüz bunlarla ilgilenilemiyor, çünkü faks çeken beyler kadar boş vaktimiz yok, matine suare oynuyoruz, ayıptır yapması provalar yapıyoruz, gece perde kapanıp evinize dönerken, eğer arabayı siz kullanmıyorsanız, yol boyu göz atabiliyorsunuz bu fakslara.

Böyle bir cuma gecesi, taksiyle tiyatrodan eve dönüyorum. Bir bekâr gececi şoför ve çenesi düşük, anlatmasa sanki çalışmayacak araba. Pis de bir koku var arabanın içinde, önce şoför osurdu düşüncesine kapılıyorsunuz, ilerleyen söyleşi içinde arabanın tüplü olduğu anlaşılıyor. Durum daha da sinir bozucu. Her an infilak edebilir bir taksiyle ilerlemekteyiz bir İstanbul gece yarısında.

Konuya fazla takmamaya uğraşarak, kendimi günün fakslarına veriyorum. Birinci faks, tiyatroda cep telefonları çaldığında tepki gösterdiğim için cep telefonu kullanmayan, geçenlerde bir kırmızı ışıkta cep telefonum çalınınca ve olaylar medyaya yansıyınca, benim cep telefonum olmasına çok içerleyen, kendisini aldatılmış hisseden Ali isimli beyden geliyor, beni şiddetle protesto ediyor ve en kısa zamanda konu ile ilgili açıklamamı bekliyor. En kısa zamandan kastı nedir? Benim hayatta Ali kardeşimin sayın faksına yanıt vermekten başka işlerim var mıdır? Günde bu ve fotokopisi kaç faks almaktayım? Hepsine yanıt vermeye kalksam, benim yapmam gereken işleri kim yapacak? Faksı kim icad etti? Bu cep telefonundan da tehlikeli bir

şey. Siz uyurken de gelebiliyor. Gene de Ali kardeşime, cep telefonunun kötü bir şey olmadığını, bilimin vardığı noktada insanlara sunduğu nimetlerden elbette yararlanmamız gerektiğini, sadece cep telefonlarının tiyatrolarda ve uçaklarda kapatılması gerektiğini, bu yüzden üstünde açmaya ve kapamaya yarayan düğmeler bulunduğunu belirten bir yanıt yazmayı düşünüyorken, taksi bir kırmızı ışıkta duruyor.

“Evli misiniz ağbi?” şoför.

“Evet.”

“Çoluk çocuk var mı?”

“Var.”

“Ben bekârım ağbi.”

“Olabilir.”

“Otuz bir yaşımdayım.

“Bana ne!”

Sanki ben “bana ne!” dememişim gibi sürdürüyor şoför konuşmayı.

“Kısmet! Olmadı işte.”

Işık yeşile dönüyor. Kökleyerek nedense yan şeritteki taksinin önüne geçmeyi görev sayan şoför susuyor, ben de bir sonraki faksa geçiyorum. İnsan Hakları Derneği’nden geliyor ve yukardaki hırsızlık olayıyla ilgili olarak yakalanan Dolapdereli Yıldıray isimli esmer çocuğa “esmer vatandaş” dememden ötürü beni kınıyor, ırkçılıkla suçluyor, televizyonda çalınan şeylerimi bir kenara itip, “ Bu toplumun bir yarasıdır, Yıldıray’lar n’olacak?” diyerek konuya insanca yaklaşımımı anüsünden anlayarak, “Bunlardan çok var, bunlar n’olacak, fırında mı yakalım, sabun mu yapalım?” biçiminde naftalinli bir sendrom olarak algılayan bir

tavırla, insanların rengi, etnik kökeni biçiminde laba luba edebiyatıyla son buluyor. “Kasımpaşalı esmer vatandaşlar” deyimi ustam Haldun Taner tarafından da kullanılmıştır. Haldun Taner ırkçı mıydı?

Irkçı olmadığım, insan hakları konusunda ne düşündüğüm herkes tarafından biliniyor. Söz konusu dernek tarafından da bilinmek zorunda.

Derneğin bilmediği bir konu, soyulmam konusuyla değişik emniyet müdürlüklerinde gözaltına alınan bir sürü çocuğun eziyet görmemeleri ve bir an önce serbest bırakılmaları için iki gün iki gece, işimi gücümü bırakıp, aralıksız olarak mesai verdiğim ve suçlu Yıldıray Çokçalışkan’ın kılına dokunulmaması için gösterdiğim özel ihtimam. Bu polisiye olay sırasında hiç kimsenin burnu kanamamıştır.

İnsan Hakları Derneği’nin bildirisinde değinilen bir konu da CMUK yasasıyla sanıktan yana kimi haklar getirilmesini eleştirmem. Sanığın hakları olmasına karşı değilim. İnsan Hakları Derneği’nin hırsız insanın haklarının savunması derdine düşerken, benim insan olarak çantamda paramı, bilgisayarımı, defterimi, şiirlerimi taşıma hakkım olduğunu unutması sinir bozucu. Dolapdereli çocukların dramı ve ne olacakları konusu apayrı bir konu, ben de buna herkes kadar üzülüyorum, ancak bunun çözümü onların bizi soymaları değil ki! Ben oyunlarımı zaman zaman birinin yararına oynuyorum, Dolapdereli esmer çocuklar gelseler bana;

“Ağbi biz bu akşam barbut atmak istiyoruz hiç paramız yok, bize bir sipali kıyağı yapılabilir mi?”

deseler, ben 13:00 FERHANGİ ŞEYLER'i onlar için oynayabilirim, kimler için oynamadım ki?

Sanki orospu çocuğu, hırsız, ibne Jean Genet tarafından yapılmış hırsızseven şu CMUK yasası. Yolda giderken birisi çantanızı kapıp kaçtı mı, ya da bir kırmızı ışıkta arabanızın kapısını açıp, cep telefonunuzu, çantanızı çalınca, yasa size diyor ki;

"Sıkı tutsaydın çantanı! Arabanın kapısını kilitleseydin. Cep telefonunu cebine koysaydın, cebin ağzına ucu kilitli fermuar yapsaydın."

Tamam peki, biz bunları yapmadık, bu bir gaflet hatta delalet, varsayalım kendi kendimize bir hıyanet, çalanın hiç mi suçu yok be kardeşim?

"Yok! Çalan çalar. O çalıcı, onun işi o!"

Tam, bir Jean Genet üslubuyla hırsızlığa davet ve teşvik ediyor insanı bu CMUK yasası. Çantam çalındı diye polise başvurunca da, çantayı çalan çocuk sarışın değil diye ben ırkçı oluyorum. Aferim İnsan Hakları Derneği, helal olsun size bu defne yapraklı yollar!

Demek ki İnsan Hakları Derneği'ni de ciddiye almamak gerekiyor. Peki ama, biz kimi ciddiye alacağız bu ülkede?

Türkiye'de solun, sosyalizmin, hatta hümanizmin başına gelen bütün felaketler, bu düşünceleri savunan kesim içindeki kot kafalardan gelmiştir. Dinle sınırlı değildir yobazlık. Eceli gelen komünist gidip Berlin duvarına işiyor.

Bu faksı da dürerek, İzmirli bir avukatın zenci hırsıza zulmeden beyaz Amerikalı Ferhan Şensoy'un insafsızlığını konu eden faksına geçiyorum. Beni Dolapdereli esmer vatandaşlara zulmeden bir beyaz

Amerikalıya benzetiyor. Daha da ıkınsa, bu ülkenin o esmer vatandaşlara ait olduğunu, biz beyazların çok uzak ülkelerden deniz yoluyla Kasımpaşa'ya ulaşıp buraları işgal ettiğimizi de yumurtlayacak. Bu adam Hukuk Fakültesini bitirmiş. Demek ki Hukuk Fakültesini bitirmenin de ciddiye alınacak bir konumu kalmamış.

Şoför gene gereksiz muhabbet açıyor.

"Bi karı bulsam evlenicem ağbi."

"Evlenirsin, daha gençsin. Ben senin yaşında evli değildim."

"Biz bulamıyoruz işte ağbi… İstanbul karı kaynıyor, bir tek ben bulamıyorum."

"İnsan Hakları Derneği'ne başvur. İstanbul'da herkes karı bulup becerirken senin bulamaman insan hakları evrensel beyannamesine de aykırı… Ben sana faks numaralarını veriiim, yarın hemen ara, insan Hakları Derneği sana karı bulmak zorunda! Esmerim dersen torpil de yaparlar!"

AÇMA PARANTEZ

Her şey doğallığını yitirmiş durumda. İlişkiler kuralları türetmiş, her şeyin kuralı koyulmuş, koya koya bıkılmayan, her gün bir yenisi koyulan bu kurallar da yasallığı peydahlamış. Yasal olarak suç olduğunu bilmediğin bir davranışta bulunsan bile, yasayı bilmemekle paçayı kurtaramıyorsun;

“Pardon hakim bey, bisikletle damda gezmenin kamu vicdanını rencide ettiğini bilmiyordum!” demekle hakim sizi bağışlamaz. Bağışlayamaz, önünde bilmemkaç sayılı yasanın c bendi ve konuyla ilgili tehvidi içtihat kararları bulunmaktadır.

Böyle bir düzen kurulmuş. Düzen ne peki? Bu kuralların dengesi, bir tür kural canbazlığı. Düzen bizi “Böyle bir düzen olmazsa olmaz!”a inandırmıştır, düzen olmaması düzensizlik demektir ki, o konumda, manitu korusun, kimin başına ne geleceğini kimse bilemez. Buradan da, düzenin kimin başına ne geleceğinden haberdar olmaktan hoşnut ve huzurlu bir konum olduğu sonucuna kaydırakla kayılabilir.

Düzen bizi üretici olma sevdalarına sürükler. Var olmak için, bir işimiz olması, çalışmamız, bir şeyler üretmemiz gerekmektedir. Bunun karşılığında para kazanılır, daha çok çalışan daha çok kazanır, o para çar çur edilerek var olma sürdürülür.

Açma parantez Varoluşçuluk!

Düzen bizi ev sahibi, mal sahibi ve daha çok mülk sahibi olmaya dürtükler. Saygıdeğer ustam Vedat Günyol bu dürtüklenmeye karşı uzun yıllar nasıl

direndiğini güler yüzlü ciddiyetiyle anlatıyor ve: “*Ne denli yanlış bir tutumda olduğumu ancak çok sonra anlayacaktım.*” diyor. (*)

Düzen bizi ev sahibi olmaya zorluyor. Yoksa kiracılık hiç de fena değildir, hele mobilyalı ev tutarsan, taşınman an meselesi. Gel dikiz ki sürekli kira ödedikçe insan kendini keriz buluyor. Ödemeyenler var, ödememekle kalmayıp bir sürü evin sahibi ya da sahibesi olarak, aybaşında demet demet dalından kira derleyen var.

“Mülkiyet nedir? Hırsızlık işte!” demiş, anarşizmin babası olarak kabullenilen Proudhon.

Açma parantez Proudhon! 1809’la 1865 arasında yaşadığından kime ne?

Mülkiyetin olmadığı yer var mı? Varmış bir zamanlar. Kanada’nın kuzey batısında yaşayan Kızılderili kabileleri arasında düzen şöyle kuruluymuş. Bir kabile reisi başka kabile reislerini davet eder, onları yedirir, içirir, sürekli hediyelere boğar, bunu yaparken kahkahalar atar, konuklarıyla alay eder ve sonunda hiçbir şeysiz kalırmış. Ardından başka bir kabile reisinin davetine gider, belini doğrulturmuş. Herkes sırayla iflas ediyor ve buna çok gülünüyormuş.

Artık o Kızılderililer yoklar. Bana bu geleneği anlatan sonuncularından birini, Montreal’de bir barda bira içip, biraların çok pahalılığından şikâyet ederken gördüm, yirmi beş yıl önce. Bu geleneği çok sevmiş, o gün ona beş para ödetmemiştim, zaten pek parası yoktu, birayı pahalı bulma nedeni oydu, yeterince içemeyecekti, bugün ev sahibi kabile reisi benim, diyerek cebimdeki bütün parayı o akşam birlikte içtiğimiz biralara vermiştim. Param bitince de çok gülerek çıkmıştık

bardan. Ayrılırken, devrisi gün aynı barda buluşmamızı önerdi:

“Yarın ev sahibi kabile reisi benim!” dedi. Devrisi gün o bara gittiğimde, benden önce gelmiş birasını söylemişti bile. Beni görünce sırıtatak cebindeki dolarları çıkarıp gösterdi.

“Nerden buldun bu parayı?”

“Kürkümü sattım!” diye otuz iki diş güldü, o günün ev sahibi kabile reisi.

Bütün gün içtik onun kürkünün parasıyla. Montreal’e lapa lapa kar yağıyordu.

Açma parantez, Amerikalıların Kızılderili soykırımı!

(*) VEDAT GÜNYOL / BENİM AZİZ NESİN’İM / Varlık-Haziran 98

MÜTERCİM RÜŞTÜ ÇETESİ

Osmanlı Murat'larının sonuncusu, tahta kıçını tam koyamadan kalkanı, 5.Murat 28 Ağustos 1876 cuma günü son kez selamlığa çıkmış. Devrisi cuma artık padişah olmayacağını, ne millet ne de kendisi biliyormuş. Saraya dönünce her nedense ota boka sinirlenen padişah sabaha kadar uyumamış. O 28 Ağustos 1876 cumayı cumartesiye lehimleyen gece uyumayarak ne yaptığına dair en ufak bir ipucu yok. Bütün tarihçiler o gece uyumadığını ve şafak vakti bahçeye fırlayarak kayık havuzuna atlamak istediğini, peşinden deli gibi koşan saray hademelerinin kendisini tutarak, zar zor ikna ederek, içeri aldıklarını yazıyor. Kimi tarihçiler kendisinin ayyaş olduğunu ve sık sık böyle zirzopluklar yaptığını belirtiyorlarsa da, 5.Murat'ı sinirlendiren, bütün gece uyumayıp cinnet halinde kayık havuzuna atlamak istemesine sebep olan şey bilinmiyor. O cuma selamlığında sinir bozucu bir şey mi olmuştur? Yoksa bir kaç cumadır süregelen, padişahı paranoyak kılan kıl tüy bir olay mı vardır? Murat'a overdose bir şey mi içirilmiştir? Tarihçiler bunu söylemiyor.

Sultan Murat kayık havuzuna doğru koşarken, olayı dikkatle pencereden izleyen diğer bir saltanat üyesi, 5.Murat tahttan iner inmez bu yumuşak makama kıçını koyacak olan kardeşi Şehzade Veliahd Abdülhamit durumu ilgiyle gözledikten sonra, koşarak olayı sadrazam Mütercim Rüştü Paşa'ya bildirmiş. Tarihçiler bunu somut olarak söylüyor.

Demek ki, 5. Murat'ın hiç uyumadığı o 25 Ağustos 1876 cuma gecesi Abdülhamit de uyumuyor ki şafak vakti ağabeyi Murat'ın aniden saraydan fırlayıp kayık havuzuna atlamak istediği ve hademelerce engellenip saraya geri sokulduğu o çok kısa anı görüyor, ilgiyle izliyor ve koşarak durumu sadrazama bildiriyor. Bundan o şafak vakti sadrazam Mütercim Rüştü Paşa'nın da uyumadığı anlaşılıyor. Belki de mütercim bir sadrazam olarak sabaha kadar bir şey tercüme ediyordu diye düşünülebilir.

Ancak bu tercüme işleri uzmanı Rüştü Paşa'nın Abdülaziz'i tahttan indirip Murat'ı tahta çıkarma operasyonunda da başrol oynadığını göz ardı etmeyen daha polisiye bir mantıkla düşünüldüğünde, Abdülhamit ve Rüştü Paşa'nın olayı gözleri saatte beklediği ve 5.Murat cinnet geçirir geçirmez, Abdül'ün koşarak Rüştü'nün yanına gidip:

"Tamam Rüştü, çak!" diyerek sağ ellerini birbirine çarpıp şaklattıkları da hayal edilebilir.

Tarih yazmıyor ama o sırada Abdülhamit'in Murat'ın yerine tahta çıkmasını çok, isteyen enişte si Damat Mahmut Celaleddin Paşa ve serasker vekili Redif Paşa'nın da oralarda bir yerlerde sonucu bekleyip, mutlu haberi kutladıkları kesindir. Sanırım o gece sarayda hiç kimse uyumuyor.

Sonunda vükela meclisi, Avusturya'dan gelen uzmanların, padişahın ancak Viyana'da bir klinikte tedavi edilebileceğini belirten raporunu da göz önünde bulundurarak, 31 Ağustos 1876 perşembe günü 5. Murat'ın tahttan indirilip yerine Abdülmakyavel'in geçirilmesine karar vermiş. Tarihte yazılmamış olan bir

de şu var. Acaba bu olaydan sonra Abdülmakyavel ağabeyi Murat'a:

"Ağbicim n'oldu? Hayrola? Bir şeye mi sinirlendin? Niçin kendini havuza atmak istiyorsun?" gibi şeyler sormuş mudur?

Bence sormamıştır, çünkü Abdülmakyavel olayları biliyordu. Belki de Murat'ın kayık havuzuna atlayıp boğulması planlanmıştı, gel dikiz ki keriz hademeler olaya el koyarak planı bozdular, durup dururken taa Avusturya'dan uzmanlar heyeti getirtilip raporlar yazdırıldı da Murat tahttan indirilebildi.

İnsanın aklına takılan bir başka pis soru da, Avusturyalı uzmanlar heyeti nasıl olup da, ne gibi bir vasıtayla, 1876'da dört gün içinde Viyana'dan İstanbul'a gelip, Murat'ı muayene edip, deli raporunu veriyor. Ben 197l'de, yani olaydan 95 yıl sonra, İstanbul'dan Viyana'ya trenle 2,5 günde gittim. Acaba Avusturya heyeti de çok daha önce getirtilmiş ve raporunu yazmış mıydı? Üstelik padişahlığı sadece 93 gün süren bahtsız Sultan Murat Viyana'ya tedaviye gönderileceğine, Çırağan Sarayı'na kapatılmış ve rivayet olunur ki Çırağan Kempinski'nin Casino'sunda yıllarca blackjack oynayıp, hep kaybetmiş.

Osmanlı tarihi veliaht kardeşler arasında:

"İn oradan ben oturucam!" didişmeleriyle doludur. Ayrıca buna kendileri de karar vermiyorlar.

"Abdül gitsin, Murat gelsin, Murat uymadı, Abdülmakyavel gelsin!" biçiminde olayları belirleyen, deneme yanılma yöntemini düstur edinmiş Mütercim Rüştü ve çetesi var, Mithat Paşa da çetenin iyi niyetli taşeronu.

Neyse demokrasiye kavuştuk da bu pisliklerden kurtulduk!

ÖKÜZ ALTI ARAŞTIRMALARI

97 yılının bitmesine 5 gün kala, bir faks aldım. “Sayın” yerine “Sevgili” sıfatıyla başlayan, ilk paragrafı övgüyle dolu, ikinci paragrafta konuya giren çok kibar bir mektup. Gönderici beyefendi, geçenlerde gazetelerde “Felek Bir Gün Salakken” isimli oyunumun ilanını gördüğünü ve ilkin okuduğuna inanamadığını söylüyor, bu şaşkınlığını şöyle açıklıyor:

“Okuduğuma inanmak istememin sebebi sizin kutsal değerlerimize karşı böyle bir hitapta bulunmayacağınıza eminliğimden ileri gelmekteydi…”

Bu kez bana geldi okuduğuma inanamama sırası, yeniden okudum beni çok sevdiği için küçük bir hatırlatma da bulunduğunu belirterek biten bu faksı. Bir fırsatta yanıtlarım diye, masamın kalabalık olmayan bir köşesine koydum. Üç gün sonra yeni bir faks geldi, gönderen başka bir beyefendi, konu aynı. İkinci faks da tıpkı birincisi gibi “Sevgili” sıfatıyla başlıyor, birincisiyle aynı kibarlık içinde beni överek konuya giriyor, o da tıpkı öbür beyefendi gibi “geçenlerde” gazetede oyunun ilanını gördüğünü söylüyor. Hangi günse o “geçenler” herhalde o gün gazetedeki ilanımız daha göze batar bir yerde çıkmış olmalı… Ve bir önceki gibi oyunu görmemiş olan bu ikinci beyefendi de;

“Müslümanlığın gereği, insanlarımız dine, İslam’a ve bunların getirdiği kavramlara karşı çok hassastırlar…” dedikten sonra, birinci fakstan daha ileri giderek, oyunun ismini değiştirmemi, daha eğlenceli bir isim bulmanın benim için hiç de zor olmayacağını belirtip,

tıpkı birinci mektup gibi beni seven biri olduğunu hatırlatarak noktalıyor faksını.

Her iki mektup arasındaki üslup benzerliği düşündürücü. Daha düşündürücü ve garip olan, söz konusu oyunu 3 yıldır oynamaktayım, 350. gösteriyi geçtik, niçin bu beyefendilerin dikkatini çekişi bu denli gecikiyor? 3 yıl sonra dikkati çekilen beyefendi sayısının birden fazla olması da dikkat çekici.

Her iki mektupta da görülen kibarlık bana geçen yıl sayın Fetullah Gülen'den gelen, "Saygıdeğer Ferhan Şensoy Beyefendi" başlıklı davetiyeyi anımsatıyor. Sayın Gülen'in davetiyesini aldığımda da, 1980'li yıllarda "Şahları da Vururlar"ı oynarken, İstanbul İran Başkonsolosu Muhammed Taheri'den aldığım uzun uzun beni öven, tam biterken Ayetullah'ın sahneye çıkarılmasını tasvip edemeyeceklerini belirterek kulak çeken, çok kibar mektubu anımsamıştım…

Bunlar ürkütücü kibarlıklar. İnsan bir düşünceye katılmıyorsa bu konudaki karşı fikrini belirtirken, gerektiğinden fazla nezaket göstermek zorunda değil.

"Felek" sözcüğünün dinle ilgisini kuramıyorum. Arapçadan dilimize geçen bu sözün Türk Dil Kurumu sözlüğünde karşılığı, "gök, gökyüzü, sema, dünya, âlem, talih, baht, şans", ayrıca askeri mızıkada zilli bir müzik aletine de bu isim veriliyor. Orada bu aleti çalan astsubay felekist aletin eskiliğinden yakınmak zamanı geldiğinde:

"Lan benim felek de allahına yan bakıyor, sesi bok gibi çıkıyor!" dediğinde dinden imandan çıkmış olur mu, olmaz! Felek eskimiştir, yeni felek alınması için genel kurmaya yazı yazılması gerekmektedir ve fakat bir kıçı

kırık felek için komutan yazıyla genel kurmayı rahatsız etmek istememektedir.

Arapçada “felekiyat” astronomi demek, astronomi ile uğraşanlara “felekî” deniliyor, bunların birden fazlası bir araya gelince “felekiyyün” oluyor ve fakat Arapçada astronot karşılığı “felekullah” sözü yoktur. Bu da Arapların henüz aya gidememiş olmasından kaynaklanıyor. Arapçada “feleke” ya da “felleke” fiilleri “yuvarlak memeleri olmak” anlamına geliyor, gene aynı köklerden “müflik” ve “müfellik” sözcükleri var ki karşılığı “yuvarlak memeli”, bundan da Arapların gökyüzüne bakıp bakıp onu kadın memesine benzettikleri anlaşılıyor. Arapların da böyle bir meme takıntısı var demek ki.

Daha Atatürk öncesi bir sözlüğe başvuralım, Kâmûsı Türkt’ye baktığınızda, “felek” sözünün karşılığı olarak, “gök, sema, asuman”ın yanında “eskilerin inancına göre her bir gezegene ait bir gök tabakası” açıklaması da var.

Reşat Ekrem Koçu’nun giyim kuşam sözlüğünde “felek tabancası” diye bir dalga var, kadınların başlarına taktıkları hotozların ön tarafında çarkıfelek biçiminde bir fiyonk varmış, bu fiyonklar eski tabancaların mermi taşıyan toplu kısımlarına benzetilmiş ve tamlama uzunluğundan olacak, tamlayanlardan en az tamlayanı olduğu düşünülüp “çark” sözcüğü atılarak bu biçim baş süslerine “felek tabancası” denilmiş. Genellikle hafifmeşrep kadınlar başlarına bunu bağlarlarmış. Kötü kadınların kullandığı bir şey yani. Reşat Ekrem zaten, nerde kötü kadın var, neresine ne takar, bu konuları çok iyi bilir.

Sözcüğün Fransızca ya da İngilizce karşılıkları da, “gök, gökkubbe, dönence”. Dünyanın yuvarlaklığından kaynaklanan bir eğri çizgiyi belirliyor “felek” sözcüğü, çarkıfelek de bu yuvarlaklıktan çıkan bir üretme, “kanbur felek” sözü de bu eğrilikten mülhem.

Kaşgarlı Mahmut ve ünlü ve büyük Türkolog Sir Gerard Clauson’a da başvuralım mı? Vuralım bakalım başımıza neler gelecek? 13.yüzyıl öncesi Türkçesinde “felek” sözünün karşılığı “evren”, evirmek kökünden geliyor. Zaman içinde dilimize onun yerine Arapçadan “felek” sözü transfer edilmiş, bu yüzden iot gibi ortada kalan “evren” sözcüğü de Kenan’a soyadı olup yeniden anlamını kazanmıştır. Tesadüfün iğne deliği olarak, 13.yüzyıl öncesi Türkçesinde sözcüğün bir anlamı da “yılan”! Yılanın yusyuvarlak çöreklenmesinden ötürü ona “evren” deniliyor. 12 Eylül’den başlayarak bizi evire çevire bugünlere getiren son yılların en önemli Türk ressamı Kenan Felek’in resimlerinde de, hamam kurnaları, hamamdaki kadınların kalçaları, memeleri gibi gayet felek çizgiler görülmesi de bir rastlantı olmasa gerek.

Gökyüzüne dinsel bir anlam yüklemek olsa olsa İslam öncesi dinlerde, örneğin Şamanizm’de olabilir. Ama biz oraları çoktan geçtik. Pan Türkistler bile şaman değil.

Kuran’da “felek” sözcüğü iki kez geçiyor, Enbiya Suresi’nin 33.ayetinde ve Yasin suresinin 40. ayetinde. İsmail Hakkı Baltacıoğlu bunları “yörünge” ve “döngül” olarak Türkçeye çevirmiş, Abdullah Aydın’ın çevirisinde “daire” ve “küre” olarak dilimize aktarılmış.

Sufî'lerin çok sevdiği bir hadiste de, Tanrı, Hz. Muhammet için:

"Sen olmasaydın, Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." diyor. Ben hadisin dini yorumunu yapacak değilim, bana düşmez, ancak bu hadisten de anlaşıldığı gibi "felek" dini bir kavram değil, Tanrının yarattığı bir şeyin adı. Gene, haddim olmayarak dinsel bir ukalalık olacak ama, Tanrı'yı başka bir şeye benzetmek, bir şeyi Tanrı'ya benzetmek de, bildiğim kadarıyla islamda "Tanrı'ya şirk koşmak" biçiminde adlandırılan bir küfürdür.

"Felek"i Tanrı ya da tanrısal bir kavram yerine koyduğunuzda, küfür denilen büyük günahı işleyerek cehennemde cayır cayır yanmak üzere rezervasyon yaptırmış olursunuz.

Bir sözcüğü sözlüklerden çok, halkın nasıl kullandığı önemlidir. Halk zaman zaman kimi sözcüklere sözlük anlamının dışında anlamlar yükler ve öyle kullanır, kullanılagelir, dilin zenginliği olarak dilde illegal, sözlük dışı, kendine özgü bir yer edinir. Örneğin "Top" sözcüğünün karşılığında hiç bir sözlükte "eşcinsel" açıklamasını bulamazsınız, ama birisi bir başkası için "Toptur!" dediğinde ne demek istediğini hemen anlarsınız. Bu pencereden bakarak acaba halk "felek" sözcüğüne ayrı bir anlam mı yüklemiştir diye düşündüm. İlk aklıma gelen, halkın en kullandığı deyimler "kör olası felek" ve "kahpe felek" oldu ve o zaman huzura erdim. Felek sözcüğünün dinle ya da kutsal değerlerle hiç bir ilgisi olamaz, çünkü kahpe, orospu demek.

Halk "kahpe felek" dediğinde orospu kim oluyor?

Oyunumun adını değiştirmeyi düşünmüyor, üstelik bu ismi şiirsel bir buluş olarak görüyorum, zaten oynanmaya başladıktan sonra bir oyunun isminin değiştiği dünya tiyatro tarihinde görülmemiştir. İnsanların ismi bile mahkeme kararıyla değişebilir ama oyunların asla. Oyun mahkemeye de gitse, özgün ismiyle gider. Varsayalım değiştirdik oyunun adını ve “Felek Bir Gün Akıllıyken” yaptık. Böylesi daha fena, feleğin genelde salak olduğu yalnızca bir gün aklını başına toparlayabildiği gibi bir yoruma açık kapı bırakıyoruz, pencere zaten açık, çok acayip kurander yapar, onunla da kalmaz şurdan başlayıp, şööööle dolaşan bir ağrıya sebebiyet verir. Oysa “Felek Bir Gün Salakken” denildiğinde, sayın feleğin genelde akıllı olduğu, bir güncük gaflete düştüğü anlaşılıyor. Bu yüzden oyunun özgün ismi gene en sakıncasızı, değiştirdikçe iş sarpa sarıyor… Zaten gişeye telefon eden her izleyici oyunun ismini doğru söylemez, geçen gün terbiyesiz birisi gişeyi arayıp “Felek Bir Gün Sallarken” oyununa yer ayırtmak istemiş. İster ister, izleyicinin ağzı vasisdas değil ki vidalıyasın. Sanırım bu iki beyefendinin faksına benzer başka fakslar da alacağım 1998 yılında, aldığım ve alacağım fakslara, cumhurbaşkanımız sayın Süleyman Demirel’in sevimli meddah üslubu içinde, toplu bir yanıt vermek istiyorum:

“Siz öküzün altında kimi arıyorsunuz?

OKULUMU BİR YENİDEN OKUYABİLİR MİYİM?

Avrupa turnesinin boş günlerinde, Stuttgart'tan Strazburg'a geçtim, parasız öğrencilik günlerimin bu kentinde, o zamanlar önünden geçmeye cesaret edemeyeceğim bir otele yerleştim ve hemen kenti dolaşmaya çıktım. Strazburg'u yürüyorum bir mayıs ikindisi. Yıllar önce yürüdüğüm yoldan eski okuluma doğru gidiyorum.

Çok gençlikte okunuyor okullar. O yaşta insan okulda anlatılanları pek dinlemiyor, Leonard'ın kıçına bakıyorsun, Nicole'ün memelerine dalıp dalıp gidiyorsun, Maryse'in bacakları seni çıldırtıyor, not alıyor ayaklarda dersi dinlemeyip, defterine abuk desenler çiziyorsun. Çünkü senin kıçlara memelere bakma yaşın, okuldaki bütün kızlarla yatmak, Alzas'ın bütün beyaz şaraplarını içmek istiyorsun. Sabahın köründe, katedralin arkasından gün doğarken ve bu doğum toplam on-oniki dakika sürerken, yürüyerek okula gitmek zor geliyor. Reji hocasını çok salak buluyorsun. Sinirini bozuyor, onun dersleri sana anlamsız geliyor ve kaytarmaya uğraşıyorsun.

Okul dediğin 40 yaşından sonra okunmalı. Şimdi daha iyi anlayabilirim, okulda bana o zaman anlatılanları ve bu okulun önemini. Zaten yeni yeni karıştırmaya başladım, bu salak reji hocası, yüzünden kapağını açmadığım "Scenographie" (*) kitabımı. Üstelik herif öyle koyu bir Alzas ağzıyla konuşuyordu ki Fransızcayı, bu bizi sürekli güldürüyordu, onu ciddiye almak olası değildi.

Eskrim derslerinden ve hocasından nefret ederdim, neredeyse hiç bir dersine girmedim. Yıllar sonra o adamın yazdığı bir makaleyi okuduğumda anladım eskrimin, sahnede karşındaki oyuncuyla göz göze oynama, sürekli onu kollama ve birlikte hareket etme konusunda ne kadar önemli bir egzersiz olduğunu.

24 yıl sonra okulumun kapısında, dev kestane ağacının dibinde durdum ve bunları düşündüm, çok genç yaşıyoruz okul serüvenini. 24 yıl sonra yeniden girdim okulumun kapısından. Orta yaşlı bir kadın oturuyor girişte.

“Mösyö Ranvier yok mu?”

“Kim?”

“Ranvier!”

“Öyle birini tanımıyorum.”

“Burada o otururdu. Okulun kapıcısıydı. Hani Magic Circus’de Hitler rolünü oynamıştı. Tıpkı Hitler gibi bıyığı vardı.”

“Ah evet… O yıllar önce öldü.”

Merdivenlerden sekreterliğe çıkıyorum. İnanılacak gibi değil, sekreter Paulette 24 yıl önceki yerinde, yaşlı bir kadın olarak oturuyor. O beni hemen tanımıyor, kendimi tanıtıyorum, boynuma sarılıyor. Çay, kahve içiliyor, durumu açıyorum ona:

“Okulumu bir yeniden okuyabilir miyim?”

“Siz buradan diploma almışsınız.”

“Diploma tamam da, pek bir şey bilmiyorum. Okula yeniden başvuramaz mıyım?”

Biraz şaşkın, dudak büküyor Paulette:

“Evet ama eskisi kadar genç değilsiniz.”

“Bu benim sorunum… Okula yeniden başlayabilmek için sınava girmem gerekir mi?”

“Prensip olarak, evet.”

“Fakat bu kez, sınavda başarılı olamayabilirim, çünkü 24 yıl önceki heyecanım yok. Üstelik ben bu sınavı kazanmış, okuldan diploma almışım, neden yeniden sınava girecekmişim?”

“Bu konuda ciddi misiniz?”

“Çok ciddiyim, ben bu okulu şimdiki kafamla okumalıyım.”

Sekreter Paulette durumumu, mezuniyet yılımı kaydetti ve okul yönetim kuruluna sunulmak üzere bir dosya açtı bana, durumum incelenecek, kabul olunursam, kapatıp tiyatroyu, Strazburg’a tiyatro okumaya gideceğim.

Ferhan Şensoy 24 Haziran 1998, Tarabya.

(*) Sahne Bilgisi

İÇİNDEKİLER

FALINIZDA RÖNESANS VAR
ŞİŞE İLE KAPAĞI
İŞSİZLİĞİN UZMANLARI
MAAŞA ZAM
ENİ KAÇ SANTİM
TARAFTAR
DİLİN DİYALEKTİĞİ KIKIRDAKSIZ OLUYOR
KİTABIN ANAFİKRİ
KULLANAN KULLANMIYOR
PARALARIMIZI EVLENDİRELİM Mİ
KANUNİ'NİN DURUMU CLİNTON'DAN İYİYKEN
OKUL OLMASA
VİCTOR HUGO, "SEFİLLER" VE ONUN YAZILMA SEFALETİ
HEVES VAR, KALAS YOK
BİRDİRBİR OYNAYALIM MI KOMUTANIM
YEMECE
BOLU DENEME DEVLETİ
ISLAK ISLIK
SAYIN BİLİNÇALTI
İKİNCİ KEMAN
DİNLEMEYİCİLER
İÇİNDEN BORU GEÇEN UMUT
BEN O KİTABI GÖRDÜM
YÜKSELEN BURCUNU NE KADAR ALÇAK
ÇAYLAR MİLLETTEN
BERTOLT BRECHT'İN AĞBİSİ KEL HASAN EFENDİ

DİŞ İŞLERİ
FİLOZOF KUKUMAV
BEKLETTİM Mİ SEVGİLİM
DOĞRU YOLUN KİTABI
FAKSLAŞMALAR
DÜMBÜLLÜ'NÜN ÇOK GİZLİCE ANILIŞI
GÖNÜL GÜNÜ ÖRGÜTÜ
TORBADAN ÇIKAN HASAN
İNCE AYAR
ANTEN SEVMEZ GÜVERCİN
MÜKELLEFLER YURT DIŞINDA
ŞEYTAN PİKNİKTE
KIYAMETE ÇEYREK KALA
ADAMIMIZ RAKOVSKİ
GÖZÜMÜN UZMANI
ESKİ YILIN ŞENLİKLİ CENAZESİ
BORİS VİAN'IN KARISI
ÜNİVERSİTEYE GİRECEK KÜPESİZ GENÇLER İÇİN SOL KULAĞA KÜPE DÜŞÜNCELER
HAYRETLE GÖKYÜZÜNE BAKAN İNSANLAR
BU DA SİZE DERS OLSUN
HANGİ ŞARKI
İKİ ELİN SESİ
ATATÜRK'ÜN DEV KIYAĞI
NEREYE BAKIYORSUNUZ
VATANDAŞ RIZA
BABAMSIZ BABALAR GÜNÜ
GÖLDE VAN GOGH KILÇIĞI
FRANSIZCA BİLMEYEN ZÜRAFA
CÜMLE KURMANIN ZORLUKLARI
BİR AN DURUP GÜLÜNÜZ

TATİL
İMZA
ROGER BALLU KİMDİR
KADASTRO
BETON ÖRTÜ
ÖKÜZ KONT
BİÇİM KAYGISIZLIK 202
BİRDEN FAZLA GERÇEK 205
SIKI TUTUN ORTAÇAĞIN UCUNDAN 207
KIRKİKİNDİ İÇKİLERİ 210
CENAZE GÜVENLİĞİ 212
EVDE TATİL 214
SENİN KEDİNİ NİYE BEN SEVİYORUM 217
CEZASI ONİKİ SENT 229
BAŞINI ALIP GİDEN GÜNDEM 231
BENİ SEVMEYEN POLİS 234
MİLYARLARIN ANLAMSIZLIĞI 237
RESSAM 240
ÇOCUK CUMHURİYET BUNAK CUMHURİYET 243
NATO ŞİFRELERİ 246
REYTİNG MAHALLESİ
KORDİPLOMATİK TEESSÜFLER 254
DEFTERDEN SİLİNENLER 257
ZAMANIN ÇOK İNCE DİLİMLERİ 260
TİRSİKHAS 263
HOUSEKEEPING 266
DU YU SPIIK ÖRDEKÇE 270
FLORESAN HANIM 273
OKULLAR KAPANMADI MI 276
LİBERAL 278
RASTLAŞMAYANLAR 281

DÜŞÜNÜZÜ İZLEDİM 284
KİTAPSIZLIĞIMIZIN KORSANI 287
GÜLEMEME HASTASI DOKTOR 292
İSTANBUL’UN ORTA YERİ NERESİ 295
ADALET VE POKER 299
EŞBER TEK BAŞINA TRAFİĞE ÇIKAMAZ. 302
KARADENİZ’DEN MANŞ DENİZİNE GİDEN FINDIK KABUĞU 306
UMUYORUM Kİ VARIM 309
ŞARKI SÖZÜ OLARAK “ÖZGÜRLÜK” 312
RASTLAŞMALAR YASAKLANDI 314
GELECEK ZAMAN
EYLÜL DÜŞÜNCELERİ
SOLUCAN SOLUCANI SEVMİYOR
ŞİMDİ DONDURMA ZAMANI
GENÇLİĞİM EYVAH
JEAN GENET VE HIRSIZ HAKLAR
AÇMA PARANTEZ
MÜTERCİM RÜŞTÜ ÇETESİ
ÖKÜZ ALTI ARAŞTIRMALARI
OKULUMU BİR YENİDEN OKUYABİLİR MİYİM

ORTAOYUNCULAR YAYINLARI

1.ŞAHLARI DA VURURLAR FERHAN ŞENSOY
2.AFİTAP'IN KOCASI İSTANBUL FERHAN ŞENSOY
3.GÜNDEŞTE FERHAN ŞENSOY
4.KAZANCI YOKUŞU FERHAN ŞENSOY
5.AYNA MERDİVEN FERHAN ŞENSOY
6.DÜŞBÜKÜ FERHAN ŞENSOY
7.KAHRAMAN BAKKAL SÜPERMARKETE KARŞI FERHAN ŞENSOY
8.GÜLE GÜLE GODOT FERHAN ŞENSOY
9.DENEMEMELER FERHAN ŞENSOY
10.OTELLER KİTABI FERHAN ŞENSOY
11.FALINIZDA RÖNESANS VAR FERHAN ŞENSOY
İNGİLİZCE BİLMEDEN HEPİNİZİ I LOVE YOU FERHAN ŞENSOY (Bilgi Yayınevi)